

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

“Selefler ve
Tasavvufçuların Görüşleri”
Kitabının Münakaşası
-I-
TEVESSÜL-İSTİĞASE-TEBERRÜK

ÖNSÖZ

Allah’a hamd, Rasûlü Muhammed’e, ailesine ve ashabına salat ve selam olsun.

Ali Hoşafçı isminde birisi, ***Selefiler ve Tasavvufçuların Görüşleri*** diye isimlendirdiği bir kitap hazırlamış. İlim ehli kisvesine bürünerek, örümcek ağından daha zayıf şüphelerle, Allah’ın hakkı olan ibadetin, O’ndan başkasına da yapılmasına, ölülerden medet ve yardım istenmesine davet etmekte, dahası tevhidle ve ehliyle alenen muharebe etmektedir.

Kaleme almaya kalkıştığı konuyla ilgili derin cehaleti bir yana, bunu yaparken yalan, iftira, telbis ve çeşitli hilelere başvurmada bile bir beis görmemektedir.

Yazdığı takrizde, kitabı “**büyük ölçüde okuduğunu ve faydalı bulduğunu**” ifade eden **Hüseyin Avni** de, işaret ettiğimiz ve ayrıntılı olarak ispat edeceğimiz, cehalet, yalan, iftira ve telbis töhmetinden, “büyük ölçüde” pay sahibidir.

Hoşafçı’nın müteahhir olması göz önünde bulundurulduğunda, kendisinden önce yazılanlara vakıf olması, onlara verilen cevaplardan haberdar olması, evvelkilerin hatalarına düşmemiş olması gerekirdi. Böyle öngörülecek olursa, bu kitapta zikredilenlerin, onlar tarafından en çok güvenilen en kesin deliller(!) olduğu kanaati daha da güçlenmektedir.

Dolayısıyla Hoşafçı’nın özenle seçtiği delillerine(!) verilecek sedid cevaplar, heva sahipleri için olmasa da, kafası karışmış insaf sahipleri için cidden önem arz etmektedir.

Biz bu çalışmamızda, kitabın esas meseleleri olarak gördüğümüz **tevessül**, **istiğase** ve **teberrük** konularını ele aldık. Tevhid ve şirk meseleleriyle doğrudan alakalı olan **rabıta**’yı ise, çalışmanın hacmini göz önünde bulundurarak başka bir zamana ertelemeyi daha munasip gördük.

Zira Hoşafçı, rabıtayla ilgili olarak, “zayıf da olsa” deliller zikretmek yerine, rabıtayla yakından uzaktan ilgisi olmayan delillerle, bid’at-ı hasene’yi ispata yönelik nakiller aktarmaktadır.

Çalışmamızda, ilim ehlinin konuyla alakalı eserlerinden çokça istifade ettik. Onlardan yaptığımız iktibasları, galiben, masdar ve sahiplerine işaret etmeden, kendi cümlelerimiz arasında serdettik.

Çalışmaya, faydalı olacağını düşünerek **şirk, tevhid, sünnet** ve **bid'at** ile ilgili muhtasar üç mukaddime ilave ettik.

Kendisinden başka ibadet edilmeye layık hak ma'bud olmayan Rabbimden, bu çalışmamı, kerim olan yüzü için ihlasla yapılmış salih amellerim arasına katmasını, cühdümü ve cihadımı mübarek kılmasını, şirkten ve şirk ehlinde beraatimi kabul buyurmasını niyaz ederim.

Taksir bizden, tevfiik ise Rabbimizdendir.

Emrah Orhan KURUGÖLLÜ

04/12/1431 h.

Medine

BİRİNCİ MUKADDİME

ŞİRK

Şirkin Tehlikesi:

Ölmeden evvel tevbe etme fırsatı bulamayanlar için, affedilmesi söz konusu olmayan yegâne cürüm şirktir.

Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır.

“Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları ise, dilediği kimse için bağışlar.”¹

“Kim Allah’a şirk koşarsa, Allah o kimseye cenneti haram kılar. Onun varacağı yer cehennemdir. Zalimler için hiçbir yardımcı da yoktur.”²

“Sana ve senden öncekilere şöyle vahyedildi: ‘Eğer şirk koşarsan, yaptığın amellerin boşa gider. Sonunda da, hüsrana uğrayanlardan olursun.’”³

Bu ilahî buyruklar ışığında şunları söyleyebiliriz:

Allah subhanehu ve teâlâ, hırsızlık yapmak, içki içmek, faiz yemek, zina etmek, adam öldürmek vb. küfür ve şirk dışındaki bütün günahları, bunlardan tevbe etmeden ölen mümin kullarından dilediği kimse için affedecektir.

Affetmeyi dilemedikleri ise, sünnet ve cemaat ehli âlimlerin icmasıyla, cehennemde ebedî olarak kalmayacaklardır.

Bununla beraber mevcut birçok uygulaması, -pek çok kişi için- yukarıda sayılan büyük günahlardan çok daha masum ve zararsız gibi görünen şirkin, bundan tevbe etmeden ölenler için affedilme ihtimali yoktur.

Üstelik cezası da diğer günahlarındaki gibi geçici ve muvakkat değil, sonsuz ve müebbeddir.

Şirk koşanın, yapmış olduğu bütün salih amelleri boşa gider.

Namaz kılması, zekât vermesi, oruç tutup hacca gitmesi, hatta kelime-i şehadet getirmesi kendisine bir fayda vermez.

Fakirlere yardım etmesinin, dürüst ve doğru sözlü olmasının, anne-babasına iyilik ve ihsanda bulunmasının, ahirette bir karşılığını göremez.

Cennete girmesi haram edilmiştir ve söz konusu bile olamaz.

Varacağı zorunlu menzıl, içinde sonsuza kadar kalacağı, ebediyen bedbaht olacağı ve kimsenin kendisine yardım edemeyeceği cehennem olacaktır.

Bütün bunlardan sonra şunu diyebiliriz:

Bizim için en büyük tehlike **şirktir**.

O halde en çok uzak durmamız gereken şey **şirktir**.

Kaçınabilmek için öğrenip bilmemiz en gerekli olan şey de, yine **şirktir**.

1 Nisa,48-116

2 Maide, 72

3 Zümer, 65

Şirk Nedir?

Şirkin ne olduğunun doğru anlaşılabilmesi için, öncelikle yaygın olan yanlış anlayışa işaret edilerek, şirkin ne olmadığının öğrenilmesi -sanırız- yerinde olacaktır.

Şirk; Allah'ı inkâr etmek değildir.

Şirk; birden fazla Allah olduğuna inanmak da değildir.

Şirk; Allah ile beraber başka bir Rab, yani yaratan, yaşatan, rızık veren, öldüren ve kâinatı idare eden bir varlığın olduğuna itikad etmek değildir.

Eğer bu sayılanların birileri tarafından dile getirildiği var sayılırsa, her birinin şirk kapsamına gireceğini söyleyebilirdik.

Ancak insanlık tarihi boyunca, bahsi geçen bu inançlara sahip bir insan topluluğu olduğunu bilmediğimiz ve müşrik oldukları bildirilen toplumların hiçbirinde bu itikadların var olmadığını kesin olarak bildiğimiz için, Allah'ın;

Allah olmasında,

Bir ve tek olmasında,

Tek başına Rab olmasında,

Yani yaratma, yaşatma, rızıklandırma, öldürme ve kâinatı idare etmesinde bir ortağının olduğunu söylemiyor olmayı, şirk koşturmak için yeterli görenlerin bu hastalıklı anlayışlarına işaret etmek maksadıyla şirkin bunlar olmadığını söyledik.

Peki, genel olarak şirkin, bahsi geçen konularda vuku bulmadığını ve müşriklerin sözü edilen inançlara sahip olmadıklarını nereden çıkarıyoruz?

Başka bir ifadeyle, müşriklerin de;

Allah'ın varlığına inandıklarını,

Allah'ın bir olduğuna inandıklarını,

Allah'ın tek başına Rab olduğuna,

Yani yaratanın, rızık verenin ve kâinatı idare edenin yalnızca O olduğuna ve bu hususlarda bir ortağı olmadığına inandıklarını neye dayanarak söylüyoruz?

Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor:

“Onlara, ‘Sizi kim yarattı.’ diye soracak olsan, ‘Elbette ki Allah!’ diyecekler.”⁴

“Onlara ‘Gökleri ve yeri kim yarattı?’ diye soracak olsan, ‘Elbette ki, Aziz ve Âlim olan (Allah) yarattı.’ diyecekler.”⁵

“De ki; ‘Sizi gökten ve yerden rızıklandıran kimdir? Ya kulaklara ve gözlere kim sahip? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? Kâinatın bütün bu işlerini kim idare ediyor?’ Duraksamadan ‘Allah’ diyeceklerdir.”⁶

4 Zuhruf, 87

5 Zuhruf, 9; Lokman 25; Zümer 38

6 Yunus, 31

“Onlara ‘Semavatı ve arzı yaratan, güneşi ve ayı hizmetinize sunan kimdir?’ diye sorsan, elbette ‘Allah’dır.’ diyecekler.”⁷

“Onlara ‘Gökten su indirip ölümünden sonra yeryüzüne bununla hayat veren kimdir?’ diye sorsan, elbette ‘Allah’dır.’ diyecekler.”⁸

Hasılı, Allah subhanehu ve teâlâ’nın şهادetiyle, müşriklerin Allah ile alakalı inançlarının bu şekilde olduğunu, bütün bunları yapanın Allah olduğuna inandıklarını, bu işleri yapmada Allah’ın bir ortağı olduğuna itikad etmediklerini ve sorulduğu zaman da bu inançlarını ortaya koymaktan çekinmediklerini öğrendikten sonra, sormamız gereken doğru sorular şunlar olmalıdır:

Acaba hangi fikir,düşünce, inanç ve eylemlerinden dolayı müşrik oldular?

Şirk koşma eylemi, yaşantılarında ne şekilde cereyan ediyordu?

“Müşrik” ismini hak etmelerine gerekçe teşkil eden esas mesele neydi?

Hangi itikadla, putları, Allah’ın hangi özelliğine ortak ettiler?

Yüce Rabbimiz, onların Allah’a ortak koşmadaki temel gerekçelerini şu iki buyruğunda, hiçbir şüphe ve itiraza mahal bırakmayacak bir açıklıkla beyan etmektedir.

“Allah’ın dışında veliler edinenler ‘Biz onlara yalnızca, bizi Allah’a daha çok yakınlaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.’ derler.”⁹

“Allah’ın dışında, kendilerine bir zarar ve fayda vermeyecek şeylere ibadet ediyorlar ve ‘Bunlar, Allah katında bizim şefaatçilerimizdir.’ diyorlar”¹⁰

Önceki ayetlerle bunları birlikte düşündüğümüzde, müşriğin inanç dünyasını şöyle özetleyebiliriz:

Müşrik; Allah’ı inkâr eden, O’na karşı gelip düşmanlık eden biri değildir. Aksine o; Allah’a inanan, O’na ibadet eden, kendisini O’na yakınlaştıracığına inandığı vesilelere sarılmaya çalışan, Allah’a kendisinden daha yakın olduğunu düşündüğü şeylerin, Allah katında kendisine şefaat etmesini arzulayan dindar bir kimsedir.

Peki, ama müşrikler Allah’ın dışında ibadet ettikleri ilahlarının kendilerini Allah’a yakınlaştıracığı, Allah katında kendilerine şefaat edeceği kanısına nereden kapıldılar? Veya...

Şirk, Yeryüzünde Nasıl Başladı?

Sünnet ve cemaat ehli Müslümanların, Allah’ın kitabından sonra en sahih kitap olarak kabul ve telakki ettikleri Buhari, Nebi *aleyhisselam*’ın amcasının oğlu olan ve O’nun “Allah’ım, ona tefsiri öğret,”¹¹ “Onu dinde anlayış sahibi kıl.”¹² diye dua buyurdıkları, “tercüman-ı Kur’an”¹³ (lakaplı Abdullah b. Abbas *radıyallahu anhuma*’dan, Nuh Suresi’nin 23. ayetinin tefsirini şöyle aktarmaktadır:

7 Ankebut, 61

8 Ankebut, 63

9 Zümer, 3

10 Yunus, 18

11 Ahmed, *Müsned*, no: 2274

12 Buhari, *Sahih*, 140

13 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 7/621

“Sakın ilahlarınızı bırakmayın! Sakın ha! Vedd’i, Suva’yı, Yeğus’u, Yeuk’u ve Nesr’i terketmeyin.”¹⁴

İbn-i Abbas *radıyallahu anhum*a der ki: “Bunlar, Nuh’un kavmindeki salih insanların isimleriydi. Onlar ölünce şeytan; onların kavimlerine, onların oturdukları yerlere anıtlar dikip bu anıtlara o salihlerin isimlerini vermelerini telkin etti. Onlar da böyle yaptılar. İlk zamanlarda bunlara ibadet eden olmadı. Sonra nesil değişip ilim unutulunca onlara ibadet edilmeye başlandı.”¹⁵

Hafız İbn-i Hacer şöyle der: “Bazı şarihler, ‘Bu putlar hakkında söylenen şeylerin hülasesi iki görüştür.’ derler:

Birincisi; onlar Nuh’un kavmindeydiler.

İkincisi; onlar salih insanların isimleriydi.

Ve kıssanın geri kalan bölümü...

Ben derim ki; bunlar tek bir söze döner. Salihlerin bu kıssası, Nuh kavminin bu putlara ibadet etmelerinin başlangıcı olmuş, onlardan sonra gelenler de bu konuda onlara uymuştur.”¹⁶

Müfessirlerin şeyhi İbn-i Cerir et-Taberi de senediyle, Muhammed b. Kays’dan şöyle söylediğini nakleder:

“Yeğus, Yeuk ve Nesr, Adem *aleyhisselam*’ın zürriyetinden olan salih bir topluluk idiler. Kendilerine tabi olanlar vardı. Öldükleri zaman arkadaşları ‘Eğer onların suretlerini yaparsak, bizim için ibadete daha teşvik edici olur.’ dediler ve onların suretlerini yaptılar. Onlar ölüp diğer nesil gelince, iblis onlara gelerek ‘Atalarınız onlara ibadet ediyor, onlar sayesinde yağmura kavuşuyorlardı.’ dedi. Onlar da ibadet etmeye başladılar.”¹⁷

Ademoğlunun yumuşak karnının neresi olduğunu bu tecrübeyle kesinleştiren iblis, insanlık tarihi boyunca pek çok kavmi, salihlerin, evliyanın ve peygamberlerin mezar ve türbeleriyle alakalı benzer öğüt ve telkinlerle yoldan çıkararak, şirki masum ve haklı gösterebilmek için, ibadetinde Allah’a ortak edilen putları -genelde- bu türlü kutsal figürlerden seçmiştir.

Kureyş putlarından bahseden rivayetlerden de anlaşıldığına göre, Lat ismindeki putun, aslında hacılara yemek pişirip dağıtan salih biri olduğu, ölünce mezarı üzerine yapılan türbenin sonradan bu hale geldiği örneği de bu söylediğimizi desteklemektedir.

Yine Buhari’nin rivayet ettiğine göre, İbn-i Abbas *radıyallahu anhum*a şöyle demektedir:

“Lat, hacılara sevik pişiren bir adamdı.”¹⁸

Taberi’nin aktardığı rivayette ise Mücahid şöyle demektedir:

“(Lat) onlara sevik pişiren birisiydi. Öldü ve kabri üzerine itikafa durdular.”¹⁹

14 Nuh, 23

15 Buhari, *Sahih*, 4920

16 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 7/669

17 Taberi, 29/98

18 Buhari, *Sahih*, 4859

19 Taberi, 27/58

Müşriklerin, Allah’a ortak ettikleri ilahlarının, taş ve tahtadan ibaret olmadığının en açık delili, Allah subhanehu ve teâlâ’nın şu buyruğudur:

“Onların dua ve ibadet ettiği bu kimselerin bizatihi kendileri, acaba hangisi Allah’a daha çok yaklaştırır diye vesile isteyen, O’nun rahmetini ümid edip azabından korkan kimselerdir.”²⁰

Yani müşriklerin ibadet ettiği ilahlar, Allah’a yakınlaşmak isteyen, O’nun rahmetini umup azabından korkan kimselerdir. Bahsi geçen vasıfların, salihlere ve velilere ait olduğu ortadadır.

Şeytanın bu tuzağını ve insanların bu konudaki zafiyetlerini iyi bilen Efendimiz *aleyhisselam*, ümmetini aynı felakete sürükleyecek bütün yolları, şüphe ve itiraza mahal bırakmayacak kadar apaçık beyanlarıyla, hiçbir gedik bırakmamacasına tıkamıştır.

Örümcek ağından daha zayıf bazı gerekçelere delil diye sarılanlar inatla görmezden gelseler de Efendimiz *aleyhisselam*’ın; hristiyanların Meryem oğlu İsa’yı övmeye aşırıya gittikleri gibi bizim de O’nu övmeye aşırıya gitmemizi men ederek, yalnızca bir kul ve elçi olduğuna dikkat çekmesi,²¹ peygamberlerinin kabirlerini mescid edinenlere lanet okuyup²² bizi böyle yapmaktan nehyetmesi,²³ ölen salih bir kişinin kabri üzerine mescid bina edenleri yaratılmışların en şerhileri olarak nitelemesi,²⁴ kabirlerin kireçlenmesini, üzerlerine yapı yapılmasını ve yazı yazılmasını yasaklayarak²⁵ yüksek kabirleri düzlemeyi emretmesi,²⁶ bu söylediğimizin sahih sünnetten en açık örnekleridir.²⁷

Nebi *aleyhisselam*’ın, güneşe secde etmek aklının ucundan bile geçmeyen Müslümana, Allah için kıldığı namazı güneşin doğması ve batması esnasında kılmasını yasaklamış olması,²⁸ onun en uzak ihtimallerde bile şirkin önünü kapamak, görüntü olarak dahi şirkten uzak durmak konusundaki derin hassasiyetini en çarpıcı şekilde ortaya koymaktadır.

Yoluna uymakla emrolunduğumuz raşid halifelerden Ömer *radıyallahu anh*’ın, insanların bu konuda fitneye düşerek ayaklarının kayması endişesiyle, altında Nebi *aleyhisselam*’a biat edilen ağacı kestirmesi²⁹ ve Ali *radıyallahu anh*’ın kabirleri düzlemeyle vazifeli bir memur göndermesi³⁰ de sahabe tatbikatının hassasiyetine birer delildir.

Tabiînin ehl-i beyt imamı olan, Ali *radıyallahu anh*’ın iki torunundan nakledilen iki ayrı hadise de, zaman, mekan ve neseb olarak Nebi *aleyhisselam*’a çok yakın olan bu zatların aynı hassasiyeti göstermelerinin pek

20 İsra, 57

21 Buhari, *Sahih*, 3445; Müslim, *Sahih* 1691

22 Buhari, *Sahih*, 435, 1330, 1390, 3453, 4441, 4443, 5815; Müslim, 531

23 Müslim, *Sahih*, 532

24 Buhari, *Sahih*, 428, 434, 1341, 2878; Müslim, *Sahih*, 528

25 Müslim, *Sahih*, 970; Ebu Davud, *Sünen*, 3226; Nesai, *Sünen*, 2026

26 Müslim, *Sahih*, 968, 969; Tirmizi, *Sünen*, 1049; Ebu Davud, *Sünen*, 3219; Nesai, *Sünen*, 2029, 2030

27 İşaret edilen hadisler için, teberra bölümünün sonuna bakılabilir

28 Buhari, *Sahih*, 597; Müslim, *Sahih*, 684, 831

29 İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, 5/179 no: 7627; İbn-i Hacer, isnadının *Sahih* olduğunu söyler. *Fethu’l-Bari*, 7/448

30 Müslim, *Sahih*, 969; Tirmizi, *Sünen*, 1049; Nesai, *Sünen*, 2030

manidar iki örneğidir.

“Ali İbnu’l-Hüseyin -Zeynelabidin-, Nebi *aleyhisselam*’ın kabri yanındaki bir boşluğa girerek orada dua eden bir adamı görünce, onu böyle yapmaktan nehyetti ve şöyle dedi: “Sana babamdan işittiğim, onun da dedemden ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den aktardığı bir hadis söyleyeyim mi? Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kabrimi toplanılan bir bayram yeri haline getirmeyin. Evlerinizi de kabristana çevirmeyin. Nerede olursanız olun selamınız bana ulaşır.”³¹

Süheyl b. Ebi Süheyl de şöyle anlatır:

“Hasan İbnu’l-Hasan İbn’u Ali İbn’u Ebi Talib, beni kabrin yanında görünce seslendi. O esnada, Fatıma’nın evinde yemek yiyordu. Bana ‘Buyur yemeğe’ dedi. Ben de ‘İstemiyorum’ dedim. Bana ‘Hayırdır, seni kabrin yanında görüyorum.’ dedi, ben ‘Nebi *aleyhisselam*’a selam verdim.’ dedim. O da ‘Mescide girdiğin zaman selam verirsin.’ diyerek şöyle söyledi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: ‘Kabrimi, toplanılan bir bayram yeri haline getirmeyin, evlerinizi de kabristanlığa çevirmeyin. Bana salavat getirin. Nerede olursanız olun salavatlarınız bana ulaşır.’”

(Sonra şöyle söyledi:) Bu konuda sizinle Endülüs’te olanlar arasında bir fark yoktur.”³²

Tevhidi ve sünneti nübüvvet pınarından öğrenen Müslümanlar, uzun zaman bu saf akide ve menhec üzerinde kaldılar.

Sonra Nebi *aleyhisselam*’ın, “Sizden öncekilerin yoluna karış karış uyacaksınız. Hatta onlardan, dab (keler) deliğine girmiş olanlar çıktıysa sizden de girecek olanlar çıkacak,”³³ “Hatta onlardan -aleni olarak- annesiyle ilişkiye girenler olmuşsa, benim ümmetinden de bunu yapanlar olacak...”³⁴ buyruklarının mefhumu tahakkuk ederek, Karamita, İsmailiyye ve İhvan-ı safa gibi batınî hareketlerin etkisiyle, salihlerin mezarlarına ihtimam gösterilmeye, üzerlerine türbeler inşa edilmeye ve buralar meşhed ve ziyaret yerlerine dönüştürülmeye başlanmıştır.

Allah’a buralarda dua yapılması daha evla görülmüş, sonra bu türbelerde yatanlara, Allah katında şefaate edecekleri gerekçesiyle dua edilmeye, kurban kesip adak adanmaya başlanmış, daha sonra ise, bu kabirdekilerin kainatta tasarruf ettikleri bile söylenip inanılır hale gelmiştir.

Hasılı, Efendimiz *aleyhisselam*’ın üzerinde titizlikle durup ümmetinin bu noktaya gelmemesi için bütün yol ve gedikleri tıkamış olmasına rağmen cehalet artıp sahih sünnetten uzaklaşıncı iblis, evvelkileri düşürdüğü tuzağa aynı üslup ve gerekçelerle bu ümmetin bir kısmını da düşürmüştür.

Delil zannettikleri şeylerle insanları hakkın yolundan alıkoyanlar inatla görmezden gelseler de, bugün İslam coğrafyasının -Allah’ın rahmet ettikleri hariç- her köşesiyle, bizim ülkemizin hemen hemen her köy ve kasabasında, Allah’ın dışında dua edilen, medet beklenen, kurban kesilip adaklar adanan

31 Ziya el Makdisi, Ehadis’u’l, Muhtara, 428

32 İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef* 4/345

33 Buhari, *Sahih*, 3456; Müslim, *Sahih*, 2669

34 Tirmizi, *Sünen*, 2649

ve etrafında tavaf edilen bir sürü türbenin, özellikle de mübarek olduğu söylenen gün ve gecelerde hınca hınç dolup taşması, İblis'in bu ümmetin bir kısmını saptırıp cahiliyye dinine döndürmede ne kadar başarılı olduğunun en acı ve açık göstergesidir.

Bütün bunlar olurken kıllarını bile kıpırdatmayanlar, bunlara mani olmaya çalışıp insanları Nebi *aleyhisselam*'ın davet ettiği tevhide çağıranlara bir de reddiyeler yazmaya kalkarak, aslında kimin dostları olduklarını açıkça ortaya koymaktadırlar.

İKİNCİ MUKADDİME TEVHİD

Tevhid

Bir şeyi birlemek, bir ve tek olarak kabul etmek anlamına gelir.

Tevhidi kabul etmeyip müşrik olarak kalmaya devam edenler, zaten Allah'ı; varlığında, yaratmasında, rızıklandırmasında ve kainatı idare etmesinde bir ve tek olarak kabul ettikleri için, Rasûllerin davet ettiği tevhid-den maksadın, Allah'ın -bahsi geçen bu hususlarda- bir ve tek kabul edilerek tevhid edilmesi olmadığı açıkça anlaşılmaktadır.

Peki, Rasûllerin davet ettiği tevhid, Allah'ı hangi konuda birleyerek tek kabul etmeyi ifade ediyordu?

Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“Nuh'u kavmine gönderdik ve o şöyle söyledi ‘Ey kavmim! Yalnızca Allah'a ibadet edin! O'ndan başka tapılacak bir ilahınız yoktur.’”³⁵

Hud, Salih ve Şuayb *aleyhimusselam* da kavimlerine şöyle dediler:

“Yalnızca Allah'a ibadet edin! O'ndan başka tapılacak bir ilahınız yoktur.”³⁶

Onlar da peygamberlerinin davetlerini doğru anlıyor, ancak reddederek şöyle cevap veriyorlardı.

“Atalarımızın taptıklarını bir kenara bırakıp bir başına Allah'a ibadet edelim diye mi geldin?”³⁷

Onlardan önceki ve onlardan sonraki bütün Rasûller de aynı şeye çağırıyorlardı.

“Onlardan önce ve onlardan sonra Rasûller, kendilerine ‘Allah'tan başkasına ibadet etmeyin.’ diye gelince”³⁸

“Ad kavminin kardeşleri olan (Hud'u) da an. Hani o, ‘Kendisinden önce ve kendisinden sonra Allah'tan başkasına ibadet etmeyin.’ diye uyarıcılar gelen Ahkaf (bölgesindeki) kavmini uyarmıştı.”³⁹

Yani gönderilen bütün Rasûllerin daveti aynı tevhideydi.

“Muhakkak her ümmete, ‘Yalnızca Allah'a ibadet edin ve tağutlardan kaçın.’ diye bir elçi gönderdik.”⁴⁰

“Senden önce gönderdiğimiz her bir Rasûl'e mutlaka şöyle vahyederdik: ‘Benden başka hak ma'bud yoktur. Öyleyse sadece Bana ibadet edin.’”⁴¹

35 Araf, 59

36 Araf, 65, 73, 85

37 Araf, 70

38 Fussilet, 14

39 Ahkaf, 21

40 Nahl, 36

41 Enbiya, 25

Bu ayetlerden açıkça anlaşılmaktadır ki; Rasûllerin daveti, Allah'ın varlığını ve alemlerin Rabbi olduğunu anlatmak değil, zaten kavimleri tarafından da kabul edilen bu gerçekler üzerine, ibadetin yalnızca Allah'a yapılması, O'nun dışında -kim olursa olsun- hiç kimseye bu ibadetten bir pay verilip O'na ortak edilmemesi meselesiydi.

Bütün Rasûllerin ortak davetinin, ibadetin kime yapılacağıyla ilgili olduğu beyan edildikten sonra, bu ortak davetin özünü ifade eden “Lailaheillallah” sözünün ne anlama geldiği de kolayca anlaşılabacaktır.

Lailaheillallah'ın anlamı:

İlah kelimesi, ibadet edilen, mabud anlamına gelmektedir. Eğer ilah kelimesi, -bazılarının anladığı gibi- “**Rab**,”veya “**yoktan var etmeye gücü yeten**” yada “**hiçbir şeye muhtaç olmayan, ama herkesin O'na muhtaç olduğu**” anlamlarına geliyor olsaydı, Nebi *aleyhisselam* müşrikleri “Lailaheillallah” sözüne çağırdığında buna karşı gelmez, “Biz zaten bütün bunları Allah'tan başka yapan olmadığına inanıyoruz.” derlerdi.

Ama onlar Arap oldukları için “ilah” kelimesinin, “ibadet edilen, mabud” anlamına geldiğini, bu sözü kabul etmekle Allah'ın dışında dua edip, medet isteyip, adak adayıp kurban kestikleri araçlarını bir kenara bırakarak, bütün bu ibadetleri sadece Allah'a yapmaları gerektiğini iyi biliyor, bu yüzden de onu söylemekten imtina ediyorlardı.

Bu söze davet edildiklerinde;

“Bütün ilahları bir ilaha mı indiriyor? Doğrusu bu şaşılacak bir şey!”⁴² diyorlardı.

Allah'ın dışında birçok ilahın varlığını, bizzat Allah'ın haber vermesiyle de biliyor olduğumuz için “Lailaheillallah”ın manasını “Allah'tan başka **mevcud** ilah yoktur” şeklinde de anlayamayız.

Zira Allah'ın dışında ilahlar çokça vardır. Ancak yaratma ve rızıklandırmadan, yani Rablikten bir payları olmadığı gibi, ibadetten de bir payları yoktur. İlahlıkları haksız ve bâtıldır.

Öyleyse “Lailaheillallah”ın mutlak olarak doğru anlamı şudur:

Allah'tan başka ibadet edilmeye layık hak ilah, mabud yoktur. Her bir çeşidiyle ibadet edilmeye bir tek O layıktır. Mülkünde -ittifakla- ortağı olmadığı gibi, ibadetinde de hiçbir şey ve hiç kimse O'na ortak edilemez.

Rabbimizin şu iki buyruğu bu doğru anlamı açıkça ortaya koymaktadır.

“Hani İbrahim, babasına ve kavmine, ‘Beni yaratan hariç, ben sizin taptıklarınızdan beriyim. Beni doğruya ulaştıracak olan O’dur.’ demiş ve bunu belki dönerler diye kendisinden sonrakilere baki bir söz olarak bırakmıştı.”⁴³

İbrahim *aleyhisselam*’ın bıraktığı baki söz **Lailaheillallah** sözüdür.

42 Sad, 5

43 Zuhurf, 26, 27

O, bu sözün içeriğini “Beni yaratan hariç, ben sizin ibadet ettiklerinizden beriyim.” cümlesiyle ifade etmektedir. “Ben sizin taptıklarınızdan beriyim.” ifadesi “**Lailahe**/hiçbir ilah yoktur” sözcüğünü, “beni yaratan hariç” ifadesi ise “**illallah**/ancak Allah hariç” sözcüğünü birebir karşılamaktadır.

Açıkça anlaşılacağına göre, “Lailaheillallah” sözüyle inkâr edilen şey, Allah’ın dışında ibadet edilen şeyler; kabul edilen de ibadetin sadece Allah’a yapılmasının gerekliliğidir.

“Allah hariç” demek yerine “beni yaratan hariç” demesi, Allah’ın yaratan olduğunu kabul ediyor olmalarını onlara karşı delil olarak getirip onları ilzam etmek içindir.

Ayrıca “Beni yaratan hariç, sizin taptıklarınızdan beriyim.” sözüyle onların taptıklarından birinin de Allah olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Yani “Lailaheillallah” sözünü söylemek, Allah’ın dışında ibadet edilen her şeyden beri ve uzak olmayı ifade etmek demektir.

Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Ey kitab ehli! Sizinle bizim aramızda eşit olacak bir kelimeye gelin. Allah’tan başka hiçbir şeye ibadet etmeyelim. Allah’ın dışında birbirimizi rabler edinmeyelim.”⁴⁴

Nebi *aleyhisselam*’ın onları davet ettiği kelime, **Lailaheillallah** kelimesidir. Bir sonraki “Allah’tan başka hiçbir şeye ibadet etmeyelim.” ifadesi, “Lailaheillallah”ın tam karşılığıdır. “Hiçbir şeye ibadet etmeyelim.” ifadesi **Lailahe**/hiçbir ilah yoktur sözcüğünü, “Allah’tan başka” ifadesi ise **illallah**/ancak Allah hariç sözcüğünü tamı tamına karşılamaktadır.

Buradan da açıkça aynı mana anlaşılmaktadır. Yani “Lailaheillallah” sözüyle Allah’tan başkasına ibadet edilmesi inkâr edilmekte, ibadetin yalnızca Allah’a yapılmasının gerekliliği ilan edilmektedir.

Özetle; “Lailaheillallah” kelimesi; Allah’ın varlığını, birliğini, yaratıcı olduğunu ve kainatın bütün işlerinin idarecisi olduğunu kabul etmeye çağıran bir söz değildir. Çünkü hatırlanacağı üzere, -Mekke müşrikleri dahil- bu, zaten herkesçe kabul edilmektedir.

“Lailaheillallah” kelimesinin vurgu yaptığı esas mesele, herkesçe kabul edilen bu gerçekler üzerine, ibadetin yalnızca Allah’a yapılması, O’nun dışında ibadet edilen her şeyin inkâr edilmesi meselesidir.

“Lailaheillallah” kelime-i tevhidini; doğru anlamını bilmeden, bunda hiçbir şüphe duymadan, buna iman etmeden ve Allah’ın dışında ibadet edilen bütün tağutları inkâr etmeden söyleyen bir kişiye, lafzını binlerce kere tekrarlasa bile -ilim ehlinin icmasıyla- hiçbir faydası olmayacaktır.

Bu kelimeyi söyleyip Müslüman olduğunu iddia eden kimseye, “Bu sözle neyi kastediyor, neyi kabul edip neyi inkâr ediyorsun?” diye sorulunca, “yani Allah vardır, birdir, alemlerin Rabbidir, her şeyin yaratıcısıdır, yoktan var edendir, rızık veren O’dur ve bütün kainat O’nun idare ve kontrolündedir. Bu hususlarda hiçbir ortağı da yoktur.”cevabını veriyorsa, bu kişinin Allah inancı Ebu Cehil gibi müşriklerin Allah inancının bir adım önünde değildir.

44 Al-i İmran, 26, 27

Eğer bu inanç onları müşrik olmaktan çıkarıp muvahhid bir Müslüman yapmaya yetmediyse -ki yetmemiştir-, bir başkasını da Müslüman yapmaya yetmez.

Bir faide: (Allah'ı Rab olarak kabul etmek, sadece O'na ibadet etmeyi gerekli kılar.)

Allah subhanehu ve teâlâ, Kur'an'da umumen, Rab olmasıyla ilgili özelliklerini, bu konuda bir ve tek olduğunu zaten kabul edenlere bir hüccet olarak zikretmekte, bunu kabul eden müşrikleri, bunun bir gereği olarak O'nu ibadetinde de birlemeleri için ilzam etmektedir.

Yani bu, “Madem Allah'ın tek başına yaratan ve rızıklandıran olduğuna iman ediyorsunuz, öyleyse bunun gereği, tek başına O'na ibadet etmenizdir. Yaratma ve rızıklandırmada ortağı olmayana, ibadette de hiçbir şeyi ortak etmemeniz gerekir.” demektir.

Bunun en açık örneklerinden biri Rabbimizin şu buyruğudur:

“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet edin. Umulur ki böylelikle sakınmış olursunuz. O Rab ki, yeryüzünü sizin için bir döşek, göğü üzerinize bir tavan yaptı. Gökten size su indirdi de onunla size rızık olacak ürünler çıkardı. Artık hâlâ bile bile Allah'a eşler koşmayın”⁴⁵

Yani, “Sadece Allah'a ibadet edin, zira -sizin de kabul ettiğiniz gibi- sizi ve sizden öncekileri O yaratmıştır. Kainatı yaratan da O'dur, sizi rızıklandıran da. Bütün bunları yapanın Allah olduğunu bildiğiniz halde, bunları yapmada O'na ortak olmayan kimseleri, ibadette de Allah'a ortak etmeyin.”

Diğer ilahların bâtıllığını da -müşrikler tarafından da kabul edilen- yaratmaya güç yetirememeleri, hiçbir şey yaratmamış olmaları ve bilakis kendilerinin yaratılmış olmalarıyla ispatlamaktadır.

“Yaratanla yaratmayan hiç bir olur mu?”⁴⁶

“Hiçbir şey yaratmamış, bilakis kendileri yaratılmış olan şeyleri mi ortak ediyorlar.”⁴⁷

“Ey insanlar, size bir misal veriliyor, iyi dinleyin. Onların Allah'ın dışında dua ettiği şeyler, bunun için bir araya toplansalar bile, asla bir sineği dahi yaratamazlar.”⁴⁸

Özetle, yaratmada O'na ortak olmayanlar, dua etmek, medet istemek, adak adamak ve kurban kesmek gibi ibadetin hiçbir çeşidinde O'na ortak edilemezler.

Bu bahsi, akıl ve insaf sahipleri için yeterli olacak, Allah subhanehu ve teâlâ'nın şirki kökünden kesip atan şu buyruklarıyla kapatalım:

45 Bakara, 21-22

46 Nahl, 17

47 Araf, 191

48 Hac, 73

“Rabbınız şöyle buyurdu: Bana dua edin, Ben de size icabet edeyim.”⁴⁹

“Kullarım Beni soracak olursa Ben yakınım. Dua ettiği zaman dua edene icabet ederim.”⁵⁰

“Yoksa Allah’ın dışında şefaathçiler mi edindiler? De ki: Hiçbir şeye malik olmadıkları ve akletmedikleri halde mi? De ki: Şefaath tümüyle Allah’ındır.”⁵¹

“Allah’ın dışında, kıyamet gününe kadar kendisine icabet edemeyecek, onların dua ettiğinin farkında bile olmayan kimselere yalvarandan daha sapık kim olabilir?”⁵²

“De ki: Allah’ın dışında dua ettiklerinize bir bakın bakalım! Allah bana bir zarar vermeyi dilese, bu zararı onlar mı giderecek? Veya bana rahmet etmeyi istese, rahmetine onlar mı mani olacak?”⁵³

“Allah’ın dışında, sana fayda ve zarar veremeyecek şeylere dua etme! Böyle yaparsan zalimlerden olursun. Allah sana bir zarar dokundurursa, bunu O’ndan başkası kaldıramaz. Sana bir hayır dilerse, O’nun fazlını kimse geri çeviremez.”⁵⁴

“O’nun dışında yalvardıklarınız bir hurma çekirdeğinin zarına bile malik değiller. Onlara yalvarsanız duanızı işitmezler. Diyelim işittiler, size icabet edemezler. Kıyamet günü de şirkinizi inkâr ederler.”⁵⁵

“Dua ettiği zaman darda kalmışa icabet edip onun sıkıntısını gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan kimdir? Allah’la beraber başka bir ilah mı?”⁵⁶

“De ki: Allah’ın dışında (ilah olduğunu) zannettiğiniz kimselere yalvarın bakalım. Onlar ne göklerde, ne de yerde zerre miktarı bir şeye sahiptirler. Göklerde ve yerde ne bir ortaklıkları, ne de Allah’ın onlardan bir yardımcısı vardır. İzin verdikleri müstesna, O’nun katında şefaath de fayda vermez.”⁵⁷

Fayda vermek ancak şu dört hasletten birine sahip olanın yapabileceği bir şeydir. Kendisine dua edilen kişi istenilen şeye malik olmalıdır. Malik değilse sahibinin ortağı olmalıdır. Ortağı değilse yardımcı ve destekçisi olmalıdır. Eğer yardımcı da değilse onun yanında aracı ve şefaathçi olmalıdır.

Allah subhanehu ve teâlâ bu dört meseleyi de yukarıdan aşağıya düzenli olarak iptal etmektedir. Mülkü ve ortaklığı nefyetmekte, ardından da yardımcılığı ve müşriğin istediği aracılığı iptal etmektedir. Müşriğin nasibi olmayan şefaathi isbat etmektedir ki, bu, izniyle olacak şefaattir.

Düşünen kimse için tevhidi tecrid edip şirkin köklerini dinden kazımaya nur ve burhan olarak bu ayet yeter.⁵⁸

49 Ğafir, 60

50 Bakara, 186

51 Zümer, 33, 34

52 Zümer, 33, 34

53 Zümer, 38

54 Yunus, 106, 107

55 Fatır 13, 14

56 Neml, 62

57 Sebe, 22, 23

58 İbn’u’l Kayyım, Medaricus-Salikin, 1/343

İnsanların arzu ve teveccühlerini ölümlere ve türbelere bağlamak için ellerinden geleni yapanlar, inatla yüz çevirmeye devam etseler de -Allah'ın kalplerini mühürledikleri müstesna- bu açık ayetler düşünen için hakikati-anlamaya yeterlidir.

“Kendisine Allah'ın ayetleri hatırlatılıp da sonra onlardan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir? Muhakkak Biz mücrimlerden intikam alıcılarız.”⁵⁹

ÜÇÜNCÜ MUKADDİME SÜNNET VE BİD'AT

Allah'a ulaştırıp O'nun rıza ve hoşnutluğunu kazandıracak olan yol ve ameller, sadece Rasûl *aleyhisselam*'ın öğrettikleridir.

Onun öğretisinden başka bir metodla ve yöntemle Allah'a yakınlaşıp, O'nun rıza ve hoşnutluğunu kazanmayı murad eden kimsenin ameli; -ne kadar ihlasla ve iyi niyetle yapılmış olursa olsun- bâtıldır ve kabul edilmez.

Efendimiz *aleyhisselam* şöyle buyurmaktadır:

“Kim bizim bu dinimizde, aslında ondan olmayan bir şey icad ederse, bu amel ondan reddedilir.”⁶⁰

Hadisin diğer bir lafzı da şöyledir:

“Kim bizim uygulamamızın olmadığı bir amel yaparsa bu amel ondan reddedilir.”⁶¹

Dinin çok büyük kaidelerinden biri olan bu hadis, Nebi *aleyhisselam*'ın göstermediği bir amelin yapılmasının veya onun öğrettiği bir amelin **sayı**, **zaman** ve **şekil** gibi öğretmediği bir keyfiyetle kayıtlandırılmasının, sahibinden kabul edilmediği ve bâtil olduğunu ifade etmektedir.

Zira Rabbimiz *azze ve celle* bu dini tastamam ederek kemale erdirmiştir.⁶²

Efendimiz *aleyhisselam* da hiçbir şeyi gizlemeden dini bize aktarmış, tebliğ ve beyan vazifesini eksiksiz olarak yerine getirmiştir.

Bizi Allah'a yaklaştıracak, O'nun rızasını kazandırıp cennete girmemize sebep olacak ne kadar söz ve amel varsa hepsini bildirip bizi bunlara teşvik etmiş, Allah'ı gazaplandırıp cehenneme girmemize sebep olacak ne kadar söz ve amel varsa bizi onlardan sakındırmıştır.

Efendimiz *aleyhisselam* şöyle buyurmaktadır:

“Benden önce hiçbir peygamber yok ki, ümmeti için hayır olarak bildiği şeyleri onlara göstermek, şer olarak bildiği şeylerden onları sakındırmak üzerine bir sorumluluk olmasın.”⁶³

“Cennete yaklaştıracak cehennemden uzaklaştıracak bir şey kalmadan hepsi size açıklanmıştır.”⁶⁴

Bundan sonra dinde, Nebi *aleyhisselam*'ın uygulamadığı veya öğretmediği bir amelle hayır yaptığını sanan, Allah'a yaklaşıp O'nun rızasını kazanacağını düşünen kimse, bu yaptığıyla **bid'at** icad etmiş olur.

Nebi *aleyhisselam*, çeşitli münasebetlerde yapacağı konuşmaların öncesinde takdim ettiği hutbe-i hâce isimli giriş konuşmasında her seferinde -tekrarla- şöyle söylemektedir.

60 Buhari, *Sahih*, 2697; Müslim, *Sahih*, 1718

61 Müslim, *Sahih*, 1718

62 Maide, 3

63 Müslim, *Sahih*, 1844

64 Taberani, *Kebir*, 1648

“Sözlerin en doğrusu Allah’ın kitabı, yolların en hayırlısı Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yoludur. En şerli işler, dinde sonradan icad edilenlerdir. Dinde sonradan icad edilen her şey bid’at, her bid’at sapıklık, her sapıklık da cehennemdedir.”⁶⁵

Gözleri yaşartıp kalpleri titreten bir konuşmasından sonra, sahabîler bunu bir veda konuşması olarak algılayıp kendisinden vasiyette bulunmasını istediklerinde şöyle söylemiştir:

“Size Allah’tan sakınmanızı, başınıza yönetici olarak Habeşli bir köle dahi gelse işitip itaat etmenizi vasiyet ederim. Benden sonra yaşayacak olanlarınız pek çok ihtilaf görecekler. Üzerinize düşen vazife, benim sünnetime ve benden sonraki raşid halifelerimin sünnetine uymaktır. Bunlara azı dişlerinize tutunurcasına sımsıkı sarılın. Dinde sonradan icad edilen işlerden de uzak durun. Dinde sonradan icad edilen her iş bid’at, her bid’at de sapıklıktır.”⁶⁶

Efendimiz *aleyhisselam*’ın -defaatle- açık ve seçik olarak her bid’atın sapıklık olduğunu söylemesi, bid’atların iyi/hasene ve kötü/seyyie olarak iki kısma ayrıldığı iddiasının bâtil olduğunu, itiraza mahal bırakmayacak bir şekilde ortaya koymaktadır.

Abdullah İbn-i Ömer *radıyallahu anhuma*, “İnsanlar hasene/güzel bile görseler, bütün bid’atlar sapıklıktır.”⁶⁷diyerek, iddia edilen taksimin bâtil olduğunu, hem de bu taksimi iddia edenlerin kullandığı hasene tabirini kullanarak ifade etmektedir.

Aynı İbn-i Ömer *radıyallahu anhuma*, yanında hapsurup “Elhamdülillah vesselamu ala Rasûlillah” diyen adamın bu uygulamasına karşı çıkarak “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize böyle öğretmedi. Her halukarda elhamdülillah demeyi öğretti.”⁶⁸ demektedir, Allah’a hamdettikten sonra, aslında salih bir amel olan Peygamber *aleyhisselam*’a selam vermeyi hasene olarak görmemektedir.

Abdullah İbn-i Mesud *radıyallahu anh*, mescidde halkalar oluşturup belirledikleri sayılarda zikir ve tesbihat yapan topluluğun bu uygulamasını “Nefsim elinde olan Allah’a yemin olsun, sizler ya Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in dininden daha doğru bir din üzerindesiniz ya da sapıklık kapısını açmaktasınız.”⁶⁹ sözleriyle reddetmekte, bid’at-ı hasene gibi üçüncü bir ihtimali kabul etmemektedir. Aksine ilk bakışta hayır ve hasene gibi görünen bu uygulamayı sapıklıkla itham etmektedir.

Tabiînin en büyüklerinden Said İbnu’l-Müseyyeb *rahimehullah*, fecrin doğuşundan sonra iki rekattan fazla namaz kılip rukuyu ve secdeyi uzun tutan bir adam görünce onu böyle yapmaktan nehyetmişti. Adam, “Ey Ebu Muhammed, namaz kılıyorum diye Allah bana azab mı edecek?” deyince “Hayır, ancak sünnete muhalefetten dolayı azab eder.”⁷⁰ demiş, aslında hayır ve

65 Ebu Davud, *Sünen*, 2118; Tirmizi, *Sünen*, 1105

66 Ebu Davud, *Sünen*, 4607; Tirmizi, *Sünen*, 2676; İbn-i Mace, *Sünen*, 42

67 Lalekai, 126; İbn-i Batta, 205; Beyhaki, *Medhal*, 171

68 Tirmizi, *Sünen*, 2738

69 Darimi, 1/6869

70 Beyhaki, *Sünen*, 2/466; Darimi, 1/116; Abdurrezzak, *Musannef*, 3/52

hasene olan namaz kılmayı, sünnete muhalif bir şekilde olmasından dolayı azab sebebi saymıştır.

Ehl-i Sünnetin meşhur dört mezheb imamlarından Malik b. Enes *rahimehullah* şöyle demektedir:“İslam’da bir bid’at çıkarıp bunu hasene olarak gören kimse, bu hareketiyle Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’i peygamberlik vazifesine hainlik etmekle itham etmiş olur. Çünkü Allah *azze ve celle* “Bugün dininizi tamamladım.” buyurmaktadır. O gün dinden olmayan bir şey bugün de dinden olamaz.”⁷¹

Nebi *aleyhisselam*’ın öğretmediği ve uygulamadığı bir şeyle ibadet edip Allah’a yakınlaşacağını uman veya O’nun uyguladığı bir ameli, uygulamadığı bir şekil, adet veya zamanla kayıtlayarak uygulayan ve bunu hasene gören kişi, lisan-ı haliyle “Aslında bu amel Allah’ın sevip razı olduğu bir ameldir. Ancak Peygamber *aleyhisselam* bunu bizden gizlemiştir.” demiş olmaktadır ki, bu, vazifesini yerine getirmediği ve dolayısıyla onun risalete hıyanet ettiği anlamına gelmektedir.

Şerri bundan daha az olmayan ikinci ihtimale göre, böyle yapan kişi, lisan-ı haliyle “Bu yaptığının, Allah’ın sevip razı olduğu bir amel olduğunu Peygamber *aleyhisselam* bilmiyordu, ben bildim.” demiş olmaktadır.

Üçüncü bir ihtimal yoktur.

Özetleyecek olursak, Nebi *aleyhisselam*’ın yapmadığı veya öğretmediği bir şeyi yaparak bununla Allah’a yaklaşma iddiasında olan kişiye şöyle deriz:

“Bu yaptığın için Allah’a yaklaştırp O’nun rızasını kazandıracak bir amel olduğunu Nebi *aleyhisselam* biliyor muydu?” Eğer “bilmiyordu” derse, O’nun bilmediği bir ibadeti biliyor olduğu iddiasındadır ki, bunun üzerine konuşulacak bir şey kalmaz.

Eğer “biliyordu” derse, “Bildirdi bu hayrı bize bildirdi mi, yoksa gizledi mi?” deriz.

“Bildirdi” derse ispat talep ederiz, “gizledi” derse işte bu, hıyanet iddiasıdır.

Önemli bir mesele; Terkî sünnet:

Efendimiz *aleyhisselam*’ın yaptığı ibadetleri yapmak sünnet olduğu gibi, yapmasını gerektirecek sebep olduğu ve bir mani bulunmadığı halde terk ederek yapmadığı amelleri terk etmek de sünnettir. Yapmak ise bid’attır.

Örneğin, sebebi Nebi *aleyhisselam*’a olan sevgi ve O’nun doğumu olan “Mevlid Kandili”ni kutlamak, aynı sebep O hayattayken de var olduğu ve bunu yapmaya bir manisi de olmadığı halde yapmadığı için bid’attır.

Teravih namazını cemaatle kılan Nebi *aleyhisselam*, farz olur endişesiyle cemaatle kılmayı terk etmiştir. Farz olur ihtimali olan mani, vefatından sonra ortadan kalktığı için teravih namazını cemaatle kılmak, o bunu -sonradan- terk etmiş bile olsa şer’an bid’at değildir.

71 Şatıbi, *İ’tisam*, 1/49

Söyle açıklayalım: Muamelat ve yeme içme gibi sair eşyada aslolan şey mübahlıktır. Aksine bir şey olmadıkça her şey helaldir.

İbadetlerde ise aslolan men ve hazardır. Meşru olduğuna dair bir delil olmadıkça her türlü amelle Allah’a ibadet etmeye çalışmak yasaktır.

Dolayısıyla bir şeyin helal olduğuna delil aranmaz. Haram olduğunu söyleyen delil getirir.

Bunun aksine bir şeyin bid’at oluşuna delil istenmez. Meşru olduğunu söyleyen, delil getirir.

Mesela yiyeceğimiz her bir meyvenin veya içeceğimiz her bir meşrubatın helal olduğuna dair tek tek delil getirmemizi isteyen kişinin yaptığı ne kadar gülünç ise, bid’at dediğimiz bir ameli yapan kişinin bununla alakalı bir yasaklama getirmemizi istemesi de o kadar gülünç olur.

Birincisinde delilimiz “haram olduğuna dair bir delil olmaması”yken ikincisinde delilimiz “meşru olduğuna dair bir delil olmamasıdır.”

Örneğin birisi çıkıp da “Allah tektir ve teki sever. Hem sayısal olarak beş, dörtten daha çoktur.” diyerek öğle namazının farzını beş rekat kılmak istese, bizden talep ettiğinde, öğle namazını beş rekat kılmayı yasaklayan bir delil getiremeyiz.

Veya “İnsanlar gevşeklik göstermeye başladılar, hem cemaatle kılınan namaz tek başına kılınan namazdan daha efaldır. Allah da ‘ruku edenlerle beraber ruku edin.’ buyurmuyor mu?” diyerek revatib sünnetleri de cemaatle kılmayı öneren birine, talep ettiğinde, revatib sünnetleri cemaatle kılmayı yasaklayan bir delil getiremeyiz.

Aslında sahih olan bazı umumi delillerden hareketle olduğu halde, her iki şekilde de bunların bid’at ve dalalet oluşunun delili, Nebi *aleyhisselam*’ın böyle yapmaması, yani farz edilen uygulamayı **terketmiş** olmasıdır.

Aksi halde binlerce yiyecek ve içeceği tek tek helal eden naslar aranmayacağı gibi, muhtemel uydurulma sureti milyonlarca olan bid’atleri tek tek yasak eden naslar aramak akıllara ziyan bir uygulama olur.

Hatırlanacağı üzere, hapsurup elhamdülillah diyen adamın, ardından Nebi *aleyhisselam*’a selam getirmesini reddeden İbn-i Ömer *radıyallahu anhuma*, Nebi *aleyhisselam*’ın Elhamdülillah demeyi öğretip selam getirmeyi terk etmesiyle; mescidde halkalar oluşturup zikir yaptığını sanan cemaatin tatbikatını sapıklıkla itham eden İbn-i Mesud *radıyallahu anh*, bu töhmetin gerekçesini Nebi *aleyhisselam*’ın böyle uygulamaması, yani terketmiş olmasıyla delillendirmişlerdir.

Ne hapsuran adam, ne de o topluluktan biri çıkıp da **“Bizim elimizde böyle yapılacağına dair umumi delillerimiz var. Oysa sizin elinizde bu yaptığımızı yasaklayacak -zayıf da olsa- bir deliliniz yok.”** dememiştir.

Özetleyecek olursak dinde dayanağı sadece vahiy olan ibadetler tevkifidir. Sadece Kur’an ve sünnetle sabit olur. Hiç kimse kıyasla, tecrübeyle, rüyayla, ilhamla ve keşifle bir ibadet uyduramaz. Mevcut ibadete hariçten bir keyfiyet ilave edemez. Uyduranlar ve ilave edenler, “Bunu yasaklayan bir delil getirin.”

diyemez. Dinde icad edilen şeyler namaz kılmak, ezan okumak, salavat getirmek ve zikir yapmak gibi aslı itibarıyla salih ameller olarak gözüke de, dini tamamlamaya kalkmak itibarıyla sapıklıktır ve cehennemdedir.

Kıymetli Okuyucu!

Bu mukaddimelerden ilk ikisi Tevhid'i, üçüncüsü ise Sünneti takrir etmek içindi.

Yapılan hiçbir amel, sadece Allah'a yapılmadıkça, Allah'a yapılan bir ibadet de sadece Rasûl'ün öğrettiği gibi olmadıkça makbul olmaz.

Birincisi ihlas, ikincisi ise mütabaattır.

Birincisinin ihlali şirk, ikincisinininki bid'attır.

Birincisi Lailaheillallah'ın, ikincisi ise "Muhammedun Rasûlullah'ın gereğidir.

Birincisi neye ibadet ettiğimizle, ikincisi ise bize gönderilen elçiye ne şekilde karşılık verdiğimizle ilgilidir.

İslam dininin özü de budur,

Yalnızca Allah'a ibadet etmek,

Allah'a, yalnızca Rasûl'ün öğrettiği şekilde ibadet etmek!

I. BÖLÜM

Hoşafçı'nın Birlik ve Beraberlik Çağrısı

s. 10'da “**Ülkemizde yaşayanların düşünceleri ne olursa olsun, düşmanlarımızın planlarını bozmak için birlik ve beraberliğimiz korumak zorundayız.**” diyen Hoşafçı, s. 135'de aramızdaki ihtilafın sadece suretâ bir ihtilaf olduğunu söylemekte, bu durumda **tefrikaya ve suni düşmanlıklara** sebep kalmadığını ifade etmektedir.

Birlik ve beraberlik. ancak kitap ve sünnet üzere olduğu sürece istenen bir şeydir. Akide birliği olmayan bir beraberlik, Allah *azze ve celle*'nin yahudiler hakkında buyurduğu, “Sen onları beraber sanırsın, ancak kalpleri ayrı ayrıdır.”⁷² türünden bir beraberlikten öteye geçmez. Böylesi bir beraberliğin övülecek bir tarafı yoktur.

Ayrıca aramızdaki ihtilaf, dinin aslı olan Lailaheillallah'ı doğru anlama ile alakalı, şeklî değil hakiki bir ihtilaftır. Yani “Ya siz ya da biz... Ya hidayet üzere ya da apaçık bir dalalet üzere...”⁷³

Tevhid'i yanlış anlayanlarla aramızdaki ihtilafa da **tefrika** değil, **berâ** denir. Aramızdaki düşmanlık da suni değil, dinî ve hakiki, kaynağı ise tevhid inancımızdır. “Biz sizden ve Allah dışında ibadet ettiklerinizden beri yiz. Sizi inkâr ediyoruz. Siz tek olarak Allah'a iman edinceye dek aramızda ebedî bir düşmanlık ve nefret baş göstermiştir.”⁷⁴

s. 288'de diyor ki: “**Doğru olan davranış, ümmetin birliği için her iki tarafın da birbirlerinin görüşüne saygı gösterip orta yolda birleşmeleridir.**”

Bahsettiği iki taraf,tevhid ehli olan selefler ile,ölülere yalvarıp yakarmaya ve mezarlardan yardım ve imdat istemeye davet eden kabirperestler. Bir tarafa göre ölülere yalvarıp yakarmak onlardan medet ve yardım istemek şirk, diğer tarafa göre ise din ve diyanet...

Hoşafçı'ya göre doğru olan davranış, üzerimizdeki en büyük hak sahibinin hakkına yapılan bu ihlale, yani “zulmün en büyüğüne”⁷⁵ saygı göstermek...

Tevhid ve şirkin ortası neresi ise orada birleşmek.

Doğru olan Hoşafçı'nın söylediği gibi şirke saygı göstermek idiyse Allah, rasûlleri neden gönderdi ki? Rasûllerle kavimlerinin bulamadığı orta yolun ne olduğunu, keşke Hoşafçı anlatsaydı da biz de öğrenseydik.

⁷² Haşır, 14

⁷³ Sebe, 24

⁷⁴ Mümtetine, 4

⁷⁵ Lokman, 13

Hoşafçı'nın Tevazusu(!)

s. 10'da diyor ki: ***"Haddim olmayarak boynumdan büyük işlere kalkıştığımın farkındayım."***

Hoşafçı tevazu gösterisi yapmak yerine, haddini bildiği yerde dursa, boynundan büyük işlere kalkmasa ne iyi etmiş, sadece kendi günahını tahammül etmiş olurdu.

Bu durumda "ilimsiz olarak saptırdıklarının da günahını yüklenecek..."⁷⁶

Hoşafçı'nın Kaynakları ve Objektiflik İddiası

s. 11'de ***Muhammed Alevi Malikî, Mahmut Ustaosmanoğlu, Ahmed Mahmud Ünlü, Hüseyin Avni*** ve diğer bir iki ismin hazırlamış oldukları eserlerden faydalanarak, **objektif** bir çalışma yaptığını ifade etmektedir.

Bildiğimiz kadarıyla Türk okuru henüz görmüş olmasa da, kaleme aldığı **"Hâzihî Mefâhîmunâ"** isimli çalışmasıyla **Salih Aluş-Şeyh**, Alevi Maliki'nin cehalet ve dalaletlerini zaten gözler önüne sermiştir.

Mahmut Ustaosmanoğlu'nun ise bu konuda bir çalışması yoktur. Hoşafçı'nın faydalandığı **Ruhu'l-Furkan** isimli kitabı yazanın aslında Ustaosmanoğlu olmadığını, bize de bizzat öldürülen Bayram Hoca söylemiştir. İçindeki birçok hata ve dalaleti kendisine gösterdiğimizde, bize bunları yazanın Cübbeli olduğunu, kendisinin de birçok hatalar bulduğunu, Cübbeli'yi defalarca uyardığını, ancak onun bunlardan dönmediğini söylemişti.⁷⁷

Sanıyoruz ki Hoşafçı, kitabın arka kapağında hazfettiği Mahmud Ustaosmanoğlu ismini burada zikredip **-takdis edilmesi istenen sırrı ne ise?**- parantez içine "kaddesallahu sirrehu" ilavesi yaparak kitabına cemaatten müşteri avlama peşindedir.

Ahmed Mahmud Ünlü ise **"Cübbeli"** lakabıyla meşhur zattır. Ciddiyet ve muruet sahibi herkes, onun bir hoca veya vaiz olmaktan çok bir komedyen veya asrî tabirle stand-up'cı olduğunu bilmektedir. Hem de müşterilerini Allah'ın ayetlerine güldürtecek cinsten!

"Ben Allah'tan korkmuyorum." diyen Fatih Altaylı'nın karşısında çıktığı televizyon programında, Allah'ın ayetleri, ahiret, cennet ve cehennem gibi mukaddesatı mizah malzemesi yaparak, Altaylı ve Murat Bardakçı'yı yerlere düşercesine, katıla katıla bu mukaddesata güldürmesi, sanıyoruz -tasavvufçular da dahil- kutsal değerlerine hürmet sahibi her dindarın kanını dondurmuştur.

Rabıta hakkında yazdığı kitapta **"doğacak çocuğa bereketi sirayet eder ümidiyle kişinin, cima (cinsel ilişki) halinde salih kimseleri düşünmesini"**⁷⁸ tavsiye edecek kadar aşırıya giden bir evliyaperesttir.

⁷⁶ Nahl, 25

⁷⁷ Bu konuşmamıza Allah şahiddir.

⁷⁸ Tarikat-ı Aliye'de Rabıta-i Celile, s. 471.

Cinsel ilişki esnasında salihleri düşünme rabıtasını, acaba kadınlar da yapmalı mıdır? Merak ettik de!

Hüseyin Avni'yi ise Medine'de yaptığımız birkaç celse ile şahsen gördük. İlerlemiş yaşı ve cemaatteki hoca itibarı bir yana, ilmî ve ahlakî müstevasına gözlerimizle şahid olduk.

Kendisine bu konuları Bayram Hoca ile de görüştüğümüzü söyleyince, onun iyi bir kitap koleksiyoncusu olduğunu, bu konuların uzmanının ise kendisi olduğunu söyledi. Hasmımız arasında konunun uzmanı birisini bulmuş olmanın heyecanıyla meselelere girdik. Bir de gördük ki, cevaplarını artık ehl-i sünnetin çocuklarının bile bildiği, **Ebubekir Sifil**'lerin bile dile getirmekten artık utandığı aynı masalları tekrar etmektedir.

Bize verdiği **Ğuraba** isimli dergilerini de gördükten sonra, karşımıza ilimde kuvvetli hasımlar çıkarmadığı için Rabbimize hamdettik.

Kaynakları bunlar olan Hoşafçı'nın objektif olmasını zaten beklemiyoruz. Ama okuyucunun gözünü boyamak için böyle bir iddiada bulunmasına da hiç gerek yoktu. Zira okuyan herkes gördü ki, bu kitap bir tarafın iddialarını çürütüp âlimlerini ıskat etmek için yazılmıştır.

Eserin Engin Bir Dertlenme Mahsulü Olduğu

s. 12'de kitaba yazdığı takrizde, Hüseyin Avni "**eserin engin (bir) dertlenme mahsulü olduğuna**" inandığını söylemektedir.

Biz de onunla aynı fikirdeyiz. Kitap, dergi ve sohbet kasetleriyle, her yönden ve bulunan her vasıtaıyla, tevhid ve sünnet ehli olan selefler ile topyekün bir muharebeye kalkmış olmanız, ancak engin bir dertlenmenin mahsulü olabilir.

Belli ki çok dertlenmişsiniz!

Yıllarca evliya masalları, keramet hikayeleri ve rüya ninnileriyle uyuttuğunuz insanlar, okumasınlar, görmesinler, dinlemesinler diye bütün gücünüzü sarf ettiğiniz halde, bir an gözünüzden kaçıp Allah'ın kitabını, Rasûlünün sünnetini ve ehl-i sünnetin kitaplarını görmeye, sizi sıkıntıya sokan sorular sormaya, saflarınızdan bir bir eksilmeye başladılar.

Belli, çok dertlenmişsiniz ki rivayetten, hadisten, delilden bahsetmeye başladınız.

Hüseyin Avni aynı yerde diyor ki: "**Kitab, bir nice ilmî ve ahlakî densizlikler karşısında bile soğukkanlılığı ve insafı elden bırakmayan bir keyfiyet arz etmektedir.**"

İlmî ve ahlakî densizliklerin, dengesizliklerin, seviyesizliklerin ve hatta terbiyesizliklerin, tarihte emsali görülmemiş nadide örneklerini sergileyenin esas Hoşafçı olduğunu, kitabımızı okuyan herkes inşaallah görecektir.

Belki biz bunlar karşısında, zaman zaman çileden çıkıp "soğukkanlılığımızı" yitirmiş olabiliriz. Ancak inanıyoruz ki, insaf sahibi okuyucu "bir nice ilmî ve ahlakî densizliğin" aslında kimler tarafından icra edildiğine gözleriyle şahitlik edecektir.

Hoşafçı'nın Tevessül'den Ne Kasedettiği

s. 83'de diyor ki: **“Özellikle tasavvuf ehlinin kasedettiği tevessül ise daha ziyade, başta peygamberler olmak üzere vefat etmiş olan salih zatlar/veliler vesile kılınarak Allah'tan bir şey istemek, arzu edilen bir şeyin elde edilmesi veya arzu edilmeyen bir şeyin defedilmesi için O'na dua ve ilticada bulunmaktır...**

Zat ile tevessülü ihtiva eden dua cümlelerinde filan zatın Allah nezdindeki yeri ve mevki (makamı, mekanı, cah), hakkı için, hatırına gibi ifadeler de bulunabilmektedir.”

İttifakla meşru olan tevessül, dua eden kimsenin, Allah *azze ve celle*'nin güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla dua etmesi veya istediği hayrın ve çekindiği şerrin öncesinde, ihlasla yapmış olduğu salih amellerini zikrederek bir mukaddime yapması ya da salih olduğuna kanaat getirdiği kimselerden kendisi için dua etmesini talep etmesidir.

Kitab ve sünnetin sahih ve sarih nasları ile selef-i salihînin uygulamasında caiz ve meşru olan tevessül bu üç şeklin dışına çıkmamaktadır.

Dolayısıyla, ölmüş veya hayatta olan bir kimsenin zatını öne sürerek -Hoşafçı'nın bahsettiği lafızlarla- dua etmek, böyle bir tevessüle hüccet olabilecek sahih ve sarih bir delil bulunmadığı için caiz ve meşru değildir.

Allah'ın kitabı, enbiya ve salihlerin yaptığı dua örnekleriyle doludur. Efendimiz *aleyhisselam*, sahih sünnetinde, bizlere bir sürü özlü dua şekilleri öğretmiştir. Başta sahabe olmak üzere salih selefimizden de, değişik münasebetlerle yaptıkları birçok dua lafızları nakledilmiştir.

Zat ile tevessülün meşru olduğunu isbat etmeye çalışan Hoşafçı, Allah'ın kitabından, Rasûl *aleyhisselam*'ın sünnetinden ve selefin tatbikatından, sahih ve sarih olarak, bahsettiği cümlelerle edilmiş, bir tane dua örneği zikretseydi ya!

Sünnette olmayan bu lafızlarla dua ve tevessül edilebileceğini söylemeye çalışanlar, kitap ve sünnetteki dualarla dua edince, Allah kendilerine icabet etmedi de, o yüzden mi yeni yöntemler icad etmeye uğraşıyorlar?!

Kitab ve sünnette mevcut olan yüzlerce dua örneği kendilerine yetmedi de, akıllarınca onların eksikliğini mi tamamlamaya çalışıyorlar?!

“Daha hayırlı olanı daha düşük olanla mı değiştirmeye kalkışıyorsunuz?”⁷⁹

Vahhabi-Selefi

s. 10'da "**Vahhabi ve Selefinin** (doğrusu selefin) yolundan **gittiğini söyleyen selefler...**"

s. 93'de "**Vahhabilere Vahhabi denilmesi, görüşlerinin kaynaklarından biri olan (doğrusu birisinin) Muhammed b. Abdolvahhab olmasından ötürüdür.**"

s. 25'de "**Vahhabi ve benzer düşünceleri olan, kendilerine selefler diyenlerin görüşlerinin kaynağı olan İbn Teymiyye**" ifadelerini kullanmaktadır.

Öncelikle şunu belirtelim ki; şu zamana kadar yeryüzünde kendilerine Vahhabi diyen bir insan topluluğu görmedik. Eğer Hoşafçı görmüşse bize de gösterebilir.

İkinci olarak, en hayırlı üç nesil olan sahabe, tabiîn ve tebe-i tabiîne akide, amel ve sulukta intisap etme anlamına gelen Selefilik, şer'i ve şerefli bir nisbettir.

Şer'i hiçbir gerekçeye dayanmadığı halde Nakşibendilik'e intisap edip kendilerini çekinmeden **Nakşi** diye isimlendirenlerin, şer'i bir intisap olan **Selefilik**'in adına bile tahammül edememeleri doğrusu şaşılacak bir şeydir.

Üçüncüsü, Muhammed İbn-i Abdolvahhab, -siz ve selefleriniz yalan, düzmece ve iftira ile aksini anlatmaya çalışsanız da- amelde Hanbelî mezhebi, akidede ise Selef-i Salihînin yolu üzerinde olan bir ehl-i sünnet âlimidir. Ne yeni bir din getirmiş, ne yeni bir mezhep kurmuş, ne de yeni bir söze davet etmiştir.

Şirk ve hurafelerle mücadele etmiş, tevhide ve sünnete çağırıştır.

Eserleri ve akidesi ortada olduğu halde **Zeyni Dahlan**'dan **Hüseyin Avni**'ye⁸⁰ kadar, aleyhinde yazı yazanların istisnasız tamamı, ipe sapa gelmez iftiralarla halkı onun kitaplarından sakındırmaya, onun ehl-i sünnet dışı sapık itikadları olan biri olduğuna inandırmaya çalışmakta, uydurdukları bu düzmece mezhebe de **Vahhabilik** adını vermektedirler.

Dördüncüsü ise, Seleflerin akidelerinin kaynağı -hâşâ ve kella- İbn-i Teymiyye veya bir başkası değil, Allah'ın kitabı ile Rasûlünün sünnetidir.

Ayrıca, örneğin bir ideoloji olan komünizm için, fikirlerinin kaynağı filancadır denilebilir. Ancak bir akide ve menhec olan selefilik için fikir denilemeyeceği gibi, Muhammed b. Abdullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den başka bir insanın da bunların kaynağı olduğu söylenemez.

80 Hüseyin Avni ile, bir grup talebesinin önünde yüz yüze yaptığımız bir görüşmede, çıkardığı **Ğuraba** Dergisi'nde Muhammed b. Abdolvahhab'a yapılan iftiraları yüzüne vurmuş, o da çaresiz, bunların hata olduğunu ve tashih edileceğini söylemişti. Bilmiyoruz tashih etti mi?

Hoşafçı'nın Selefilere İftiraları

Ehl-i sünnetin zat ile tevessül etmeyle alakalı inancı, bunun meşru olmayan bir bid'at olmasından ibarettir.

s. 118'de **“filancanın hürmetine diye yapılan tevessül bid'attır derlerse”** ifadesinden açıkça anlaşıldığı gibi, seleflerin inancının böyle olduğunu Hoşafçı'da pekala bilmektedir.

Bununla beraber kitabında defalarca, örneğin:

s. 46'da **“elindeki delillere dayanarak doğru şekilde dua edip isteyenle yanlış, hatta şirk işleme durumunda olanları aynı kefeye koyup tekfir ediyorsunuz.”**

s. 100'de **“zat ile tevessülü kabul etmeyen selefler ve vahhabiler, tevessülü kabul edenleri Allah'a ortak koşmakla suçluyorlar.”**

s. 101'de **“âlimleriniz sizin şirk olarak kabul edip bunu yapana kâfir dediğiniz bir ameli yapıyorlar.”**

s. 153'de **“zannımca selef şirk içindeydi demezsiniz.”** gibi kasıtlı cümlelerle, kendi seleflerinin yolundan giderek, okuyucuyu sünnet ve ehli aleyhine kışkırtmak için, hâyâ etmeden iftira etmektedir.

Yani Selefler “Allah'ım, filancanın hatırına duamı kabul et.” gibi meşru olmayan bir şekilde Allah'a dua etmeye şirk, böyle yapana da müşrik ve kâfir diyorlarmış.

Söyleyecek sözleri olmayanlar ve “Allah'ın ayetlerine inanmayanlar ancak iftira ile yalan atarlar.”⁸¹

Hoşafçı, buna şirk, bunu yapana da kâfir ve müşrik diyen seleflerin veya kendi tabiriyle vahhabilerin kimler olduğunu ve bu sözü nerede söylediklerini bize açıklasın.

Eğer buna gücü yetmezse ki asla yetmez, bu bühtanından tevbe edip iftirasını yaydığı gibi tevbesini de ilan etsin.

Bu ikisinden birini yapmazsa kendisi de, okuyucu da bilsin ki, Hoşafçı, ehl-i sünnet düşmanı bütün selefleri gib ibir iftiracıdır.

s. 296'da diyor ki: **“Onlara göre birisi için ayağa kalkmak, el öpmek, peygamber efendimize ‘Efendimiz’ ‘sahibimiz’ gibi ifadeler kullanmak, kabrini ziyaret esnasında önünde edep, vakar ve kalp huzuruyla durmak, Allah'tan başkasına ibadet etmek anlamına geldiğini söylerler** (doğrusu: anlamına gelir).”

Subhanallah! “doğrusu bu çok büyük bir bühtandır”⁸²

Hoşafçı, ya bu söylediklerinin de Allah'tan başkasına ibadet, yani şirk anlamına geldiğini söyleyen seleflerin kimler olduğunu açıklasın, ya da bu iftirasından da tevbe edip ilan etsin. Aksi halde biz ispat ederek Hoşafçı'nın müfteri olduğunu ilan ediyoruz.

81 Nahl, 105

82 Nur, 16

Ardından diyor ki: “**Bize göre bu iddialar Allah ve Rasûlünün razı olmadığı, şeriatın ruhuna aykırı, cahilane bir inattır.**”

Biz de diyoruz ki, bize göre de bu iftiralar, Allah ve Rasûlünün razı olmadığı, şeriatın ruhuna aykırı, hezeyan halinde söylenmiş apaçık bir bühândır.

Bu sefer alenen yapmasa da s. 277’de “**Görüldüğü gibi Allah isterse istediğine olağanüstü güçler verebilir. Bunlar peygamberler de olabilir, insanlar da... Numuneleri gerek sahabede gerekse daha sonra vardır.**” diyerek, sanki inkâr eden varmış gibi mucize ve kerametlerin varlığını isbat etmeye; s. 106’da, “**Allah dostlarının yaptıkları kerameti şeytandan sayanlar**” sözleriyle de seleflerin, kerametleri inkâr ettiklerini ima etmeye çalışmaktadır.

İbn-i Teymiyye de, İbn-i Abdulvahhab da, diğer bütün selefler de, **kerameti** hak olarak kabul edip ona inanmakta, kerameti inkâr edenleri bid’at ve dalalet ehli olarak görmektedirler. Allah dostlarının yaptıklarını Allah’tan, şeytan dostlarının yaptıklarını da şeytandan saymaktadırlar.

Ancak selefler, sizin yaptığınız gibi tersten giderek, gösterdiği olağanüstü olayları delil sayıp, sahibinin hemen Allah dostu olduğuna hükmetmezler. Önce kişinin söz ve ameline bakar, sonra da ondan sadır olan harikuladeliğin, keramet mi, istidrac mı, yoksa sihir ve büyü mü olduğuna karar verirler.

Allah dostlarının da, O’nun iman eden muttaki kulları olduğuna inanırlar. İbadette ortakları olduğuna değil!

Hoşafçı’nın delil anlayışı:

s. 129’da “**Zat ile tevessülü kabul edenler yaptıkları amellerde muhakkak bir ayet ya da hadise dayanırlar.**”

s. 226’da “**Bizim elimizde gerek sahih gerekse zayıf birçok hadis vardır.**” diyor.

Hoşafçı’nın sahih olanı sarih olmayan, sarih olanı da sahih olmayan “**delillerini**” zaten tek tek ele alıp neye, ne kadar delil olabileceklerini ortaya koyacağız.

Ancak ondan önce okuyucuya şunu anlatmak istiyoruz.

Şer’i bir meseleye gerekçe olacak malzemenin, öncelikle şer’an delil olması, sübutunun sahih, delaletinin de gerekçe teşkil edeceği şeye uygun olması icab eder.

“Şer’an delil olması” sözümüzle rüyanın, keşfin, ilhamın, tecrübenin, âlimlerin görüş ve içtihatlarının, sıhhatinin bilinmesi genelde mümkün olmayan tarihî olayların ve kıssaların edille-i şeriyeden olmadığını kasdediyoruz.

“Subutunun sahih olması” sözümüzle zayıf, sakıt, vahi, münker ve mevzu riyavetlerin, tevhid inancına kökünden aykırı bazı uygulamalarla, dinde haram ve helal kılmaya delil olması şöyle dursun, dinde aslı olmayan bir amelin meşru veya müstehab oluşunda bile delil olamayacağını kasdediyoruz.

“Delaletin uygunluğuyla” ise, sünnet ve cemaat ehli selefler olarak, başta sahabe olmak üzere selefin, sabit olan delilden ne anladığını ve ne uyguladığını, herhangi bir umumi delilden selefin anlamadığı ve uygulamadığı hususi bir sureti kasdetmenin uygun ve doğru olmayacağını kasdediyoruz.

Onların Kitap ve Sünnet naslarını bizden daha doğru anlayıp, Kitap ve sünnetin gösterdiklerini tatbik etmeye bizden daha gayretli oldukları, Allah’ın onlardan razı olmasıyla⁸³ tescillenmiştir.

Kitap ve Sünnet’ten onların anlamadığı bir şey anlamaya veya onların uygulamadığı bir şey uygulamaya kalkmak, “müminlerin yolundan başka bir yola ittiba etmek” olur ki böylesi bir anlayış ve uygulamanın, içeriğini dinlemeye gerek bile duymadan dalalet olduğunu cezmedebiliriz.

“Muhakkak bir ayet ve hadise dayandığını, elinde gerek sahih gerek zayıf birçok hadis olduğunu” söyleyen Hoşafçı belki farkında değil ama, ehl-i sünnete muhalif inanç ve amelleri olup da Müslüman olduğunu söyleyen bütün sapık fırkalar, bu inanç ve amellerinde bazı ayet ve hadislerle, onların umumundan, lugavî veya örfî batıl delaletlerine dayanıyorlar.

Öyleyse Kur’an ve sünnetin doğru delaleti, her heva sahibinin anlayışına göre değil, yalnızca selefin fehmine göre olandır.

Dolayısıyla önemli olan, her iddia sahibinin delil getirebiliyor olması değil, delil diye getirdiği şeyin, iddiasına hakikaten de delalet etmesidir.

Ehl-i sünnet ve diğerleri arasındaki cevheri fark ve alametlerden biri de şudur.

Ehl-i sünnet, nasların delaletlerinin gereğini kabul edip iman eder. Diğerleri ise tersten giderek, önceden kabul ve iman ettikleri şeylere Kur’an ve sünnetten deliller bulmaya çalışırlar.

Yani ehl-i sünnet, önce delili görüp, iman ve amel olmak üzere gereğini yerine getirmeye çalışırken, diğerleri peşinen iman ve amel ettikleri şeyleri delillendirmeye çalışırlar.

Diğerlerinden olan Hoşafçı’nın, önceden kabul ettiği şeylere delil bulmaya çalışırken ne durumlara düştüğünü bir örnekle açıklayalım.

Önceden kabul ettiği ölülere Kur’an okunabileceğine deliller arayan Hoşafçı, s. 62’de Abdullah b. Abbas *radiyallahu anhum*a’nın cenaze namazında Fatiha suresini okuduğu ve ardından sünnet olanın bu olduğunu söylediği Buhari rivayetini aktarıyor. Ardından diyor ki: **“Üstteki hadiste, sahabenin cenaze namazı kılıp ve Kur’an okuduğunu görmekteyiz. Hadis sahihtir. Peygamberimiz yapmış ki Talha’dan yapılan rivayetin metninde sünnettir deniliyor.”**

s. 78’de diyor ki: “**Beş ayrı sahabeden gelen konuyla ilgili rivayetler isnad yönünden problemsizdir.**”

Müctehid olma şartları taşıyan ve taşımayan herkes, bu rivayetin delalet ettiği temel meselenin, cenaze namazında sünnet olanın Fatiha suresini okumak olduğunu kolayca anlayabilir. Hadisi nakleden imamların tamamı da hadisi, sünnetin böyle olduğuna delil olarak zikretmişlerdir.

Merak ediyoruz!

Acaba Hoşafçı, sahih olduğunu beyan ettiği bu rivayetin delalet ettiği esas konuyla ne kadar ilgilenmektedir?

Yani cenaze namazında subhaneke değil Fatiha okunacağını kabul edip böyle amel etmekte midir? Yoksa hakkında sahih veya zayıf, merfu bir rivayet olmadığı ve sahih olan bu rivayeti gördüğü halde, kör taklidi bırakamayıp Fatiha yerine “ve celle senauk”le beraber subhanekeyi mi okumaya devam etmektedir?

Sünnete ve delile ihtiram eden kimse, bu rivayeti görüp sıhhatini bilerek ilim ehlinde büyük bir topluluğun bununla fetva verdiğini öğrendikten sonra, Nebi *aleyhisselam*’ın bu sünnetini hiç kimsenin görüş ve içtihiadı için terketmez.

Ashında delil diye bir kaygısı olmayan taklitçi de, bu rivayetin delalet ettiği esas meseleyi görmezden gelerek, ondan, önceden kabul ettiği alakasız bir şeye delil çıkarmaya çalışır. Bunu da kasıtlı veya kasıtsız “**Sahabenin cenaze namazı kılıp ve Kur’an okuduğunu görmekteyiz.**” cümlesiyle (ve) bağlacını yanlış bir yerde kullanarak, cenaze namazını kılmak ve Kur’an okumak ayrı ayrı yapılmış şeylermiş gibi hissettirmeye çalışarak yapar.

Amacı delilin gereğini yerine getirmek değil, ön kabulüne delil bulmaya çalışmak olan Hoşafçı’nın durumu ortadadır.

Yeri gelmişken s. 63’de “**Henüz toprağa gömülmemiş meyyit ile gömülmüş meyyit arasında bir fark mı vardır?**” diye sorarak, “Ona Kur’an okunuyor da buna neden okunmasın?” demeye çalışan Hoşafçı’ya biz de şöyle sormak istiyoruz:

Toprağa gömülmemiş meyyit ile gömülmüş meyyit arasında bir fark mı vardır da, gömmeden önce siz ona dua ediyor, gömdükten sonra ondan size dua etmesini istiyorsunuz?

Ebu Hanife ve Öğrencilerinin Zat ile Tevessüle Dair Görüşleri

Haskefi şöyle demektedir: “*Tatarhaniyye*’de, *Münteka*’ya azven, Ebu Yusuf’un Ebu Hanife’den yaptığı nakilde, Ebu Hanife’nin şöyle dediği aktarılmaktadır: “Hiç kimsenin Allah’a, O’ndan başka bir şeyle dua etmesi yakışık almaz. İzin verilen ve emredilen dua şekli Allah’ın şu buyruğunda ifade edilendir: “En güzel isimler Allah’ındır. O’na bu isimlerle dua edin.”

(Haskefi diyor ki) Ebu Hanife, “Rasûlün hakkı için” veya “enbiyanın ve evliyanın” ya da “Kabe’nin hakkı için” demeyi mekruh görmüştür. Zira yaratılmış olanların, yaratıcı üzerinde bir hakkı yoktur.”⁸⁴

Bilindiği üzere, mezhebte “mekruh” denildiği zaman Muhammed’e göre “haram”, Ebu Hanife ve Ebu Yusuf’a göre “harama yakın olan” kastedilmektedir.

İhtiyar sahibi “Mekruh, Muhammed’e göre haram, ikisine (Ebu Hanife ve Ebu Yusuf) göre harama daha yakın olan şey anlamındadır.”⁸⁵ derken, Ayni, “*Kerahiyet* kitabındaki her mekruh, Muhammed’e göre haram, Ebu Hanife ve Ebu Yusuf’a göre harama daha yakın manasındadır.”⁸⁶ demektedir.

Dolayısıyla, duada “Rasûlün hakkı için” veya “Enbiyanın ve evliyanın hakkı için” demek, İmam Muhammed’e göre haram, İmam Ebu Hanife ve İmam Ebu Yusuf’a göre harama daha yakın bir şeydir.

Hanefi mezhebinin hemen hemen bütün fûru kitaplarında, bu söylediğimiz, birbirine yakın ibarelerle açıkça ifade edilmektedir.

Abdullah el-Musuli, *İhtiyar*’da şöyle demektedir: “(Allah’a kendisinden başka bir şeyle dua etmek mekruhtur). Falanca ile istiyorum veya meleklerinle ve peygamberlerinle istiyorum, denmez.”⁸⁷

Hidaye’de geçen “Duada filancanın hakkı için veya Nebilerin ve Rasûllerin hakkı için demek mekruhtur. Zira mahlûkun Hâlık üzerinde bir hakkı yoktur.” ibaresini, “Kabe ve Meş’arî’l-Haram hakkı için” gibi yaratılmışların yaratan üzerinde bir hakkı olduğu izlenimi veren ibareler de aynen bunun gibidir. İnsanların yapageldiği şey böyle olsa da durum değişmez.”⁸⁸ sözleriyle açıklayan Ayni, başka bir yerde şöyle demektedir: “Duada, filancanın hakkı için veya nebilerinin ve velilerinin hakkı için ya da Kabe’nin ve Meş’arî’l-Haram’ın hakkı için demek haramdır.”⁸⁹ Fahreddin Zeylei,⁹⁰ Molla Hüsrev⁹¹ ve Damad Efendi⁹² de aynı ibarelerle şöyle demektedirler: “Duada, filancanın hakkı için ve aynı şekilde peygamberlerinin, velilerinin ve Rasûllerinin hakkı için ya da Kabe’nin ve Meş’arî’l-Haram’ın hakkı için demek mekruhtur. Zira mahlûkun Allah üzerinde bir hakkı yoktur. Üzerine bir

84 Haskefi, *Durru’l-Muhtar*, 662

85 Abdullah el-Musuli, *İhtiyar*, 4/153

86 Ayni, *Minhat’us Suluk*, 399

87 Abdullah el-Musuli, *İhtiyar*, 4/164

88 Ayni, *Bunaye fi şerhi’l-Hidaye*, 11/281

89 Ayni, *Minhat’us Suluk fi şerh’i tuhfetu’l-muluk*, 419

90 Fahreddin Zeylei, *Tebjinul hakaik fi şerhi kenzu’d-Dakaik*, 7/70

91 Molla Hüsrev, *Düreru’l-Hukkam fi şerhi gurarû’l-ahkam*, 1/321

92 Damad Efendi, *Mecmaul Enhur fi multekal ebhur*, 2/554

gereklilik olmaksızın kullarından dilediğine rahmetini ihsan eder.”

Başta zikrettiğimiz Haskefi’nin sözünü şerheden İbn-i Abidin, bu mekruhluğun, “hakkı için” sözüne *vaciplik*, *yani mecburiyet manası yüklendiği zaman olacağı, hürmet ve hatır manasında olunca mekruh kapsamına girmeyeceği türden* itirazlarınaklettikten sonra şöyle demektedir:

“Ben derim ki, bu söylenenlerin tamamı, bu lafızdan akla ilk gelen zahirî anlama muhalif ihtimallerdir. Lafzın, caiz olmayan bir manayı vehmettiriyor olması dahi, onu yasaklamak için yeterlidir. Allahu Alem, imamlarımız bu yasaklamayı bundan dolayı mutlak olarak söylemişlerdir.”⁹³

Bahsi geçen itirazın sahiplerinden birisi de Hoşafçı’dır.⁹⁴

Ayrıca İbn Abidin, Ebu Hanife’nin “Allah’tan, O’ndan başkasıyla istenmez.” sözlerini, “yani, zatı, sıfatları ve isimlerinden başkasıyla...”⁹⁵ diye izah etmektedir.

Hasılı duada filancanın ve falancanın hakkı için istemenin, bu filanca ve falanca nebiler ve veliler dahi olsa mekruh, yani haram veya harama yakın olduğu, böyle dua edilmemesi gerektiği, bunun da Ebu Hanife ve öğrencilerinin görüşü olduğu, Hanefi mezhebinin hemen hemen muteber bütün furu kitaplarında ifade edilmektedir.

Hoşafçı’nın Ebu Yusuf’a İftirası

Hoşafçı, s. 97’de diyor ki: “***Falan kişinin enbiyanın veya Kabe hakkı için denilerek yapılan duayı Ebu Yusuf caiz görmüştür.***”

Bu sözün arkasına koyduğu 169 rakamı ile bizi aynı nolu dipnota havale eden Hoşafçı, orada kaynak olarak Reşid Rıza’nın Menâi (böyle, doğrusu *Menar*)’ın 6. cildinin 372 ve 373 sayfalarını göstermektedir.

Hanefi mezhebine mensub olduğunu zannettiğimiz Hoşafçı’nın, mezheb imamlarından birinin görüşünü, mezhebin muteber kitablari yerine, Reşid Rıza’nın tefsirinden nakletmesi, sebebi anlaşılmas bir tutum değildir.

Çünkü o da bilmektedir ki, mezhebin muteber kitaplarında yazan, mezhebin imamlarından Ebu Yusuf’un onun iddia ettiğinin tam aksi bir görüşe sahip olduğudur.

Peki Reşid Rıza, gerçekten de Ebu Yusuf’tan böyle bir nakil yapmakta mıdır? Hoşafçı’nın okuyucu nasıl olsa dönüp bakmaz zannederek yaptığı nakile biz dönüp baktık.

Onun verdiği cilt ve sayfa numarasında Reşid Rıza’nın Ebu Yusuf’tan yaptığı naklin, Hoşafçı’nın söylediğinin tam aksi istikamette olduğunu görünce de çok şaşırmadık.

Ayrıca onun; Reşid Rıza’nın aktardığı sözün kendi sözü olmadığını, İbn-i Teymiyye’nin tevessül kitabındaki sözünü aktardığını farkedemeyecek kadar gafil ve cahil olması da bizi çok şaşırtmadı.

Gösterdiği kaynakta, Reşid Rıza’nın İbn-i Teymiyye’den aktardığı sözler tamı tamına şöyledir:

93 İbn-i Abidin, *Reddu’l-Muhtar*, 6/397

94 Ali Hoşafçı, *Selefiler ve Tasavvufçuların Görüşleri*, 96

95 İbn-i Abidin, *Reddu’l-Muhtar*, 6/397

“Ebu Hanife ve öğrencilerinin caiz olmadığını söyledikleri, ‘Yaratılmış birisiyle istenmez ve kimse enbiyanın hakkı için senden istiyorum diyemez.’ sözleriyle yasakladıkları (tevessül) budur.

Ebu’l Hasan el-Kuduri, fıkha dair yazdığı, *Kerhi’nin Şerhi* isimli büyük kitabının kerahiyet babında şöyle demektedir: “Ebu Hanife’nin öğrencilerinden birden çok kişi bunu zikretmişlerdir. Bısr İbn-i Velid der ki: Bize Ebu Yusuf anlattı, dedi ki: Ebu Hanife dedi ki: “Hiç kimse için, Allah’a, O’ndan başka bir şeyle dua etmek yakışık almaz. Ben “arşının meakıdul izzi ile” veya yaratılmışların hakkı için demeyi mekruh görüyorum. Ebu Yusuf’un sözü de böyledir. Ebu Yusuf der ki: “arşının meakıdu’l (veya mekaidu’l) izzi,” zaten Allah’ın kendisidir. Ben bunu mekruh görmüyorum.

Filancanın hakkı için veya enbiyanın hakkı için ya da Beyt’ül-Haram’ın (Kabe’nin) hakkı için demeyi mekruh görüyorum.”⁹⁶

Yani Hoşafçı diyor ki: “Reşid Rıza’nın *Menar* tefsirinin 6. cildinin 372 ve 373. sayfalarında denildiğine göre “falan kişinin, enbiyanın veya Kabe’nin hakkı için denilerek yapılan duayı Ebu Yusuf caiz görmüştür.”

Oysa onun kaynak gösterdiği aynı kitabın, aynı cildinin, aynı sayfalarında deniliyor ki: “Ebu Yusuf dedi ki: “filancanın hakkı için veya enbiyanın hakkı için ya da Beyt’ül-Haram’ın (Kabe’nin) hakkı için demeyi mekruh görüyorum.” Mekruh da ona göre harama yakın anlamındadır.

Ayrıca “filancanın hakkı için, enbiya ve evliyanın hakkı için” diyerek dua etmeyi, Ebu Hanife’nin mekruh, yani harama yakın gördüğü gibi iki öğrencisinden Muhammed’in de mekruh, yani haram; Ebu Yusuf’un da mekruh, yani harama yakın gördüğünü Hanefi olan ve olmayan başka kaynaklar da ifade etmektedir.

Molla Aliyy’ül-Kari diyor ki: “Ebu Hanife ve iki öğrencisi (Muhammed ve Ebu Yusuf) dediler ki: “Bir kimsenin, filancanın hakkı için veya peygamberlerinin ve Rasûllerinin hakkı için ya da Beyt’ül-Haram ve Meş’ari’l-Haram hakkı için vb. ifadelerle senden istiyorum demesi mekruhtur.”⁹⁷

İbn-i Ebi’l-İz diyor ki: “Ebu Hanife ve iki öğrencisi dediler ki: “Dua eden kimsenin, filancanın hakkı için veya nebilerinin ve Rasûllerinin hakkı için ya da Beyt’ül-Haram ve Meş’ari’l-Haram hakkı için vb. ifadelerle senden istiyorum demesi mekruhtur.”⁹⁸

İbn-i Abidin de (Peygamberlerinin hakkı için demeyi mekruh görmüştür) sözünün arkasından “Ebu Yusuf buna muhalefet etmemektedir.” notunu ilave etmektedir.⁹⁹

İki öğrencisinin de Ebu Hanife ile aynı görüşte olduğunu *Kenzu’d-Dakaik Şerhi*’nin haşiyesinin sahibi Çelebi¹⁰⁰’de, *İhya’u Ulumiddin Şerhi*

96 Reşid Rıza, *Tefsiru’l-Menar*, 6/372-373; İbn-i Teymiyye, *Kaidetun Celile*, 128-129

97 Aliyyul Kari, *Şerhu Fıkhl Ekber*, 198

98 İbn-i Ebi’l-İz el-Hanefi, *Şerhu Akidetit-Tahaviyye*, 1/297

99 İbn-i Abidin, *Reddül Muhtar*, 6/397

100 Fahrüddin Zeylei, *Tebyin’un hakaik fi şerhi Kenzu’d-Dakaik*, 7/69 (Haşiye)

sahibi Zebidi¹⁰¹de, muasırlardan müfessir Hicazi¹⁰² ve Vehbe Zuhayli¹⁰³ de nakletmektedir.

Bu nakiller açıkça ortaya koymaktadır ki, Ebu Yusuf da filanın ve falanın hakkı için istemenin mekruh, yani haram veya harama yakın olduğu konusunda, Ebu Hanife ve Muhammed'le aynı görüştedir.

Hoşafçı ise, iddiası ve yaptığı nakille hem Ebu Yusuf'a hem de Reşid Rıza'ya iftira etmektedir.Yaptığımız nakiller hem Ebu Yusuf'un hocasına muvafakat ettiği görüşünün, hem de Reşid Rıza'nın yaptığı naklin doğru, Hoşafçı'ninkinin ise apaçık bir **yalan** olduğunu gözler önüne sermektedir.

101 Zebidi, *İthafu's Seadet'il Muttekiyn bi şerhi İhya'u Ulumiddin*, 2/295

102 Hicazi, *Tefsiru'l-Vadih*, 1/225

103 Vehbe Zuhayli, *Tefsiru'l-Munir*, 3/524

Okuyucuya mühim bir not:

Kıymetli okuyucu!

Eğer bütün bu münakaşalar seni sıkıyor ve tereddütte bırakıyor, hangisi hak hangisi batıl diye karar vermekte zorlanıyorsan, delillerin münakaşasına geçmeden önce selamette ve emniyette kalmanın şu en basit yöntemini iyi dinle.

Bir taraf zat ile tevessül, yani “**Allah’ım, filancanın hürmetine**” diyerek dua etmeye **meşru**, yani yapılması **caiz** veya **müstehab** diyor. **Farz değil!**

Diğer taraf ise böyle yapılması **bid’at** ve **dalalettir** diyor.

Eğer böyle yapmaz da, direkt olarak Allah’tan istersen, iki tarafa göre de bir risk veya günaha girmiş olmazsın.

Eğer böyle yaparsan bir tarafa göre bid’at ve dalalettesin.

Sence hangisi daha selametli?

Bir taraf ölülerden medet istenebileceğini, bunun **farz değil, caiz** olduğunu söylüyor.

Diğer taraf ise ölülerden medet istemenin **şirk** olduğunu söylüyor.

Eğer ölüleri bırakıp sadece Allah’tan medet istersen iki tarafa göre de bir günaha girmiş olmazsın.

Eğer Allah ile beraber ölülerden de medet istersen bir tarafa göre şirk koşmuş ve İslam dininden çıkmış olursun.

Sence hangisi daha emniyetli?

Bir taraf sadece Allah’a dua edilsin, sadece Allah’a yalvarılsın ve sadece O’ndan medet istensin diyor.

Diğer taraf ise hayır, Allah’la beraber ölülere de yalvarılsın, onlardan da medet istensin diyor.

Eğer bunlardan birisi yanlışlık ve sapıklıksa, **sence hangisi sapıklığa daha yakın olabilir?**

Sadece Allah’tan medet istensin demek mi?

Yoksa hayır, sadece Allah’tan medet istenmesin demek mi?

“Öyleyse, eğer biliyorsanız söyleyin! **İki gruptan hangisi güven ve emniyette olmaya daha layıktır.**”¹⁰⁴

II. BÖLÜM

Hoşafçı'nın Tutunmaya Çalıştığı Şüpheler

Gayrimeşru Tevessülü Meşru Olana Kıyas Etmesi

s. 116'da diyor ki: ***“Zat ile tevessülü kabul etmeyenler, bir başkasından bizim için Allah’a dua etmesini isteyip onun da bizim için Allah’a dua etmesini kabul ediyorlar. Buna göre bizim için Allah’a dua eden kişiyi aracı kılmış oluyoruz. Zat ile tevessülü kabul edenlerin dua şeklinde ise direkt Allah’tan isteyip “ya Rabbi, o kişiye olan sevgin hürmetine ve hatırına bize yardım et” denilirken doğrudan Allah’tan isteniliyor. İki dua şeklinde de o kişi aracı kılınmış oluyor.”***

Ehl-i sünnet, kişinin bir başkasından dua isteme şeklinde tevessül etmesini, kıyasa veya hevaya dayanarak değil, kitap ve sünnetten sahih ve sarih naslarla, selefın icma ettiğı uygulamasından çıkarmaktadır. Böyle bir tevessül şekli, ittifakla caiz ve meşrudur. Bununla beraber yine ittifakla, ibadetlerde kıyas olmaz. Zira ibadetler tevkifidir ve sadece vahiyle sabit olur.

Başka bir kişinin bizim için Allah’a duacı olması, isteğimizin yerine gelmesi için meşru bir vesiledir. Hoşafçı dilerse bunun adına araç ya da aracı diyebilir. Ancak başka bir kişinin zatı ve şahsı, duamızın kabul olması için meşru ve makul bir vesile, araç/aracı değildir.

İki dua şeklinde de o kişi aracı kılınmış oluyor demek tam olarak doğru değildir. Birinci dua şeklinde duayı eden o kişidir. Dolayısıyla aracı kılınan ve vesile edilen, o kişinin bizim namımıza dua ve istekte bulunmasıdır. Böyle bir tevessül meşru olduğu gibi aynı zamanda da makuldür.

İkinci dua şeklinde ise, duayı eden biz iken, aracı ve vesile edilen bizimle ve duamızın kabul edilmesiyle hiçbir ilgisi olmayan, o kişinin şahsıdır. Böyle bir tevessül, meşru olmadığı gibi makul de değildir.

s. 135’de diyor ki: ***“Bir yanda kişi ile Allah arasında mahlukatın vasıta (aracı) yapılmayacağını söyleyen, bir yandan da kişinin salih amellerini öne sürerek tevessül edilebileceğini ifade edenler, aslında o kişiyi (o ameli demek istiyor galiba) aracı kılmış olurlar. Allah’ın “Allah’tır sizi ve yapmakta olduklarınızı yaratan” buyurduğunu ve amellerin de mahlûk olduğunu bilmezler mi acep?”***

s. 226'da diyor ki: ***“Eğer tevessülü kabul etmeyenler, insanın kendi amelleriyle tevessülünü caiz görürlerse biz de deriz ki, ameller mahluktur. Allah mahluk değildir. Siz insanın mahlûk olan kendi ameliyle tevessülünü kabul edersiniz, biz de başka bir mahluk olan başkasının ameliyle tevessül ederiz.”***

Kişinin mahluk olan salih amelleriyle tevessül edip duasının kabul edilmesi için bunları aracı etmesi de ittifakla caiz ve meşru olduğu gibi, itibarla da anlaşılabilir ve makuldür. Zira bu ameller, dua eden kimsenin yapmış olduğu, isteğinin yerine gelmesine gerekçe olabilecek vesilelerdir.

Kişinin başka bir mahluk olan başkasının ameliyle tevessül etmesi ise meşru ve caiz olmadığı gibi, makul ve anlaşılabilir bir şey de değildir. Zira bir başkasının işlediği amellerin bizimle ve isteğimizin yerine gelmesiyle nasıl bir alakası olabilir?

İnsanın salih amelleriyle tevessül edebilmesinin meşru oluşunun illet ve gerekçesi bunların mahlûk oluşu mudur ki Hoşafçı başka bir mahluku buna kıyas ederek mahluk olan her şeyle tevessül edilebilir demeye getiriyor?

s. 135'de diyor ki: ***“Allah’ım, senin peygamberlerini vesile kılıyorum demesi ile senin peygamberlerine olan sevgimi vesile kılıyorum demesi arasında hiçbir fark yoktur.”***

Hoşafçı'nın bu sözü, “Alışveriş faiz gibidir,¹⁰⁵” yani aralarında hiçbir fark yoktur diyen yahudilerin sözüne benziyor. Hâlbuki “Allah, alışverişini helal, faizi haram etti.”¹⁰⁶

Veya bu söz, “Hayızlı kadın, kılmadığı namazı kaza etmiyor da tutmadığı orucu neden kaza ediyor?”¹⁰⁷ oysa aralarında hiçbir fark yoktur diyen kimsenin sözüne benziyor. Oysa namazı kaza etmekle emrolunmadı, ama orucu kaza etmekle emrolundu.

Ya da bu, “Cuma namazı için ezan okumak ile bayram namazı için ezan okumak arasında hiçbir fark yoktur.” demeye benziyor. Hâlbuki Cuma namazı için ezan okumak meşru ve sünnet, bayram namazı için okumak ise gayrimeşru ve bid'attır.

Şimdi de ***“Allah’ım, senin peygamberini vesile kılıyorum.”*** ile ***“Peygamberine olan sevgimi sana vesile kılıyorum.”*** arasındaki farkları söyleyelim.

Birincisi, kitap ve sünnette gelmeyen, gayrimeşru bir tevessüldür.İkincisi ise kitap ve sünnette gelmiş, meşru bir tevessüldür.

Birincisi, istenen şeye gerekçe olması söz konusu olmayan peygamberin zatıdır. İkincisi ise istenen şeye gerekçe olması makul ve mümkün, isteyen kişinin salih amelidir.

Başka bir tabirle birincisi senin duan ile alakası olmayan zattır.İkincisi ise seninle ve duanın kabulüyle doğrudan alakası olan senin amelindir.

¹⁰⁵ Bakara, 275

¹⁰⁶ Bakara, 275

¹⁰⁷ Buhari, *Sahih*, 321; Müslim, *Sahih*, 335

Yani birincisi, “Ya Rabbi, duamı kabul et, çünkü peygamberin zatı...” demektir. İkincisi ise “Ya Rabbi, duamı kabul et, çünkü ben senin emrine uyup rızanı gözeterek peygamberini sevdim.” demektir.

Birincisi, “Rabbimiz! Rabbinize iman edin diye imana çağıran münadi hatırına, günahımı bağışla.” demektir.

İkincisi ise “Rabbimiz! Biz, Rabbinize iman edin diye imana çağıran bir münadi duyduk, hemen iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla.”¹⁰⁸ demektir.

Birincisi, “Rabbimiz, indirdiğin Kur’an ve gönderdiğin Rasûl hatırına bizi şahitlerle beraber yaz.” demektir.

İkincisi ise “Rabbimiz, indirdiğine iman ettik, Rasûl’e ittiba ettik, bizi şahitlerle beraber yaz.”¹⁰⁹ demektir.

Tecrübeyi Gerekçe Göstermesi

s. 116’da “...**şu ayet, şu hadisle beraber, şu tecrübeye de dayanarak...**” sözleriyle, tecrübeyi meşruiyete dayanak olarak zikreden Hoşafçı;

s. 108’de İbn-i Teymiyye’den “**Bazı kimselerin Peygamber Efendimizden veya ümmetine mensup salih bir şahsiyetten bir şey dilemeleri ve bu dileklerinin yerine getirilmesi çok görülen bir olaydır.**” sözünü aktarıp ardından “**İbn-i Teymiyye böyle bir dilekte bulunmayı doğru bulmamakla beraber, böyle dileklerin Allah’ın izniyle kabul olduğunu itiraf etmiştir.**” diyerek, bu olumlu neticenin ölülerden dilek dilemeyi meşru kılacağını göstermeye çalışmaktadır.

İbn-i Teymiyye’nin diğer bir itirafını da biz aktaralım.

Diyor ki: “İnsanların birçoğu, Allah’ın dışında, yıldızlara ve diğer mahluklara dua ediyorlar ve isteklerinden bazılarını kavuşuyorlar. İnsanlardan bazıları putların yanında, kiliselerdeki suretlere dua ediyor ve isteklerinden bazılarını kavuşuyorlar. Müslümanların ittifakıyla haram olan birtakım dualarla dua eden bazıları da isteklerinden bazılarını kavuşuyorlar.”¹¹⁰

Şimdi de Hoşafçı’ya soralım: Müşriklerin ilahlarından diledikleri şeylerin hâsıl olduğu da görülen bir şey değil midir?

Budistler, Hindular ve Brahmanlar tapınaklarında, yüzyıllardır dilekleri hiç kabul olmadığı halde mi dilemeye devam ediyorlar?

Senin de s. 40’da şirke düşüreceğini söylediğin şekilde ülkemizin her köşesinde, kabir ve türbelerden “Bana eş ver, iş ver, ev ver.” diye dilekte bulunan, kabirlere adaklar adayan, hatta ağaçlara ve çalılara ip ve çaput bağlayanların, eş de bulduğu, işe de girdiği, ev de aldığı çok görülen bir olay değil midir?

108 Al-i İmran, 193

109 Al-i İmran, 53

110 İbn-i Teymiyye, *Kaidetun Celile*, 241

Tecrübelerle sabit bu olumlu neticeler de, Allah'tan başkasına dua etmeyi olumlu kılar mı?

Müşahede edilen olumlu neticeyle ona sebep olduğu düşünülen şeyin meşru olabilmesi arasında bir lüzum bağı olmadığı daha iyi anlaşılсын diye, sebep-sonuç ilişkisi hissi olarak bilinen şu örneklerle şöyle söyleyebiliriz.

Bir yemeği çalarak yiyen aç bir kimsenin karnının doyacağını veya çocuk sahibi olmak isteyen bir kimsenin zina ederek çocuğunun olabileceğini, İbn-i Teymiyye de itiraf eder, biz de itiraf ederiz, siz de itiraf edersiniz.

Karnı doyuyor diye çalmayı veya çocuk sahibi olunuyor diye zina etmeyi İbn-i Teymiyye de meşru görmez, biz de görmeyiz, sanırsınız siz de görmezsiniz.

Açıkça gözle görülen şeylerde bile istenen netice ile meşruluk arasında bir lüzum bağı yoksa, farzedilen şeylerde böyle bir bağ pekala yoktur.

Yani kabirlerden dilekte bulunanların ara sıra veya çok kere dileklerinin yerine geliyor olması, bunun caiz ve meşru bir iş olduğunu asla ve kat'a göstermez.

Muayyen Bir Bid'atı Yasaklayan Hususi Deliller İstemesi

s. 188'de, ***“Çünkü sizin elinizde, bunu yasaklayan zayıf da olsa bir deliliniz yok.”***

s. 191'de, ***“Hâlbuki tevessülü kabul etmeyenlerin elinde, zat ile yapılan tevessülü yasaklayan zayıf ve uydurma dahi olsa bir delil yok.”***

s. 226'da, ***“Elinizde başkasının ameliyle tevessül yapmamızı yasaklayan bir hadis var mı? Elbette ki yok.”*** demekte ve bunu hemen hemen her fırsatta tekrar etmektedir.

Üçüncü mukaddimede izah ettik, ama gene de tekrar edelim.

Hoşafçı, bizim yok dediğimiz bir şeyin var olduğunu ispatlamaya çalışıyor. Beceremeyince de, bizden yok olduğunu söylediğimiz şeyin yok olduğunu ispatlamamızı istiyor. Hâlbuki mesele gayet açık. Bir şeyin var olduğu ispatlanamıyorsa, yok olduğunu ispatlamaya hacet yoktur.

Biz diyoruz ki, bu iş meşru değildir. Yani sünnette böyle bir uygulama yok!

O ısrarla diyor ki, yok olduğuna delil getirmeniz lazım. Bunu yasaklayan bir şey yok!

Sanırsınız okuyucu konuyu anladı. Ama Hoşafçı da anlasın diye bildiği bir şeyden örnek verelim:

Bayram namazları için ezan okunmasının meşru olmadığını, bunun bir bid'at olduğunu ve hasene(!) sınıfına girmediğini -sanıyoruz- Hoşafçı'da kabul etmektedir.

Birisi çıkıp ezanın faziletleriyle alakalı delilleri zikrederek, “ezan namaza çağrıdır, bayram namazı da bir namazdır, öyleyse burada da okunmalıdır” dese, ardından s. 81’de Hoşafçı’dan öğrendiği **“Peygamberimiz bir mesele hakkında yapılp yapılmamasıyla ilgili bir şey dememişse bu mesele Kur’an ve sünnete aykırı olmadığı müddetçe, o şeyin yapılmasında bir mahsur yoktur. Ayrıca kötü olsaydı peygamberimiz yasaklardı.”** gerekçesini ileri sürse, Hoşafçı, bayram namazları için ezan okumayı yasaklayan zayıf veya uydurma dahi olsa bir hadisi delil getirebilir mi?

Bir diğeri çıkıp “Arkadaşlar, revatip sünnetlerde gevşeklik oluyor. Gelin bunları da cemaatle kılalım. Hem cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınandan daha efaldır.” dese, Hoşafçı, revatip sünnetleri cemaatle kılmayı yasaklayan zayıf veya uydurma dahi olsa bir hadis bulabilir mi?

Bir başkası “Ben daha sevap olsun diye sabah namazının farzını dört rekat kılmak istiyorum.” dese, Hoşafçı, bunu yasaklayan zayıf veya uydurma dahi olsa bir rivayet zikredebilir mi?

Ve bunlar gibi binlerce örnek sıralayabiliriz.

Hoşafçı bütün bunların meşru olmadığını ve bid’at olduğunu, s. 191’deki kendi tabiriyle **“sadece yorumla,”** doğru tabirle ise s. 81’de bizden aktardığı **“böyle yapıldığına dair bir haberin bize ulaşmadığıyla”** isbat edebilir.

Âlimlerin Sözleriyle İlzam Etmeye Çalışması

Hoşafçı’nın niza yerinde delil getirmedeki acayıplıklarından biri de, selefilere, itibar ettikleri âlimlerinden -üstelik birçoğunu da çarpıtarak-naklettiği sözlerle ilzam etmeye, buna iltizam etmemeyi de akidelerini çöktürmeye(!) gerekçe saymaya çalışmasıdır.

s. 92’de, **“Kendilerine selefler diyenlerin görüşlerinin kaynağı İbn-i Teymiyye’dir.”** iddiasını ortaya attıktan birkaç satır sonra buna kendisi de inanmış olacak ki **“İbn-i Teymiyye’yi görüşlerinin kaynağı olarak kabul edenler...”** demektedir, kitabın hemen hemen bütün bahislerinde onun ve diğer bazı âlimlerin birçoğu mücmel, birçoğu makaslanmış sözlerini, selefler aleyhine delil getirmeye çalışmaktadır.

Seleflerin akidelerine görüş denmeyeceğini, bunların kaynağının da -hâşâ- İbn-i Teymiyye veya bir başka âlim olmadığını zaten beyan etmiştik.

Hoşafçı şunu iyi bilmeli ki, Selefler, niza ve ihtilaf edilen konularda, Allah’a ve ahiret gününe inanan her Müslümanın yapması gerektiği gibi, Allah’ın kitabına ve peygamberin sünnetine dönerler.

İhtilaf edilen konularda bazı âlimlerin sözlerinin, diğer bazı âlimlerin sözlerine karşı hüccet olmayacağını bedihi olarak bilirler. Muhammed aleyhisselam dışında herhangi bir kimsenin bütün görüş ve içtihatlarına iltizam etmeyi vacip görmeyi apaçık bir dalalet sayarlar.

Dolayısıyla onları iltizam etmedikleri bir şeyle ilzam etmeye çalışmak, abesle iştigal etmek olur.

Ancak Hoşafçı bununla da yetinmeyip, s. 36'da da söylediğini s. 101'de tekrar ederek şöyle demektedir. **“Bu âlimlerinizin hata ettiklerini söylerseniz, birçok konuda da hata edebileceklerini ima etmiş olursunuz. Böylece onların görüşlerini savunduğunuz için siz de hata içinde olduğunuzu, başka konularda da hata edebileceğinizi istemeden de olsa itiraf etmiş olursunuz.”**

Biz inancımızın gereği olarak isteye isteye itiraf ediyoruz. Âlimler ve bizim âlimlerimiz dahil bütün insanlar hata edebilirler. İtiraf ediyoruz. Bir değil birçok konuda hata edebilirler.

İmamların hatadan masum oluşu ehl-i sünnetin değil, rafizilerin bir akidesidir. Bizim akidemize göre Nebi *aleyhisselam* dışında herkes hata edebilir.

Ancak hata etmeleri aklen ve şer'an mümkün, vakıa olarak da sabit ve varid diye, bütün söyledikleri hata olabilir sonucu çıkarıp ümmetin hakkında şahitlik ettikleri âlimleri iskat etme yoluna gitmeyiz.

İsteyerek itiraf ediyoruz. Savunduğumuz şeyler o âlimlerin görüşleri olmadığı halde biz de hata edebiliriz.

Ancak muayyen bir âlimi her görüş ve fetvasında taklid etmenin caiz, hatta vacib olduğunu, biz değil siz söylüyorsunuz.

Bizim menhecimizde, Nebi *aleyhisselam* dışında herkesin sözü alınır da, atılır da...

Ayrıca bizde bir sözün alınıp atılması, sizdeki gibi o sözü söyleyenin kim olduğuyla değil, sözünü nereye, ne kadar doğru dayandırdığıyla ilgilidir.

Mürşidin önünde **gasilhanedeki meyyit gibi**, sorma, itiraz etme, karşı gelme ve kabul etmeme, bizim değil, sizin örfünüzde olan bir şey!

Biz hiç kimsenin sözünü, “O öyle tecrübe etti, rüyasında öyle gösterildi, ilham öyle geldi, keşif böyle çıktı, ebced buna denk geldi veya yakaza olarak peygamberden böyle telakki etti.” iddiasıyla alıp kabul etmeyiz.

Bizim âlimlerimiz, söyledikleri her sözü usulüne uygun olarak şer'i delillerle delillendirmek zorundadırlar.

Onlardan bazılarınınkinden daha kuvvetli ve daha sıhhatli delillerle, daha doğru istidlal eden bulduğumuzda muhalefet ettiğimizin kim olduğuna bakmadan uymaya çalıştığımız Nebi *aleyhisselam*'ın sözünün önüne kimsenin sözünü takdim etmeyiz.

Ya siz? Âlimlerinizin ve imamlarınızın, dolayısıyla -vucuben onları taklid ettiğiniz için- kendinizin hata etme ihtimalini kabul etmiyor, rafiziler gibi onların masum mu olduklarını söylüyorsunuz?

Eğer onların hatadan masum olmadıklarını kabul ediyorsanız, bu kabulünüzün arkasından, “Hata edebildiklerine göre her konuda hata edebilirler. Biz de vucuben onları taklid ettiğimize göre her şeyde hata ediyor olabiliriz.” mi diyorsunuz?

Eğer bu mantık ve ilzam doğruysa, her şeyde hata etme ihtimali(!), âlimleri taklid etmeyi her halukarda vacip görenlerde mi daha kuvvetlidir, yoksa taklid etmeyi ancak zarurette caiz görenlerde mi?

İbn-i Teymiyye'nin, Görüşünden Döndüğü İddiası

s. 92'de diyor ki: "*Talebesi İbn-i Kesir, "İbn-i Teymiyye'nin devlet ve ulemanın huzurunda tevessülün haram olduğu görüşünden kendi isteğiyle vazgeçip mübah olduğunu kabul ettiğini, fakat istiğasenin haram olduğu görüşü üzerinde devam ettiği" sözünü bizlere nakletmiştir."*

Hoşafçı ve benzerleri, şer'i bazı terimlere şer'i olmayan anlamlar yükleyip sonra batıl olan bu anlamları inkâr edenleri, tahrif ettikleri aslı inkâr etmekle itham edip halkı kandırmaya çalışmaktadırlar.

Vefatından sonra Nebi *aleyhisselam*'dan veya başka bir zattan şefaati istenilmeyeceğini söyleyenler hakkında "**bunlar şefaati inkâr ediyorlar**" demeleri veya gayrimeşru bir şekilde toplanarak hoplayıp, zıplayıp, rakse-derek, adeten insanların çıkarmadığı sesler çıkarmaya -hâşâ- Allah'ı zikretme adını verip, bunun yanlış olduğunu söyleyenlere "**zikri inkâr ediyorlar**" demeleri gibi...

Bunun tam tersi olarak da, şer'i olan bazı terimleri kullananları, bu terimlerle şer'i anlamı değil, onlara kendilerinin yüklemiş oldukları batıl anlamları ifade etmeye nisbet etmektedirler.

Tevessül de bunlardan biridir. Hoşafçı, tevessül kelimesine yüklenen gayrimeşru anlamları kabul etmeyenleri, tevessülü inkâr etmeye nisbet ettiği gibi, tevessülü kabul ettiğini söyleyenleri de, bu batıl anlamları kabul ediyor olmaya nisbet etmektedir.

Yani denilebilir ki, İbn-i Teymiyye'nin, tevessülün haram olduğuna dair bir görüşü zaten yoktur ki ondan dönmüş olsun. İbni Teymiyye ve ehl-i sünnetin tamamı tevessülün, değil mübah, bilakis vacip, hatta imanın bir gereği olduğuna inanmaktadırlar.

İbn-i Teymiyye diyor ki "Tevessül sözünden üç şey kasdediliyor olabilir. Veya Müslümanlar arasında ittifak edilen iki şey murad ediliyor olabilir.

Birincisi, imanın ve İslam'ın aslıdır. Bu, Peygamber *aleyhisselam*'a iman edip itaat etmekle tevessül yapmaktır. İkincisi ise duası ve şefaattir.

Bu iki çeşitten birisiyle tevessülü inkâr eden, **kâfir ve mürted** olur. Tevbeye davet edilir, eğer tevbe etmezse mürted olarak öldürülür."¹¹¹

İbn-i Teymiyye'nin bu sözlerini aktardık ki, bunları gören başka birisi çıkıp da "İbn-i Teymiyye tevessülü kabul ediyor, tevessülü inkâr eden selefi ve vahhabileri de tekfir edip mürted sayıyor." demesin. Bu birincisi.

İkinci olarak, Hoşafçı'nın **yakıştırdığı** değil de İbn-i Kesir'in **yaptığı** naklin doğru şekli de şöyledir:

"Birzâlî dedi ki, aynı senenin şevval ayında, Kahire'deki sofiler, Şeyh Takıyyuddin'in (İbn-i Teymiyye'nin), İbn-i Arabi ve diğerleri hakkındaki sözlerini devlete şikayet edip konuyu şafiî kadısına götürdüler. Onun için bir duruşma meclisi toplandı. İbn-i Ata, onun aleyhinde bir sürü iddia ortaya attı. Ama bu iddialardan hiçbirisini ispatlayamadı.

111 İbn-i Teymiyye, *Kaidetun Celile*, 60

Ancak (İbn-i Teymiyye) şöyle dedi: “Allah’tan başkasından istiğase yapılmaz. Nebi *aleyhisselam* ile dua anlamına gelen istiğaseyle medet istenmez. Onunla tevessül edilir ve Allah’a karşı şefaathçi kılınır.”¹¹²

Hoşafçı’nın “**okuyucu nasıl olsa dönüp bakmaz**” diye düşünerek uyarılama yaptığı nakil budur.

Şimdi soralım: İbn-i Teymiyye’nin hakikatte tevessülün haram olduğuna dair bir görüşü var mıdır? Eğer varsa bu görüşünü nerede ve ne şekilde ifade etmiştir?

Bu nakilde İbn-i Teymiyye’nin iddia edilen görüşünden “**döndüğü,**” hem de bunu “**kendi isteğiyle**” yaptığı nereden ve ne şekilde çıkarılmaktadır?

İbn-i Kesir’in yaptığı nakildeki “**Onunla tevessül edilir ve Allah’a karşı şefaathçi kılınır.**” sözünün anlamı şudur:

“Sahabenin sözlerinde, Nebi *aleyhisselam* ile tevessül edip onunla teveccühte bulunmak, O’nun duası ve şefaatiyle tevessül etmeyi kasdetme manası taşımaktadır.”¹¹³

“Ancak O’ndan şefaath isteyip, O’nunla ve bir başkasıyla tevessül etmek, O hayattayken olan bir şeydi. Yani O’ndan dua etmesini istiyorlar, O da onlara dua ediyordu. Tevessülleri, duası ileydi. O’nunla istiğfa etmek, şefaath etmesini istemektir. Şefaath ise duadır.”¹¹⁴

Yani İbn-i Teymiyye ‘tevessül’ ve ‘şefaathçi kılmak’ ifadeleriyle, sahabenin kullandığı doğru anlamı kasdetmektedir.

Hoşafçı ise -bir de söze ilaveler yaparak- İbn-i Teymiyye’nin şer’i anlamıyla kullandığı meşru tevessülü, batıl anlamlar yüklenmiş gayr-ı meşru tevessül olarak anlamakta ve öyle yansıtmaya çalışmaktadır.

İşin ilginç tarafı, İbn-i Kesir, İbn-i Teymiyye’nin tevessülle ilgili görüşünden döndüğüne delil olarak getirilmeye çalışılan bu hadiseyi, hicri 707 senesinin olaylarını aktarırken nakletmektedir.

İbn-i Teymiyye ise, tevessül meselesini etraflıca açıkladığı *Kaidetün Celile* isimli kitabında, hicri 711 senesinde Mısır’dayken, tevessül hakkında kendisine bir soru sorulduğunu ve bu soruya geniş bir cevap verdiğini zikredip faydalı olacağını umarak o cevabı da bu kitaba eklediğini ifade etmektedir.”¹¹⁵

Yani İbn-i Teymiyye, 711 senesinde de, daha sonrasında da aynı görüştedir.

Hoşafçı’nın bu iddiası ise İbn-i Teymiyye’nin 711 hicri senesinde ve daha sonrasında sahip olduğu görüşten en az dört sene önce, yani 707 hicri senesinde dönmüş olduğu anlamına gelmektedir.

112 İbn-i Kesir, *el-Bidaye ve’n-Nihaye*, 18/74

113 İbn-i Teymiyye, *Kaidetun Celile*, 126

114 a.g.e, 311

115 a.g.e, 304

Muhammed b. Abdulvahhab'ın Zat ile Tevessülü Caiz Gördüğü İddiası

s. 93'te "**Muhammed b. Abdulvahhab'ın tevessüle dair görüşleri**" başlığı altında, ondan yaptığı bir nakil sonrasında s. 94'te diyor ki: "**Muhammed b. Abdulvahhab'ın bu sözleri, tevessülün ona göre de caiz olduğunu göstermektedir.**"

Ne kadar ilginçtir ki, yüzyılı aşkın bir zamandır Muhammed b. Abdulvahhab'ın, Nebi *aleyhisselam*'ın zatıyla tevessül edenlere müşrik ve kâfir dediği iftirasından sonra,¹¹⁶ artık kimsenin buna inanmadığı anlaşılmış olmalı ki, Alevi Maliki ile yeni bir döneme girilmiş, birinci iddianın tam aksine, aslında Muhmmmed b. Abdulvahhab'ın da tevessülü inkâr eden birisi olmadığı, tevessülü onun da caiz gördüğü anlatılmaya başlanmıştır.

Muhammed b. Abdulvahhab'ın torunlarından, onun akide ve menhecini en iyi bilen isimlerden biri olan **Salih b. Abdülaziz Âlu's-Şeyh**, Alevi Maliki'nin bu iddiasına şöyle cevap vermektedir:

"Şeyh (Muhammed b. Abdilvahhab) *rahimehullah*, insanları Allah'ın Rasûlü Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiği dinlerine döndürmek için mücadele etmiştir. Onları, zamanındaki bazı insanların yaptığı ve Müslümanlık olarak iddia ettikleri şeyin, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in savaştığı müşriklerin yaptıklarının aynısı olduğuna ikna etmeye uğraşmıştır.

Onun zamanında dindar geçinenlerin birçoğu kabirlere tapıyorlardı. Allah'ın dışında müstakil olarak kabir ashabına dua ediyor, onlardan şefaet talep edip kendilerini Allah'a yakınlaştıracaklarını umarak, Allah ile beraber onlara ibadet ediyorlardı.

Zararların defedilmesini, felaketlerin kaldırılmasını ve sıkıntıların giderilmesini onlardan umuyorlardı...

Ayrıca onlar, adak adamak ve kurban kesmek gibi Allah'tan gayrısına yapılmayacak ibadet ve kurubatin birçok çeşidini mezarda yatanlara takdim ediyor, Allah'ın mescidlerinde olduklarından daha çok, mezarda yatan ölümlere karşı eziklik ve acizlikle boyun eğiyorlardı.

Ölümlerden medet istiyor, (ibadet olan) esrarengiz bir korkuyla onlardan korkuyor, Allah'tan çok onları seviyor, Allah'a yaklaşımdan çok onlara yakınlaşmaya çalışıyorlardı.

Hatta Rablerini ve O'nu anmayı tamamen unutmuş bir durumdaydılar.

Vahdet-i Vucud ve evliya'yı enbiyadan üstün görmek gibi ilhad ve zındıklık mezhepleri, aralarında yaygınlaşmış bir haldeydi.

¹¹⁶ Bu iftiranın sorumlularından biri de Hüseyin Avni'dir. Dergisinde yüzüne vurduğumuz iftiralardan biri de buydu.

Önderlerinden birisinin söylediği gibi;

**“Peygamberlik makamı, berzahta
Rasûlün az üstünde, velinin altında”**

...Zikri geçen büyük şirkin bu çeşitleri; onun mücadelesinin ve değiştirme gayretlerinin temelini oluşturmaktaydı. Zira onun ilk derdi insanları İslam’a ulaştırmaktı.

Sonra Şeyh *rahimehullah*, hikmetli bir davetçiydi. Muhatabı şirkin çeşitlerinden biri içine düşmüşken ve henüz şirkin insanlar arasında mevcut bulunduğunu bilmezken, onu bid’atlerden ve şirke vesile olabilecek şeylerden nehyetmek hikmetten olmasa gerek!

Öncelikli olarak, vacib olan şirki beyan etmektir. Bundan sonra kulun kalbinde İslam’ın hakikati yerleşip büyük şirki terk ve inkâr ederse zaten o, şirke vesile olacak şeyleri de kendiliğinden inkâr edecektir. Zira akıl ve basiret sahibi kişi, bir şeyin kötü ve çirkin olduğunu bilirse ona vesile ve sebep olabilecek şeylerin kötü ve çirkin olduğunu da bilir.”¹¹⁷

117 Salih Âlu’s-Şeyh, *Hazihi Mefahimuna*, 86, 87

Şirki, Rububiyet'e Has Zannetmesi

s. 128'de diyor ki: ***“Te vessül edilen zatı, yaratma, icad etme ve bir şey üzerinde tesir etme gibi Allah’a ait vasıflarla vasıflandırmıyorlar. Tesirin Allah’tan olduğuna inanıyorlar.”***

s. 190'da diyor ki: ***“Te vessül edilen zata, yaratma, icad etme, ibadete layık görme, herhangi bir şey üzerinde tesir etme gibi Allah’a ait vasıflarla vasıflandırmamak kaydıyla yapılabilir.”***

Hoşafçı, tekrar ettiği bu kayıtlarla tevhidin ne olduğuna dair olan inancını ifade etmektedir. Yani ona göre bu bahsedilen vasıfların Allah’a ait vasıflar olduğunu ikrar etmek gerçek tevhiddir. Dolayısıyla şirk de, Allah’tan başka birisinde de bu vasıfların olduğuna inanmaktır. Öyleyse bu vasıfların Allah’a ait olduğuna iman eden muvahhid bir mümin(!), Allah’tan başkaları için yaptığı ne olursa olsun, onların bu vasıflara sahip olduğuna inanmadığı için müşrik olmaz.

s. 134’de söylediği gibi, ***“Te vessül eden kişi, vesile edindiği şeyleri Allah gibi menfaat ve zarar verebilecek bir şey olarak kabul ediyorsa müşrik olur.”***

Yani ona göre şirkin ve müşrik olmanın yegane şartı budur.

Zat ile te vessül etmeyi bir kenara bırakarak söyleyelim ki, -bir kenara bırakıyoruz, çünkü az ilerde geçeceği gibi yaygarasının esas sebebi o değil- Hoşafçı’nın sözlerinin anlamı şudur:

“Vesile edildiği söylenerek, Allah dışında bir ölüden yardım/medet istenirken, o ölünün Allah gibi menfaat ve zarar verebilecek bir şey olduğu kabul edilmiyorsa, burada şirk söz konusu olmaz.

Bizler de Allah dışında bir ölüden yardım/medet isterken onun yaratma, icad etme ve bir şey üzerinde direk tesir etme gibi Allah’a ait vasıfları olduğuna inanmıyoruz. Dolayısıyla bu vasıfların Allah’a ait vasıflar olduğuna inandığımız için şirk koşuyor olmaktan uzağız.”

Hoşafçı, ifade ettiğimiz bu maksadını s. 271’de daha açık ifade ederek diyor ki: ***“Ölü ya da diri herhangi birine seslenip yardıma çağıran kimse yardım istenilen kişiyi Allah’tan ayrı tek başına zarar ve fayda vermeye güç yetirebildiğine inanıyorsa Allah’a şirk koşmuş demektir.”***

Yani Allah’tan ayrı tek başına zarar ve fayda vermeye gücü yettiğine inanmıyorsa, ölüye seslenip yardıma çağıran kimse şirk koşmuş olmaz.

Hoşafçı’nın bu ifadelerinden, onun tevhidi de, şirki de doğru bilmiyor olduğunu görmekteyiz.

Tevhidi, Allah’ın yaratan, icad eden, fayda ve zarar vermeye gücü yeten olduğuna inanmaktan ibaret olarak bildiği için, bu vasıfların sadece Allah’a ait vasıflar olduğuna inanmayla mümin olunacağını zannetmektedir.

Bunun aksi olarak da şirki, bu vasıfların Allah’tan başkasında da olduğuna inanmaktan ibaret olarak bildiği için, böyle bir inanca sahip olmamayı şirk koşmuyor olmak için yeterli görmektedir.

Hâlbuki -birinci mukaddimede açıklandığı gibi- müşrikler de yaratanın, icad edenin, fayda ve zarar vermeye kadir olanın yalnızca Allah olduğuna inanmakta, kendilerine sorulduğu zaman da bu inançlarını açıkça söylemekteydiler.

Allah'ın dışında dua ettikleri, yardıma çağırarak medet istedikleri ilahlarının, yaratma, icad etme, zarar ve fayda vermede Allah'a ait vasıflar taşıdıklarına inanmıyorlardı.

Haddizatında salihler, cinler, melekler, evliya ve enbiyadan ibaret olan ilahlarını, **kendilerini Allah'a yaklaştıracak vesileler** olarak görüp **Allah katında kendilerine şefaate edeceklerine** inanıyorlardı.

Birinci mukaddimede zikrettiğimiz apaçık ayetleri okuyan, -Allah'ın kalplerini ve kulaklarını mühürlediği ve gözlerinde perde olanlar dışında- herkes bu hakikati rahatça anlayacaktır.

Hoşafçı bunları bilmediği veya anlamamaya inad ettiği için şirkin, Allah'tan başka yaratan olduğuna iman etmek olduğunu, müşriğin de Allah'ın dışındaki putların yaratan, icad eden, fayda ve zarar veren şeyler olduğuna inanan kişi olduğunu vehmetmektedir.

Kabirlere, türbelere, ölümlere yalvaran, yakaran, dua edip medet bekleyenlerin de o ölümlerin yaratan, fayda ve zarar verenler olduğuna inanıyor olmamalarını şirk koşmuyor olmaya temel gerekçe addetmektedir.

Hâlbuki inanç aynı inanç, gerekçe aynı gerekçe, eylem aynı eylem!

Mü'minleri Müşriklere Kıyas Etme Şüphesi:

s. 116'da diyor ki: ***“Bir yanda biz putlara sadece bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz diyen kâfirler...”***

Diğer yanda ise şu ayet, şu hadisle beraber şu tecrübeye de dayanarak “Allah'a varmaya vesile arayınız.” ayeti şumulunda gören Müslümanlar, size göre ikisi birbirine benziyor öyle mi? Böyle bir kıyas olmaz.”

Zat ile tevessülü bir kenara bırakalım. Zira Hoşafçı da, bizim zat ile tevessülle, puta tapmanın birbirine benzeyen şeyler olduğunu söylemediğimizi pekala bilmektedir.

Konumuz enbiyanın, evliyanın ve salihlerin türbelerinden yardım/medet dilemek...

Hoşafçı'nın ***“size göre ikisi birbirine benziyor öyle mi?”*** dediği mesele budur.

Söyleyelim. **Bize göre ikisi birbirine benzemiyor, ikisi birbirinin aynısı...**

Beyan edelim.

Siz, Allah’a iman ettiğinizi söylüyorsunuz.

Müşrikler de Allah’a iman ediyorlardı.

Siz, yaratanın, icad edenin, rızık verenin, fayda ve zarar elinde olanın, kainatı idare edenin Allah olduğuna inandığınızı söylüyorsunuz.

Onlar da bütün bunları yapanın sadece Allah olduğuna inandıklarını söylüyorlardı.¹¹⁸

Siz, Allah’ın bir aracı olmadan kuluna icabet etmeyeceği su-i zannına kapılmış olmalısınız ki, O’na yakın gördüklerinizi aracı edip dilek ve arzularınızı onlara bildiriyor, onların sizin namınıza Allah’a ileteceklerine inanıyorsunuz.

Onlar da aynı su-i zanla, dileklerini aracılara bildiriyorlardı.

Sizin böyle yaparken esas niyetiniz, sizi Allah’a yakınlaştıracak vesilelere sarılmak.

Onların da böyle yaparken esas niyetleri, kendilerini Allah’a daha da yakınlaştıracak sebeplere sarılmaktı.¹¹⁹

Siz, medet istediklerinizin Allah katında size dua ve şefaatte bulunacağını iddia ederek böyle yapıyorsunuz.

Onlar da ibadet ettiklerinin Allah katında kendilerine dua ve şefaatte bulunacağını iddia ederek böyle yapıyorlardı.¹²⁰

Sizin, Allah’a aracı edip yardım/medet istedikleriniz, enbiya ve salihler.

Onların da Allah’a aracı edip ibadet ettikleri enbiya ve salihlerdi.¹²¹

Siz, aracılarınıza yalvarıp yardım isteyip medet umuyorsunuz

Onlar da aracılara yalvarıp, yardım istemek/medet ummak suretiyle ibadet ediyorlardı.

Öyleyse tekrar edip şöyle söyleyelim:

İnanç aynı, niyet aynı, gerekçe aynı, eylem aynı ve netice aynı...

Bunun ismi kıyas değil. Hoşafçı’nın usûlcü havalara girerek **menattan** bahsetmesine de gerek yok. Bu, aynı inanç, aynı fiil ve hatta aynı cümlelerle, tarihin harfi harfine tekerrür etmesinden ibaret bir vakıa!

“İkisi birbirine benziyor, öyle mi?” diyen Hoşafçı’ya biz soralım; ikisi birbirinden farklı şeyler öyle mi?

Öyleyse gösterebilirsin bize farkını!

Hoşafçı’nın **gösterebileceği tek fark**, aynı sayfada “Menatınız puta tapmak ise böyle bir şeyi söyleyen ve eden yok. Hâlbuki müşrikler hem ibadet ediyor hem de ettiklerini söylüyorlar.” ifadesiyle ortaya koymaya çalıştığı **isim farkıdır**.

Siz onların yaptığı aynı şeyleri, aynı inanç ve aynı gerekçeyle yapıyor, sadece yaptığınız işin adının ibadet olduğunu kabullenemiyorsunuz.

Hakikat aynı olduktan sonra siz ona ister ibadet deyin ister tevessül ve istiğase deyin netice değişmez.

118 Zuhruf, 87; Lokman, 25; Zümer, 38; Yunus, 31; Ankebut, 61-63

119 Zümer, 13

120 Yunus, 18

121 Nuh, 23; Buhari, 4920; İsra, 57

Hoşafçı'nın fark olarak göstermeye çalıştığı bir şey de s. 287'de söylediği şu sözlerdir: “**Allah, müşriklerin putlarını Allah dostu olarak gördü mü?**”

Evet, gördü.

Allah *azze ve celle* diyor ki: “Onların ibadet ettiği (ilahların) bizatihi kendileri, hangisi daha yakın diye Allah’a vesileler arar, rahmetini ümid edip azabından korkarlar.”¹²²

Sizce onların ilahlarındaki bu vasıflar, Allah dostunun vasıfları mı, yoksa şeytan dostunun vasıfları mı?

Ayrıca Nuh kavmindeki putların salihler ve Allah dostları olduğuyla alakalı rivayetler¹²³ bunu açıkça göstermiyor mu?

Hoşafçı'ya yardımcı olup bir fark da biz söyleyelim.

Siz, Lailaheillallah diyorsunuz, ama onlar bunu söylemekten yüz çevirdiler.

Ancak siz Lailaheillallah deyip bunun anlamını “Allah’tan başka Rab yoktur, O’ndan başka yaradan ve icad eden yoktur.” demek olduğunu zannediyorsunuz.

Hâlbuki onlar Arap oldukları için Lailaheillallah sözünün kendilerini Allah’a yakınlaştıran Allah katında kendilerine şefaateceklerini umdukları ilahlarını/onlara dua edip yardım isteyerek medet ummayı inkâr etme anlamına geldiğini biliyor, bu yüzden onu söylemekten yüz çeviriyorlardı.

Siz ise Lailaheillallah sözünün müşriklerin bile anladığı doğru manasını bilmiyor, dilinizle tekrar ettiğiniz halde, amelinizle onu nakzediyor, bir de onun ehliyle muharebe ediyorsunuz.

Onlarla bunlar arasındaki tersine diğer bir farkı da okuyucuya anlatalım.

Onlar, bollukta ve genişlikte hem Allah’ı hem ilahlarını çağırıp hem Allah’a hem ilahlarına dua ederken, sıkıntı ve darlıkta hiyerarşiyi bozup, kendilerini Allah’a yakınlaştırdığını ve O’nun katında kendilerine referans olacağını umdukları vasıtaları aradan çıkarıyor, dini Allah’a halis kılarak samimi bir şekilde O’na yalvarıyor, sadece O’ndan imdat istiyorlardı.

Yüce Rabbimiz, onların bu uygulamalarını şöyle anlatmaktadır:

“Gemiye bindikleri zaman, dini Allah’a halis kılarak/ihlaslı ve samimi bir şekilde sadece O’na dua ederler. Onları kurtarıp karaya çıkarınca bir de bakmışsın ki şirk koşuyorlar.”¹²⁴

“Denizde bir dara düştüğünüzde, O’ndan başka bütün yalvardıklarınız (aklınızdan) kaybolup gider. O sizi sağ salım karaya çıkarınca hemen yüz çevirirsiniz.”¹²⁵

“Dağlar gibi dalgalar kendilerini kuşattığında, dini yalnızca O’na halis kılarak/ihlasla Allah’a yalvarırlar.”¹²⁶

122 İsra, 57

123 Buhari, 4920; Taberi, 29; 98

124 Ankebut, 65

125 İsra, 67

126 Lokman, 32

Bu ayetler açıkça gösteriyor ki, özellikle darda kaldığı zaman **yetiş ey filanca, medet ey falanca** diyerek, Allah’a yakınlaşmaya vesile ettikleri araçları çağırıp onlara yalvaran muasırlarımız, darda kaldıkları zaman, filanca ve falancaları aradan çıkarıp ihlasla/samimiyetle yalnızca Allah’ı çağırان ve yalnızca O’ndan medet/imdat isteyen evvelki müşriklerden daha hastalıklı bir inanç ve eylem ortaya koymaktadırlar.

Hâlbuki “Dua ettiği zaman, darda kalmışa icabet edip onun sıkıntısını giderecek kimdir? Allah’la beraber başka bir ilah mı?”¹²⁷

Kâfirler Hakkında İnen Ayetleri Müslümanlara Tatbik Etme Şüphesi

s. 288’de diyor ki: **“Siz, kâfirler hakkında inen ayetleri ve hükümleri Müslümanlara yorumluyorsunuz.”**

Hoşafçı’nın bu sözü, hak sözle batıl bir anlam kasdetmenin ta kendisidir.

Bu söz, kâfirlerin bazı amellerini, inanç ve uygulama olarak onların yaptığı şekilde yapmadığı halde, bu itikad ve uygulamayla ilgili ayetleri Müslümanlar üzerine tatbik ederek onları tekfir eden Hariciler hakkında, seleften bazılarında nakledilmiştir.

Hoşafçı ise bu sözle, müşriklerin inanç ve amelleriyle ilgili ayetlerin, aynı inançlara sahip olarak aynı amelleri yapan başkalarına, kendilerine Müslüman adını verdikleri için uygulanamayacağını, bu ayetlerin sadece Ebu Cehil, Ebu Leheb ve benzerleri gibi geçmişte kalmış müşrikler için geçerli olduğunu ima etmektedir.

Sanki onların inanç ve amellerini anlatan ve onların bu inanç ve ameller sebebiyle müşrik oldukları beyan eden bu ayetler, sadece o müşriklerin şahıslarına aittir.

Yani bu ayetler, aynı fiilleri, aynı inanışlarla irtikâp eden diğerleri için hüccet olarak kullanılamaz!

Yani Müslüman anne-babadan doğan herkese, kimliklerinde Müslüman yazdığı için, Allah’ın kitabında şirk olarak sayılan her şeyi yapmak mubahtır! Zira bu ayetler onları değil, sadece Kureyş müşriklerini ilgilendirmektedir!

Bize de, aynı küfür ve şirki işleyenleri, kendilerine Müslüman diyorlar diye müşrikler hakkında inen bu ayetlerle nehyetmeye kalkmak düşmez!

Hâlbuki Kur’an ayetlerinde itibar edilecek esas şey, -ittifakla- sebebin hususiyeti değil, hükmü beyan eden lafzın, aynı sebebi taşıyan herkese ve her şeye olan umumiyetidir/genelliğidir.

Âlimler arasında, yahudilerin, hıristiyanların veya müşriklerin yaptığı bazı işleri yasaklayan ayetlerin Müslümanları da kapsadığı, onlar hakkında küfür ve şirk olarak nitelenen her inanç ve amelin, Müslümanlar hakkında da aynı şeyi ifade edeceği konusunda görüş ayrılığı yoktur.

Hoşafçı'nın Gayr-ı Meşru Tevessülden İstiğaseye Geçiş Yapması ve Ölülere Yalvarıp Onlardan Medet İstemeyi Meşrulaştırma Gayreti.

s. 40'da **"Allah dostu, evliya olarak bilinen insanların kabirlerinden, 'Bana çocuk ver, ev, eş ver.' şeklinde istekte bulunmak, kabirlere çaput bağlamak, kurban kesmek elbette sakıncalı ve yanlıştır. Aksi takdirde böyle tutumlar insanı şirke götürür."** diyen Hoşafçı, s. 185'de **"Bana çocuk ver, evlendir, iş ver diye, bizzat ölüden istenmez."** diyerek, böyle yapmanın yanlış ve hatta insanı şirke düşürebileceğini söylemektedir.

Eğer bu dediği yerde dursa ve çabası sadece zat ile tevessülün meşru olduğunu ispatlamaya çalışmaktan ibaret kalsaydı, konu şirk ve küfür meselelerine gelmezdi.

Ancak, -görüleceği gibi- Hoşafçı'nın gayreti, zat ile tevessülün caiz olduğunu ispatlamaya çalışmakla kalmamakta, ölülere yalvarmayı, medet/yardım istemeyi, hatta eş ve şifa istemeyi masum göstermek için olmayacak tevîl yolları aramaktadır.

Ayrıca yukarıda aktardığımız sözlerin Hoşafçı'nın gerçek kanaati olmadığını düşünüyoruz. O, bu sözlerle, Allah'ın yarattığı fitrat üzerinde kalmış okuyucuları açık şirke davet etmeden evvel, mukaddime yaparak ürkütüp kaçırmama gayretindedir.

Eğer Hoşafçı gerçekten ölülerden çocuk vermelerini, evlendirmelerini, iş vermelerini istemenin yanlış ve hata olduğuna, hatta insanı şirke düşürdüğüne inanıyor olsaydı, tek günahları "ölülerden bir şey istemeyin, sadece Allah'tan isteyin." diyen selefilere, hem de iftiralar atarak reddiye yazmaya kalkmazdı.

"Ölülerden istemeyin, bu, küfür ve şirktir. Sadece Allah'tan isteyin." diyen selefilerin hatası, Hoşafçı için kabirlerden "Bana çocuk ver, iş ver." şeklinde istekte bulunup kabirlere çaput bağlayan ve kurban kesenlerin hatalarından daha büyük ve daha tehlikeli olmalı ki, oklarını bunu yapanlara değil, buna mani olmaya çalışanlara yönlendirmektedir.

Oysa Hoşafçı'nın veya avanesinin, "sakıncalı ve yanlış gördükleri, hatta insanı şirke düşüreceğini söyledikleri" ölülerden istemeye alakalı, bunun yanlış ve sakıncalı ve hatta şirk olduğunu anlatan bir kitapçık veya makale yazıp yayınladıklarını ne biz ne de başkaları gördüler.

Hoşafçı, yaşadığı ülkenin her köşesinde, hatta her köy ve kasabasında Allah'ın dışında yalvarılan ev, iş, eş ve şifa istenilen, adaklar adanıp kurbanlar kesilen, dilekler tutulup çaputlar bağlanan türbelerden, bu türbelerin bu amelleri yapan bu ülkenin insanlarıyla hınca hınç olduğundan habersiz midir dersiniz?

Böyle olduğu halde kılını kıpırdatıp bunlara sesinin çıkarmayan Hoşafçı, oklarını bunların sakıncalı ve yanlış olduğunu, insanı şirke ve küfre düşüreceğini anlatmaya çalışan selefilere yönlendirmekte, sonra da bunları kendisinin de yanlış gördüğüne inanmamızı beklemektedir.

Ölülerden istenmeyeceğini söyleyen Hoşafçı'nın bununla ne kastedtiğini sırasıyla anlatalım.

“Ölüden direkt istenmez, bu, sakıncalı ve yanlış, hatta insanı şirke düşürebilir.” diyen Hoşafçı, s. 45'de doğru isteme şeklinin; **“Allah'ım, peygamberlerin (veya) bu mezarda yatan dostunun hatırına bize yardım et.”** şeklinde olacağını ifade etmektedir.

Bu bize göre sahih sünnette ve selefin uygulamasında olmayan, gayr-ı meşru bir isteme şeklidir ve dolayısıyla bid'attır. Ancak burada kalmak şartıyla insanı şirke sokacak bir şey değildir.

Hoşafçı s. 40'da **“Kabirdeki peygamberimizden veya bir Allah dostunun ruhundan bizim için Allah'a dua etmesini istemektir.”** diyerek kendisine göre doğru olan başka bir isteme şeklinden bahsetmekte, s. 185'de **“Ölünün ruhundan bizim için Allah'a dua etmesi istenir.”** diyerek bu sözünü pekiştirmektedir.

Yani bu söz, ölünün, senin her sözünü işitebileceği itikadı üzerine, kabre gidip duyacağı bir mesafeden, duyabileceği bir ses tonu ve anlayabileceği bir dille, **“Ey filanca, Allah'a dua et de bana yardım etsin.”** demektir.

Ehl-i sünnet âlimlerinin bazıları, böyle bir isteğin şirk olduğuna cezmetmeden, bid'at ve haram olan bir isteme şekli olduğunu söyleseler de, özellikle uzak mesafelerden veya yakından kısık bir sesle onlarca ve yüzlerce kişi tarafından aynı anda ve farklı dillerle yapılıyorsa, barındırdığı diğer bâtil itikadlarla beraber bunun da şirk olacağını söyleyebiliriz.

Yani işittikleri farzedilen ölüler hakkında uzak mesafeleri her halukarda duymak, biriyle meşguliyetin diğerleriyle meşgul olmasına mani olmadan, herkese ve her dile aynı anda icabet edebilmek gibi Allah'a has olan itikadlar beslemek şüphesiz küfür ve şirktir.

Burada da durmayan Hoşafçı'nın, birinci değil ikinci sureti kastedtiğini, ayrıca ölülerden istemenin, onlardan dua istemeyle sınırlı olmayıp medet/yardım istemenin de şirk olmayacağını, s. 280'de açıkça ifade ettiği **“Medet ya Rasûlallah, medet ya mürşidim diyen bir insana nasıl kâfir dersiniz.”** sözünden rahatça anlamaktayız.

Yani **“Medet ya Rasûlallah, medet ya mürşidim.”** diyen herkes, bu imdat dileklerini hem sadece kabrin yanında, içindekinin duyacağı bir ses ve anlayacağı bir dille, sıraya geçip teker teker yapmıyorlar, hem de **“Medet ya Rasûlallah, medet ya mürşidim.”** demek, medetin ne anlama geldiğini bilen akıl sahibi herkesin anlayabileceği gibi **“Bana dua et ey Allah'ın Rasûlü, bana dua et ey mürşidim.”** anlamlarına gelmez.

Yani **“Medet ya Rasûlallah, medet ey mürşidim.”** demek, “İmdat, beni kurtar, yetiş, bu zor durumda, bu sıkıntıda bana yardım et ey Allah'ın Rasûlü ve ey şeyhim.” demektir.

Oysa “yalvarıp dua ettiği zaman, darda kalmışa icabet edip onun sıkıntısını giderecek kimdir? Allah'la beraber, başka bir ilah mı?”¹²⁸

Hoşafçı'nın bu inancını s. 268'deki "**Darda kalan bir tarikat ehlinin, Allah'tan, peygamber ve velilerin ruhaniyetinden yardım/imdat istemesidir.**" sözleriyle, istiğaseye yaptığı tanımdan anlamaktayız.

Hâlbuki bu, onun doğru isteme şeklini anlatırken zikrettiği bir isteme şekli değildir.

Bununla da yetinmeyen Hoşafçı, s. 282'de diyor ki: "**Salihlerin kabirlerini ziyaret esnasında "Ey falan, beni evlendir; ey filan, bana şifa ver."** gibi sözlerle doğrudan istekte bulunanları görüyoruz ki bu istiğasedir. Şüphesiz bu tür nidalar için birtakım tevil yolları varsa da en azından bazı kimseler hakkında bu bir şirk kapısıdır."

Yani kabirdeki ölüden beni evlendir, bana şifa ver diye direkt isteme şeklinde dua ve istiğasede bulunmak bile ona göre şüphesiz teville, yani yoruma müsait, her halükarda şirk olan bir şey değildir. Olsa olsa, o da sadece bu tevil ve yorum yöntemlerini bilmeyen "**bazı kimseler hakkında**" şirk değil de onun **kapısı**, yani şirke götürebilecek bir yoldur.

Hoşafçı'nın söylediklerini hep beraber hatırlayalım:

Önce, ölüden bir şey istenmez, bu yanlış ve sakıncalıdır; hatta insanı şirke düşürebilir, O'nun hatırına Allah'tan istenir dedi.

Sonra, ölüden bize dua etmesini isteyebileceğimizi söyledi.

Sonra ölüden medet istemeyi küfür ve şirk olarak görmediğini ifade etti.

Şimdi de açık açık ölüden eş ve şifa istemenin bile direkt şirk olmayacağını ima ediyor.

İlk bakışta tenakuz gibi görünen bu sözler bizce Hoşafçı'nın şirki masum ve hatta ma'dum/yokmuş gibi gösterme çabasının tedrici bir altyapısıdır.

Geçerliliği konusunda tereddüt bile etmediğini "**şüphesiz**" lafzıyla vurguladığı tevil yolu da **mecaz-ı aklî** dediği şeydir.

Mecaz-ı Aklî:

s. 284'de diyor ki: "**Mecaz-ı aklî, fiilin hakiki faili ve müessirine değil de o failin (o fiilin demek istiyor galiba) mekan, zaman ve sebep gibi alakası bulunduğu bir şeye isnad edilmesi demektir. Bu edebî sanata göre 'yeryüzü ağırlıklarının dışarı çıkardığı zaman...' ayetinde, ağırlıkları dışarı çıkaran Allah olduğu halde, fiil, hakiki faile değil fiilin mekanına isnad edilmiş, ancak Allah murad edilmiştir. İşte özellikle sufilerde, kendisiyle istiğase edilen zatın hakiki fail değil, hakikatte yardım edenin Allah olduğuna inandıklarını ve O'ndan istediklerini (ki aksi halde onlar da bunun açık bir şirk olduğunu kabul ederler) söylemektedirler.**"

Mecaz-ı aklî ile ne kasdettiklerini biraz daha açıklayalım:

Diyorlar ki: “Sahih itikad, kulların ve fiillerinin yaratıcısının Allah olduğuna inanmaktır. Kulları ve fiillerini yaratan O’dur. İster ölü, ister diri, O’ndan başka hiç kimsenin tesiri yoktur. Tevhid, tamı tamına bu itikaddır.”¹²⁹

“Müslümanların söyledikleri sözler arasında, bir şeyi Allah’tan başkasına isnad etme gibi şeyler görülürse, bunları mecaz-ı akliye hamletmek icab eder.”¹³⁰

“Ey Allah’ın peygamberi, bana şifa ver, beni borçtan kurtar gibi sözler söyleyenler -o da eğer birinin böyle söylediği farzedilirse- bu sözleriyle ancak ve ancak ‘Şifa bulayım diye bana şefa’at (yani dua) et, borcumu ödeyebileyim diye bana dua et, benim bu işim için Allah’a sen yönel.’ demek istemektedirler. Onlardan, Allah’ın kendilerine bunu yapma gücü ve yetkisi verdiği dua ve şefaatten başka bir şey istememektedirler.”¹³¹

Mecaz-ı aklîyi kendi sözleriyle anlatmaya çalışarak alıntılar yaptığımız kitap, Hoşafçı’nın temel kaynağı **Alevi Maliki’nin**, *Mefahim* isimli kitabıdır.

Hoşafçı’nın anlatmaya çalıştığı **mecaz-ı aklînin** ne olduğunu, Alevi Maliki’nin söyledikleriyle bir araya getirip anlatalım:

“Sadece Allah’ın yaratıcı olduğuna inanmak, gerçek tevhiddir(!) Bu sahih akideye(!) sahip, muvahhid(!) bir müminden(!), zahirî yaratma, şifa verme, sıkıntıları giderme gibi şeyleri, Allah’tan başkasına İsnad etme anlamına gelen sözler sadır olursa, bunları mecazi olarak söylediğine hükmetmek vaciptir.

Ey falanca, hastalığıma şifa ver, ey filanca bana eş ve evlat ver gibi sözlerle aslında, ey falanca Allah’a dua et de bana şifa versin, benim için Allah’a yönel de bana eş ve evlat versin demek istemektedirler. Yaratanın Allah olduğuna inanmakla beraber başka türlüşünü kasedecek değiller ya!”

Hoşafçı’nın “*Şüphesiz tevil yolları vardır.*” sözüyle işaret ettiği kıvrırma şekli budur.

“Allah’ın dışında veliler edinenlerin hali, kendisine sığınacak bir ev yapan örümceğin meseline benzer. Hâlbuki sığınacak evlerin en çürüğü örümceğin yuvasıdır. Keşke (bu gerçeği) bilselerdi.”¹³²

Öncelikle şunu belirtelim ki, sadece Allah’ın yaratıcı olduğuna inanmak, Rasûllerin çağırdığı gerçek tevhid değil -birinci mukaddimede açıklandığı gibi- müşriklerin de kabul ve itikad ediyor oldukları Rububiyet tevhididir.

Dolayısıyla müşriklerin de kabul ediyor oldukları sadece Allah’ın yaratıcı olduğuna inanmak, onların mümin ve muvahhid olmalarına yetmediği gibi başkalarının da sahih bir itikadla mümin olmalarına yetmez.

Ayrıca “Bunlar Allah katında bizim şefa’atçilerimizdir.”¹³³ Yani bize dua ve referansta bulunacak, bizim namımıza Allah’a yönelecekler düşüncesi ve itikadıyla, Allah’ın dışındaki ilahlarını çağıran, onlara dua edip onlardan

129 Alevi Maliki, *Mefahim*, 16

130 a.g.e. 25

131 a.g.e. 95

132 Ankebut, 41

133 Yunus, 18

medet bekleyen; eş, evlat ve şifa isteyen müşrikler de, Allah'ın tek başına yaratıcı olduğuna inandıkları, ilahlarının yaratmadan bir pay sahibi olduğuna inanmadıkları için, Hoşafçı'nın mecaz-ı aklisi kapsamında olmalıdırlar.

Öyle ya “Sizi kim yarattı diye sorulunca elbette ki Allah yarattı.”¹³⁴ diyen, ilahları için “Bunlar Allah katında bizim şefaathçilerimizdir.”¹³⁵(yani bize dua edip aracılık edeceklerdir) diyen, ama bununla beraber onlara dua eden, onlardan isteyen müşrik de, onları yaratıcı olarak kabul etmediği için, şu mecaz-ı aklî mezhebinden olmalıdır ki, direkt ilahına seslenip bana şifa ver diyor, sonra da bununla, ilahının kendisine şefaath edip hacetini Allah'a yönelteceğini ve O'na dua edeceğini kasdettiğini söylüyor.

Birisi bize, aradaki farkı gösterebilir mi?

Bunlara ilave olarak, Allah'ın tek başına yaratıcı olduğuna inandıktan sonra ölüye ve gaibe seslenen bir kimsenin “**Ey filanca, hastalığıma şifa ver, bana yardım et, bana ev ver, iş ver, eş ver.**” deyip bununla, “**Allah'a dua et de bana şifa versin, aracılık et de bana yardım etsin, benim yerime O'na yönel de bana ev, iş ve eş versin.**” demeyi kasdetmesi caiz, bu sözlerini mecaza hamletmek vacip ise aynı şekilde “**Ey filanca, bahtımı açık et, günahlarımı affet, beni cehennemde yakma, bana kabir azabı gösterme, beni cennete sok.**” deyip bunlarla, “**Allah'a dua et de bahtımı açık etsin, günahlarımı affetsin, beni cehenneme atmasın, bana kabir azabı göstermesin, beni cennete soksun.**” demeyi kasdetmesi caiz, bu sözleri duyanların bunları mecaza hamletmeleri de vacib olmalıdır.

Öyle ya, Allah'ın yaratıcı olduğuna inanmayla beraber aksini kasdedecek değiller ya!

s. 285'de diyor ki: “**Netice olarak gerek insan gerek peygamber olsun herhangi bir kişiyi Allah'a ortak koşarsa müşrik olur.**”

“**Allah'a ortak koşarsa**” sözüyle, Allah ile beraber yaratıcı olduğuna inanmayı kasdediyor. Zira ardından diyor ki: “**Eğer gerçek fail ve yaratıcının Allah olduğunun farkında olarak fiili o vasıtaya nisbet ediyorsa kâfir olmaz.**”

Hoşafçı'ya göre, nisbet etmenin haber veya talep olması arasında da fark yoktur.

Yani yaratıcının Allah olduğunun farkındaysanız ne yaparsanız yapın, ne söylerseniz söyleyin, kâfir ve müşrik olmazsınız. Yaratıcının Allah olduğuna inanıyorsanız, istediğiniz fiili, istediğiniz vasıtaya **hem haber hem talep** olarak nisbet edebilirsiniz. “**Beni şeyhim kurtaracak!**” diyebilirsiniz. “**Şeyhim bana evlad ihsan et!**” diyebilirsiniz. “**Şeyhim günahlarımı affet.**” de diyebilirsiniz. Ölüye ve türbeye seslenip “**Ey falanca, hastalığıma şifa ver.**” diyebilirsiniz! “**Ya Rasûlallah, bana ev, eş ve iş nasib et.**” diyebilirsiniz. “**Beni Rasûlullah gelip kurtardı.**” da diyebilirsiniz.

134 Zuhurf, 87

135 Yunus, 18

Daha da ileri gidip “**Muhammed,eşittir Allah**”¹³⁶ -hâşâ- da diyebilirsiniz.

Kıymetli okuyucu! Gözünü ve kulağını iyi aç! Mecaz-ı aklî gibi tevil yollarıyla kıvırmaya çalışanlar, hakikatte “yeryüzünde şirk diye bir şey yok, hiç de olmamış” demeye getiriyorlar.

s. 190’da “**Evliyaullahtan bir berzah ehli Allah’ın huzurundadır. Kim onlara teveccüh eder ve tevessülde bulunursa onlar bu kimsenin arzusunun verilmesi için Allahu Teala’ya yönelirler.**” diyen Hoşafçı, insanları alenen Allah’a değil de ölümlere teveccüh edip yönelmeye davet etmektedir. Yani siz Allah’a değil, O’nun huzurundaki ölümlere yönelin, onlar sizin dileklerinizi Allah’a iletirler demek istemektedir.

Oysa “basite aldığı bu söz, Allah katında çok büyük bir cürümdür.”¹³⁷

Hoşafçı, yüce Rabbimizin “Kullarım Beni soracak olursa Ben yakınım. Dua ettiği an dua edene icabet ederim.”¹³⁸ buyruğundan haberdar mı değil, yoksa Allah’a yönelip O’na teveccüh edince duasına icabet mi edilmemiş de yönünü başka bir kapıya çevirmiş?

“Oysa O’nun dışında yalvardığınız kimseler bir hurma çekirdeğinin zarına bile sahip değildirler. Onlara dua etseniz duanızı işitmezler. Diyelim işittiler, size icabet edemezler. Kıyamet günü de şirkinizi inkâr ederler.”¹³⁹

Ey kalpleri evirip çeviren! Kalbimizi dininde sabit kıl.

136Sanal alemdeki örümcek ağının görüntülü paylaşım sitelerinde, öldürülen **Bayram Hoca**’nın ses ve görüntüyle açık açık “**Muhammed, eşittir Allah**” dediğini, bundan haberdar olan herkes gördü. Apaçık bir küfür ve “eşittir” lafzıyla tamı tamına tesviye anlamına gelen şirki ilan eden bu sözü **Hüseyin Avni**’ye sorduk. Tamı tamına şu lafızlarla “**Biraz zorlarsak Muhammed’e itaat etmek, Allah’a itaat etmektir gibi bir şey olabilir.**” dedi. Malum bunlar mecaz, tevil ve kıvrıma ehli insanlar. Küfrü ve şirki yokmuş gibi gösterebilmek için biraz değilse de bayağı zorlamaları lazım.

137 Nur, 15

138 Bakara, 186

139 Fatır, 13, 14

III. BÖLÜM

HOŞAFÇI'NIN GAYR-I MEŞRU
TEVESSÜLE DELİLLERİ

I. AYET

O'na Yaklaşmak İçin Vesile Arayınız" ayeti

“Ey iman edenler! Allahu Teâlâ’dan korkunuz. O’na yaklaşmak için vesile arayınız.”¹⁴⁰

Birincisi: Allah subhanehu ve teâlâ, Kitabını “indirilen şeyin ne olduğunu insanlara beyan edip açıklasın diye Nebi aleyhisselam’a indirmiştir.”¹⁴¹

Dolayısıyla O’nun “Namaz kılın, zekat verin ve hacca gidin.” gibi ayrıntılı açıklama yapmadığı mücmel emirlerinin beyan ve açıklaması, Nebi aleyhisselam’ın sünnetinde bulunmaktadır.

Efendimiz aleyhisselam, “Beni nasıl namaz kılıyor gördüyseniz öyle namaz kılın.”¹⁴² “Hac amellerinizi benden alıp öğrenin.”¹⁴³ dediği; zekatın şartlarını, nisabını, miktarını ve zekat verilecek malların neler olduğunu beyan edip açıkladığı gibi, Rabbimizin mücmel olarak “O’na yakınlaştıracak şeyler arayın.” buyruğundaki, O’na yakınlaştıracak vesilelerin neler olduğunu da bizlere beyan etmiştir.

Allah’ın, “Namaz kılın, zekat verin ve hacca gidin.” gibi mücmel emirlerini hiç kimse kendi kafasına göre anlayıp tatbik edemeyeceği gibi, O’na yakınlaştıracak vesilelerin neler olduğunu da hiç kimse kendi hevasına göre anlayıp uygulayamaz.

Bizi Allah’a yaklaştıran cennete girmemize sebep olacak ne kadar vesile varsa, Nebi aleyhisselam bunların hepsini bize öğretmiş,¹⁴⁴ başta sahabe olmak üzere salih selefimiz de bunları yaşayarak tatbik etmiştir.

Nebi aleyhisselam’ın öğretmediği ve selefin tatbik etmediği, “Allah’a yakınlaşma umulan” her uygulamanın dindeki ismi bid’attır.

“İşlerin en şerlileri olan bid’atlar,”¹⁴⁵ bizi cehenneme yaklaştırır, Allah’tan ise uzaklaştırır.

Nebi aleyhisselam’ın ve selefin Allah’a yaklaşma türünden muayyen bir uygulamayı yapmamış, yani terketmiş olmaları, o uygulamaya delalet ettiği zannedilen umumi naslardan ve kıyasdan önce gelmektedir.

Yani hiç kimse, umumi naslardan ve kıyastan hareketle olduğunu iddia ederek, Nebi aleyhisselam’ın ve selefin yapmadığı hususi bir uygulama icad edemez.

Onların terkettiği bu hususi uygulamayla amel etmek ve bununla Allah’a yakınlaşmaya çalışmak asla caiz değildir.

Zira onların, hayra ve fazilete olan hırs ve gayretleriyle birlikte böyle hususi bir uygulamayı terketmiş olmaları, ancak ve ancak böyle bir uygulamanın yapılmayacağını bilmelerinden kaynaklanmaktadır.

140 Maide, 35 {Hoşafçı’nın tercümesi ile}

141 Nahl, 44

142 Buhari, Sahih, 631

143 Müslim, Sahih, 1297

144 Taberani, Kebir, 1648

145 Ebu Davud, Sünen, 2118; Tirmizi, Sünen, 1105; İbni Mace, Sünen, 1892

Örneğin,bayram namazıyla ilgili umumi delillerden hareketle,hacıların bayram günü Mina'da bayram namazı kılmalarının meşru olduğunu söyleyebilmenin önündeki tek engel, Nebi aleyhisselam ve selefin bunu terketmiş olmalarıdır.Yoksa,hacıların Mina'da bayram namazı kılmalarını yasaklayan “zayıf da olsa” bir delil bulunmamaktadır.

Yani onların bu hususi uygulamayı terketmiş olmaları, konuyla ilgili umumi delilleri tahsis etmekte ve onlardan önce gelmektedir.

Aynı şekilde tavaftan sonra kılınacak iki rekatlık tavaf namazıyla ilgili delillerden hareketle,Safa ve Merve arasını say etmeye de tavaf adı verilmektedir diye kıyas edilerek,saydan sonra da iki rekat tavaf namazı kılmanın meşru olduğunu söyleyebilmenin önündeki engel,yine onların bunu terketmiş olmalarıdır.Yoksa,saydan sonra iki rekat tavaf namazı kılmayı yasaklayan “zayıf da olsa” bir delil bulunmamaktadır.

Yani onların bunu terketmiş olmaları böyle bir kıyasın yapılabilmesine manidir.

Binaenaleyh,bazı nasların umumundan hareketle veya benzer olduğu düşünülen diğer meşru uygulamalara kıyas edilerek,Nebi aleyhisselam'ın ve selefin uygulamadığı hususi bir tatbikatın, Allah'a yaklaştıracak vesileler kapsamına gireceği söylenemez.

Söz konusu hususi tatbikat hakkında “zayıf da olsa” yasaklayıcı bir delil bulunmasına da gerek yoktur.

Onların terketmiş olmaları,bunun Allah'a yakınlaştıracak bir vesile olmadığına, aksine O'ndan uzaklaştırıp cehenneme yaklaştıracak bir vesile olduğunun en açık ve en kesin delilidir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus da şudur:

Bahsettiğimiz terkin, iddia edilen uygulamanın meşru olmamasına ve dolayısıyla bid'at olmasına temel gerekçe oluşu, ancak ve ancak kendisiyle Allah'a yakınlaşmak istenen, O'nun rızasının umulduğu ibadet türünden olan uygulamalarla ilgilidir.

Abdullah Gumari'nin dediği gibi, “Nebi aleyhisselam, dab (keler) yemeyi terketmiştir. Öyleyse dab yemek de bid'attır denilir mi?” türünden hezeyanlar,ancak Hoşafçı gibi usulü ve fûrusuyla dinden bi-haber cahilleri ikna eder.

Yoksa yeme içme gibi eşyaya taalluk eden şeylerin,bid'atlarla ve konumuzla yakından veya uzaktan bir ilgisi yoktur.

İkincisi: Ayette geçen “**vesile**” kelimesini İbn-i Manzur şöyle açıklamaktadır: “Bir amelle ona yaklaşmak istendiğinde bir vesileyle ona tevessül etti denir.” “Filanca Allah'a tevessül etti.” demek, “O'na yaklaştıracak bir amel işledi.” demektir.¹⁴⁶

Cevheri de aynı manaya işaretle şöyle demektedir:

“Filanca, ‘Rabbine vesile ile tevessül etti.’ denir. Yani bu ‘Bir amel ile O'na yaklaştı.’ demektir.”

Müfessirler de,ayette geçen “vesile” kelimesini “kurbet” (yakınlık, yakınlaşma) olarak açıklamakta,“O’na vesile arayın.” ifadesinin, “O’na yaklaştıracak şeyler arayın.” anlamına geldiğini söylemektedirler. Bunun tefsirini de,“Yani ‘salih amellerle,’ ‘ibadetlerle,’ ‘taatlerle,’ ‘emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmayla’ ve ‘O’nu razı edecek işlerle” diyerek yapmaktadırlar.

Katade,¹⁴⁷ Ebu Vail,¹⁴⁸ Taberi,¹⁴⁹ Zemahşeri,¹⁵⁰ Razi,¹⁵¹ İbn-i Vehb,¹⁵² Vahidi,¹⁵³ Nisaburi,¹⁵⁴ Nesefi,¹⁵⁵ Beydavi,¹⁵⁶ Suyûti,¹⁵⁷ İbn-i Kesir,¹⁵⁸ Beğavi,¹⁵⁹ İbn-i Aşur,¹⁶⁰ İbn’ul Cevzi,¹⁶¹ Rağıb el-Asfahani,¹⁶² Alusi,¹⁶³ Ebu’s-Suud,¹⁶⁴ Reşid Rıza,¹⁶⁵ İsmail Hakkı Bursevi,¹⁶⁶ Elmalılı Hamdi Yazır,¹⁶⁷ Ömer Nasuhi Bilmen,¹⁶⁸ Şankiti,¹⁶⁹

147 “Yani itaat ederek ve razı olacağı ameller yaparak Allah’a yakınlaşın.” İbn-i Kesir, 3/390

148 “Ameller ile O’na yakınlaşmak” Taberi, 8/403

149 “O’nu razı edecek amellerle, O’na yakınlaşmak isteyin” Taberi, 8/403

150 “Taatlerin yerine getirilip masiyetlerin terkedilmesiyle Allah’a yaklaştıracak şeyler hakkında kullanılmıştır.” Keşşaf, 1/336

151 “Bundan murad, rızasını kazanmak için O’na yaklaştıracak şeyler istemektir. Bu da ibadet ve taatlerle olur.” Tefsiru’l-Kebir, 11/225

152 “Salih amellerle O’na yaklaşmayı isteyin.” El-Vadîh, 1/96

153 “Taatler ile O’na yaklaşın.” El-Vasit, 2/183, El-Veciz, 1/318

154 “O’na vesile arayın ifadesi, emirleri yerine getirmekten ibarettir. Vesilelerden kasıt, ibadetler ve taatlerdir.” Garaibu’l-Kur’an, 2/585-586

155 “Taatlerin yapılp kötülüklerin terkedilmesiyle Allah’a yaklaştıracak şeyler hakkında kullanılmıştır.” Medarik’ut-Tenzil, 1/108

156 “Yani O’nun sevabına ve O’na yakın olmaya ulaşacağınız taatleri yerine getirip masiyetleri terkederek” Beydavi, Hafaci haşiyesiyle, 3/467

157 “Taatiyle, O’na yaklaştıracak şeylerle” Celaleyn, 113

158 “Katade dedi ki, yani itaat ederek ve razı olacağı ameller yaparak Allah’a yakınlaşın (İbn-i Kesir der ki) imamların bu sözüyle alakalı, müfessirler arasında bir görüş ayrılığı yoktur.” İbn-i Kesir, 3/390

159 “Özet olarak Allah’ın emrine uyun kurtulun.” Mealim’ut-Tenzil, 3/51

160 Vesile, kulu Allah’a yaklaştıracak emir ve yasakları uygulamasıdır.” et-Tahrir, 6/187

161 “Katade der ki, razı olduğu şeylerle O’na yaklaşın.” Za’du’l-Mesir, 2/348

162 “Allah’a yaklaştıracak vesilenin hakikatı ilim, ibadet ve şeriatın bütün hasletleriyle, gayretle O’nun yoluna uymaktır.” Müfredat, 396

163 “Vesile, taatleri yerine getirip masiyetleri terketmek suretiyle Allah’a yaklaştıracak amelleri yapmaktır.” Ruhul-Meani, 3/294

164 “Vesile, Allah’a yaklaştıracak taatleri yapıp masiyetleri terketmektir.” İrşadu’l-Aklî’s-Selim, 3/32

165 “Vesile, Allah’a yaklaştıracak işlerdir. Yani O’na yaklaştırmayı, rızasını kazandırması ve dar-ı kerametinde mükafatını hak ettirmesi umulan amellerdir. Bunların neler olduğu ise Allahu Teala’nın bildirmesi dışında bilinemez. O da fazhıyla bunların neler olduğunu Rasûlüne vahyederken bizlere bildirmiştir.” Tefsiru’l-Menar, 6/368

166 “Yani salih amellerle O’na yaklaşmaktır.” Tenviru’l-Ezhan, 1/421

167 “En uygun sebeplere teşebbüs etmek suretiyle Allah’ın sevgisine layık güzel ameller yapmaya iradenizi sarfediniz.” Hak dini Kur’an Dili, Maide, 35

168 “Sizi ilahî lütuflara kavuşturacak olan güzel amellerle tevessül ediniz... Şeriatta vesile, Allah’ın rızasını kazanmaya, Cenab-ı Hakka manen yaklaşmaya sebep olan herhangi güzel bir amelden ibarettir.” Ömer Nasuhi Bilmen, Tefsir, Maide, 35

169 “Bil ki burada vesilenin manası, ulemanın cumhura göre, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in getirdikleri ölçüsünde ve ihlasla emirlerine imtisal edip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah’a yaklaşmaktır. Zira O’nun rızasına ulaştırıp O’nun katındaki dünyevî ve uhrevî hayırların elde edilmesinin yegane yolu budur..” Edvau’l-Beyan, 2/116

Hicazi,¹⁷⁰ Sadi,¹⁷¹ İbn'ül Hatib,¹⁷² Ebu Zehra,¹⁷³ Mahluf,¹⁷⁴ Sabuni,¹⁷⁵ Vehbe Zuhayli¹⁷⁶ ve seleften ve haleften daha birçok müfessir “O’na yaklaştıracak vesileler arayın.” buyruğunu, aynı anlamlara gelen, benzer ifadelerle tefsir etmiş, ayette geçen vesilenin, meşru olan salih ameller olduğunu beyan etmişlerdir. İbn-i Kesir’in söylediğine göre, bu konuda müfessirler arasında bir görüş ayrılığı da yoktur.¹⁷⁷

Yani Nebi aleyhisselam’dan ve seleften, zat ile tevessülün bizi Allah’a yaklaştıracak meşru amellerden biri olduğuna dair bir irşad ve tatbik olmadığı gibi, umumuna sığınılmaya çalışılan bu ayeti, zat ve şahıslarla tevessül edilmesinin meşru oluşu şeklinde tefsir eden de olmamıştır.

Seleften ve müfessirlerden gelen ortak beyana göre, bu ayetteki Allah’a yaklaştıracak vesileler, meşru olan salih amellerdir. Bunların başında tevhid ve sünnete ittiba etmek gelir. Şirkten, vesilelerinden ve bid’atlardan ictinab etmek de Allah’a yaklaştıracak vesilelerin başlıcalarındandır.

Öyleyse, meşru olmayan bid’at bir şekilde zatlarla tevessül etmek değil, bundan sakınmak/ictinab etmek bizi Allah’a yaklaştıracak vesilelerdendir.

Alusi, ayetin tefsirinde şunları söylemektedir:

“Bazı insanlar bu ayeti, salihlerden medet istemeye, onları Allah ile kullar arasına aracı kılmaya delil getirmektedirler. Onların bir kısmı, Allah’ın salih kullarından ölü veya gaib/uzakta olan birisine seslenip “Ey filanca, Allah’a dua et de beni şöyle şöyle rızıklandırısın.” demekte, bunun vesile istemek babından olduğunu zannetmektedir... Bunların hepsi, haktan fersah fersah uzak şeylerdir.

Bu makamda meselenin tahkiki şudur:

Dua istemek manasında, yaratılmış bir kimseden medet bekleyip onu vesile kılmak, eğer kendisinden dua istenilen kişi hayatta ise şüphesiz caizdir.

Ancak kendisinden dua istenilen kişi, ölü veya gaib ise, bunun caiz olmadığına ve seleften hiç kimsenin yapmadığı bir bid’at olduğunda hiçbir

¹⁷⁰ “Taatile ve O’nu razı edecek amellerle O’na yaklaşın. Zira O’na yaklaştıracak vesileler bunlardır. Salihlerle ve O’na yakın olan velilerle tevessüle dair ise sahih bir nas varid olmamıştır. Aksine Ebu Hanife ve öğrencileri, bunun caiz olmadığını söylemişlerdir. Bu manada bir tevessülü akıl da inkar etmekte, şeriat da reddetmektedir. Ne bu ayette ne de bir başkasında buna dair bir delil yoktur.” Tefsiru’l-Vadih, 1/225

¹⁷¹ “Bu, farzları yerine getirip taatleri işlemekle olur.” Tefsiru’l--Kerim’ur-Rahman, 1/417

¹⁷² “Vesile, kurbet ve salih ameldir.” Evdahu’t-Tefasir, 133

¹⁷³ “Mümin, meşru edilmiş kurubet ile Allah’a tevessül eder. Bu, taatler ile Allah’a yakınlaşmak ve tevessül etmektir.” Zehrati’t-Tefasir, 4/2161-2162

¹⁷⁴ “Yani, razı olacağı ameller ve günahları terketmeyle Allah’a yakın olmayı isteyin. Vesile, burada taatleri işleyip masiyetlerden ictinab ederek Allah’a yaklaşmaktır.” Safvetu’l-Beyan, 146

¹⁷⁵ “İtaat ve ibadet ederek sizi O’na yaklaştıracak şeyler isteyin.” Tefsiru’l-Vadih, 1/258

¹⁷⁶ “Tevessül, Allah’a itaat edip O’nu razı edecek ameller işlemek suretiyle Allah’a yaklaşmak demektir. Ayetle kastedilen şey budur... Özetle, Allah’a dua etmek, direkt bir biçimde ve vasitasız olarak yapılır. Zira delaleti kat’i olan Kur’an nassı ile Allah’a yapılan dua da vasitalara ihtiyaç yoktur. O şöyle buyurmaktadır “Rabbimiz dedi ki Bana dua edin, Ben de size icabet edeyim.” (Fatur, 60), “Kullarım sana Beni soracak olurlarsa, Ben yakınım. Bana dua ettiği an dua edenin duasına icabet ederim.” (Bakara, 186), “Yalnız Sana ibadet eder ve yalnız Senden yardım isteriz.” (Fatiha, 4). Hadiste de şöyle buyrulmuştur: “Bir şey dileyeceğin zaman Allah’dan dile, yardım isteyeceğin zaman Allah’dan yardım iste.” (Tirmizi, Sünen, 2516) Tefsiru’l-Munir, 3/524

âlim şüphe etmez.

Her türlü hayrı işlemede insanların en hırslıları oldukları halde,sahabenin hiçbirinin ölüden bir şey istediği varid olmamıştır.

Ehl-i Beytten ve diğer imamlardan nakledilen dualarda,Nebi aleyhisselam'ın zatiyla tevessül etmeye dair bir şey yoktur.¹⁷⁸

İnsanlar, Allah'ın dışında ölü ya da diri evliyaya ve başkalarına “medet ey efendim filanca” sözleriyle dua etmeyi çok yapar oldular. Bunun mübah olan tevessülle hiçbir ilgisi yoktur.

Böyle yapanların, hayatta ama gaib olan veya ölü olan kimseye dua ettiklerinde, onların gaybı bildiğine, nidaları işittiğine, doğrudan veya dolaylı olarak hayrı celbedip ezayı defettiğine itikad ettikleri kanaatindeyim. Aksi takdirde onlara dua etmezlerdi. Oysa bu, Rabbimizden, çok büyük bir beladır.”¹⁷⁹

Allame Şankiti de şunları söylemektedir:

“Vesilenin manasının tahkiki -ulemanın umumunun da kanaati olduğu vechile- Rasûl aleyhisselam'ın getirdiğine muvafakat ederek ihlasla Allah'a ibadet edip O'na yaklaşmaktır.

Bu tahkik ile şunu da öğrenmiş olursun: Tasavvuf iddiasındaki cahillere uyan birçoklarının, ayette tevessülden kasdedilen şeyin,kendi ile Rabbi arasında aracı olan “Şeyh” olduğunu iddia etmesi,ancak cehalet ve körlüğe dalıp gitmek, apaçık bir sapıklık ve Allah'ın kitabıyla oyun oynamak demektir.

Zira Allah'ın dışında vasıtalar edinmek,-Allah'ın açıkça belirttiği gibi-kâfirlerin küfrünün temelidir: “Bizi Allah'a daha da yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.” “Bunlar Allah katında bizim şefaathilerimizdir, derler.”

Mükellef olan herkese vacip olan; Allah'ın rızasına, O'nun cennetine ve rahmetine ulaştıracak yolun,sadece Rasûlüne ittiba etmek olduğunu bilmektir.”¹⁸⁰

Üçüncüsü: s. 116'da **ayeti şumulünde gördüklerini** ifade eden Hoşafçı, s. 131'de diyor ki: “**Cenab-ı Hakka yaklaşmak için vesile aramak bu maksada götürecek her türlü meşru yola başvurmak demektir.**”

Zat ile tevessül ve ölülerden dua veya medet istemek,bu maksada götürecek meşru yollardan değildir. Nebi aleyhisselam'ın ve selefin böyle bir şeyi yapmamış olması, ayette görmeye çalıştığınız şumuldan önce gelmekte ve onu tahsis etmektedir.

Diyor ki: “**Zira burada zikrettiğimiz ayetlerde, vesile kelimesi genel anlamda zikredilmiş ve kişiyi Allahu Teâla'ya yaklaştıracak vesilenin ne olduğu hususen zikredilmemiştir.**”

¹⁷⁸ Bunları takrir ettikten sonra “Nebi aleyhisselam'ın veya Allah katında cahı olduğu bilinen bir başkasının cahıyla Allah'a tevessül etmekte bir beis görmüyorum.” sözleriyle kişisel kanaatini ifade eden Alusi'nin bu konuda kafasının karışık olduğu ortadadır.

¹⁷⁹ Alusi, *Ruhu'l-Meani*, 3/294-295. Ayrıca bkz. Vehbe Zuhayli, *Tefsiru'l-Münir*, 3/524-527

¹⁸⁰ Şankiti, *Edvau'l-Beyan*, 2/117-118

Zikredilen ayette, vesilenin genel ve mücmel olarak zikredilmesi, diğer ayetlerdeki namaz, zekât ve hac emirlerinin ayrıntıları belirtilmeden, genel ve mücmel olarak zikredilmesi gibidir. Onların beyanını, Nebi aleyhisselam öğretip tatbik ettiği gibi, bunun beyanını yapacak olan da O'dur.

Diyor ki: “O halde buradaki vesile tek bir şey değildir. Kulu Rabbine yaklaştıracak ve ilahî huzurda kabul görmesini sağlayacak her şey vesilenin içine girmektedir.”

Hangi amellerin kulu Rabbine yaklaştırp ilahî huzurda kabul ve sevgiye mazhar edeceği ancak ve ancak Rab azze ve celle'nin bildirmesiyle bilinebilir.

Nebi aleyhisselam, zat ile tevessülün veya ölülerden dua istemenin, sözü edilen vesile içine girdiğini bizlere bildirmemiştir. Allah'a yaklaştıracığı iddia edilen bu tür bir uygulamayı ne kendisi ne de sahabe tatbik etmiştir. Dolayısıyla bu tür bir uygulama, ayette geçen vesilenin içine girebilecek şeylerden değildir.

Diyor ki: “Ayette haslık veya tahsis, yani belli bir tahdit/sınırlandırma yok.”

Ayette böyle bir tahsisin olması her zaman lazım değildir. Sünnet, Kur'an'ın umumunu tahsis, mutlakını takyid, mücmelini de beyan eder.

Burada terkî sünnet, ayette varsayılan umumu tahsis etmekte ve mücmeli beyan etmektedir. Ayetin umumuna sokuşturulmaya çalışılan tatbikatları uygulamayıp terkederek, bunların meşru olmadığını ve bu emrin şümulüne girmeyeceğini ortaya koymaktadır.

Sahabenin de,-Abbas'la tevessül hadisinde geleceği gibi- mucibi olduğu halde bu uygulamayı terketmiş olmaları, bu sözümüzü teyid etmektedir.

Diyor ki: “O halde aranabilecek vesileler, hükümleri farz, vacip, sünnet, müstehab, mendup ve mübah olan vesileler olabilir... Kitap, sünnet, icma ve kıyasla sabit olan farz, vacip, sünnet, müstehab, mendup ve bir kısım mübah vesileler aranması bu ayet içine girer.”

Vacip veya müstehab olan vesilelerin bu ayetin içine girmesi zaten tartışma olmayan bir konudur. Ancak iddia edilen tevessül şekli vacib veya müstehab değildir.

Mübahlarla ise doğrudan Allah'a ibadet ederek O'na yaklaşmaya çalışmak caiz değildir. Mübahlar, ancak ibadete takat için yemek ve gece namazına kalkabilmek için uyumak gibi Allah'a yaklaştıracak meşru amellere sebep ve yardımcı olması niyet edildiğinde ibadet kapsamına girer.

Ayrıca iddia edilen tevessül şekli, meşru olmadığı için bid'at kapsamına girmektedir. Bid'atlar, işlerin en şerhilerindendir. Yani iddia edilen tevessül şekli, mübah da değildir.

Diyor ki: “Hakkında lehte ve aleyhte delil bulunmayan mübahlar da ‘ameller sadece niyetlerledir ve kişi için niyet ettiği vardır.’ hadisi gereğince kimi zaman mendup veya müstehab olurlar.”

Hakkında lehte ve aleyhte delil bulunmayan şeyler, eğer yeme içme gibi sair eşyadan olan şeylerse, ancak o zaman bunlara mübah denir. Açıkladığımız şekilde meşru amellere yardımcı olması babından kurbet sayılabilirler.

Ancak hakkında lehte ve aleyhte delil olmayan şeyler, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için ibadet ve taat olarak yapılan amellerden ise, bunlar bid'at ve dalalettir.

Zira bid'at, lehte delil bulunmayan, aleyhte de delil olması gerekmeyen ibadet türü işlerdir. Bunlarla Allah'a yaklaşmaya çalışmak, Allah'ın izin vermediği bir din icad etmektir. Dolayısıyla insanı Allah'a yaklaştırmazlar. O'ndan uzaklaştırıp ateşe yaklaştırırlar.

s. 136'da diyor ki: **“Bu ayet, çerçevesini çizdiğimiz vesile ve tevessülün de meşru olduğunun bir delili olup imanla, amellerle ve şahıslarla tevessül etmeyi dahi içine alır. Tevessül deyince her ikisi de hemen akla gelir.”**

Peki, çerçevesini çizdiğiniz tevessül ve vesilenin “Bu maksada götürecek meşru bir yol olduğunu, kulu Rabbine yaklaştırp ilahî huzurda kabul ve sevgi görmesini sağlayan şeylerden biri” olduğunu nereden çıkardınız.?

Ayet sadece, Allah'a yaklaştıracak şeyler aramamızı söylüyor, O'na yaklaştıracak şeylerin neler olduğunu değil. Siz önce, çerçevesini çizdiğiniz şeyin, Allah'a yaklaştıracak meşru vesilelerden biri olduğunu isbat edin de, ondan sonra onun bu ayet kapsamında emredilen vesilelerden biri olduğunu söylersiniz.

İman ve salih amellerin bu ayet kapsamına girdiği açıktır. Zira bunların bizi Allah'a yaklaştıracak vesileler olduğunu Kitap, sünnet ve icma ile biliyoruz.

Peki, siz şahıslarla tevessül etmenin bizi Allah'a yaklaştıracak vesilelerden biri olduğunu ne ile bildiniz de, ayette emredilen vesilenin kapsamına gireceğini söylüyorsunuz?

Oysa “Bu onların kuruntularıdır. De ki, eğer doğru sözlü iseniz, getirin delilinizi...”¹⁸¹ de görelim!

Biz ise Nebi aleyhisselam'ın ve salih selefimizin terketmiş olmasıyla, çerçevesini çizdiğiniz vesilenin, bizi Allah'a yaklaştıracak şeylerden olmadığını, dolayısıyla ayetin bunu kapsamadığını kesin olarak biliyoruz.

Eğer bu meşru ve hayırlı bir iş ve gerçekten Allah'a bir vesile olsaydı, bizden önce onlar yaparlardı.

Kesin olarak bildiğimiz bir diğer şey de, çerçevesini çizdiğiniz vesilenin, bid'at ve dalalet olması vechiyle, sizi Allah'a değil, -Efendimiz aleyhisselam'ın açık buyruğunda olduğu gibi-¹⁸² ateşe yaklaştıran bir vesile olduğudur.

Bir de şunu söyleyelim ki, vesile deyince çerçevesini çizdiğiniz şey sadece sizin aklınıza gelmektedir, bizim değil.

Çerçevesini çizdiğiniz şeyin, Allah'ın istememizi emrettiği vesileden olduğu, Nebi aleyhisselam ve sahabenin aklına da gelmemiş, ayetin tefsirini

¹⁸¹ Bakara, 14

¹⁸² Ebu Davud, Sünen, 4607

yapan, ismini zikrettiğimiz seleften ve haleften müfessirlerin akıllarına da gelmemiş!

“Artık siz de akıl etmez misiniz?”¹⁸³

II. AYET

“Nefislerine Zulmettikleri Zaman Sana Gelselerdi...” ayeti

“Eğer onlar nefislerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah’tan bağışlanmayı dileseler, Rasûl de onlar için istiğfar etseydi, Allah’ı ziyadesiyle affedici, esirgeyici bulurlardı.”¹⁸⁴

Birincisi: Ayet-i kerimeyi birkaç ayet öncesiyle beraber gösterip **(iz)** edatını doğru tercüme ederek vermek, sanıyoruz konunun doğru anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Hoşafçı, vehmettirmeye çalıştığı manaya daha münasip olur düşüncesiyle, ayetin tercümesini **“nefislerine zulmettikleri zaman sana gelseler”** şeklinde geniş zamanda vermektedir.

Oysa o da **(iz)** edatının, **(iza)** gibi geniş veya gelecek zaman için değil, geçmiş zaman için kullanıldığını pekala bilmektedir.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler! Allah’a ve Rasûl’e itaat edin. Sizden olan yöneticilere de. Eğer Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsanız, bir konuda anlaşmazlığa düştüğünüzde, onu Allah’a ve Rasûl’e götürün. Bu sizin için daha hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir.” (Nisa, 59)

“Sana indirilene ve senden önce indirilenlere iman ettiğini iddia edenleri görmedin mi? Onu küfretmeyle emrolundukları halde tağutun önünde muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları uzak bir sapıklıkla saptırmak istiyor.” (Nisa, 60)

“Onlara, ‘Allah’ın indirdiğine ve Rasûl’e gelin.’ denilince, münafıkların senden büsbütün yüz çevirdiklerini görürsün.” (Nisa, 61)

“Ya kendi elleriyle işledikleri yüzünden başlarına bir musibet gelince halleri nice olur? Sonra bir de sana gelerek ‘Biz iyilik ve ara bulmaktan başka bir şey istemedik.’ diye Allah adına yemin ederler.” (Nisa, 62)

“Onlar, Allah’ın kalplerinde olanı bildiği kimselerdir. Artık onlardan yüz çevir. Onlara öğüt ver ve kendileri hakkında tesirli sözler söyle.” (Nisa, 63)

“Biz her bir peygamberi, Allah’ın izniyle itaat edilsin diye gönderdik. Eğer onlar nefislerine zulmettikleri zaman sana gelselerdi, Allah’a istiğfar etseler, Rasûl de onlar için bağışlanma isteseydi, Allah’ı tevbeleri kabul edici ve merhametli olarak bulurlardı.” (Nisa, 64)

Müfessirlerin şeyhi İbn-i Cerir et-Taberi, ayetin tefsirini şöyle yapmaktadır;

¹⁸⁴ Nisa,64 {Hoşafçı'nın tercümesi ile}

“Allah *celle celaluhu* bununla şöyle demek istemektedir. Bu iki ayette vasıfları anlatılan, Allah’ın ve Rasûl’ün hükmüne çağrılınca büsbütün yüz çeviren münafıklar, “**nefislerine zulmettikleri zaman,**” yani tağuta muhakeme olmak isteyip, Allah’ın Kitabı ve Rasûl’ün sünnetine çağrıldıkları zaman yüz çevirerek o büyük günahı işlediklerinde, “**sana gelselerdi,**” yani senin hükmüne değil de, vereceği hükümden razı olarak tağutun hükmüne başvurunca ey Muhammed, tevbekâr olarak sana gelselerdi, Allah’tan günahlarının cezasını bağışlayıp affetmesini isteselerdi, Rasûl de onlar adına aynı istekte bulunsaydı, “**Allah’ı tevbeleri kabul edici ve merhametli olarak bulurlardı.**”¹⁸⁵

Allame Sadi de şöyle demektedir:

“Bu şekilde Rasûl *aleyhisselam*’a gelmek, O’nun hayatta olmasına özel bir durumdur. Zira siyak buna delalet etmektedir. Çünkü Rasûl *aleyhisselam*’ın istiğfar etmesi, sadece hayattayken yapabileceği bir şeydir. Vefatından sonra ise ondan hiçbir şey istenmez. Bilakis bu şirktir.”¹⁸⁶

İkincisi: Sahabe, Nebi *aleyhisselam* hayattayken, tevbe etmeleri gerken bir şey yaptıklarında ona gelir, “Ya Rasûlullah, şöyle şöyle yaptım, benim için istiğfar et.” derlerdi. Onların âdeti olan bu uygulama, münafıklarla aralarındaki farklardan da biriydi. Münafıklara, “Gelin, Allah’ın Peygamberi sizin için mağfaret dilesin denildiği zaman, başlarını çevirirler ve sen onların büyüklük taslayarak uzaklaştıklarını görürsün.”¹⁸⁷

Bahsi geçen ayette de açıkça görülmektedir ki, Allah *azze ve celle*, nefislerine zulmettikleri zaman, kendilerine istiğfar etmesi için Rasûl’e gelmeyenleri kınamaktadır.

Nebi *aleyhisselam* hayattayken âdet ve uygulamaları bu şekilde olan sahabeden hiçbir kimse, O vefat ettikten sonra kabrine giderek böyle bir istiğfar talebinde bulunmamıştır. Sahabeden herhangi bir kimsenin bunu yaptığını iddia etmek, alenen yalan söylemekten başka bir şey değildir. Böyle bir iddiayı hiç kimse isbat edemez.

O hayattayken, günah işledikleri zaman O’na gelip günahları için bağışlanma dilemesini talep ederlerken, vefatından sonra tek bir kimsenin bile kabrine gidip böyle bir talepte bulunmaması, ancak ve ancak böyle bir şeyin meşru olmadığıнын onlar tarafından da iyi biliniyor olmasıyla izah edilebilir.

Yoksa Nebi *aleyhisselam* aralarındayken; nefislerine zulmeden, günah işleyip bağışlanma dilemesi için O’na gelenler, O aralarından ayrıldıktan sonra nefislerine zulmetmez ve günah işlemez hale mi gelmişlerdir de, O’na gelip istiğfar talep etmemeleri kınandığı, münafıklık alameti sayıldığı halde, aralarından tek bir kimse bile, bir defa dahi olsa böyle bir işe yeltenmemiştir?!

Öyleyse sahabeye göre de bu ayette söz konusu edilen “**Rasûl’e gelme,**” sadece o hayattayken O’na gelme anlamındadır.

Vefatından sonra tek bir ferдин bile kabre gidip istiğfar talep etmemesi,

¹⁸⁵ Taberi, 7/119

¹⁸⁶ Sadi, *Teyisiru Kerimu’l-Mennan*, 1/319

¹⁸⁷ Münafıkun, 5

ayette varmış gibi gösterilmeye çalışılan anlamın onların anlayışına uymadığını göstermektedir.

Daha önce zikri geçtiği gibi Kur'an ve sünneti, sahabenin ve selefin anlamadığı bir manaya getirmeye çalışmak, aslında "Onlar bu gerçeği anlayamamışlardı, biz onlardan daha iyi anladık." demektir. Bu ise batıl oluşu herkes tarafından zaruri olarak bilinen bir şeydir.

Üçüncüsü: Ayette söz konusu edilen "**Rasûl'e gelme**"nin, O hayattayken olduğunu ifade eden karinelerden biri de, yine ayette geçen "Rasûl de onlar için bağışlanma dileseydi/istiğfar etseydi." ifadesidir. Zira bir amel olan istiğfar etme eylemi, ancak hayatta olan bir kimsenin yapabileceği bir şeydir.

Sahih sünnetten bilindiği üzere "Ademoğlu öldüğü zaman üç şey dışında ameli kesintiye uğrar."¹⁸⁸Başkaları için istiğfar edebilmek bu üç şeyden birisi değildir.

Konuya delil olarak zikredilen "Amelleriniz bana arz edilir. Hayır görürsem Allah'a hamdederim, şer görürsem Allah'tan sizin için af dilerim."¹⁸⁹ şeklindeki rivayet de sahih ve sabit olmadığı gibi sahih ve sabit olanlara muhaliftir.

Zira sahih sünnette gelen şu rivayet, konuya son noktayı koymaktadır. Buhari'nin, *Sahih*'inde aktardığı rivayette Nebi *aleyhisselam*, Aişe validemize hitaben "Eğer sen öldüğünde **ben hâlâ hayattaysam**, senin için istiğfar eder ve sana dua ederim."¹⁹⁰ buyurmaktadır.

Eğer istiğfar ve dua edebilmesi, vefatından sonra da olabilecek bir şey olsaydı, "**ben hâlâ hayattaysam**" ifadesinin bir anlamı olmazdı.

Öyleyse kendisine gelindiğinde istiğfar edebilmesi, sadece "**O hâlâ hayattayken**" mümkün olabilecek bir şeydir, vefatından sonra değil.

Yani sahih sünnet, bu ayeti böyle tefsir, izah ve beyan etmektedir.

Hâsılı, birkaç ayet öncesinde zikri geçen "onlara Allah'ın indirdiğine ve Rasûl'e gelin denildiğinde" ibaresi, Rasûl'ün kabrine gelmeyi ifade etmediği gibi "nefislerine zulmettikleri zaman sana gelselerdi" ibaresi de kabrine gelmeyi ifade etmemektedir.

Dördüncüsü: Bir grup müfessir, ayette geçen "nefislerine zulmedenler"in, Allah'a istiğfar etmeyle yetinmeyip, kendilerine istiğfar etmesi için Rasûl'e gelmelerinin neden gerektiğini, şöyle izah etmektedir:

Zemahşeri,¹⁹¹ Ebu Hayyan,¹⁹² Nisaburi,¹⁹³ Beydavi,¹⁹⁴ Savi,¹⁹⁵ Reşid Rıza⁽¹⁹⁶ ve birçok müfessirin işaret ettiği bu tevcihi, Fahrud-din er-Razi şöyle açıklamaktadır:

188 Müslim, *Sahih*, 1631

189 Elbani, *Silsiletü'l-Ehadisu'd-Daife*, 957

190 Buhari, *Sahih*, 7217

191 Zemahşeri, *Keşşaf*, 1/277

192 Ebu Hayyan, *Bahru'l-Muhit*, 3/295

193 Nisaburi, *Garaibu'l-Kur'an*, 2/439

194 Beydavi, 3/297, Hafaci haşiyesiyle

195 Savi, *Haşiyetu'l-Celaleyn*, 1/227

196 Reşid Rıza, *Tefsiru'l-Menar*, 5/234

“Birisi şöyle diyebilir: Allah’a istiğfar edip doğru bir şekilde tevbe etseler tevbeleri kabul olunmaz mıydı? Öyleyse Rasûl’ün de onlar için bağışlanma dilemesini, kendi istiğfarlarına bitişirmelerinin faydası nedir?

Deriz ki bunun cevabı birkaç vecihtir.

1- Onların bu şekilde tağutun önünde muhakeme olmak istemeleri, Allah’ın hükmüne muhalif olduğu gibi, Nebi *aleyhisselam*’a karşı da kötü bir tavır takınmak ve O’nun kalbini sıkıntı ve üzüntüye sokmak demektir. Günahı bu şekilde olan kişinin, başkası hakkında işlediği suçtan ötürü, ondan da özür dilemesi gerekir. Nebi *aleyhisselam*’dan, kendileri için istiğfar etmesini talep etmeleri de bundan dolayı vacib olmuştur.

2- Onların bu isyankârlığı, Rasûl’ün hükmünden razı olmadıkları zaman ortaya çıkmıştır. Öyleyse bundan tevbe ettiklerinde, bu isyankârlığın ortadan kalkmış olduğunu gösterecek bir şey yapmaları gerekmektedir ki bu da Rasûl’e gelerek O’ndan istiğfar talep etmekten başka bir şekilde olmaz.”¹⁹⁷

Celaleyn haşiyesinde Savi’nin de söylediği gibi “Rasûl’ün de onları affetmesi, onlar için mağfiret talep etmesi gerekmektedir. Zira onların günahına Allah’ın hakkı taalluk ettiği gibi, Rasûl’ün hakkı da taalluk etmiştir.”¹⁹⁸

Beşincisi: Kur’an’ın sahih sünnetle tefsir, izah ve beyan edilmesinin bir örneği de şöyle olur:

Nebi *aleyhisselam*, “Kabrimi bayram/toplanma yeri haline getirmeyin.”¹⁹⁹ buyurarak, kabrini her münasebette dönüp dolaşılıp toplanılan bir yer haline getirmekten bizleri menetmiştir.

Eğer ayet-i kerime, günah işleyip nefislerine zulmedenlerin, vefatından sonra da kabrine gelmelerini ifade ediyor olsaydı, Efendimiz *aleyhisselam*’ın kabri, O’nun yasaklamasına rağmen, Allah emrediyor iddiasıyla, hem de günahkârların en büyük toplanma ve bayram yeri haline gelirdi.

Oysa Allah’ın emriyle Rasûl’ün yasaklaması arasında bir tezad olamaz. Rasûl’ün yasaklaması olsa olsa Allah’ın emrinin tefsiri ve beyanı olabilir.

Dolayısıyla ayette geçen “**Rasûl’e gelme**”nin sadece O hayattayken O’na gelmeyi ifade ettiğini, Rasûl’ün bu yasaklamasıyla da bilmekteyiz.

Altıncısı: Eğer ayette geçen “**Rasûl’e gelme**” ibaresi, vefatından sonra kabrine gelmeyi ve O’ndan istiğfar talep etmeyi de ifade ediyor olsaydı, nefesine zulmedip günah işleyen herkesin kabre gelmesi, Kur’an’la sabit, yapılması teşvik edilmiş bir kurbet olmuş olurdu. Bundan geri kalan herkes de bu kurbeti terketmiş, ayetteki zem ve kınamadan nasiplenmiş ve münafıkların alametlerinden birini işlemiş sayılırlardı.

Ayrıca istiğfar talep etmek için kabre gelmek bir kereliğe mahsus bir kurbet olmaz, kınanmadan uzak olmak isteyen insanların, günahları kadar sayısız kereler kabre gelerek istiğfar istemeleri gerekirdi.

Sanıyoruz hevası ve inadı kalplerini körleştirmiş kimselerden başkası da bunları kabul edecek değildir.

197 Razi, *Tefsiru’l-Kebir*, 10/167

198 Savi, *Haşiyetu’l-Celaleyn*, 1/227

199 Ebu Davud, *Sünen*, 2042

“Zira gözler kör olmaz, ancak göğüslerdeki kalpler kör olur.”²⁰⁰

Yedincisi: Eğer bu ayet-i kerime, Nebi *aleyhisselam*’ın kabrine gelerek O’ndan istiğfar talep etmeye delil oluyorsa, şu ayet-i kerime de kabrine gelerek O’na beyat etmeye delil olmalıdır.

“Ey Peygamber! Mümin kadınlar Allah’a hiçbir şeyi ortak koşturmak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek ve ma’rufta sana karşı gelmemek hususunda biat etmek için sana geldikleri zaman sen de onlarla biatleş ve onlar için Allah’tan mağfiret dile.”²⁰¹

Hâlbuki o ayet ile kabre gelip istiğfar talep etmenin meşru olduğunu iddia edenler dahil, seleften, haleften, ehl-i sünnetten veya ehl-i bidattan hiç kimse, bu ayetle kabre gelip biat etmenin meşru olduğunu söylememiştir.

Merak ediyoruz, acaba Hoşafçı ve avanesi bunun da meşru olduğunu söylüyorlar mı? Eğer söylemiyorlarsa **ikisi arasındaki farkı bize gösterebilirler mi?**

Ayrıca o ayet vefatından sonra Rasûl *aleyhisselam*’ın kabrine gelmeyi de kapsayacaksa şu ayet de bunu evla olarak kapsamaktadır:

“Sana hücrelerin arkasından seslenenlerin çoğu akletmezler.”²⁰²

Kabrin önüne gelip aradaki onca duvarla beraber hücrelerin arkasında durarak **“Ya Rasûlallah, duydum ki Allah şöyle şöyle buyurmaktadır. Ben de istiğfar etmeni istemek için sana geldim.”** diyenler, hücreler arkasından O’na seslenenler kapsamına girmezler mi?

Bu yaptıkları, onların akletmeyen kimseler olduğunu göstermez mi?

Hoşafçı bize bunun o kapsama neden girmeyeceğini izah edebilir mi?

Umumsa, işte size umum!

Gelme ise, işte size gelme!

Hücreler arkasından seslenme ise, işte size hücreler arkasından seslenme!

Sekizincisi: s. 188’de diyor ki: **“Sahabeden birisi Nisa 64. ayeti okuyarak Peygamberimizin kabrinde Müslümanlar için dua etmesini istemiştir.”**

Gündüz gözüyle sahabeye pervasızca iftira etmeye çekinmeyen Hoşafçı’ya soralım:

Bu sahabî kimdir? Bu olay hangi sahîh kaynakta geçmektedir? Ve bu olayın isnadı nerededir?

Okuyucuya gösterebilecek doğru dürüst bir kaynak ve isnad bulamadığından olacak, belki izi kalır düşüncesiyle sahabeye çamur atmaya yeltenen Hoşafçı, kendi de pek ikna olmamış olacak ki bu sefer yalan da olsa bir kaynak veya isnad göstermeye bile cesaret edememiş.

200 Hac, 46

201 Mümtetine, 12

202 Hucurat, 4

Hoşafçı'nın çekinerek de olsa sözünü ettiği bu olay, bazılarının isnadsız olarak Utbi'den naklettiği, bazılarının Muhammed b. Harb el-Hilali'den isnadsız olarak, Ebu'l- Hasan ez-Zaferani'den ve bedeviden naklettiği bir **hikayedir**.

Beyhaki de bunu Şuabu'l-İman'da kapkaranlık bir isnadla zikretmektedir. Bazı yalancılar da bu hikâye için Ali *radıyallahu anh*'a bir isnad uydurmuşlardır.²⁰³

Ortada elle tutulacak doğru düzgün bir isnadı bile olmayan bu **hikaye**, yalan da olsa **maruf bir sahabînin** değil, çölden gelen **mechul bir bedevinin** tasarrufundan bahsetmektedir.

Hoşafçı'ya şunu da sormak istiyoruz:

Sahabeden hiç kimse bunu yapmadığı halde fiilini delil getirerek iktida edip uymaya çalıştığınız bedevilere diğer konularda da ittiba edilir mi?

Bâtıl olduğu halde **hikaye**'sini bile şer'i delil kabul ettiğiniz bedevilerin, Buhari'de, Müslim'de ve diğer *Sünen* kitaplarında sahih senetlerle aktarılan diğer fiil ve tasarruflarına da ittiba etmeye var mısınız?

Bunları da Allah'ın dininde delil diye ortaya atmaya hazır mısınız?

“Size ne oluyor? Nasıl böyle hükmediyorsunuz?”²⁰⁴

203 İbnu Abdi'l Hadi, *Sarimu'l-Munki*, 212

204 Saffat, 154

I. HADİS

A'MA HADİSİ

Osman b. Huneyf *radıyallahu anh* anlatıyor:

“Gözleri görmeyen bir adam, Nebi *aleyhisselam*’a gelerek “Benim için Allah’a **dua et** de gözlerimi iyi etsin.” dedi. Nebi *aleyhisselam*, “İstersen sabret, bu senin için daha hayırlıdır. İstersen de **dua edeyim.**” dedi. Adam, “**Dua et**” deyince, ona güzelce abdest alıp iki rekât namaz kılmasını ve şöyle dua etmesini emretti:

“Allah’ım, Senden istiyor, Peygamber’in, rahmet peygamberi Muhammed ile Sana yöneliyorum. Ey Muhammed, bu hacetim giderilsin diye Rabbime seninle yöneldim. Allah’ım, onu benim hakkımda şefaathı kıl. Beni de onun hakkında şefaathı kıl.”

Adam böyle yaptı ve iyileşti.”²⁰⁵

Birincisi: Hadis sahihtir ve açıkça görüldüğü gibi Nebi *aleyhisselam*’ın **duasıyla** tevessüle delildir. Hadiste zat ile tevessüle delil olabilecek bir şey yoktur.

İkincisi: Âmâ adam, Nebi *aleyhisselam*’dan kendisi için **dua etmesini** istemektedir. Eğer zat ile tevessül caiz ve sahabe tarafından bilinen meşru bir uygulama olsaydı, adam Nebi *aleyhisselam*’a gelip ondan **dua etmesini** istemeye gerek duymadan evinde oturur, ellerini açarak “**Ya Rabbi, Peygamber’in hürmetine gözlerimi iyi et.**” derdi. Oysa o böyle yapmayarak Nebi *aleyhisselam*’ın yanına gelmiş ve kendisine **dua etmesini** istemiştir.

Üçüncüsü: Nebi *aleyhisselam* da onu, üçüncüsü olmayan iki seçenek arasında muhayyer bırakarak, isterse sabretmesini -ki bunun daha hayırlı olacağını- öğütlemiş, isterse -isteği olduğu üzere- **dua edeceğini** vadetmiştir.

Adama, yanına kadar gelip dua istemesine gerek olmadığını, evinde oturarak “**Ya Rabbi, Peygamber’in hürmetine gözlerimi iyi et.**” diye dua etmesinin yeterli olacağını söylememiştir.

Dördüncüsü: Adam **dua** talebinde ısrar edince, ona güzelce abdest alıp iki rekât namaz kılmasını, onun için edeceği **duanın** kabul edilmesi için kendisinin de dua etmesini emretmiştir.

Böyle yaparak adama, dileğinin yerine gelmesi için salih amellerle de mukaddime yapıp tevessül etmesini, başkasından dua istemeyip kendisinin de Allah’a yalvarmasını öğretmiştir ki, “Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin, Ben de size icabet edeyim.”²⁰⁶ emri de yerine getirilmiş olsun.

²⁰⁵Tirmizi, *Sünen*, 3578; Nesai, *Amelu’l-Yevmi ve’l-leyle*, 69, 660, 644; İbn-i Mace, *Sünen*, 1385

²⁰⁶Ğafir, 60

Beşincisi: Nebi *aleyhisselam*’ın öğrettiği duadaki “Peygamber’in, rahmet Peygamberi Muhammed ile Sana yöneliyorum.” ifadesi, onun duasını vesile ediyorum, onun duasıyla sana yöneliyorum demektir.

Hoşafçı, 211 nolu dipnotta “*şefaâtçi olmasını istemek, (istişfa)*” sözcüklerinden lehine bir şey çıkarmaya çalışsa da, Mubarekfuri’nin bu sözü, yani (**istişfa**), Nebi *aleyhisselam*’ın kendisi için şefaâtçi olmasını, yani onun için yaptığı duanın kabul edilmesini istemektir. Dolayısıyla Hoşafçı’nın lehine değil, aleyhine olur.

Mubarekfuri’nin aynı yerde geçen Hoşafçı’nın aleyhine olacak bir sözü de şudur:

“Benim indimde hak olan,duası ve şefaatiyle tevessül anlamında hayattayken Nebi *aleyhisselam*’la tevessül etmek caizdir. Onun dışındaki hayırlı ve salih kimselerle yapılan tevessül de aynı şekilde onlar yaşıyorken dua ve şefaatleriyle tevessül anlamında caizdir.

Ancak vefatından sonra onunla tevessül etmek ve aynı şekilde vefatlarından sonra hayırlı ve salih kimselerle tevessül etmek ise caiz değildir.”²⁰⁷

Altıncısı: “Allah’ım, onu benim hakkımda şefaâtçi kıl.” ifadesi, itiraza mahal bırakmayacak bir şekilde “**Onun benim hakkımdaki duasını kabul et.**” demektir. Bu cümleden açıkça anlaşılmaktadır ki Nebi *aleyhisselam*, adam için dua etmiştir.

“**Beni de onun hakkında şefaâtçi kıl.**” ifadesi ise “**Benim onun hakkındaki duamı kabul et.**” demektir. Yani, “Benim, onun benim için ettiği duayı kabul etmen için yaptığım duayı kabul et.” manasına gelir.

Eğer “Onu benim hakkımda şefaâtçi kıl.” demek, Nebi *aleyhisselam*’ın zatiyla tevessül edildiğine delilse, “Beni de onun hakkında şefaâtçi kıl.” demek de Nebi *aleyhisselam*’ın adamın zatiyla tevessül ettiğine mi delildir?!

“Allah’ım, onu benim hakkımda şefaâtçi kıl.” lafzıyla alakalı “istişfa” sözcüğünden bir şeyler ima etmeye çalışmak dışında hiçbir açıklama yapmayan Hoşafçı, “Beni de O’nun hakkında şefaâtçi kıl.” lafzını hepten görmezden gelerek zikretmeye bile cesaret edememiştir.

Yedincisi: Rivayetin **başında, ortasında ve sonunda** açıkça görüldüğü gibi konu tamamıyla Nebi *aleyhisselam*’ın **duasıyla** ilgilidir. Rivayette, zat ile tevessüle delil olabilecek en ufak bir emare dahi yoktur.

Sekizincisi: Eğer iddia edildiği gibi rivayette zat ile tevessül olmuş olsaydı, Nebi *aleyhisselam*’ın dua etmesine gerek olmadan, kendi kendine bu duayı yapan bütün âmâların gözlerinin iyileşmesi icab ederdi. Oysa vakıa bunun aksini göstermektedir.

Bu sebeptendir ki,Beyhaki’nin yaptığı gibi âlimler bu olayı *Delaili’n-Nübüvve* kitaplarında, Nebi *aleyhisselam*’ın mucizelerine ve duasının kabul edilişine örnek olarak zikretmişlerdir.

Dokuzuncusu: Allah, Şeyh Elbani’ye rahmet etsin. Diyor ki: “Âmânın yaptığı tevessülün, Nebi *aleyhisselam*’ın zatiyla olduğunu düşünen de varsa,

İmam Ahmed ve İz b. Abdusselam'dan nakledildiği gibi orada dursun. Buna bir ilave yapmasın.”²⁰⁸

Yani Hoşafçı'nın yaptığı gibi, İmam Ahmed ve İz b. Abdusselam'ı delil gösterip, onların **Nebi aleyhisselam'a has** olabileceğini söylediği bir şeyi herkese tamim ederek, gelmiş geçmiş bütün günahları affedilmiş, cennette olduğunu cezmettiğimiz beşerin en hayırlısıyla, akıbetlerinin ne olduğunu bile bilmediğimiz başkalarını kıyas etmesin.

Hoşafçı, onların -rivayette- zat ile tevessül olabileceğine dair aktarılan yorumlarını alıp delil getirirken, bunun **Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e has olacağı** ile alakalı ölçülerini görmezden gelerek Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'le başkalarını nasıl kıyas ettiklerini açıklamamaktadır.

Onuncusu: Bir sayfa önce iki defa, hadiste dua ile tevessülün de olduğunu söyledikten sonra s. 143'de **“Elbani'nin hadiste dua ile tevessül varmış gibi yorumlar yapmasının bir anlamı kalmaz.”** diyen Hoşafçı, okuyucuyu kendisine güldürmektedir.

Hoşafçı, rivayette tutunmaya çalıştığı en sağlam dalın ne olduğunu, s. 141'de şöyle izah etmektedir:

“Esas mühim nokta: O sahabeye öğretilen dua (doğrusu, duada), Peygamber'in olmadığı bir yerden seslenme var. Ey Muhammed, seninle Rabbime yöneldim... sözleridir.”

Hoşafçı, bu nidadan bir şeyler çıkarmaya çalışıyorsa, o kadar aramasına gerek yoktu. Zaten her namazın her teşehhüdünde “Selam sana olsun ey Peygamber!” diye nida ediyor.

Bu nida, hem Arapça'da hem Türkçe'de, sevdiği veya nefret ettiği, dostunu ya da düşmanını, hatta bazı cemaatı, o an zihinde canlandırmak (istihdar) için kullanılır.

Arapçasını gördük.

Akif'in **“Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker”** mısrası, Necip Fazıl'ın **“Ey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin”** dizeleri, bu nidanın Türkçe'de ifade ettiğimiz anlamda kullanıldığı yerlerdir.

“Seninle Rabbime yöneldim.” sözünün anlamı ise zaten Hoşafçı'nın da 211 nolu dipnotta “istişfa” sözcüğünden lehine bir şeyler çıkarmak için Mubarekfüri'den aktardığı gibi **“senin şefaathçi olmanı isteyerek,”** yani **“duanın kabul edilmesini isteyerek”** demektir.

Hasılı bu hadiste Nebi aleyhisselam'ın zatı ile tevessüle delil olabilecek herhangi bir şey yoktur.

Hele ondan başkasının zatıyla tevessüle dair hiçbir şey yoktur.

II. HADİS

A'ma Hadisiyle İlgili Kıssa

Osman *radıyallahu anh*'ın, ihtiyacı için kendisiyle görüşmek istediği adamlarla ilgilenmemesi üzerine, Osman b. Huneyf *radıyallahu anh*'ın adama{ama hadisindeki} duayı öğretmesi, adamın da bu duayı yaptıktan sonra Osman *radıyallahu anh*'ın onunla ilgilenip ihtiyacını görmesiyle alakalı kıssa.

Birincisi: Hoşafçı, s. 146'da aktarmayı tamamladığı kıssayı aynı sayfadaki 215 nolu dipnotta **Buhârî'nin Tarihu'l-Kebir'**ine ihale etmektedir. Hâlbuki orada böyle bir rivayet yok.

Tarihu'l Kebir'deki rivayet, Hammad b. Seleme'nin Ebu Cafer el-Hatmi ve Umara b. Huzeyme b. Sabit yoluyla Osman b. Huneyf *radıyallahu anh*'dan yaptığı merfu rivayettir.²⁰⁹ Yani içinde bu kıssa olmayan bir önceki hadis... {Ama hadisi}

Hoşafçı'nın bu fiili, yani iki farklı rivayeti aynı zannederek kıssayı aslında orada olmayan bir yere ihale etmesi, hadisleri **“tahric ve değerlendirme”**deki bilgi ve becerisini gözler önüne sermektedir.

Üstelik besbelli ki bunu -farkında olarak veya olmayarak yaptığı bu fahiş hatayla birlikte- Buhari'nin *Sahih*'i ile *Tarih*'inin arasını ayırd edemeyecek bazı okuyuculara telbis yapmak için yapmaktadır.

Öyle ya, kıssanın hemen altında yazan “Buhari” sözcüğü, bu ayrımı yapamayacak okuyucular için az çok bir kanaat oluşturacaktır!

İkincisi: Hadisleri **“tahric ve değerlendirme”** iddiasındaki Hoşafçı, yaklaşık altı sayfa boyunca yaptığı bir sürü söz israfına rağmen, bu kıssanın isnadının sıhhatine dair tek kelime etmemektedir.

Daha da ilginç; zaten neyle ilgili olduğunu anlamadığı itirazlara, oradan buradan topladığı ve neyle ilgili olduğunu bilmediği şeylerle cevap vermeye çalışmaktadır.

Şöyle izah edelim:

Kıssayı aktardıktan sonra **“dua ile tevessül diyenlerin görüşü”** başlığı altında, selefilerin kıssaya olan itirazlarını aktardığını zanneden Hoşafçı, Osman *radıyallahu anh*'ın faziletine gölge düşürmeyle alakalı itirazı saymazsak, iki sayfa boyunca Elbani'nin bu kıssa değil de önceki hadisteki{Ama hadisi} başka bir ziyade cümleyle ilgili itirazlarını aktarmaktadır.

Hâlbuki Elbani'nin bu itirazlarına konu olan o cümle, Hoşafçı'nın aktardığı şekliyle birinci hadiste de, bu kıssada da geçmemektedir.

Haliyle, Elbani'nin sözlerini anlamadığı için, O'nun birinci hadisteki bir ziyadeyle ilgili değerlendirmelerinin bu kıssayla ilgili olduğunu vehmeden Hoşafçı, kıssayı müdafaa ettiğini zannederek, kıssayla ilgisi olmayan itirazlara cevaplar vermeye çalışmaktadır.

Bir de bunun üstüne s. 150'deki "**Elbani, hadisi zayıflatacak ya, Hz. Osman'ın ahlakına uymuyor yorumunu yaparak okuyucuya vesvese vermeye çalışıyor.**" şeklindeki sözleriyle, Elbani'nin kıssayı zayıflatmadaki tek gerekçesinin bu olduğu izlenimini vermeye çalışmaktadır.

Ardından "**Güvenilir ravinin rivayette yalnız kalması zayıflık sebebi değildir. Dolayısıyla bu illet, illet olmaktan uzaktır.**" sözleriyle bu kıssada değil bir önceki merfu rivayette (yani ama hadisinde), kendisinin de ne orada ne burada bahsettiği bir ziyadenin illet olmayacağını anlatmaya çalışmaktadır. Hâlbuki boş konuşmaktadır.

Ardından "**Ğumari'ye yapılan itirazın geçerli olması için bu ilavenin (Eğer bir ihtiyacın olursa bunun gibi yap) neyle çeliştiğini göstermeleri gerekir.**" demek, parantez içinde zikrettiği o ziyadenin, bu kıssayla ilgisi olmadığını hâlâ farketmeden, boş konuşmaya devam etmektedir.

Ardından "**Bu rivayet Şube'nin rivayetine zıt değildir. Şube'nin rivayetine, bu rivayette zıt bir ibare yoktur. Varsa hangisi?**" diyerek **bu rivayet** sözüyle kastedilen şeyin bu kıssa değil, birinci hadisteki başka bir ziyade olduğundan bi-haber boş konuşmayı sürdürmektedir.

Hoşafçı, başka bir şeye yapılan itirazları, bu kıssaya yapılmış itirazlar zannederek cevap vermeye(!) devam ederken s. 150'de şöyle demektedir:

"Bu hali ile hadis Taberani, Heysemi, Munzir (doğrusu Munziri) ve Makdisi sahih kabul etmekte, bunu İbn-i Teymiyye, Kaidetun Celile isimli eserinde (s. 98) itiraf etmektedir.

Birkaç sayfa içerisinde bu derece fahiş hatayı bir araya getirebilmeyi becerip kendini ele güne güldüren Hoşafçı, bununla da yetinmeyip Taberani, Heysemi ve Munziri'nin hadisi bu haliyle sahih kabul ettiklerini söyleyerek düpedüz yalan atmakta, İbn-i Teymiyye'nin de bunu itiraf ettiğini söyleyip yalanına kuyruk takmaktadır.

Taberani'nin, *Mucemu's Sağir*'deki ifadesi şöyledir:

"Bunu Ravh İbn'ül-Kasım'dan, Şebib b. Said Ebu Said el-Mekki'den başkası rivayet etmemiştir ki, o sikadır. Oğlu olan Ahmed b. Şebib'in, babasından (yani kendisinden); onun da Yunus b. Yezid el-Eyir'den hadis aktardığı adam budur.

Bu hadisi, Ebu Cafer el-Hatmi'den -ismi Umeyr b. Yezid'dir ve sikadır- **Şube rivayet etmiştir.** Şube'den rivayette ise Osman b. Ömer b. Fâris tefferrüd etmiştir **ve hadis sahihtir.**"²¹⁰

Kendi ibaresinden açıkça görüleceği gibi Taberani, kıssanın (veya söz konusu ziyadeyle beraber ama hadisinin) sahih olduğu yönünde tek kelime dahi etmemektedir.

Taberani'nin sahih olduğunu söylediği hadis, "**bu hadisi**" ifadesiyle işaret ettiği, Şube'nin rivayet ettiği birinci hadistir. Zira Şube'nin rivayetinde ne söz konusu ziyade ne de bu kıssa geçmemektedir.

Heysemi'nin sözü de şudur: "Tirmizi ve İbn-i Mace, -kıssa olmaksızın-sonundan bir bölüm rivayet ettiler. Taberani de bunun akabinde rivayet edilen tariklerini zikrettikten sonra 'Hadis sahihtir.' demiştir."²¹¹

Taberani'nin sahih olduğunu zikrettiği tarik, açıkça ifade ettiği gibi, Şube'nin rivayetidir. Oysa Şube ne mezkur ziyadeyi ne kıssayı rivayet etmiştir. Yani Heysemi de Taberani'nin mezkur ziyadeye veya kıssaya değil, Şube'nin rivayeti olan birinci hadise sahih dediğini ifade etmektedir.

Munziri'nin söylediği de aynı ifadenin biraz daha kısaltılmış halidir. Munziri de diyor ki: "Taberani, tariklerini zikrettikten sonra 'hadis sahihtir.' dedi."²¹²

İbn-i Teymiyye'nin iddia edilen **itirafı** da Taberani'nin bahsettiğimiz bu sözünü aktarmasıdır.

Özetle; Hoşafçı, Taberani'nin açık bir şekilde Şube'nin yaptığı rivayete (yani ama hadisine) sahihtir demesini, kıssaya veya sözü geçen ziyadeye sahih deme anlamı yüklemekte, Taberani'nin bu sözünü aktaran İbn-i Teymiyye'ye de kendi uydurduğu yalanı itiraf etme kulbu takmaktadır.

Ardından İbn-i Teymiyye, bahsedilen yerde Heysemi ve Munziri'nin adını bile ağzına almamışken bu sefer kılıfa bile gerek duymadan İbn-i Teymiyye'nin, Heysemi ve Munziri'nin de hadisi bu haliyle sahih kabul ettiklerini itiraf ettiği yalanını uydurmakta, ve toplam iki buçuk satırda bu kadar performansla bu konuda ne kadar marifetli(!) olduğunu herkese göstermektedir.²¹³

211 Heysemi, *Mecmau'z-Zevaid*, 2/289

212 Munziri, *Terğib ve't-Terhib*, 2/606

213 Ardından s. 40 ve 121'de mükerrer olarak "Aslen Arnavutlu (böyle, doğrusu Arnavut) olan Elbanî" dedikten sonra sebebini anlamadığımız bir şekilde üçüncü defa "Arnavut asıllı" olduğunu ifade etme gereği duyduğu Elbanî'yi "Bazı yerde sahih dediği hadise başka bir yerde zayıf, zayıf dediği hadise de başka bir yerde sahih demıştır." diyerek "çelişkili durumlarını" mevzu etmekte, buna örnek olan kaynağını da müellifi **Mahmud Said Memduh**'un ismini **Muhammed Said Memduh** olarak yanlış verip zikretmektedir.

Hadisin sıhhati ve zayıflığına hükmetmenin **ictihadi** bir mesele olduğunu, edinilen yeni bilgilerle ictihadın değişebileceğini isbat etmek zorunda kalmayacaksa, dost-düşman herkesin şahadetiyle konunun uzmanı olan bir âlimin, ulaştığı yeni bilgilerle ictihadını değiştirip hatasından dönmesinin neresinde bir çelişki vardır?

Örneğin birisi çıkıp İmam Şafî'nin kadim ve cedid mezhebini veya İmam Ahmed'den ve İmam Malik'ten gelen farklı rivayetleri onların çelişkileri(!) diye ciltlerce kitab yazsa, bu onların **tenakuzlarını** mı, yoksa böyle yapmanın **hezeyanını** mı ortaya koyar?!

İmam Ebu Hanife, "Ey Ebu Yusuf! Benden her duyduğunu yazma! Çünkü ben bir beşerim. Bugün bir şey söyler, yarın ondan dönebilirim." derken, size göre "Ben tenakuzları olan çelişkili birisiyim." mi demek istemiştir?!

İmameyn -söylendiğine göre- mezhebin üçte birinden geri dönerken size göre çelişkiye mi düşmüştür?!

Hoşafçı'nın bu sözlerinde, Elbanî'nin **çelişki ve tenakuzatına** değil, hatadan dönme erdemi gösterdiği için **menakıb ve hasenatına delil vardır!!!**

Aynı yerde "Hadis ilminde hadis hocası olmadan kendini yetiştirmiştir." diyerek **-şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır akidesinden olsa gerek-** bunun mümkün olmayacağını ima eden ve aklınca Elbanî'nin bu fende dost-düşman herkesin itiraf ettiği mertebesini zedeleyip onu okuyucunun gözünden düşürmeye çalışan Hoşafçı, hakikatte kendisini dost-düşman herkesin önünde komik duruma düşürmektedir.

Aralarında, Hoşafçı'nın s. 61'de son devrin âlimlerinden saydığı **Seyyid Sabık ve Abdulkерim Zeydan**'ın da bulunduğu, **Ali Tantavi, Muhibbuddin Hatib, Ahmed Şakir, Muhammed Gazali, Mustafa Sibai, Mustafa Zerka** gibi farklı meşreplerden birçok kişi, "**hocası olmadan kendini yetiştiren**" Elbanî'nin hadis ilmindeki otoritesini ikrar ve itiraf etmektedirler.

Üçüncüsü: Hoşafçı'nın görmediği veya görüp de anlamadığı ya da anladığı halde verecek cevabı olmadığı için aktarmadığı, kıssayı münker ve belki -hatta- yalan yapan gerçek illet de şudur:

Kıssanın bütün tarikleri, Abdullah b. Vehb'in, Şebib b. Said'den, onun da Ravh İbnu'l-Kasım'dan yaptığı rivayete çıkmaktadır.

İbn-i Adiyy, Şebib hakkında şöyle demektedir:

“(Abdullah) b. Vehb, ondan münker rivayetler yapmaktadır... Şebib b. Said'in elinde, Yunus ve Zuhri yoluyla rivayet ettiği, Zuhri'nin nüshası vardır. Bunlar müstakim hadislerdir. (Abdullah) b. Vehb ise ondan münker hadisler aktarmaktadır... Kendisinden, oğlu Ahmed b. Şebib'in Yunus ve Zuhri yoluyla rivayet ettiği hadislerdeki -ki bunlar müstakim hadislerdir- Şebib'in haliyle, kendisinden münker hadisler aktaran (Abdullah) b. Vehb'in rivayet ettiği Şebib b. Said'in hali aynı değildir.”²¹⁴

Takrib'de Şebib hakkında “Oğlunun ondan yaptığı rivayetteki hadisinde bir beis yoktur. (Abdullah) İbn-i Vehb'in değil!”²¹⁵ diyen İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*'nin mukaddimesinde Buhari'yi müdafaa ederek şöyle demektedir: “Buhari, oğlunun ondan, onun da Yunus'tan rivayet ettiği hadisleri tahric etmiştir. Ne onun Yunus'tan başkasından yaptığı rivayetlerden ne de (Abdullah) İbn-i Vehb'in ondan yaptığı rivayetlerden bir şey tahric etmiştir.”²¹⁶

Meşhur selefi âlimlerin Elbani hakkında şahadetleri, Hoşafçı ve okurları için bir anlam ifade etmeyeceğinden, bunları aktarma gereği duymadık. Ancak azılı düşmanlarının onun hakkındaki itirafları, insaf sahibi okur için sanıyoruz bir şeyler ifade eder.

Hoşafçı ve avanesinin temel kaynaklarından **Abdullah b. Sıddık el-Ğumari**, bazı arkadaşlarına gönderdiği 29 Safer 1380 tarihli mektubunda -Elbani'nin vefatından kırk yıl önce- diyor ki: “Nasıruddin el-Elbani, Şam'a gelerek Arapçayı öğrenmiş ve hadis ilimlerine yönelip **bu ilmi çok kuvvetli bir şekilde itkan etmiştir**. Hatta geçen yıl (Zahiriyye Kütüphanesini) ziyaret ettiğimde, istediğim kitapları bana getiren de, orada ne olup olmadığını bana bildiren de oydu. Habis tabiatlı, Vahhabi ve koyu bir İbn-i Teymiyye'cidir. Eğer mezhebinin habisliği ve inadı olmasaydı **hadis bilgisinde zamanın nadir kimselerinden sayılırdı**.”

Aynı senenin Rebi'ullevvel ayında yazdığı başka bir mektupta “**Elbani ise bu fende zamanın nadir kimselerindendir**.” demektedir. Elbani hakkında sorulduğunda “**Bu şahıs, bugün için hadis ilminde tektir**. Gel gör ki habis bir Vahhabi'dir.” diye cevap vermektedir. Hatta 1377 hicri senesinde Elbani'ye “hazret, üstad, allame, eseri” diye hitap etmektedir.

Abdullah el-Ğumari'nin kardeşi Ahmet el-Ğumari de Elbani hakkında “**Hadis ilmini çok iyi bilmektedir**.” demektedir.

Ğumarilerin öğrencisi **Muhtar Muhammed**, Elbani'den “**Büyük muhaddis, Şeyh Nasıruddin el-Elbani -Allah ona rahmet etsin-**” diye bahsetmektedir. Ğumarilerin diğer öğrencisi **Mahmud Said Memduh**, Elbani'ye “**Allame, üstadımız! Allah'a hamdolsun bizler, sünnete hizmet vazifesini yerine getirip sahihi zayıfından tahkik eden, temizi pisten ayırdeden kimseler olduğu için Allah'a hamdetmekteyiz**.” demektedir.

Kevseri'nin sadık öğrencisi Abdulfettah Ebu Ğudde, “Faziletli üstad, şeyh Nasıruddin'e -Mevla ona selamet versin-” demekte, benzer bir sözden sonra “Allah onunla kullara fayda versin.” diye dua etmektedir.

Elbani'nin koyu bir hasmı, halefi ve aşırı bir kabirperest olan Abdullah Ğumari'nin, selefi olan Elbani'nin mezhebine hakaret ve ta'n etmesine itibar edilmez. İtibar edilecek olan hadis ilmindeki mertebesine dair şahadet ve itirafıdır.

{Bu nakiller için bkz: *Silsiletu'l-Ehadisu'd-Daife*, 4/6; *Sebilu't-Tevfik fi tercemeti Abdullah b. Sıddik* (s. 49); *Husulu't-Tehani*, 2/191; *Reddu'l-Cani*, Tarık Avadallah; *Adabu'z-Zıf*, 51-52; *Sıddikiyyun Muhammed Sıddık ve encaluhu'l-Hamse el-Gumariyyun*, 87}

214 İbn-i Adiyy, *Kamil fi'd-Duafa*, 4/313

215 İbn-i Hacer, *Takrib*, 430 no: 2754

216 İbn-i Hacer, *Hedyu's-Sari*, 409

Özetle Şebib'den oğlu Ahmed'in yaptığı, onun da Yunus'tan aktardığı rivayetler sahihtir.

Abdullah b Vehb'in ondan yaptığı rivayetlerde de aslolan zayıflıktır. Bu kıssa da Şebib'ten İbn-i Vehb'in yaptığı bir rivayettir.

Ayrıca Şebib'den sahih rivayetler yapan yegâne ravi olan oğlu Ahmed, İbn'us-Sünni'nin kendisinden iki ayrı tarikle yaptığı rivayette, bu hadisi babasından aktarmakta, ancak **kıssayı zikretmemektedir.**²¹⁷

Aynı şekilde Hakim de Ahmed b. Şebib'den üçüncü bir tarikle, babasından rivayet ettiği bu hadisi aktarmakta, ancak yine **kıssayı zikretmemektedir.**²¹⁸

Bunlara ilave olarak, Şube b. Haccac, Hammad b. Seleme ve Hişam ed-Destuvâi de bu hadisi rivayet ettikleri halde **kıssayı zikretmemektedirler.**

Neresinden bakılırsa bakılsın bu üç illetten birisi bile kıssanın münker olmasına yetecekken, bir de bu üç illetin tamamı onda toplanmıştır.

Hasılı, kıssa münkerdir ve asla hüccet olamaz.

Dördüncüsü: Bu itirazların tamamını görmezden gelerek, bunlara dair yalan da olsa en ufak bir cevap bile vermeye kalkmayan Hoşafçı, s. 151'de Gumari'nin şöyle dediğini aktarıyor: "**Elbani'nin hatırı için kıssanın zayıf olduğunu kabul etsek bile hadisin (ittifak ile sahih) merfu olan kısmı yeter de artar.**"

Elbani'nin hatırı için değil ama bu ilmin haysiyetine saygısı olup da hevanın aklını çelmediği herkes, bu kıssanın zayıf ve münker olduğunu kabul etmek zorundadır.

Hadisin merfu olan kısmında, yani ama hadisinde Nebi *aleyhisselam*'ın hem zatıyla hem duasıyla tevessül olduğunu ifade eden Hoşafçı, zat ile tevessül olduğunu isbata uğraşmış, ancak başaramamıştır.

Binaenaleyh, eğer o hadiste hem zat ile tevessül, hem de dua ile tevessül varsa, bu kıssada da hem zat ile tevessül hem de dua ile tevessül olması gerekmektedir.

Peki, bu kıssada Nebi *aleyhisselam*'ın duasıyla tevessül nerede?

Hadiste Nebi *aleyhisselam*'ın, âmâ olan adama öğrettiği duadaki "Allah'ım, onu benim hakkımda şefaathçi kıl," yani onun benim için yaptığı duayı kabul et sözü bu kıssada ne ifade etmektedir?

Ortada Allah'ın kabul etmesi istenecek bir dua ve sahibi yok ki?

Beşincisi: s. 152'de İbn-i Teymiyye'den şöyle aktarıyor:

"İbn'ü Ebi'd-Dünya (281-894), Mûcabu'd Dave isimli eserinde isnadıyla Muhammed b. Kesir (774-1372) İbn'ü Rifae'den şöyle söylemekte olduğunu rivayet etti."

219 nolu dipnotta rivayeti aktardığını iddia ettiği İbn-i Teymiyye'nin *Kaidetun Celile* isimli kitabında ise aslında şöyle geçiyor:

217 İbn'us-Sünni, *Amelu'l-Yevmi ve'l-Leyle*, 696-697

218 Hakim, *Müstedrek*, 1/526-527

“Bize Ebu Haşim anlattı, dedi ki, Kesir b. Muhammed b. Kesir b. Rifae’den işittim. O şöyle diyordu.”

Hoşafçı, adamın adının Kesir olduğunu görmemiş. Rifae’nin de başka bir raviye ait bir isim olduğunu vehmetmiş. Kesir adını görmeyince Muhammed b. Kesir’in tefsir sahibi meşhur İbn-i Kesir olduğunu zannetmiş ki parantez içine onun ölüm tarihini yazmış. Bir satır üstte yazdığı İbn-i Ebi’d-Dünya’nın ölüm tarihine rağmen bunu fark etmemiş.

Yani Hoşafçı’nın aktardığına göre (281) senesinde ölen İbn-i Ebi’d-Dünya (774) senesinde, yani kendisinden 5 asır sonra yaşamış Hafız İbn-i Kesir’den bu rivayeti, hem de “senediyle” aktarmaktadır.

İbn-i Teymiyye de,talebesi olan İbn-i Kesir’in yaptığı rivayeti, kendilerinden yaklaşık 5 asır önce ölmüş, İbn-i Ebi’d-Dünya’nın kitabından aktarmaktadır.

Hadis rivayetlerine “**tahric ve değerlendirme**” yapmaya kalkışan Hoşafçı’nın bu fende ki genel kültür seviyesi işte budur.

Bir isnad ile üç ravi ismi görünce eli ayağına dolaşp ortalığı karmakarışık ediyor. Ehl-i sünnetin çocukları önünde kendisini maskaraya çeviriyor.

Söz konusu rivayetin içeriği, karnında hastalık olan bir adamın hadiste geçen dua benzeri bir duayla dua edip şifa bulmasıdır.

Ardından söylemediği şeyleri insanlara itiraf ettirmeye bayılan Hoşafçı s. 153’de diyor ki: “**Alevi Maliki’nin de bir şekilde ifade ettiği gibi bizce mühim olan İbn-i Teymiyye’nin bu rivayeti nasıl anladığı ve (sündürüp nerelere çektiği) değil, (selefin bu ve benzeri dualarla dua ettiği rivayet edilmiştir) şeklindeki itirafıdır.**”

İtiraf meraklısı bilmiyorsa öğrensin, İbn-i Teymiyye’nin bu ve benzeri rivayetleri aktarırken kullandığı (**ruviye ve nukile**) sigalarını, hadisçiler **temrîd** anlamında, yani rivayetin zayıf olduğuna işaret etmek için kullanırlar.Zikri geçen bu rivayet de onlardan biri.

Gerçi Hoşafçı için rivayetin zayıf olması, isnadın mechullerle dolu olması pek fark etmez.

Zira s. 49’da söylediği gibi... Ona göre musannifle eseri rivayet eden ravi arasında kopukluk bile olsa, hatta bu kopukluk senetteki dört tabakaya kadar bile ulaşsa “**Aradaki bu ravilerin belirsizliği yüzünden hadis in-nadıyla alakalı bir yargıya varmak mümkün değildir.**”

Ona göre isnadından dört tabaka kopuk bir rivayet hakkında bile bir kanaate varmak mümkün değilken -öyle ya belki aradakiler güvenilir ravilerdir!!!- mechullerle dolu bir isnad hakkında nasıl bir kanaate sahip olunabilir?! En azından onların isimleri belli, değil mi ya?!

III. HADİS

Ömer *radıyallahu anh*'ın Abbas *radıyallahu anh* ile Teveessülü

Enes b. Malik *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre, O şöyle demektedir:

“Yağmur yağmayıp kıtlık olduğu zaman,Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*, Abbas b. Abdulmuttalib *radıyallahu anh* ile yağmur ister ve şöyle derdi:

“Allah’ım! Biz peygamberini vesile ederek yağmur isterdik, Sen de bize yağmur verirdin. Şimdi de Sana peygamberimizin amcasını vesile ediyoruz, bize yağmur ihsan et.”

(Enes der ki:) “Hemen yağmur verilirdi.”²¹⁹

Birincisi: Eser sahihtir ve hayattayken Nebi *aleyhisselam*’ın **duasıyla**,vefatından sonra ise hayatta olan diğer salihlerin **duasıyla** teveessüle delildir.

Ayrıca eser, Nebi *aleyhisselam*’ın zatıyla teveessülün meşru olmadığına,sahabenin de buna icma ettiğinin en açık göstergesidir.

Nebi *aleyhisselam*’ın zatıyla teveessül etmek yerine Abbas’ın duasıyla teveessül etmeleri ve aralarından buna itiraz eden kimsenin olmaması,bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır.

İkincisi: Ömer *radıyallahu anh*’ın, “**Biz peygamberini vesile ederek yağmur isterdik.**” sözünü doğru anlamak için Nebi *aleyhisselam* hayattayken O’nu ne şekilde vesile edip yağmur istediklerine bakmak yeterli olacaktır.

Acaba O hayattayken, “**Ya Rabbi, peygamberin hürmetine, O’nun hatırı için, O’nun hakkı için**” diyerek zatını mı vesile edip yağmur istiyorlardı, yoksa O’na gidip yağmur ihsan etmesi için Allah’a dua etmesini mi istiyorlardı?

Hiç kimse, bütün hadis külliyyatının altını üstüne de getirse birinci ihtimali isbat edebilecek tek bir rivayet dahi getiremez.

İkinci ihtimalin ise doğru ve hatta müteayyin olduğuna, *Sahihayn*’da ve diğerlerinde Enes, İbn-i Ömer ve diğerlerinden gelen rivayetler açıkça delalet etmektedir.

Örneğin *Sahihayn*’da rivayet edilen hadiste Enes *radıyallahu anh* şöyle anlatmaktadır:

“Bir keresinde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Cuma hutbesi verirken bir adam geliverdi. “Ya Rasûlallah, yağmurlar kesildi, kıtlık oldu, Allah’a dua et de bize yağmur yağdırsın.” dedi. O da dua etti ve hemen yağmur yağdırıldı.”²²⁰

219 Buhari, *Sahih*, 967

220Buhari, *Sahih*, 1013-1077; Müslim, *Sahih*, 118

Öyleyse,“**Peygamberimizi vesile ederek yağmur isterdik.**” ifadesinin yegane anlamı,bu rivayetlerde açıkça anlatıldığı gibi,“**Peygamberimizin duasını vesile ederek yağmur isterdik.**” demektir. Zira aksinin bir örneği dahi yoktur

Ayrıca İsmaili’nin *Müstahrec*’inde aynı Enes rivayetinin başındaki “Nebi *aleyhisselam* zamanında yağmur kesilip kıtlık olduğu zaman, **onunla yağmur isterler, o da onlar için yağmur talebinde bulunur** ve yağmur yağardı.”²²¹ ifadesi, “**Biz peygamberimizi vesile ederek yağmur isterdik.**” sözünün açıkladığımız anlama geldiğinin,aynı rivayette Enes *radiyallahu anh*’ın ağzından da açıklanmış halidir.

Üçüncüsü: “**Peygamberimizi vesile ederek yağmur isterdik.**” sözünün anlamının,bu konudaki rivayetlerin açık delaletiyle “**Peygamberimizin duasını vesile ederek yağmur isterdik.**” olduğu anlaşılınca,“Şimdi de peygamberimizin amcasını vesile ediyoruz.” sözünün anlamı da zaruri olarak, “**Peygamberimizin amcasının duasını vesile ediyoruz.**” demek olur.

Zira Ömer *radiyallahu anh*’ın sözleri her iki tevessül şeklinin de aynı cinsten olduğunu ifade etmektedir.

Ayrıca Zübeyr b. Bekkar’ın rivayetinde Abbas *radiyallahu anhanhuma*’nın ne şekilde dua ettiği, duanın lafızlarının ne olduğunu göstermeden evvel, ortada Abbas’ın yaptığı bir dua olduğunu göstermektedir.

Abdurrezzak’ın İbn-i Abbas *radiyallahu anhuma*’dan yaptığı rivayette “Ömer *radiyallahu anh*,musallada yağmur talebinde bulundu. Abbas’a “**Kalk, yağmur iste.**” dedi ve Abbas da kalktı.” şeklindedir.

İbn-i Hacer diyor ki: “Bununla,zikri geçen kıssada kendisinden (yağmur için dua etmesi) istenen kişinin Abbas olduğu ortaya çıkar.”²²²

Yani Ömer *radiyallahu anh*, Nebi *aleyhisselam* hayattayken ondan **dua etmesini** istedikleri gibi, vefatından sonra da Abbas *radiyallahu anhuma*’dan yağmur için **dua etmesini** istemiş, o da **dua etmiştir.**

Beyhaki’nin hadis için koyduğu başlık, konuyu onun da böyle anladığını göstermektedir. Beyhaki diyor ki:

“Duasının bereketi umulan kimselerle istiska yapma babı”²²³

Buhari’nin şarihlerinden, **Şafiî** olan İbn-i Hacer ile **Hanefî** olan Ayni, hadisten çıkarılacak hükümler arasında şunu zikretmektedirler:

“Peygamber’in ehl-i beytiyle,salah ve hayır ehli kimselerden duacı olmalarını istemenin (istişfa) müstehab oluşu”²²⁴

Hanbelî olan İbn-i Kudame de şöyle demektedir:

“Salih oldukları görünen kimselerle istiska yapmak müstehabdır. Çünkü onların duası, kabul edilmeye daha yakındır.”²²⁵

221 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 2/495

222 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 2/495

223 Beyhaki, *Sünenu’l-Kübra*, 3/352

224 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 2/497; Ayni, *Umdetu’l-Kari*, 7/33

225 İbn-i Kudame, *Muğni*, 2/439

Dördüncüsü: Ömer *radıyallahu anh*'ın Nebi *aleyhisselam*'ı değil de Abbas *radıyallahu anhuma*'yı vesile etmiş olması iki şeye delalet eder:

Birincisi; Nebi *aleyhisselam* vefat ettiği için artık ondan dua isteme ihtimali kalmamıştır. Bundan dolayı dua isteme imkanı olan, hayattaki salih birinden, Abbas *radıyallahu anhuma*'dan dua etmesini istemiştir.

İkincisi ise, Nebi *aleyhisselam*'ın zatı ile tevessül etmek, sahabenin uygulamadığı, meşru olmayan bir iştir. Eğer meşru olsaydı, böyle sıkıntılı bir durumda onunla tevessül etmeyi bırakıp da onunla kıyas bile edilmeyecek Abbas *radıyallahu anhuma* ile tevessül etmeye kalkışmazdı.

Bu, Ömer *radıyallahu anh*'ın hatırına gelmese, sahabeden diğerleri sessiz kalmaz, onu ikaz ederek buna karşı gelirlerdi.

Ömer *radıyallahu anh*'ın, **“Ya Rabbi, Nebi'nin hatırına bize yağmur ver.”** diyerek onun zatıyla tevessül etmeyi terkedip bir başkasının duasıyla tevessül etmesi, hem de böyle bir sıkıntılı durumda mevcut sahabenin tümünün de bunu ikrar etmeleri, Nebi *aleyhisselam*'ın zatıyla tevessülün sahabenin uygulamasında olmayan gayrimeşru bir iş olduğunun en açık delilidir.

Ayrıca bu, Ömer *radıyallahu anh*'a has bir uygulama değildir.

Müminlerin dayısı sayılan Muaviye *radıyallahu anh* da benzer bir kıtlık zamanında Yezid İbnu'l-Esved el-Curaşi ile tevessül ederek şöyle demektedir:

“Allah'ım! Biz bugün en hayırlımız ve en faziletlimizin Sana karşı şefaathimiz olmasını istiyoruz. Allah'ım, biz, Yezid İbnu'l-Esved el-Curaşi'nin Sana karşı şefaathimiz olmasını istiyoruz. Ey Yezid, ellerini Allah'a kaldır.”

Ardından Yezid ellerini kaldırır, insanlar da kaldırırlar. Az bir zaman geçmeden öyle bir yağmur yağmaya başladı ki neredeyse evlerine varamadılar.”²²⁶

Yezid İbnu'l-Esved, tabiîndendir. Nebi *aleyhisselam*'ın ehl-i beytinden de değildir. Bu olay da sahabe ve tabiînden bir topluluk önünde cereyan etmiştir.

Beşincisi: Ömer *radıyallahu anh*'ın Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile değil de Abbas *radıyallahu anhuma* ile tevessül etmesini, Hoşafçı'nın s. 165'de Kevseri'den naklettiği gibi **“Daha faziletli biri mevcut olduğu halde ondan daha az faziletli biriyle tevessül etmenin caiz olduğunu göstermek”**le açıklamaya çalışmak, Elbani'nin dediği gibi **“acayip,”** hatta gülünç bir kıvrıma yoludur.

Hoşafçı'nın kendisinin de s. 163'de belirttiği şekilde birden fazla tekrar etmiş bu olayda, Ömer *radıyallahu anh*, her seferinde cevazını göstermek için mi Nebi *aleyhisselam* ile değil de Abbas *radıyallahu anhuma* ile tevessül etmiştir?

Muaviye *radıyallahu anh*'ın Nebi *aleyhisselam* ile değil de Yezid İbnu'l-Esved'le tevessül etmesi de başka bir şeyin cevazını göstermek için midir?

s. 158'de Kevseri'den nakledildiği gibi **“Peygamberimizin amcası ile tarzındaki tevessül, Abbas'ın peygamber efendimize olan**

²²⁶ Ebu Zur'â ed-Dımeşki, *Tarih*, 1/206; İbn-i Sa'd, *Tabakat*, 7/444; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dımeşk*, 18/121-124; Zehebi, *Siyer*, 4/136-137; İbn-i Hacer, *İsabe*, 6/358-359

yakınlığı ve onun yanındaki konumuyla tevessül manasına geliyor, böylelikle bu tevessül aynı zamanda peygamber ile tevessül demek oluyor.” ise, Yezid İbnu'l-Esved ile olan tevessül, onun kime olan yakınlığı iledir? Onunla yapılan tevessül de aynı zamanda peygamberle tevessül demek olur mu?

Altıncısı: s. 159'da “**İbn-i Ömer, Ebu Talib'in şiirini terennüm eder.**” deyip şiirin tercümesini “**(Ve hiçbir kavim) yüzüyle (veya zatıyla) bulutlardan (insanlar tarafından Allah'ın) yağmur (yağdırması) istenen hiçbir beyaz (zat)'ı (geriye bırakmadı).**” şeklinde veren Hoşafçı ardından diyor ki: “**Mümin olmayan Ebu Talib'in şu sözü müminleri nasıl bağlar diyecek akıldaneler çıkabilir. Burada mühim olan nokta, İbn-i Ömer'in onu terennüm etmesi ve İmam Buhari'nin onu Sahih'ine almasıdır.**”

Birinci rivayette İbn-i Ömer'in bu şiiri söylediğini aktaran Buhârî, ardından yaptığı ayrı bir rivayette, İbn-i Ömer'in bu şiirin yanında söylediği başka bir sözü de aktarmaktadır.

İbn-i Hacer, Buhari'nin ikinci rivayeti aktarmasının sadece şiiri ihtiva eden birinci rivayetin, ikincinin muhtasarı olduğunu açıklamak için yaptığına işaret etmektedir.

Ardından şöyle söylemektedir: “Bunun sebebi, ikinci rivayetteki “**Yağmur isteyen Nebi aleyhisselam'ın yüzüne bakınca sanki şairin sözü aklıma geldi.**” lafzıdır. Bu lafız, **yağmur istemeyi bizatihi Nebi aleyhisselam'ın yaptığına** delalet eder. Ayrıca İbn-i Ömer'in, İslam'da gerçekleşen -kendisinin de hazır olduğu- bir kıssaya işaret ettiğini, **Ebu Talib'in şiirinin delalet ettiği şeyi ifade etmekten ibaret olmadığını gösterir.**”²²⁷

Yani İbn-i Ömer, Nebi aleyhisselam'ın bizatihi yağmur duası yaptığı bir vakıada onun yüzüne bakınca, Ebu Talib'in bu şiirinin aklına geldiğini ve söylediğini ifade etmiştir. **Şiirin delalet ettiği şeyi değil.**

Hoşafçı bu ikinci rivayeti ve İbn-i Hacer'in bu açıklamasını görmedi mi dersiniz?

Ayrıca İbn-i Ömer'in Nebi aleyhisselam'ı yağmur duası yaparken görüp hatırlayarak söylediği bu şiirden şer'i bir meseleye delil çıkarmaya çalışıp İbn-i Ömer'in beyanının ve İbn-i Hacer'in açıklamasının aksine “**Rasûlullah'ın duasıyla değil zatıyla tevessül etmek suretiyle yağmur istemek vardır.**” diyen Hoşafçı, parantezlerle yaptığı ilavelerden dolayı görmemiş olacak, ama aynı şiirin lafzında, **Allah'tan değil bulutlardan yağmur istemek de vardır.**

Yani ona göre, Nebi aleyhisselam'ın yüzü veya zatıyla tevessül edip yağmur istemenin meşru oluşuna delalet eden şiir, yağmuru Allah'tan değil de bulutlardan istemenin caiz olduğuna da delalet etmekte midir?

Yedincisi: s. 158’de Kevseri’den naklen diyor ki “**Ömer’in Abbas ile istiskası, Rasûl-i Ekrem’in hiçbir nidayı işitmeyen meyyit olmasından ve Allah nezdinde onun itibarının, mevki ve makamının (cah) olmamasından kaynaklanmış değildir. Hâşâ, böyle bir anlayış apaçık bir iftira olmuş olur.**”

Hoşafçı bu sözle aklınca okuyucuya Nebi *aleyhisselam*’ın zatıyla tevessülü meşru görmeyenlerin, onun Allah nezdinde itibarı, mevkii ve makamı olduğunu kabul etmedikleri için bunu meşru görmediklerini ima etmeye çalışmaktadır.

Oysa “**apaçık-** olmasa da- **iftira**” asıl budur!

Hoşafçı ve herkes şunu iyi bilmelidir ki bizler Efendimiz *aleyhisselam*’ın veya sair enbiyanın ya da evliya ve salihlerin zatıyla tevessül meşru değildir derken, hâşâ ve kella, onların Allah nezdindeki itibarlarını, mevkilerini, makamlarını ve cahlarını asla ve kat’a inkâr ediyor değiliz.

Bizler Efendimiz *aleyhisselam*’ı sevmeye, onun sünnetine ittiba etmeye, ihtilaf ettiğimiz konularda onu hakem tayin edip vereceği hükme, kalbimizde hiçbir sıkıntı duymadan teslim olmada, -inşaallah- insanların en gay-retlileriyiz.

Ona olan sevgimiz ve bağlılığımız, şiirler okuyup ilahiler söyleyip yalancı gözyaşları döktükten sonra, sıra sahih sünnetiyle amel etmeye, ihtilafta O’nu hakem tayin edip vereceği hükme teslim olmaya gelince, türlü bahanelerle -Buhari ve Müslim’in ittifak ettiği hadisler bile olsa- inkâr etmeye, inkâr edemediklerini de falan ve filanın görüşlerine uymuyor diye amel etmeye layık görmemeye yeltenen hasmımızinki gibi değildir.

Bizler -elhamdülillah- O’nun sahih sünnetiyle amel etmeye, bu amelin kimin görüş, düşünce ve içtihadına aykırı olduğuna iltifat etmeden hazırız. Ve -inşaallah- buna iltizam ediyoruz.

Taklid ettiğimiz imamımızın görüşüne aykırı bir ayet veya hadis varsa onu peşinen **mensuh** veya **tevile açık** ilan ederek, Rabbimizin kitabı ve Efendimizin sahih sünnetini arkaya atmaya hazır hasmımız gibi yapmıyor, Kitap ve sünnete aykırı olan görüş kimden sadır olursa olsun hata kabul edip reddederek, tercihimizi hata yapması muhtemel âlimin içtihadından değil, içinde hata olması mümteni, Rabbimizin Kitabı ve Efendimizin sahih sünnetinden yana yapıyoruz.

Bunu da imanın bir gereği sayıyoruz.

Okuyucu, içindeki hadislerin sahih olduğunu ümmetin kabulle telakki ettiği Buhari ve Müslim gibi kitaplardan birini eline alıp “**Peygamber’in sünnetlerinden birini bile terkettiğimi görürseniz, peşimden gelmeyi bırakın.**” diyenlerin yanlarına gitsin de, bu sahih sünnetlerle amel etmeye ne kadar hazır olduklarını , filan ve falanın görüşüne uymuyor diye, türlü bahanelerle bu sahih sünnetleri ihtiva eden sahih hadisleri inkâr edip atıl duruma getirdiklerini bir görsün!

Sekizincisi: s. 159’da seleflerin, aslında onların iltizam etmediği bir şeyle onları ilzam etmeye çalışarak Şevkani’nin “**Peygamberle, hayatında tevessül sabit olmuştur. Ayrıca vefatından sonra ondan başkasıyla da sahabenin sukuti icması ile tevessül sabit olmuştur.**” sözlerini aktarmaktadır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hayatında yapılan tevessülün, -âmâ hadisinde de, burada da- zatiyla değil duasıyla yapılan tevessül olduğu dâhilî ve haricî karinelerle isbat edildikten sonra Şevkani’nin bu yanlış anlayışı, selefler için hiçbir şey ifade etmez. Dahası onu **mezhebsiz, Selefi ve Vahhabi** olarak gören -siz- halefler için de bir şey ifade etmez.

Ortada sahabenin icması olduğu hakikattir. Ancak bu icma, Şevkani’nin yanlış anlayışı üzerine bina ettiği gibi bir başkasının zatiyla tevessülün caiz olduğu üzerine değil, bizim karinelerle isbat ettiğimiz gibi Nebi *aleyhisselam*’ın zatiyla tevessülün meşru olmadığı üzerine akdedilmiştir.

Dokuzuncusu: s. 165 ve sonrasında, içeriği Ömer *radiyallahu anh*’ın, bir başkasıyla değil de neden Abbas *radiyallahu anh* ile tevessül ettiğinden ibaret olan, bunun sebebini Nebi *aleyhisselam*’ın Abbas *radiyallahu anh*’ı, babası gibi görüp ona hürmet etmesi olarak açıklayan zayıf bir rivayetle, bir kaşık suda fırtına koparmaya çalışmaktadır.

Sahih olduğu takdirde bile bu söylediğimizden başka bir şeye delil olmayacak olan bu rivayet de zaten, isnadındaki Davud b. Ata nedeniyle zayıftır.

Davud için İmam Ahmed “hiçbir şey değildir,” Ebu Hatim “Kavi değil, hadisi zayıf ve münkerdir,” Darakutni “metruktur,” Buhari ve Ebu Zur’a ise “münkeru’l-hadistir” demektedir.

İbn-i Hibban da “Hadislerde vehmi çoktur. Hatasının çok oluşundan ve doğrularına galib gelmesinden, hiçbir surette onunla ihticac edilmez.” demektedir.”²²⁸

Özetle, İbn-i Hacer’in de söylediği gibi Davud “zayıftır.”

s. 167’de, Elbani’nin, iddiasını zayıflatacağından dolayı, Zehebi’nin sözünü makasladığını ifade ettikten sonra, Zehebi’nin sözünü şöyle aktarıyor “**Bu rivayet, Banyasi’nin cüzünde ali (ravileri daha az ve en az diğerinin ravileri kadar değerli veya onlardan daha kıymetli bir isnadla) mevcuddur. Benzeri bir rivayet, İbn-i Abbas’tan sahih olarak gelmiştir. Davud ise metruktur.**” Elbani’nin bunu söylememesine ne demeli?”

Hoşafçı, ilim ehlinin tabirlerine **ecnebi** olduğu için Banyasi’nin cüzünde uluvv ile olan “**bu rivayetin**” aynı Davud yoluyla, ancak Hakim’in şeyhlerinden bir veya daha fazla eksik ravilerle bulunduğunu anlamamaktadır. Parantez içine, iştahlı iştahlı âli’nin tanımını yazmaya çalışırken gözünün önündeki Zehebi’nin “**benzeri bir rivayet Enes’den**”²²⁹ sözünü, “*İbn-i Abbas’tan*” diye yanlış aktarmaktadır.

228 İbn-i Hacer, *Tehzibu’l-Tehzib*, 1/567; Zehebi, *Mizanu’l-İtidal*, 2/13 no: 2512

229 Hakim, *Müstedrek*, 3/334

Hoşafçı bunların, Elbani'nin iddiasını ne şekilde zayıflatacağını bize anlatırsa biz de Elbani'nin bunu söylememesine ne cevap vereceğimizi düşünürüz! Davud'tan bahseden Elbani'nin bütün bunları aktarmasına ne gerek var ki?!

s. 167'de diyor ki: **“Elbani, Zübeyr b. Bekkar ile Belazuri'nin senetlerindeki farklılığı, yerini göstermeden sanki kendisi bulmuş gibi Fethu'l-Bari'den alıp hemen çelişki, yani ızdırabı gördü ve keşfediverdi ama İbn-i Hacer'in “Zeyd'in iki şeyhi olabilir.” dediğini söylemedi! Öyle ya, olabilir ki önce babasından almıştır. Sonra İbn-i Ömer'den alma şerefine kavuşmuştur. Veya aynı hadiseye şahid olan babasını ve İbn-i Ömer'i dinlemiştir. Engel ne, hevanın esiri olmak mı?”**

1- ızdırab, söz konusu rivayetin zayıflanmasındaki yegane sebep değildir. Davud'un metruk olduğunu söyledikten sonra Davud'dan rivayet eden Saide b. Ubeydillah el-Muzeni'nin de tercemesini bulamadığını²³⁰ söyleyen Elbani, **“sonra bir de senette ızdırab var.”**²³¹ diyerek üçüncü bir vecihten bahsetmektedir.

2- Aynı sayfada bu konudaki umdenin *Fethu'l-Bari* olduğunu ve Hişam'ın siyakını göremediklerini söyleyen Elbani, bu sözüyle ızdırabı oradan gördüğünü zaten ifade etmekte, iddia edildiği gibi **“yerini göstermeden, kendi bulmuş gibi”** yapmamaktadır.

3- İbn-i Hacer'in **“Zeyd'in iki şeyhi olabilir.”** şeklindeki ifadesi olsa olsa ilim ehlinde sadır olmuş acayıplıklara bir örnek olabilir. Böyle bir ihtimal iki sahih rivayet arasındaki böyle bir ızdırab iddiası üzerine söylenebilir. Buradaki isnadın Zeyd'e kadar olan bölümü sahih değil ki böyle bir ihtimal varid olsun!!

Yani buna engel **“hevanın esiri olmak”** değil, budur.

4- Hişam'ın Zeyd'den yaptığı rivayetin siyaki nedir bilmiyoruz ki, Davud'unkine muhalif midir, değil midir bir bakalım.

230 Bu ibare Saide'nin de mechul oluşuna bir işarettir. Bilmiyoruz acaba Hoşafçı onun tercümesini bulabildi mi?

231 Elbani, *Teveşşül*, 67

IV. HADİS

Fatıma binti Esed *radıyallahu anha'nın Defni ile İlgili Rivayet*

“Fatıma binti Esed *radıyallahu anha* vefat edince defnedilirken Nebi *aleyhisselam*’ın kabre girip yatarak dua ettiği, duasında “Peygamberinin ve benden önceki enbiyanın hakkı için dediği rivayet”²³²

Birincisi: Rivayet münkerdir. Gayrimeşru olduğu ve caiz olmadığı söylenen bir uygulamanın meşru ve caiz olduğuna dair asla hüccet olamaz.

Rivayetin ravilerinden Ravh b. Salah’ın “zayıf” olduğunu belirten İbn-i Adiyy, “hadislerinin bazılarında nekaret/münkerlik olduğunu” ifade etmiştir.²³³

İbn-i Yunus “ondan münker(hadis)ler rivayet edildiğini” söylemekte, Darakutni onun için “zayıftır” demekte, İbn-i Makula da “onu zayıf saydıklarını” ifade etmektedir.²³⁴

Hali bu olan Ravh’ın hadisi zayıf olur. Hele bir de bu rivayetdeki gibi teferrüd etmiş/tek başına kalmışsa, Zehebi’nin de ifade ettiği gibi²³⁵ buna münker denir.

Sufyan es-Sevri gibi bir imamın ashabından Ravh dışında mutlak olarak hiç kimsenin bunu rivayet etmemesi tek başına bile bu hadise şüpheyile bakmaya yeter de artar.

Hatta İmam Müslim’in *Sahih*’in mukaddimesinde ifade ettiği gibi bu durumdaki bir kişinin rivayet ettiği hadisi kabul etmek caiz değildir.²³⁶

Hadisi rivayet eden Taberani’nin “Asım’dan, Sufyan’dan başkası rivayet etmedi. Ondan rivayette ise Ravh b. Salah tek kalmıştır.”²³⁷sözü de buna işaret etmektedir.

Buna, hadisi rivayet eden başka bir isim olan Ebu Nuaym da işaret etmekte, “Asım ve Sevri’nin hadislerinden, garibdir. Ravh b. Salah’ın tek kalarak rivayet ettiği hadisten başka, bu hadisi yazmadık.” demektedir.²³⁸

Heysemi de “Hadiste Ravh b. Salah vardır. İbn-i Hibban ve Hakim onu sika olarak görmektedir, ama onda zayıflık vardır. Diğer ravileri ise *Sahih*’in ricalindendir.” diyerek²³⁹ zayıflık olduğunu beyan ettiği Ravh’in teferrüd ettiği bu rivayetin zayıflığına işaret etmektedir.

232 Taberani, *Kebir*, 24/351; *Evsat*, 1/152-153

233 İbn-i Adiyy, *Kamil fi’l-duafa*, 3/1005; Zehebi, *Mizanu’l-İtidal*, 2/54 no: 2687

234 İbn-i Hacer, *Lisanu’l-Mizan*, 3/480-481 no: 3165

235 Zehebi, *Mizanu’l-İtidal*, 3/151

236 Müslim, *Sahih*, Mukaddime, 7

237 Heysemi, *Mecmau’l-Bahreyn*, 356-357; Taberani, *Evsat*, 1/68 no: 189

238 Ebu Nuaym, *Hilyetu’l-Evliya*, 3/121

239 Heysemi, *Mecmau’z-Zevaid*, 9/257

İmamlar arasında aksi söylenirken, İbn-i Hibban ve Hakim'in Ravh'ı sika olarak görmelerine ise değil böyle bir durumda, cerhin mübhem olması halinde bile itibar edilmez.

“Hakim'in ve İbn-i Hibban'ın bu konudaki tesahhülleri/gevşeklikleri zaten meşhur bir şeydir.”²⁴⁰

“Evet, İbn-i Hibban onu *Sikat*'ında zikretmiş olabilir. Ancak onun bu konudaki metodu zaten hakkında cerh olduğunu bilmediği kimseleri *Sikat*'da zikretmektir... Zaten İbn-i Hacer de *Lisan*'da, İbn-i Hibban'ın bu şazlığını reddetmektedir.”²⁴¹

Hasılı, hadis, ravilerinden Ravh b. Salah'ın zayıf olması, üstüne bir de teferrüd etmesi, ilaveten Sufyan'ın ashabından hiç kimsenin rivayet etmemesi dolayısıyla zayıf ve münkerdir. Allah'ın dininde delil olamaz.

İkincisi: Hoşafçı, s. 169'da Elbani'den **“*Darakutni, hadisin zayıf olduğunu söyler.*”** dediğini aktarmaktadır. Hâlbuki Elbani böyle bir şey söylememektedir.

Hoşafçı mevcut Arapça bilgisiyle Elbani'nin Ravh b. Salah için **“*Darakutni dedi ki, 'hadiste zayıftır.*”**²⁴²ibaresini, **“*Darakutni dedi ki, hadis zayıftır.*”** olarak anlamakta, yanlış anladığı bu söze, s. 172'de, akıllara ziyan şu ifadelerle cevap vermeye çalışmaktadır.

“*İbn-i Adıyy ile Darakutni, sadece şu isnadda geçen bir ravi için zayıftır dediler. Ravi bu rivayette olması bakımından zayıftır demedikleri gibi bu rivayet için de zayıftır demediler... Dolayısıyla şu iki imamın bu isnadla alakalı olmaksızın üzerinde konuşulan ravi hakkındaki hükümlerinden kalkarak, sadedinde olduğumuz isnada zayıflık damgası vurmak, ehli olmayanlarca yapılan yeni bir şeydir.*”

Biz gerçekten merak ediyoruz. Acaba Hoşafçı bu söylediklerine hakikatten ikna olmuş mu, yoksa tekerlemeler ile okuyucunun kafasını mı karıştırmaya çalışıyor?!

“İsnadda geçen bir ravi için, zayıftır, demek” isnad zayıftır demektir.

“Ravi bu rivayette olması bakımından zayıftır demedikleri gibi...” sözü ne demektir ve neye delalet eder anlayan varsa bize de anlatsın.

“Bu rivayet için zayıftır demediler.” Elbani zaten böyle bir şey iddia etmiyor. Sen mevcut Arabça bilginle o kadar anlamışsın!!!

Bir rivayete zayıf diyebilmek için ravilerini cerh eden imamların bu cerh edici sözlerinin o isnadla alakalı olmasının gerekliliğini söylemek, ancak Hoşafçı gibi birisinin yapabileceği bir şeydir.

Âlimler yüzyıllardan beri içinde imamlar tarafından cerhedilmiş raviler bulunan isnadları, o raviler hakkında söylenilen sözleri, o isnadla ilgili olup

²⁴⁰ Kevseri, *Makalat*, 185

²⁴¹ Kevseri, *Makalat*, 309 (Kevseri bu itirazı mechul bir ravi hakkında yapmaktadır. Hakkında ayrıntılı cerh olan ise daha evladdir.)

²⁴² Elbani, *Teveessül*, 100

olmadığına bakmadan, zayıflamaktadırlar. Cerh, tadil ve tahrir kitapları bunun örnekleriyle doludur.

Başka ne yapacaklardı ki, o ravi hakkındaki bu sözler, şu isnadla mı alakalıdır acaba diye, **rüyaya mı yatacaklardı?**

s. 170'de diyor ki: **“Bu hadisi rivayet edenler, Hakim, Müstedrek’inde sahihtir, dedi. Ayrıca İbnu Abdilber ve İbnu Ebu Şeybe, sahih demişlerdir.”**

Zat ile tevessülün meşru olduğunu ispatlamaya çalışan Hoşafçı, herhangi bir kaynak zikretmeye bile tenezzül etmediği bu iddia ile okuyucuya telbis yapmakta, daha Türkçe bir ifadeyle sahtekârlık yaparak gayrimeşru yollara tevessül etmektedir.

Hakim’in Müstedrek’te rivayet ettiği ve İbn-i Abdilber’in İstiab’da naklettiği rivayetlerde, nizaya konu olan **“Nebi’nin ve benden önceki enbiyanın hakkı için”** ifadesi yok ki?²⁴³

Hoşafçı neden okuyucuyu kandırmaya çalışıyor?!

Ayrıca kaynağını göstermediği için İbn-i Ebi Şeybe’nin bu hadisi nerede rivayet edip nerede sahihtir dediğini bulamadık.

Hoşafçı bu sözüyle imamı ve kaynağı olan Kevseri ve Alevi Maliki’yi de sahtekârlık konusunda geride bırakmıştır.

Zira bu kadarını onlar bile söylememektedirler.²⁴⁴

s. 170’de ve devamında diyor ki: **“Ondaki zayıflık hafiftir. İmamların onun hakkındaki ifadelerinden bu anlaşılıyor... Öyleyse hadis hasendir, hatta İbnu Hibban’ın şartına göre sahihtir... Böyle bir ravinin rivayeti hasen olur... Öyleyse ravimizin rivayeti cumhura göre hasen, İbn-i Hibban ve Hakim’e göre sahihtir. Yani her halükarda delildir... Şu tenkitçilerin tenkitlerinin hafif cerh olduğu ve bunun raviyi en fazla hasenlik mertebesine düşürebileceği gösterildikten sonra bu çok bilmişce uzatmalar hepten lüzumsuz olur.”**

“Ondaki zayıflık hafif”miş!!!

“İmamların sözlerinden bu anlaşılıyor”muş!!

Siz gizledinizse de biz imamların sözlerini açıkladık. Onlardan ne anlaşıldığı da taassub ve hevanın gözlerini kör etmediği bütün ilim talebeleri için ortadadır.

Yani hakkında -buna hacet bile olmadığı halde- müfesser cerh bulunan, üstüne bir de teferrüd ettiği, hatta Sufyan’ın bütün yakın ashabını da geride bırakarak ondan tek başına rivayet ettiği ravimizin rivayeti cumhura göre hasen olur, öyle mi?!

Bu, olsa olsa bu fenden nasibi olmadığı her satırından belli olan, hevasının gözünü ve kalbini kör ettiği Hoşafçı’nın müdafaa etmeye çalıştığı kabirperestlerin cumhuruna göre öyle olur.

243 Hakim, Müstedrek, 3/108; İbn-i Abdilber, İstiab, 4/1891

244 Bk. Kevseri, Makalat, 391; Alevi Maliki, Mefahim, 65

Eğer onun dediği gibi “**Bu rivayet İbn-i Hibban’a göre sahih**” ise, İbn-i Adiyy’e, İbn-i Yunus’a, Darakutni’ye ve İbn-i Makula’ya ve onun Ravh’ı “zayıfladıklarını” kasdettiği herkese göre zayıftır.

Hoşafçı’nın imam saydığı Kevseri’den sirayet eden küstahlıkla “**şu tenkidçiler**” diye bahsettiği kimseler de zikri geçen bu imamlardır. Onların bu cerhlerinin hadisi hangi mertebeye soktuğu da ilim talebelerine malumdur.

Bütün bu sözler arasında Hoşafçı’nın doğruya muvaffak olduğu tek yer “**lüzumsuz, çokbilmişçe uzatmalar**” yaptığıdır.

Lüzumsuz ve çokbilmişçe uzatmalar yapmaya devam ederek s. 172’de diyor ki: “**Teferrüd ve garabet mutlak olarak zayıflık sebebi değildir... rivayetin her halükarda zayıflığını icab ettirmez.**”

Teferrüd ve garabetin mutlak olarak zayıflık sebebi olduğunu her halukarda zayıf yapacağını söyleyen mi var da Hoşafçı, bir dünya kelime israfı yapmaktadır?

Buradaki teferrüd mutlak mıdır, yoksa zayıf olan ravinin tek kalması mıdır?

Zayıf ravinin teferrüdü söz birliğiyle rivayetin zayıf olmasını icab ettirmez mi?

s. 173’de diyor ki: “**İbn-i Abdilberr, İbn-i Abbas’tan; İbn-i Ebu Şeybe, Cabir’den bu hadisi nakletmiş. Deylemi ve Ebu Nuaym da ayrı rivayetlerde bulunmuştur. Netice olarak başka başka senetlerle rivayet edilen bu hadisler, birbirlerini kuvvetlendirmektedir.**”

İçinde nizaya konu olan dua cümleleri olmayan diğer rivayetlerin farkları izah edilmeden onlar hakkında “**bu hadis**” denilmez.

O rivayetler olsa olsa Fatıma bintü’l-Esed *radiyallahu anha*’nın defnedilme hadisesine şahid olup onu kuvvetlendirirler.

Şu sahtekârların burunları da sürtsen söz konusu rivayetler, konumuzun esasını teşkil eden “**Peygamberinin ve benden önceki enbiyanın hakkı için**” şeklindeki duaya asla şahid olup onu kuvvetlendiremezler.

Kimin kimi müdafaa ettiği bile belli olmayan 254 nolu dipnotta deniliyor ki: “**Bazıları, hadiste geçen duanın sadece Heytemi’nin (böyle) rivayetinde yer alıp diğer rivayetlerde olmamasını sebep göstererek rivayetin illet içerdiğini iddia etmişlerdir. Bu bir illet kabul edilemez. Zira bu rivayette fazladan gelen ziyade, münker ya da garip (şaz demek istiyor galiba) değildir ki biz onu reddedelim.**”

1- (Heytemi değil de) Heysemi’nin rivayeti diye bir şey zaten ortada yoktur. Heysemi, Taberani’nin rivayetini nakletmektedir.

2- Taberani’nin rivayetinin zayıf olması sadedinde buradaki duanın diğer rivayetlerde olmamasını sebep gösteren kimse olmamıştır. Birilerinin Taberani’nin zayıf olan bu rivayetini takviye iddiasıyla diğer rivayetleri getirmesi üzerine içinde o dua cümlelerinin bulunmadığı bu rivayetlerin, Taberani’nin rivayetini takviye edip ona şahid olamayacağı ifade edilmiştir.

3- Rivayetin gerçek illetini zaten söylemiştik. Konu bu dipnotta okuyucuya yansıtıldığı şekilde bile olsaydı -ki konu bundan çok uzaktır- zayıf ravinin yaptığı ziyade, değil **şaz**, yine sözbirliğiyle **münker** olurdu.

Aynı dipnotta deniliyor ki:

“Üstelik bu hadisin manasında birçok başka rivayetlerde vardır. Hadis hafızlarının sahih olduğunda itifak ettikleri Osman b. Huneyf rivayetinde bilinmektedir. İbn-i Teymiyye’nin el-Kelimü’t-Tayyib adlı eserinde “şu yürüdüğüm yolun hakkı için...” ifadelerinin geçtiği bir rivayet bulunduğunu, Muhammed b. Abdilvahhab’ın Adabu’l-Meşyi İla’s-Salat kitabında zikrettiği birçok rivayette bu lafızlarla dua edildiği görülmektedir.”

1- Bu hadisin manasında, değil birçok, bir tane bile sahih rivayet henüz getirilebilmiş değildir.

2- Osman b. Huneyf rivayeti ile kasdedilen ama hadisi ise,onun ne manaya geldiği,**bu hadisin manasında** olmaktan çok uzak olduğu-elhamdulillah-beyan edilmiştir.

Kasdedilen Osman b. Affan *radıyallahu anh* ile ilgili kıssası ise,onun da münker olduğu zaten isbat edilmiştir.

3- Tutunmaya çalışılan rivayetin İbn-i Teymiyye’nin ve İbn-i Abdilvahhab’ın kitaplarında geçiyor olmasının sözün sahibinin batılına delalet edecek bir tarafı yoktur.

4- Söz konusu rivayet zayıftır.

Ravilerinden Atıyye el-Avfî hakkında “zayıftır” diyen Zehebi, İmam Ahmed’in, Nesai’nin ve bir topluluğun onun hakkında zayıf dediklerini aktarmaktadır.²⁴⁵*Duafa*’da ise “zayıf olduğuna icma edildiğini” ifade etmektedir.²⁴⁶Nevevi,²⁴⁷Heysemi²⁴⁸ve Bûsîrî²⁴⁹de onun zayıf olduğunu söyleyenlerdendir.

Tabakat’ul-Müdeillisîn’de “hafızası zayıftır,”²⁵⁰*Telhisul-Habir*’de “zayıftır”²⁵¹ diyen İbn-i Hacer, *Takrib*’de “Saduktur, çok hata yapar. Şii ve müdellistir.” demektedir.²⁵²

Atıyye’nin ne türden bir müdellis olduğunu, İbn-i Hibban şöyle anlatmaktadır:

“(Atıyye), Ebu Said el-Hudri *radıyallahu anh*’dan hadis işitmiştir. Ebu Said vefat edince (meşhur yalancılardan) Kelbi ile oturup kalkmaya, onun kısa meclislerine katılmaya başlamıştır. Kelbi, “Rasûlullah şöyle buyurdu.” deyince onları ezberlemeye, Kelbi’yi Ebu Said diye künyeleyip ondan rivayet etmeye başlamıştır.

245 Zehebi, *Mizanu’l-İ’tidal*, 3/88 no: 5379

246 Zehebi, *Duafa*, 1/88

247 Nevevi, *Ezkar*, 25

248 Heysemi, *Mecmau’z-Zevaid*, 5/236

249 Busiri, *Misbahu’z-Züccace*, 1/274

250 İbn-i Hacer, *Tabakatu’l-Müdeillisîn*, 130

251 İbn-i Hacer, *Telhisu’l-Habir*, 3/1285, 4/1794, 5/2210-2454-2604

252 İbn-i Hacer, *Takrib*, 680 no: 4649

Kendisine “Bu hadisi sana kim anlattı?” denilince Kelbi’yi kasdederek “Ebu Said anlattı.” demek, bunu duyanlar da Ebu Said el-Hudri’yi kasdettiğini zannetmektedir.

Onunla ihticac etmek ve hadisini yazmak helal değildir.

Bu rivayette de Atıyye’nin, Ebu Said el-Hudri(?)’den yaptığı bir rivayettir.

Bundan dolayı Hafız İbn-i Hacer’in, anane yapmadığı için tedlisten emin olduğu vehmi üzerine hadisi “hasenlemesine” itibar edilmez. Çünkü Atıyye’nin tedlisi, işittiğini tasrihle izale olunacak türden değildir.²⁵³

Rivayeti, Munziri,²⁵⁴ Nevevi,²⁵⁵ İbn-i Teymiyye²⁵⁶ ve Elbani²⁵⁷ zayıflamaktadır.

5- Hadisteki ifadeyi “**Şu yürüdüğüm yolun hakkı için**” diye tercüme etmek, bilemiyoruz ne türden bir gaflettir.

Hadisteki “**memşâye**” lafzı, “**yürüdüğüm yol**” değil, “**yürümem/yürüyüşüm**” demektir.

Dolayısıyla sahih bile olsa -ki değildir- “**Şu yürüyüşüm hakkı için**” demek olur ki, bu yürüyüş namaza giden kimsenin yaptığı bir **salih ameldir**. Salih amelle tevessülde ittifakla caizdir.

Bu salih amelin hakkı, kendiliğinden değilse de Allah öyle va’dettiği için karşılığının verilmesidir.

Yoksa üzerinde yürünen yolun Allah’a karşı ne türden bir hakkı olabilir ki?! “Hiç mi akletmiyorsunuz?”²⁵⁸

Üçüncüsü: s. 173’de diyor ki: “**Burada dikkat edilmesi gereken bir şey daha var. Bu ve diğer rivayetlerde, Peygamberimizin Allah’a tevessül ettiği peygamberlerin hepsi vefat etmişlerdir. Bu rivayetin ortaya koyduğuna göre ‘onun hakkı için’ ya da ‘hak ehlinde olan kimseler hürmetine’ diyerek dua etmek caizdir. Üstelik bu zatların vefat etmiş olmaları, onlarla tevessül edilmesini mani değildir.**”

Bu rivayet münkerdir ve dolayısıyla delaleti kabul edilemez. Ayrıca Hoşafçı’nın sahtekârlık yaparak işaret ettiği “**diğer rivayetlerde**” münakaşaya mevzu olan dua cümleleri yoktur. Bu birincisi.

İkinci olarak, münker olan bu rivayetin ortaya koyduğu şey, sadece peygamberlerin hakkı için denilerek dua edilebileceğidir.

Peki, “**Hak ehlinde kimseler**”le vefat etmiş diğer zatları, hangi vecihten enbiya ile bir tutuyorsunuz?

Zaten münker olan delilinizden bir de münker, hatta fasid ve bâtil bir kıyas yapıyor, peygamberlerle başkalarını, masumlarla günahkârları, cennette olduğu kesin olanlarla akıbetinin ne olduğu belli olmayanları birbirine mukayese ediyorsunuz!!“Neyiniz var?! Nasıl böyle hükmediyorsunuz?!”²⁵⁹

²⁵³İbn-i Hibban, *Mecruhiyn*, 2/176 (Ayrıca bk. Zehebi, *Mizanu’l-İtidal* 3/88 no: 5379; İbn-i Hacer, *Tehzib*, 3/114)

²⁵⁴Munziri, *Terğib ve’t-Terhib*, 3/459

²⁵⁵ Nevevi, *Ezkar*, 25

²⁵⁶ İbn-i Teymiyye, *Mecmuu’l-Fetava*, 1/288

²⁵⁷ Elbani, *Silsiletu’l-Ehadisu’d-Daife*, No: 24

²⁵⁸ Bakara, 44

²⁵⁹ Saffat, 154

V. HADİS

Malik ed-Dar Kıssası

Malik ed-Dar'dan rivayet edilen eserde, âmânın birinin şiddetli bir kıtlık zamanı Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine gelerek “Ya Rasûlallah, ümmetin için yağmur iste, zira onlar helak oldular.” dedikten sonra Nebi *aleyhisselam*'ın rüyasına girerek Ömer'e gitmesini söylediği, adam Ömer'e gelince, Ömer'in ağladığı anlatılmaktadır.²⁶⁰

Birincisi: İsnadı zayıf, metni ise münker olduğu için zaten delil olamayacak olan bu kıssada, Nebi *aleyhisselam*'ın zatıyla tevessülün meşru olduğuna, hatta vefatından sonra O'ndan dua istenebileceğine **şer'an** delil olabilecek bir şey de yoktur.

Kıssayı nakleden yegâne isim olan Malik ed-Dar, hakkında muteber bir tadil ve tevsik bilinmeyen, bu hususta **mechul** birisidir.

İbn-i Ebi Hatim, hıfzının ve ittilasının genişliğiyle beraber, "**Cerh ve T'adil**"inde ondan bahsetmiş olmasına rağmen, hakkında bir tevsik aktarmamaktadır.²⁶¹

Munziri ve Heysemi, “**onu tanımadıklarını**” ifade etmektedir.²⁶²

Kaynaklara olan vukufiyetinde belki bir benzeri bile olmayan İbn-i Hacer, hakkında biyografik bazı bilgiler aktardığı halde tadil veya tevsikine delalet edebilecek tek kelime etmemektedir.²⁶³

Bununla beraber eseri naklederken “**İbn-i Ebi Şeybe, Ebu Salih es-Semman'ın rivayetinden, Malik ed-Dar'dan sahih bir senetle rivayet etti.**” demektedir,²⁶⁴ böyle bir ifadeyi tercih etmekle, eserin Ebu Salih'e kadar olan kısmına sahih hükmü vererek ondan sonrasında bir problem olabileceğine işaret etmektedir.

İbn-i Hacer'in “**İbn-i Ebi Şeybe'nin sahih bir isnadla rivayet ettiğine göre Malik ed-Dar şöyle aktarmaktadır.**” veya “**İbn-i Ebi Şeybe, Malik ed-Dar'dan rivayet etmiştir ve senedi sahihtir.**” ya da “**İbn-i Ebi Şeybe, Malik ed-Dar'dan sahih bir senetle rivayet etmiştir.**” gibi ifadeler yerine, aktardığımız ifadeyi tercih etmesi bunu göstermektedir.²⁶⁵

İkincisi: Bu zayıf eserden çıkarılmaya çalışılan hüküm, Nebi *aleyhisselam*'ın hürmetine Allah'tan istemek şeklinde ifade edilen, O'nun zatıyla yapılan tevessülün meşru olduğu değil, vefatından sonra O'ndan şfaat ve dua istenebileceğidir.

²⁶⁰İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, 7/482-483

²⁶¹ İbn-i Ebi Hatim, *el-Cerhu ve't-Tadil*, 7/213

²⁶² Munziri, *Terğib ve't-Terhib*, 2/41-42; Heysemi, *Mecmau'z-Zevaid*, 3/125

²⁶³ İbn-i Hacer, *İsabe*, 3/484

²⁶⁴ İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 2/495

²⁶⁵ Elbani, *Tevessül*, 118; Salih Alu's Şeyh, *Hazihi Mefahimuna* 62

Oysa seleften ve imamlardan, mutlak olarak böyle bir şeyi söyleyen veya yapan hiç kimse yoktur.

Ayrıca eserin buna delil olacağını iddia edenler, bununla da kalmayarak bu dua istemenin -zayıf ve münker olan eserde olduğu gibi- Nebi *aleyhisselam*'a hususi bir durum olacağını ve kabrine gelerek istenmesi gerektiğini değil, bunun herkese şamil olacağını ve her uzak mesafeden, her dil ve lehçeyle ve yüzlerce, binlerce kişinin aynı anda istemesi şeklinde olabileceğini söylemektedirler.

Hatta ölenlerden istenebilecek şeyin dua ile sınırlı kalmayacağını, onlardan yardım/medet de istenebileceğini, eş, evlad ve şifa istemenin bile her halükarda şirk olmayacağını iddia etmektedirler.

Bu ve benzeri zayıf, münker, bâtil ve uydurma rivayetlerle Kitap, sünnet ve icma ile sabit olan tevhid inancını iptal ederek, insanları cahiliye inanç ve ibadetlerine çağırmaktadırlar.

Oysa ne sahabeden, ne selefin diğerlerinden, ne de imamlardan bir kişiden, -uzak mesafelerden çağırıp dua, şefaât, yardım/medet ve şifa istemek şöyle dursun- kabrine gelerek O'ndan veya bir başkasından dua etmesini isteyen olduğunu gösterecek tek bir sahih rivayet vardır!

Aksine onlardan gelen rivayetler, değil Nebi *aleyhisselam*'dan istemek için geleni, O'nun kabri yanına Allah'tan istemek için geleni bile böyle yapmaktan nehyettiklerini göstermektedir.²⁶⁶

Onlardan hiç kimse, yağmur yağmayıp kıtlık olduğu zaman Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine gelerek, ümmeti için yağmur duası yapmasını istememiş, Ömer ve Muaviye *radiyallahu anhuma*'nın yaptığı gibi, meşru olduğu şekilde Allah'a dua etmiş ve yaşayan diğer salihlerden de bunun için Allah'a dua etmelerini istemişlerdir.

Bütün bunlar olurken aralarından hiç kimse çıkıp, Abbas'tan veya Yezid İbnu'l-Esved'den dua istemek yerine Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine giderek, ümmetine yağmur yağdırsın diye Allah'a dua etmesini istemeyi önermemiştir.

İmamların hiç biri, kıtlık olduğunda yağmur yağması için veya başka bir afet ve felakette bunun defedilmesi için Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine giderek, O'ndan Allah'a dua etmesini istemeyi müstehab, meşru veya caiz görmemiştir.

Dolayısıyla eserin metni de Kitap, sünnet ve icma ile sabit, dinin temel esaslarına açıkça muhalefet etmesinden dolayı münkerdir.

Bu, isnadı sahih bile olsa böyleyken, isnadı da zayıf olan bir eserle, bu esaslara muhalefet etmek nasıl caiz olabilir?

Zira "Hadisin sadece isnadının düzgün olması onun gösterdiği şeyi alıp uygulamaya yeterli değildir. Bununla beraber metnin de Kitap, sünnet ve icma edilmiş bir esas gibi, kendisinden daha kuvvetli olan bir şeye muhalefet etmekten uzak olması gerekir... Öyleyse bu hadis, muhalefetinden dolayı (da) illetlidir."²⁶⁷

²⁶⁶ Bkn. Birinci Mukaddime

²⁶⁷ Kevseri, *Nüket*, 90, (Ğumari, *Beyan Telbisi'l-Müfteri*'den naklen, 213)

Üçüncüsü: Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine gelerek Allah'a dua etmesini isteyen adamın kim olduğu da belli değildir. Kim olduğu bile belli olmayan bir adamın yaptığı bir şey, sahabenin uygulamasına da aykırı olduğu halde Allah'ın dininde nasıl delil olabilir?!

İbn-i Hacer'in, *Feth*'te Seyf'in rivayet ettiğini söylediği nakle göre gelen adamın, Bilal İbnu'l-Haris el-Muzeni olduğuna ise asla itibar edilmez. Zira Seyf, ittifakla zayıf kabul edilen bir ravidir.²⁶⁸

İbn-i Hacer'in kendisi Seyf hakkında "hadiste zayıftır." demektedir.²⁶⁹

Hatta İbn-i Hibban, Seyf'in "en güvenilir ravilerden (esbat) bile uydurma hadisler rivayet ettiğini" ve onun hakkında "Hadis uyduran birisidir." denildiğini söylemektedir. Bu ithamın sahiplerinden biri de Hakim'dir.²⁷⁰

Zındık olmakla bile itham edilmiş birisinin²⁷¹ rivayetine itimat edenlerin, Allah'ın dinine, Rasûl *aleyhisselam*'ın sünnetine hiç mi gıyretleri yok?

s. 182'de "***Bu vakıayı önemli kılan nokta, Bilal b. el-Haris'in uyanık olduğu halde yaptığı tatbikattır.***" diyerek, zayıf olduğuna ittifak edilmiş, hadis uydurduğu söylenen ve zındık olmakla itham edilen Seyf'in rivayetini, onunla çelişen aksi bir şey olmadığı gerekçesiyle kabul ediyor olduğunu, yani gelen adamın sahabeden Bilal İbnu'l-Haris el-Muzeni olduğunu benimsediğini ortaya koymaktadır.

Bu, Hoşafçı'nın, delilin sıhhatiyle ne kadar ilgili olduğunu, Allah'ın dininde delil diye nelere tutunmaya çalıştığını ortaya koyan misallerden sadece biridir.

Eserde kim olduğu mechul şahsın Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine gelerek dua etmesini istemesinden, Ömer *radıyallahu anh*'in veya sahabeden bir başkasının haberdar olduğuna dair en ufak bir emare olmadığı halde, s. 180'de, "***Mühim olan Hz. Ömer ve diğer ashabın tavrıdır. Hz. Ömer'e haber verildiğinde bu işe karşı çıkmaması... (dır). Ömer ve diğer sahabe efendilerimizin şirk vesilesine veya şirk çeşidine sessiz kalmaları düşünülebilir mi?***" ve s. 181'de, "***Bilâl İbnu'l-Haris ve Hz. Ömer, yaptıkları işin sahabenin ameline ters düştüğünü anlayamadı ve hâşâ şirke girdi, ama bunlar anladı.***" diyerek, zaten zayıf ve münker olan eserde, olmayan bir şeyi varmış gibi gösterip okuyucuyu kandıramaya çalışmaktadır.

Hoşafçı, Ömer *radıyallahu anh* ile diğer ashabın, mechul adamın yaptığı iddia edilen bu işten haberdar olduklarını, eserin hangi lafzından çıkarmaktadır ki, onların bunu ikrar ettiklerini söyleyebiliyor?!

Tabî bütün bu konuşulanlar ancak eserin sahih olduğu farzedildikten sonra bir anlam ifade edebilir.

Yeri gelmişken şunu da belirtmeden geçmeyelim.

268 Zehebi, *Mizanu'l-İ'tidal*, 2/236 no: 3465, İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/144

269 İbn-i Hacer, *Takrib*, 428 no: 2736

270 İbn-i Hacer, *Tehzibu't-Tehzib*, 2/144

271 İbn-i Hacer, *Tehzibu't-Tehzib*, 2/144

Hoşafçı, 270 nolu dipnotta, Kevseri'den **“Bu rivayetin, vefatından sonra peygamber ile istiska konusunda sahabe tatbikatını ortaya koyduğunu, onların hiçbirisi tarafından yadırganmadığını ve bunun tevessülü kabul etmeyen muhalifleri susturacak kadar kesin bir delil olduğunu”** aktarmaktadır.

Subhanallah!!!

Mechul bir adamın diğer bir **mechulden** aktardığı, sahabenin defalarca aksini yaptığı sahih senetlerle sabit olmuş uygulamasına aykırı olarak yapıldığı, **zayıf** bir senet ve **münker** bir metinle rivayet edilen bu eser, içinde sahabeden kimsenin de yapılan işten haberdar olduğuna dair en ufak bir emare bile olmadığı halde, sahabe tatbikatını ortaya koyuyor, öyle mi?!

Ve bizi susturacak kesin deliliniz, bir **mechulün**, diğer bir **mechulün** fiilini anlattığı bu rivayet, öyle mi?

İşte böyle. **“Allah’ın dışında veliler edinenlerin hali, kendisine sığınacak bir yuva edinen örümceğin meseline benzer. Hâlbuki yuvaların en çürüğü örümcek ağıdır. Keşke bu gerçeği bilselerdi.”**²⁷²

Dördüncüsü: Hoşafçı’nın en çok güvendiği delil bu eser olmalı ki, diğerleri arasında en fazla sözü (18 sayfa) bunun için israf etmekte, bununla da yetinmeyip eserle alakalı Elbani’ye yaptığı tenkitleri, -s. 41, 121 ve 177’de- büyük çoğunluğu aynı lafızlarla, sayfalarca üç defa tekrar etmektedir.

Şimdi Hoşafçı’nın üç defa tekrar ettiği tenkitlerine bir bakalım.

s. 41-121-177’de diyor ki: **“Biz Elbani’nin iddia ettiği gibi Malik ed-Dar’ın zabt ve adaleti maruf olmayan (mechul) bir şahıs değil, aksine onun maruf bir ravi olduğunu tesbit etmiş durumdayız.”**

Öncelikle belirtelim ki **“zabt ve adaleti maruf olmama”**nın aksi, **“onun maruf biri olduğu”** değil, **“zabt ve adaletle maruf biri olma”**sıdır.

Elbani de zaten aksine bir şey söylemiyor olduğu halde, Hoşafçı ve avanesi, Elbani’nin iddia ettiğinin aksi olanını değil, aksi olmayanını tesbit(!) etmişlerdir.

İkinci olarak, Hoşafçı, hadisçilerin mechul derken neyi kasdettiklerini ya bilmemekte ya da bilmekte ama **nasıl olsa okuyucu bilmiyordur** diye düşünerek bu terimi hadisçilerin kullandığı gibi değil de halk arasında konuşulduğu gibi kullanıp okuyucuyu ikna etmeye çalışmaktadır.

Hadisçiler, ravinin **mechul** olmasıyla “hakkında muayyen bir cerh ve ta’dil bilinmemesini”²⁷³ kasdetmektedirler. Ravinin isminin mübhem olması, **aynı**/şahsının bilinmemesi ve **halinin** bilinmemesi, bu genel ifadenin altına girmektedir.

Mübhem’i ayrı tutarsak, “Mechul, iki kısımdır. Birincisi, **aynı**/şahsı bilinmeyendir. (**Mechulu’l-ayn**) Bu, kendisinden bir kişiden başkasının

272 Ankebut, 41

273 İbn-i Hacer, Nuzhetu’n-Nazar, 44

rivayette bulunmadığı ve tevsik edilmemiş/sika olduğu söylenmemiş kimsedir.

İkincisi, **hali** bilinmeyendir. (**Mechulu'l-hal**) Bu da kendisinden iki veya daha fazla kişi rivayette bulunduğu halde tevsik edilmemiş kimsedir.²⁷⁴

Yani birincinin şahsını bilmiyoruz, ikincinin ise şahsını bilsek de adalet ve zapt bakımından halini bilmiyoruz.

Oysa Elbani, Malik ed-Dar hakkında “**Adalet ve zapt ile maruf birisi değildir.**” ve “**İbn-i Ebi Hatim, onun hakkında bir tevsikten bahsetmemiştir.**” diyerek Malik ed-Dar’ın açıkça, cerh ve ta’dil bakımından, “**halinin**” mechul olduğunu söylemektedir.

Hoşafçı ise, onun hakkında topladığı biyografik bilgilerle, bir iş yapmış gibi sevinerek, “**aynının**,” yani şahsının mechul olmadığını isbat etmektedir.

s. 41-122-177’de diyor ki: “**İbn-i Sad onu şöyle tanıtmaktadır. ‘Malik ed-Dar, Ömer b. el-Hattab’ın azathıdır. Hımyer kabilesindendir ve Cublan’lıdır. Ebu Bekir ve Ömer’den hadis rivayet etmiştir. Kendisinden de Ebu Salih es-Semman rivayette bulunmuştur. O maruf biri idi.**”

Bu ifadelerden hiçbirisi, onun adalet ve zaptla bilinen birisi olduğuna delalet etmemektedir. “*O maruf biri idi.*” ifadesi, hiçbir hadisçinin ıstılahında, mutlak olarak ta’dil veya tevsik ifade eden bir lafız değildir. İfade edeceği yegane anlam, ravinin şahsının mechul olmayışındır. Halinin değil.

Yani Malik ed-Dar’ın “**hali**” hâlâ **mechul**!

Aynı sayfalarda diyor ki: “**İmam Buhari, Tarih-i Kebir’inde onu zikrettiği halde, aleyhinde bir şey dememiştir.**”

Buhari’nin, **Tarih**’inde zaten böyle bir şartı da yoktur.

Tarih’inde Muhammed b. İbrahim el-Bahili,²⁷⁵ Muhammed b. İbrahim b. Abdullah el-Haşimi²⁷⁶ ve Velid b. Ebi Velid’den rivayeti olan İbrahim b. İshak;²⁷⁷ Talha b. Keysan’dan rivayeti olan İbrahim b. İshak²⁷⁸ gibi daha birçok mechul aleyhinde de bir şey dememiştir.

Hatta Muhammed b. Eş’as b. Kays el-Kindi²⁷⁹ ve Muhammed b. İbrahim el-Yeşkuri²⁸⁰ gibi maruf zayıflar aleyhinde de bir şey dememiştir.

Üstelik Buhari, onun lehine de bir şey dememiştir. İsbat edilmesi gereken şey, “**aleyhine bir şey söylenmediği**” değil “**lehine bir şey söylendiği**” dir.

Yani Malik ed-Dar’ın “**hali**” hakkında, hâlâ bir şey bilmiyoruz.

Aynı sayfalarda diyor ki: “**İbn-i Hibban onu, es-Sikat’ında zikretmekte ve hakkında menfi bir söz söylememektedir.**”

İbn-i Hibban’ın *Sikat*’taki yöntemi, hakkında bir cerh bilmediği ravilerin hepsine -şahısları mechul değilse- sika olarak hükmetmektir.

274 İbn-i Hacer, *Nuzhetu’n-Nazar*, 50, *Takrib*, 81

275 Buhari, *Tarihu’l-Kebir*, 1/23

276 a.g.e., 1/26

277 a.g.e., 1/27

278 a.g.e., 2/273

279 a.g.e., 1/26

280 a.g.e., 1/22

İbn-i Hacer diyor ki: “İbn-i Hibban’ın, aynının cehaleti ortadan kalkan ravinin, cerh edildiği ortaya çıkıncaya kadar adaletine hükmedilmesiyle alakalı görüşü **acayıp** bir görüştür. Oysa cumhur bunun hilafıdır. Bu kitabında Ebu Hatim ve başkalarının mechul saydığı birçok kimseyi zikretmektedir. Sanki İbn-i Hibban’a göre, kendisinden meşhur birisinin rivayette bulunduğu kimsenin “**aynının**” bilinmezliği ortadan kalkmaktadır... Ancak onun dışındakilere göre “**halinin**” cehaleti hâlâ bakidir.”²⁸¹

“Evet, İbn-i Hibban, onu *Sikat*’ında zikretmiş olabilir. “Onu mechulleri tevsik etmedeki kuralıyla *Sikat*’ta zikretmiştir.”²⁸²“Onu ancak, hakkında kendisine bir cerh ulaşmayan mechulleri tevsik etmedeki metoduyla tevsik etmiştir.”²⁸³Zira “Onun bu konudaki metodu, hakkında cerh olduğunu bilmediği kimseleri *Sikat*’ta zikretmektir.”²⁸⁴“Bu ise tesahülün son noktasıdır.”²⁸⁵“Onun tevsik etmede kullandığı bu yol, yolların en zayıfıdır.”²⁸⁶Bu, diğerlerine göre raviyi cehalet sınırından çıkarmaz. Zaten İbn-i Hacer de İbn-i Hibban’ın bu şazlığını reddetmektedir.”²⁸⁷

Yani, Malik ed-Dar’ın adalet ve zaptıyla alakalı hala muteber bir şey bilmiyoruz!

s. 47-123-177 ve devamlarında da şöyle diyor: “***İbn-i Hacer ise bunlara ilaveten şu bilgileri vermektedir “Malik ed-Dar diye bilinen zat, Malik b. İyad’dır ve (asr-ı saadete) yetişmiştir. Muaz ve Ebu Ubeyde’den rivayetleri vardır. Kendisinden iki oğlu Avn ve Abdullah rivayette bulunmuştur. Ebu Salih Zekvan tarikiyle Malik ed-Dar’dan Hz. Ömer’in kıtlık senesindeki sözünü Buhari tarihinde (muhtasar olarak) rivayet etmiştir... İbn-i Sad onu Medineli tabiilerin ilk tabakasında zikretmiştir. Hz. Ömer ve Hz. Osman onu mali işlerde görevlendirmiş ve bu yüzden ona Malik ed-Dar adı verilmiştir. Ali İbn’ul Medini’den rivayet edildiğine göre o, Hz. Ömer’in hazinedarı idi.” (...)***

“***Elbani onun (İbn-i Hacer’in) ravi Malik ed-Dar’ın mechul olduğuna işaret ettiği şeklinde yorumlamıştı. Hâlbuki İbn-i Hacer’in Malik ed-Dar’ı tanıtıcı mahiyette verdiği bilgiler, böyle bir yoruma mahal bırakmayacak kadar açıktır. Şüphesiz İbn-i Hacer’in söz konusu açıklaması, Elbani’nin yaptığı yorumu anlamsız kılmaktadır.***” (...) “***Bu tesbit bizi Elbani’nin, Malik ed-Dar hakkında İbn-i Hacer’in verdiği biyografik bilgiyi görmediği veya görmezlikten geldiği kanaatine götürmektedir. Bu detaylı bilgiden sonra, Elbani’nin Malik ed-Dar hakkında Munziri ile Heysemi’den naklettiği “onu tanımıyorum” sözünün artık bir kıymet ifade etmediği de anlaşılmaktadır.***”

281 İbn-i Hacer, *Lisanu’l-Mizan*, 1/209

282 Kevseri, *Nuket*, 172 (*Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*’den naklen, s. 178)

283 Kevseri, *Nuket*, 48 (*Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*’den naklen, s. 178)

284 Kevseri, *Makalat*, 309

285 Kevseri, *Nuket*, 48 (*Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*’den naklen, s. 178)

286 Kevseri, *Te’nibu’l-Hatib*, 113- 91 (*Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*’den naklen, s. 183)

287 Kevseri, *Makalat*, 309

1- İbn-i Hacer'in ilaveten verdiği bilgiler arasında biz, ravinin tevsikine delalet edecek bir tek lafız göremedik. Eğer gören varsa bize de gösterebilirsin!

Aktarılan bütün bu bilgiler, ravinin "**halinin**" değil, "**aynının**" cehaletini giderir. Dedığımız gibi, Hoşafçı, ya ikisinin arasını ayırd edememekte ya da okuyucunun gözünü doldurup kandırmaya çalışmaktadır.

2- İbn-i Hacer'in raviyi tanıtıcı mahiyette verdiği bilgiler, onun sadece aynını tanıttığı için, Elbani'nin yorumunu -hem de **şüphesiz!**- anlamsız kılmakta falan değildir. Elbani başka bir cehaletten bahsetmekte, Hoşafçı başka bir cehaleti gidermektedir.

3- Elbani'nin, İbn-i Hacer'in verdiği "**biyografik bilgiyi**" görmemiş olması gibi bir ihtimal ve görmezden gelmesi gibi bir ihtiyaç yoktur.

Neticede bunlar sadece "**biyografik bilgilerdir**" ve ravinin "**aynını**" tanıtmaktadır.

Elbani'nin aradığı ve bulamadığı, bundan dolayı raviye mechul dediği bilgiler ise ravinin "**halini**" tanıtan "**cerh ve ta'dil bilgileridir.**"

İbn-i Hacer, bu eserleri, hiç şüphesiz, sadece birinci tür bilgileri vermek için değil, esas itibarıyla ikinci tür bilgileri vermek için telif etmiştir.

Buna rağmen kaynaklara olan vukufiyetiyle beraber, hakkında bir tevsik bilmiyor olmalı ki, buna delalet edecek tek bir nakil yapmamakta, tek bir lafız kullanmamaktadır.

4- "**Bu detaylı bilgilerde**" tevsike delalet edebilecek tek bir lafız ve nakil bulunmadığı için -Munziri ve Heysemi "**onu tanımıyorum**" demeselerdi bile- ravinin adalet ve zapt açısından "**hali**" ortaya çıkmış olmazdı.

Kaldı ki bir de ortada "**ne kıymet ifade ettiği**" malum bu sözleri bulunmaktadır.

s. 42-123-178 ve devamlarında diyor ki: "**Hiz. Ömer gibi, rivayet konusunda tesebbüt ve ihtiyat sahibi bir zatın, resmî veya özel malî işlerde onu istihdam etmesi, ravi Malik ed-Dar'ın zapt ve adaletinin bir göstergesi sayılmalıdır.**"

Aktarılan biyografik bilgilerin sahih olduğunu farzedip diyelim ki Ömer *radiyallahu anh*'ın bu fiili, onun güvenilir bir kimse olduğuna delalet etsin.

Peki cerh ve ta'dil kitaplarının güvenilir, dindar, salih, abid, zahid, hatta âlim olduğu ittifak konusu olan birçok kişinin zaptlarındaki problemler dolayısıyla cerhedilip zayıf sayıldığıyla dolu olduğundan Hoşafçı'nın haberi yok mudur?

Diyelim Ömer *radiyallahu anh*'ın bu fiili, onun güvenilir bir kimse olduğuna delalet etti. Beytu'l-Mal'deki koyunların, develerin ve hurmaların hesabını tutabiliyor olması da rivayetteki zabtına mı delalet edecek?! La havle vela kuvvete illa billah!!

Ayrıca İbn-i Hacer de Ömer *radiyallahu anh*'ın bu fiilini adalet ve zaptın bir göstergesi olarak saymamış olacak ki bu sözleri kendi aktardığı halde ne başında ne ortasında ne de sonunda onun tevsikine delalet edecek bir hüküm veya lafız zikretmektedir.

Yani, Malik ed-Dar'ın tevsikiyle ilgili hâlâ bir şey bilmiyoruz.

s. 42-123-178'de diyor ki: “**Ebu Ya'la el-Halili el-Kazvini'de Malik ed-Dar'ın sika oluşunda ittifak edilen kadim bir tabii olduğunu ve tabiinin ondan övgüyle bahsettiklerini ifade etmektedir.**”

1- Hoşafçı, Ebu Ya'la el-Halili el-Kazvini'nin kim olduğunu ve bu sözü nerede söylediğini gerçekten biliyor mu bilmiyoruz ama, bu sözü aktardığı yer, onun nerede geçtiğini zikretmemiş olacak ki o da kitabında üç defa aynı kelimelerle tekrar ederek aktardığı halde, nerede geçtiğini zikretmemektedir.

İçinde, bahse konu olan ravinin, “**sika oluşunda ittifak edilen**” birisi olduğuna dair bir lafız bulunan bu söz, Hoşafçı'nın en sağlam malzemesi olması gerekirken, aktardığı kaynağa pek güvenememiş olacak ki, delil olmayan şeylerle bir kaşık suda fırtına koparmaya çalışırken, en sağlam delilmiş gibi görünen bu nakille alakalı zikrettiği üç yerde de susmayı tercih etmektedir.

2- Halili, iddia edilen bu sözü, **İrşad**'da söylemektedir. Onun sözü Hoşafçı'nın ilavesinden arınmış haliyle tam olarak şöyledir:

“Eski bir tabiidir. Üzerinde ittifak edilmiştir. Tabiiler ona sena etmiştir. Çok rivayeti olan birisi değildir.”²⁸⁸

Yani Halili'nin ibaresinde “**sika oluşunda ittifak edilen**” diye bir ifade bulunmamaktadır. Hoşafçı'nın aktardığı “**sika**” lafzı, asla geçmemektedir.

Dolayısıyla ihtimaldir ki, üç defa zikretmiş olmasına rağmen bir kaynak vermeyen ve hakkında bir tek kelime etmeyen Hoşafçı, foyasının ortaya çıkacağından endişe etmektedir.

3- Tabiilerin ona sena ettiğini ifade eden Halili, sena edenlerin kimler olduğunu ve ne şekilde sena ettiklerini beyan etmemektedir. Bir kimsenin dindarlığına, takvasına, zühdüne, hatta ilmine övgüde bulunmak, onu hadis rivayetinde tevsik etmek anlamına gelmemektedir. Aksine, belirttiğimiz gibi dindarlıkları ve diğer ilimlerdeki üstünlükleri ittifak konusu olan nice zat, hadis rivayetinde zayıf kabul edilmişlerdir. Cerh ve ta'dil kitapları bunun örnekleriyle doludur. Örneğin İbn-i Adiyy'in *Kamil*'ine bakacak olanlar, ilmine ve fıkına nice övgüler zikredilen Abdurrahman İbn-i Ebi Leyla'nın, zaptı ve kötü hafızası yüzünden tenkidçi imamların hangi sözlerine maruz kalarak zayıf addedildiğini görecektir.²⁸⁹

4- Maruf bir cerh ve ta'dil lafzı olmayan “**üzerinde ittifak edilmiştir**” ibaresini öncekilerden ve sonrakilerden, Halili'den başka kullanan bilinmemektedir.

Halili bu ibareyle ne kastediyor olduğunu açıklamadığı için bunu anlamamanın yegane yolu, kitabındaki bu ve benzer ibareleri hangi münasebetlerde kullandığını tetebbu etmektir.

“**Üzerinde ittifak edilmiştir/Müttefekun aleyh**” lafzı mutlak olarak kullanıldığında akla ilk gelen şey, Buhari ve Müslim'in ittifak ettiği rivayetler

²⁸⁸ Ebu Ya'la el-Halili, *el-İrşad fî ma'rîfet-i ulemai'l-hadis*, 1/313

²⁸⁹ İbn-i Adiyy, *Kamil fî duafai'r-Rical*, 6/187

olsa da burada ve diğer birçok yerdeki kullanımından Halili'nin bunu kasdetmediği hemen göze çarpmaktadır.

Halili, sika oluşu üzerinde ittifak edildiğini kasdettiği yerlerde açıkça **“sikadır ve üzerinde ittifak edilmiştir,”**²⁹⁰**“üzerinde ittifak edilmiş bir sikadır”**²⁹¹ya da **“rivayetinde sikadır, üzerinde ittifak edilmiştir”**²⁹²demektedir. İbn-i Hacer, bunu “yani adaletine” sözüyle açıklamakta, bundan kasdedilen şeyin Buhari ve Müslim'in tahrir etmesi olarak anlaşılmayacağını ifade etmektedir.²⁹³

Öyleyse sika oluşu üzerinde ittifak edildiğini kasdettiği yerlerde, zikrettiğimiz lafızlarla bunu açıkça ifade eden Halili, sadece **“üzerinde ittifak edilmiştir”** sözüyle aynı şeyi kasdetmiyor olmalıdır.

Halili, hakkında sika olduğunu söylemekle yetinmek istemediği büyük imamlarla alakalı **“sikadır, imamdır, âlimdir, üzerinde ittifak edilmiştir;”**²⁹⁴**“üzerinde ittifak edilmiş bir imamdır;”**²⁹⁵**“âlimdir, üzerinde ittifak edilmiştir;”**²⁹⁶**“ilimde imamdır, üzerinde ittifak edilmiştir”**²⁹⁷veya **“imamdır, üzerinde ittifak edilmiştir”**²⁹⁸demektedir. **“Tezkiye edilmiş bir sikadır, üzerinde ittifak edilmiştir;”**²⁹⁹**“üzerinde ittifak edilmiş bir adalet sahibidir”**³⁰⁰ya da **“sikadır, ancak çok hatası vardır, üzerinde ittifak edilmemiştir”**³⁰¹ifadelerini de biraz daha hafif bir ta'dil lafzı olarak kullanmaktadır.

Halili, ilginç bir şekilde, zayıf olan raviler hakkında **“eski bir şeyhtir, üzerine ittifak edilmedi”**³⁰²veya **“kavi değildir ve üzerine ittifak edilmiş birisi değildir”**³⁰³demekte, hakkında kuvvetli cerh olan, zayıflığı şiddetli raviler hakkında ise **“onu zayıfladılar ve üzerinde ittifak etmediler”**³⁰⁴veya **“üzerinde ittifak edilmiş birisi değildir”**³⁰⁵demektedir.Yani **“üzerinde ittifak edilmiş birisi değildir”** sözüyle şiddetli zayıflığı ifade eden Halili'nin, **“üzerinde ittifak edilmiş birisidir”** sözüyle tevsik kasdediyor olması çok uzak bir ihtimaldir.

Yani **“üzerinde ittifak edilmiş birisidir”** ibaresi, **“sikalığı üzerinde ittifak edilmiş birisidir”** anlamına geliyor dersek, **“üzerinde ittifak edilmiş birisi değildir”** ibaresine de **“sikalığı üzerine ittifak edilmemiştir”** veya **“zayıflığı üzerinde ittifak edilmiş birisi değildir”** anlamına mı geliyor diyeceğiz?

290 Halili, *İrşad*, no: 290-295-298-312

291 a.g.e., no: 891

292 a.g.e., no: 163

293İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/294

294 Halili, *İrşad*, no: 368

295 a.g.e., no: 444

296 a.g.e., no: 16

297 a.g.e., no:32

298 a.g.e., no: 106

299 a.g.e., no: 564

300 a.g.e., no: 135

301 a.g.e., no: 701

302 a.g.e., no: 131

303 a.g.e., no: 163

304 a.g.e., no: 174

305 a.g.e., no: 228, 82, 172

Hem de bununla şiddetli zayıflığı ve münkerliği kasedettiği bir yerde!³⁰⁶
Doğrusu bu pek mümkün görünmemektedir.

5- Halili'nin celaleti bir kenara, Zehebi onun, "hafızasına güvendiği ve kaynaklara dönmediği için"³⁰⁷"bu kitabında pek çok evham yaptığı"³⁰⁸ve "yanlışları olduğunu,"³⁰⁹hatta "hocası olan Hakim'in bile ölüm tarihinde şaşırdığını"³¹⁰ifade etmektedir.

Halili'nin Malik ed-Dar hakkında önünde ve arkasında bir cerh ve ta'dil lafzı zikretmeden "**üzerinde ittifak edilen birisidir**" demesi, kitabında yok denecek kadar az, (bir veya iki defa) ender bir kullanım şeklidir.

Bu, söz konusu lafzın nüssahlar tarafından yanlışlıkla yazılmış olma ihtimaliyle beraber, Halili'nin bahsedilen evham ve yanlışlıklarından biri olabileceği fikrini gündeme getirmektedir.

Aklımıza gelen ikinci bir ihtimal ise "**âlimdir, üzerinde ittifak edilmiştir**" ve "**imamdır, üzerinde ittifak edilmiştir**" örneklerinden, yani "**âlim olduğu üzerinde ittifak edilmiştir**" ve "**imam olduğu üzerinde ittifak edilmiştir**" anlamları çıkarabileceği gibi "**eski bir tabîûdir ve üzerinde ittifak edilmiştir**" sözünden de "**tabîû oluşu üzerinde ittifak edilmiştir**" anlamı çıkarılabilir.

Bu bilgiler ışığında üçüncü bir ihtimal olduğu da gözükmemektedir.

Ayrıca İbn-i Hacer de Halili'nin *İrşad*'ına muttali olduğu, *Tehzib*'de ondan çok kereler nakiller yaptığı, dolayısıyla Malik ed-Dar hakkındaki bu sözden haberdar olduğu halde, bunu Malik ed-Dar'ın tevsik edilmesine yeterli olarak görmemiş olacak ki aktardığı onca biyografik bilgi arasında bunları zikretme gereği bile duymamıştır.

6- Denilebilir ki, İbn-i Hibban'ın, mechulleri tevsik etmedeki metodu -bahsi geçtiği üzere- malumdur.

İbn-i Hacer, bu metodun İbn-i Hibban'ın hocası olan İbn-i Huzeyme'nin mezhebi olduğunu söyleyerek³¹¹bu metodu ondan aldığına işaret etmektedir.

Aynı metod, hocası İbn-i Hibban'dan Hakim'e de sirayet etmiş, hatta Irakî'nin söylediği gibi bu tesahül, Hakim'de hocası İbn-i Hibban'dan daha aşırı bir hale gelmiştir.³¹²

Hatırlanacağı üzere Halili de, tesahülü İbn-i Hibban'dan daha aşırı sayılan Hakim'in öğrencisidir.

Dolayısıyla İbn-i Huzeyme'den, öğrencisi İbn-i Hibban'a, ondan da öğrencisi Hakim'e şiddetlenerek intikal eden bu mezhebin, yani mechulleri tevsik etme metodunun, ondan da öğrencisi Halili'ye intikal etmiş olması pek de uzak bir ihtimal değildir.

306 a.g.e., no: 19 ve s. 228

307 Zehebi, *Siyer*, 17/166

308 Zehebi, *Tezkiratu'l-Huffaz*, 3/1124

309 Zehebi, *Siyer*, 17/166

310 Zehebi, *Siyer*, 17/166

311 İbn-i Hacer, *Lisanu'l-Mizan*, 1209

312 Suyûtî, *Tedribu'r-Ravi*, 1/107

Yani Hoşafçı'nın, cebinden “**sika**” ilavesi yaparak aktardığı Halili'nin sözü, gerçekten Hoşafçı'nın aktardığı gibi bile olmuş olsa -ki öyle değildir- dâhili ve harici karineler ışığı altında bu tevsike de itibar edilmezdi.

Yolun sonunda Malik ed-Dar'ın adalet ve zabtla maruf bir ravi olduğunu, mechul olmadığını tesbit ettikleri için sevinen Hoşafçı'nın hevesi kursağında kalmıştır.

Zira Malik ed-Dar'ın “**hali**” ile alakalı hâlâ bir şey bilmiyoruz.

Beşincisi: s. 182'de diyor ki: “**Bazıları İbn-i Hacer'in hadisi sahih kabul ettiğini inkâr etmişlerdir. Bu ölçüsüzlüğü İbn-i Hacer'in Fethu'l-Bari'deki sözlerine rağmen yapmaları anlaşılır gibi değildir. İbn-i Hacer'in bu rivayeti İbn-i Ebi Şeybe sahih bir senetle yapmıştır sözlerini, sonrasında da aktardığı bu kıssayı acelecilikten mi görmediler acaba?**”

Devamında “(İbn-i Hacer'in) **bu rivayetin senedi sahihtir sözü**”

Devamında “**İbn-i Hacer'in isnad sahihtir sözleri**”

s. 175'de “**İbn-i Hacer, İbn-i Ebi Şeybe'nin rivayet ettiği bu hadisin isnadının sahih olduğunu zikretmektedir.**”

s. 179'da “**Rivayetin, İbn-i Hacer'in tesbitine göre sahih bir isnadla sübutu**”

s. 182'de “**Hayır, İbn-i Hacer bu rivayeti sahih görmemiştir diyenlerin yüzüne bu gerçeği haykırmaktadır.**”

Hoşafçı, Elbani'nin, *Fethu'l-Bari*'deki bu sözleri aktardığını, hatta rivayeti İbn-i Hacer'in siyakiyla serdettiğini³¹³ gördüğü halde, söyleyecek ciddi bir sözü olmadığı için “**acelecilikten mi görmediler acaba**” diyerek ucuz polemik yapmaya çalışmaktadır.

Hoşafçı, senedin sıhhatiyle hadisin sıhhati arasındaki farkı bilmediği için, İbn-i Hacer'in senedle ilgili sözlerini, hadise verilmiş bir hükümmüş gibi anlamakta, okuyucuya da böyle aktarmaktadır.

Üstelik İbn-i Hacer'in senedle ilgili ibaresini **altı ayrı sigayla** zikretmesine rağmen bir tanesinde bile İbn-i Hacer'in kendi sözleriyle aktarmaya muvaffak olamamıştır.

Biz onun, bunu acelecilikten değil, ama okuyucuyu kendi kasıtlı anlayışına ikna etmek için yaptığını iyi biliyoruz!

Bunu da yapmak için -zayıf da olsa- bir delili vardır herhalde diye düşünüyoruz.

İbn-i Hacer'in ibaresi tam olarak -en başta da aktardığımız gibi- şöyledir: “**İbn-i Ebi Şeybe, Ebu Salih es-Semman'ın rivayetinden, Malik ed-Dar'dan sahih bir isnad ile rivayet etti.**”³¹⁴

Biz İbn-i Hacer'in böyle bir ifade tarzını neden tercih ettiğini en başta zaten anlatmıştık.

Onun “**hadisi sahih kabul ettiği,**” Hoşafçı dışında ıstılahtan az çok anlayan hasmımız içinde, uzak da olsa bir ihtimal değildir diye düşünüyoruz.

313 Elbani, *Teveşşül*, 118

314 İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 2/495

Eğer İbn-i Hacer'in bu ibaresi, Hoşafçı'nın okuyucuya empoze etmeye çalıştığı gibi, ya **"Bu rivayeti İbn-i Ebi Şeybe sahih bir senetle yapmıştır."** ya **"Bu rivayetin senedi sahihtir."** ya **"İsnadı sahihtir."** ya da **"Sahihi bir isnadla sabit olmuştur."** anlamlarına geliyorsa, siz de bize neden bu ifade şekillerinden birini değil de bizim aktardığımız ibareyi tercih ettiğini anlatın!

Aynı İbn-i Hacer'in "Said, Ma'mer ve diğerlerinin Katade'den aktardığı, Katade'nin 'bize anlatıldı' ve diğer bir lafızda 'bize ulaştı' dediği" -anlatan ve ulaştırmanın kim olduğunu söylemediği-bir hadisi zikrettikten sonra, "Senedi sahihtir."³¹⁵ demesi de, Katade'nin şeyhinin cehaletiyle beraber, senedin tamamına verilmiş bir hüküm müdür? Yoksa Katade'ye kadar olan kısmına mı?

s. 183'de diyor ki: **"Hadis ilminden nasibi olmayanlar inkâr etseler de İbn-i Hacer'in isnad sahihtir sözleri, aynı zamanda metin sahihtir anlamına gelmektedir."**

Eskiler, "Ya ilimle konuş, ya hilmle sus." demişler.

Biz az önce "Hoşafçı, hadisin sıhhatiyle senedin sıhhati arasındaki farkı bilmediği için" derken meğer ona hüsnü zan ediyormuşuz.

Zira **"bilmemek"** basittir, öğrenmeyle giderilir.

Ancak **"bilmediğini bilmemek ya da bildiğini zannetmek"** mürekkebdir, giderilmesi pek kolay olmaz.

Hoşafçı, bu sözleriyle bu konudaki çap ve müstevasını, dost düşman herkesin ortasında -kendi tabiriyle- haykırmaktadır.

Değil sadece İbn-i Hacer'in, ilim ehlinden herhangi birinin **"isnad sahihtir"** sözlerinin, aynı zamanda **"metin de sahihtir"** anlamına geldiğini, Hoşafçı kimden almış, hele bir anlatsın bize!!

İmam addettiği Kevseri bile, bırakın İbn-i Hacer'i, Buhari ve Müslim'in bile isnadına ittifakla sahih diye hükmettiği hadislerin, şuzuz ve illet ile metnin kabul edilmeyeceğini söylediği halde,³¹⁶ Hoşafçı bu mezhebi hangi imamından almış doğrusu çok merak ettik.

Sahihi hadisi tarif eden İbn-i Hacer, **"Ravinin adaletini, zaptını, senedin ittisalini ve şuzuz ve illetten uzak olmayı..."** belirtirken, Hoşafçı'ya göre bütün bu şartlar isnadla mı alakalıdır? Şuzuz ve illet, metne de taalluk etmez mi?

Yoksa İbn-i Hacer, bu tanımı yaptıktan sonra başka bir yerde kendini bundan muaf tutarak, kendisi için senedin sahih olmasının, şuzuz ve illete bakmaksızın, metnin de sahih olacağı anlamına geleceğini mi belirtmiştir?

Hadis ilminden, gerçekte kimin nasibi olmadığı, bu fenle alakalı çok değil, az bir genel kültür sahibi herkes için apaçık ortadadır.

315 İbn-i Allan, *Futuhatu'r-Rabbaniyye*, 4/37

316 Kevseri, *Nuket*, 90 (*Beyan-ı Telbisi'l-Müfteri*'den naklen, 213) (Kevseri şuzuz ve illetten muhaddislerin kasdettiği doğru manayı değil, birincisini Ahmed Gümari'nin de işaret ettiği gibi fıkhıta Hanefi mezhebine, itikadda ise Cehmiyye'ye muhalefet etmeyi kasdetmektedir.)

Aynı sayfada ve devamında diyor ki: “**Üstelik bunlar, daha bu ilmin mübtedilerinin bile yapmaması gereken bir hata yapmaktadırlar. Nerede kaldı ki hadislerin sahih veya zayıf olduğunu tesbit edebilecek birinden böyle bir hata beklensin. Şöyle demektedirler: “Hadis’in senedinde A’miş’in Ebu Salih es-Simân’dan (böyle) rivayet vardır. A’miş’in müdelles rivayetler yaptığı ittifakla sabittir. Müdelles rivayet yapan kişi sika ve güvenilir de olsa rivayeti makbul değildir. Rivayetin makbul olabilmesi için açıkça kimden işittiğini söylemesi lazımdır.”**

Bu kaideyi aktaranlar maalesef bir hata yapmıştır... Hafız Zehebi (ö. 748-1374) “Mizan’ul-İhtidal” (böyle) adlı eserinde bunu şu şekilde izah etmiştir: “...Eğer “ondan bana geldi” ifadesi onun çokça rivayet yaptığı İbrahim, İbn Ebi Vail (böyle), Ebu Salih es-Simân (böyle) gibi hocalarından biriye, burada tedlis olmadığına ve rivayetin muttasıl olduğuna hükmedilir.”

1- Hoşafçı’nın “**bu ilmin mübtedilerinin bile yapmaması gereken bir hata**” olarak vafsettiği ta’lil, “**bu ilmin müntehileri bile**” yapmakla beraber, Elbani, *Teveşül*’de böyle bir illetten zaten bahsetmemektedir.

2- “**Bu ilmin mübtedilerinin bile yapmaması gereken bir hata yapmaktadırlar.**” diyerek hava atmaya çalışan Hoşafçı, *-Allah’ın hikmeti ya!*-iki satır sonra “**bu ilmin mübtedilerinin bile yapmayacağı bir hata**” yapmakta, Ebu Salih es-Semman’ın lakabını yanlış okuyarak “**es-Simân**” diye zabt etmektedir. Bir harf değişik, bir harf eksik, bir harfte şapkalanmış olarak arka sayfada da aynen tekrar edilen bu zaptın, matbaa hatası olma ihtimali görünmemektedir.

Ebu Salih’in ismi Zekvan, lakabı da es-Semman’dır. ez-Zeyyat da denir. Yağ ticaretiyle uğraştığı için bu lakaplarla anılmaktadır.

3- Birkaç satır sonra, Zehebi’nin kitabının ismini “Mizan’ul-İhtidal” diye zapteden Hoşafçı, “**bu ilmin mübtedilerinin bile yapmayacağı bir hata**” daha yapmaktadır. Kitabın ismi (h) ile “Mizan’ul-İhtidal” değil (ayn) ile “*Mizanu’l-İ’tidal*”dır.

4- Birkaç satır sonra A’miş’in çokça rivayet yaptığı şeyhler arasında İbn Ebi Vail’in zikri geçerken bu açık tahkik veya baskı hatasını farkedemeyen Hoşafçı, yine hata yapmaktadır. Zira A’miş’in çokça rivayet yaptığı şeyh “Şakik b. Seleme Ebu Vail”dir; İbn Ebi Vail değil.

5- Bu ilmin müntehilerinin birçoğundan, A’miş’in Ebu Salih dahil adı geçen şeyhlerden an’aneyle yaptığı rivayetlerin açıkça veya ima ile ta’lil edildiği de çokça variddir.

Kerabisi, A’miş hakkında diyor ki: “Zeyd b. Vehb’den çokça tedlis yapmıştır. Ebu’d-Duha’dan, **İbrahim b. Yezid’den, Ebu Salih’ten,** Mücahid’den ve **Şakik’ten,** bunların hepsinden tedlis yapmıştır.”³¹⁷

İbrahim b. Yezid, en-Nehai’dır. Ebu Salih, es-Semman’dır. Şakik ise Ebu Vail’dir.

A'meş'in Ebu Salih es-Semman'dan an'aneyle rivayet ettiği bir hadis hakkında **Süfyan es-Sevri**, "A'meş, bu hadisi Ebu Salih'ten duymamıştır."³¹⁸ derken **İmam Ahmed** şöyle demektedir: "Bu hadisin aslı yoktur. A'meş'ten rivayet edenlerden hiç kimse, onun 'Ebu Salih bize anlattı.' dediğini söylememiştir. A'meş, zayıflardan hadis aktaran birisidir."³¹⁹

Hadisi, A'meş'in Ebu Salih'ten kesinlikle duymadığını ifade eden **Ali İbnu'l-Medini** buna delil olarak başka bir tarikte gelen "Ebu Salih'ten bana bildirildi." ifadesini göstermektedir.³²⁰

Aynı şekilde **Beyhaki** de şöyle söylemektedir: "Bu hadisi A'meş, kesinlikle Ebu Salih'ten duymamıştır. Bir adamın Ebu Salih'ten aktardığını duymuştur."³²¹

A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yaptığı bir rivayetle alakalı olarak **Hakim** şöyle demektedir: "A'meş, bu hadisi Ebu Salih'ten duymamıştır. Oysa ashabının çoğu ondan bu şekilde munkatı olarak aktarmaktadır." Aynı hadisin A'meş'in Süheyl b. Ebi Salih'ten, onun da babasından, yani Ebu Salih'ten rivayet edilen başka bir tarikini aktardıktan sonra "Bunun benzerleri ve örnekleri hadiste çoktur." demektedir.³²²

A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yaptığı başka bir rivayetle alakalı olarak **Tirmizi** şöyle der: "A'meş burada tedlis yaptı denmiştir. Zira bazıları ondan 'Ebu Salih'ten bana aktarıldı.' diyerek rivayet ettiğini nakletmiştir."

A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yaptığı başka bir rivayetle alakalı olarak **Bezzar** şöyle demektedir: "Bu hadisin sözleri münkerdir. Herhalde A'meş bunu sika olmayan birisinden alıp tedlis yaptı. Böylece senedin zahiri sahih gibi göründü. Benim indimde hadisin aslı yoktur."³²³

A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yapmış olduğu başka bir rivayet hakkında **İbn-i Hacer**, "A'meş'in an'anesi olmasaydı (yani tedlis ihtimali) sened, Buhari'nin şartına göre olurdu." demektedir.³²⁴

A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yaptığı başka bir rivayetle alakalı "A'meş, tedlis ehli birisidir. Bunu sika olmayan kimselerden almış olabilir." diyen **Ebu'l-Fadl el-Herevi**, bu sözünü, A'meş'in bazı ashabından, onların da Ebu Salih'ten aktardığı başka bir tarikle isbat etmektedir.³²⁵

Bunu aktaran **İbn-i Receb**, "Ebu Salih'ten bize aktarıldı." ifadesi geçen başka bir tarik dolayısıyla, **Ebu'l-Fadl el-Herevi ve Darakutni**'nin itiraz ettiğini aktarıp şöyle demektedir: "A'meş'in, bu hadisi Ebu Salih'ten işitmediği ortaya çıkmıştır. Yani A'meş, hadisi kimden aktardığını söylememiştir."³²⁶

Buhari'nin şerhinde ise A'meş'in, Ebu Salih'ten işittiğini tasrih ettiği bir rivayetle alakalı olarak "Bununla (A'meş'in) (Ebu Salih'ten) tedlisinden emin

318 İbn-i Ebi Hatim, *Takdimetu'l-Ma'rife*, 82

319 İbnu'l-Cevzi, *İleti'l-Mütenahiye*, 1/433 no: 633

320 a.g.e. Aynı yer

321 Beyhaki, *Sünenü'l-Kubra*, 1/430

322 Hakim, *Ma'rifetu Ulumi'l-Hadis*, 35

323 İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 8/317 (İbn-i Hacer, bu illetin geçerli olmayacağını bir başka tarikteki tasrihle isbat etmektedir. Bunun "mübtedilerin bile yapmayacağı bir hata" olmasıyla değil!)

324 İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 10/519

325 İbn-i Receb, *Camiu'l-Ulum-i ve'l-Hikem*, 336 no: 36

326 İbn-i Receb, *Camiu'l-Ulum-i ve'l-Hikem*, 336 no: 36

olunmuştur.” demektedir.³²⁷ Yani tasrih yoksa emniyet de yoktur.

A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yaptığı başka bir rivayetle alakalı olarak **Busiri**, “İsnadın Ebu Hureyre'ye kadar olan kısmıyla ilgili konuşulmuştur. Zira Süleyman b. Mehran el-A'meş tedlis yapar.” demektedir.³²⁸

Bu nakillerden sonra;

1- “Bu ilmin müntehilerinden” zikri geçenler, A'meş'in Ebu Salih'den an'aneyle yaptığı rivayetlerde tedliste bulunduğunu ifade etmekte, birçoğu bunu örneklerle isbat etmektedir.

2- Dolayısıyla Zehebi'nin sözünü ettiği şekilde bunlarda tedlis olmadığına hükmetmek, muttarid bir kaide değildir.

3- Yani A'meş'in Ebu Salih'ten an'aneyle yaptığı rivayeti, tedlisle ta'lil etmek **“Bu ilmin mübtedilerinin bile yapmaması gereken bir hata”** değil, **“bu ilmin müntehilerinin bile”** çokça yaptığı bir iştir.

4- Ahmed b. Hanbel, Süfyan es-Sevri, Ali İbnu'l- Medini, Kerabisi, Tirmizi, Beyhaki, Darakutni, Ebu'l-Fadl el-Herevi, Hakim, Bezzar, İbn-i Receb, İbn-i Hacer ve Busiri gibi “bu ilmin müntehilerinin,” hatta imamlarının; açıkça veya işaretle ifade ettikleri bir ta'lile **“bu ilmin mübtedilerinin bile yapmaması gereken bir hata”** diyen, meşhur ravilerin ve meşhur kitapların isimlerini bile doğru zaptedemediği halde hava atmaya çalışan Hoşafçı, bilemiyoruz bu ilmin neresindedir?

s. 184'de diyor ki: **“Elbani diyor ki “hadisin sahih olduğunu kabul etsek bile peygamberin zatı ile değil, duası ile tevessül olur. Hz. Abbas'ta olduğu gibi...” Bu sözle Elbani, vefat etmiş olan peygamberimizin, mezardan bizim için Allah'a dua edeceğini kabul etmiş olur.”**

Hoşafçı, Elbani'nin sözlerini gerçekten okuyup anlıyor mu, yoksa onun namına okuduğunu söyleyip uyduran başka birisi mi var?

Elbani bunu nerede söylüyor?

Elbani'nin bununla alakalı söylediği söz şudur:

“Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zatıyla tevessül ile ondan dua talep etmek arasındaki fark.

Dördüncü vecih: Bu eserde, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile tevessülle alakalı bir şey yoktur. Aksine bunda olan, Allah'ın ümmetine yağmur vermesi için, O'ndan dua etmesini istemektir. Bu ise önceki hadislerin içermediği, apayrı bir meseledir.

Selef-i salih âlimlerinden hiç kimse bunun caiz olduğunu söylememiştir. Yani vefatından sonra Nebi *aleyhisselam*'dan dua istemeyi kastediyorum.”³²⁹

Hoşafçı'nın iddia ettiği sözüyle değil de kitabından, kendi lafızlarıyla aktardığımız bu sözleriyle, sizce Elbani neyi kabul etmiş olur?

³²⁷ İbn-i Receb, *Fethu'l-Bari*, 3/465-466

³²⁸ Ahmed Şakir, *Şerhu Müsned-i İmam Ahmed*, 13/183 no: 7439 (Busiri'nin bu sözünü *Mısbahu'z-Zücace*'nin mevcut baskılarında bulamadık. Bununla beraber Ahmed Şakir gibi, Sindi de haşiyesinde bu sözü *Zevaid*'den nakletmektedir (1/72). İbn-i Mace'nin tahkikinde, Muhammed Fuad Abdulkaki (1/36) ve Sıdkı Cemil Attar (43)'da bu sözü Busiri'ye nisbet etmektedir. Ahmed Şakir bu illeti, işitmenin tasrih edilmesiyle cevaplamaktadır. Bu ta'lilin “mübtedilerin bile yapmaması gereken bir hata” olmasıyla değil!

s. 186 ve devamında, **“Benim ölümüm de sizin için hayırlıdır. Çünkü amelleriniz bana (kabrimde) arz edilir. Hayır görürsem Allah’a hamdederim, şer görürsem Allah’tan sizin için af dilerim.”** ile **“Yaptığınız işler mezardaki yakınlarınıza ve tanıdıklarına (böyle) gösterilir. İşleriniz iyi ise sevinirler, iyi değilse ya Rabbi, iyi işler yapmaları için kalplerine ilham eyle derler.”** şeklindeki hadisleri aktarmakta **“Bizi duyan şehitlerin bizim için Allah’a dua etmelerine engel olacak veya yasaklayan zayıf dahi olsa bir delil yoktur.”** demektedir.

Yani onlar mezarda bizim için dua edebiliyorlarsa, onlardan bunu istemek de meşrudur demek istemektedir.

Ardından **“bu delillere zayıf demeniz yeterli değildir”** sözlerinden, zikrettiği hadislerin zayıf olduğunu,³³⁰ Hoşafçı’nın da zaten bildiği sonucunu çıkarıp hadislerin senetleriyle alakalı konuşmayacağız.

Zayıf olan iki hadisten, Nebi *aleyhisselam* ile ölmüş olan yakınlarımızın, bize dua ediyor oldukları sonucu çıkarılmaktadır.

Zaten ölü olmayan şehitlerin de buna mani ve yasaklayıcı bir delil olmaması ile bize dua edebilecekleri ifade edilmektedir.

Nebi *aleyhisselam*’ın, Aişe *radiyallahu anha*’ya **“Eğer sen öldüğünde ben hâlâ hayattaysam, senin için istiğfar eder ve sana dua ederim.”**³³¹ şeklinde söylediği sahih sözünü ve bu sözün delaletini, daha önce açıklamıştık, ama diyelim ki Hoşafçı’nın varsayımları doğru.

Peki bizim, uzaklardan bile olsa seslenerek onlardan dua isteyebileceğimizin meşru olduğu nereden çıkmaktadır?

Yaşayan, karşımızda hazır olan ve istediğimiz şeye sahip olan bir kimseden bile her şeyi isteyebilmek, her halükarda caiz değilken, dua edebiliyorlar diye, ölü olmalarına, uzakta olmalarına rağmen onlara seslenip dua isteyebileceğimizin caiz olduğu hangi delile dayanmaktadır?!

Zayıf da olsa yasaklayıcı bir delil olmadığına mı?!

Nebi *aleyhisselam* ve ölmüş olan salihlerden, dua edebiliyorlar diye bunu talep etmek caiz ve meşru derken, ölmüş herhangi bir akrabamızdan da (örneğin köydeki mezarda yatan dedemizden) seslenerek bizim için dua etmesini isteyebilir miyiz?

Meleklerin bizim için dua ve istiğfar ettikleri, Kur’an ve sahih sünnette sabittir.³³²

Bizim için istiğfar ediyorlar diye **“Ey arşı taşıyan melekler, günahlarım için Allah’tan affolunmamı dileyin.”** diye seslenmek de meşru mudur?

Nebi *aleyhisselam*, “Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi ilim talebeleri için istiğfar ederler. Denizdeki balık bile...”³³³ buyurmaktadır.

330 Elbani, *Silsiletu’l-Ehadisu’d-Daife*, no: 957, no: 2963

331 Buhari, *Sahih*, 7217

332 Gafir, 7; Şura, 6; Buhari, 1442; Müslim, 2336

333 Ebu Davud, 3641; Tirmizi, 2682; İbn-i Mace, 223

İstiğfar ediyorlar diye ilim talebelerinin deniz kenarına gidip “**Ey balıklar, şu günahları işledim, benim için Allah’tan af dileyin;**” “**Ey kuşlar, benim için istiğfar edin**” ya da “**Ey köstebek, Allah’a dua et de bana mağfiret etsin.**” demeleri de meşru mudur?

Ölmediğini³³⁴sizin de kabul ettiğiniz Meryem oğlu İsa *aleyhisselam*, körleri iyi ediyor, ölüleri diriltiyordu.³³⁵

Buradan hareketle, âmâ birisi, “**Ey İsa, gözümü iyileştir.**” diye seslenebilir mi?

Veya sevdiği bir yakını ölen bir kimse, “**Ey İsa, ölümü dirilt.**” diye nida edebilir mi?

Bunları yapıyordu diye, İsa *aleyhisselam*’dan bunları talep etmek meşru mudur?

Yoksa yine “**Bunları da yapmamızı yasaklayan, zayıf da olsa bir deliliniz yok.**” mu diyeceksiniz?!

334 Nisa, 157

335 Al-i İmran, 49; Maide, 110

VI. HADİS

Adem aleyhisselam'ın Tevessülü

Adem *aleyhisselam*, hata işlediği zaman “Ya Rabbi, Muhammed hakkı için Senden af diliyorum.” dediği rivayet.³³⁶

Birincisi: Hadis, şiddetli bir şekilde zayıf, münker ve hatta ilim ehlinen bazılarının söylediği gibi bâtıldır ve uydurmadır. Allah'ın dininde böylesi bir rivayete itimad etmek, onu hüccet kabul edip üzerine ahkâm bina etmek asla caiz ve helal değildir.

Hadisin merfu bütün rivayetlerinin üzerine dayandığı yegâne isim, **Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem**'dir.

Bu kişi, ilim ehlinin ittifakıyla zayıftır. Onu Ali İbnu'l- Medini, Ebu Hatim er-Razi, Ebu Zür'a er-Razi, Ahmed b. Hanbel, Yahya İbn'u Main, Buhari, Nesai, Ebu Davud, Darakutni, İbn-i Huzeyme, Cevzecani, Saci ve İbn-i Sa'd zayıf görmüşlerdir.

Tahavi, onun hakkında “Hadisi, hadis ilmi ehlince, zayıflığın son noktasındadır” derken, İbn-i Cevzi de “Zayıf olduğuna icma ettiler.” demektedir.³³⁷

Hadisi rivayet eden Hakim, onu “**kendilerinden rivayet alınmayacağını ve kendileriyle ihticac edilmeyeceğini**” belirttiği zayıflar arasında zikretmekte,³³⁸ “babasından uydurma hadisler rivayet ettiğini, bu ilmin ehlinen dikkat edenler için bunun sorumlusunun o olduğunun açık olduğunu” ifade etmektedir.³³⁹

Hadisi rivayet eden diğer bir isim olan Beyhaki de hadisi aktardıktan sonra “Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'in teferrüd ettiğini ve zayıf olduğunu” belirtmektedir.³⁴⁰

Onun zayıf olduğunu Zehebi,³⁴¹ İbn-i Hacer,³⁴² İbn-i Adilhadî³⁴³ ve Zürkani³⁴⁴ de söylemekte, Subki bile “Zayıflığı, iddia edilen hadde ulaşmaz.”³⁴⁵ diyerek asıl itibarıyla zayıf olduğunu kabul etmektedir.

Bu hadis de zayıf olduğunda, hatta büyük çoğunluk tarafından şiddetli zayıf olduğunda ittifak edilen Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'in rivayetidir.

Tek başına bu, rivayetin zayıf sayılmasına yeteceği halde, bir de o, bu rivayette teferrüd etmiş/tek başına kalmıştır.

336 Hakim, *Müstedrek*, 2/615

337 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/507-508

338 İbn-i Hacer, *Lisan*, 7/257

339 Hakim, *Medhal İla's-Sahih*, 1/154

340 Beyhaki, *Delailü'n-Nübüvve*, 5/489

341 Hakim, *Müstedrek*, 2/615; Zehebi, *Mizan*, 2/449 no: 4372

342 İbn-i Hacer, *Takrib*, 578 no: 3890

343 İbn-i Abdi'l Hadi, *Sarimu'l-Munki*, 34

344 Zürkani, *Şerhu'l-Mevahib*, 1/63

345 Subki, *Şifau's-Sikam*, 363

Zayıflığı ondan daha hafif olanların teferrüd ettiği rivayetler bile münker sayılmaktayken³⁴⁶“**hadisi, hadis ilmi ehline zayıflığın son noktasında**”³⁴⁷olan ravinin bu rivayetinin **münker** oluşu şüphesiz, Zehebi³⁴⁸ve İbn-i Teymiyye’nin³⁴⁹cezmettiği, İbn-i Abdil Hadi’nin de teyid ettiği³⁵⁰gibi **uydurma** oluşu da çok kuvvetlidir.

Ayrıca isnadda, Abdullah b. Müslim el-Fihri adında şaibeli başka bir ravi daha vardır.

Zehebi, Hakim’e yaptığı takibde “Bilakis (hadis) uydurmadır. Abdurrahman (b. Zeyd b. Eslem) vâhî’dir. Abdullah b. Müslim el-Fihri ise, “**Bilmiyorum, kimdir bu?**”³⁵¹diyerek, onun mechul olduğuna işaret etmektedir.

Mizan’da ise “Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem’den, içinde “Ey Adem, eğer Muhammed olmasaydı seni yaratmazdım” cümlesi geçen batıl bir haber nakletmektedir”³⁵²diyerek, bu hadise işaret etmektedir.

İbn-i Hacer, Zehebi’nin bu sözünü aktardıktan sonra “bunun (yani Abdullah b. Müslim el-Fihri’nin), kendisinden önce zikredilenle aynı kişi olmasını uzak görmüyorum”³⁵³demektedir.

İbn-i Hacer bununla, Abdullah b. Müslim el-Fihri’nin tercümesinden bir önceki tercüme olan, Abdullah b. Müsellem b. Ruşeyd’i kasdetmektedir.

Onun hakkında ise Zehebi şöyle demektedir: “İbn-i Hibban, onun hadis uydurmakla itham edilen birisi olduğunu, Leys, Malik ve İbn-i Lehia üzerine hadis uydurduğunu, onun hadisini yazmanın helal olmayacağını zikretmektedir.”³⁵⁴

Yani Zehebi’nin mechul olduğuna işaret ettiği Abdullah b. Müslim el-Fihri’nin, hadis uydurmakla ittiham edilen Abdullah b. Müsellem’le aslında aynı kişi olması, İbn-i Hacer’e göre uzak bir ihtimal değildir.

Beyhaki,³⁵⁵Zehebi,³⁵⁶İbn-i Teymiyye,³⁵⁷İbn-i Abdilhadi,³⁵⁸İbn-i Kesir,³⁵⁹Heysemi,³⁶⁰Suyûtî,³⁶¹Zürkani,³⁶²Hafaci³⁶³ve Aliyyü’l-Kari³⁶⁴bu hadisin isnadının zayıf olduğunda hem fikirdirler.

346 Zehebi, *Mizan*, 3/151 (Hoşafçı’nın imam addettiği Kevseri, Buhari ve Müslim’in rivayet ettiği Uraniler hadisini, sahabî olmasına rağmen, Enes b. Malik’in teferrüd ettiği gerekçesiyle reddetmektedir. Bk. *Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*)

347 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/408

348 Zehebi, *Mizan*, 2/449 no: 4372; Hakim, *Müstedrek*, 2/615

349 İbn-i Teymiyye, *er-Raddu A’lâl-Bekri*, 6

350 İbn-i Abdil Hadi, *Sarîmu’l-Munki*, 34-36

351 Hakim, *Müstedrek*, 2/615

352 Zehebi, *Mizan*, 2/449 no: 4372

353 İbn-i Hacer, *Lisan*, 5/12 no: 4462

354 Zehebi, *Mizan*, 2/449 no: 4371

355 Beyhaki, *Delailu’n-Nübüvve*, 5/486

356 Zehebi, *Mizan*, 2/449 no: 4372; Hakim, *Müstedrek*, 2/615

357 İbn-i Teymiyye, *er-Raddu ala’l-Bekri*, 6

358 İbn-i Abdilhadi, *Sarîmu’l-Munki*, 3637

359 İbn-i Kesir, *el-Bidaye ve’n-Nihaye*, 2/323

360 Heysemi, *Mecmau’z-Zevaid*, 8/253

361 Suyûtî, *Menahilu’s-Safa*, 94 no: 381

362 Zürkani, *Şerhu’l-Mevahib*, 1/63

363 Hafaci, *Şerhu’ş-Şifa*, 2/242

364 Aliyyü’l-Kari, *Şerhu’ş-Şifa*, 1/76

İkincisi: Şimdi de Hoşafçı'nın; yanlış, yalan, telbis ve iftiralarla dolu, **“tahric ve değerlendirmelerine”** bakalım.

s. 193'de diyor ki: **“Bu hadis için Zehebi “Bana göre isnadı zayıftır, ravilerden Abdurrahman zayıftır. Abdullah b. Eslem el-Fiheri ise, bunun kim olduğunu bilmiyorum” haberin uydurma olduğunu söylemiştir.”**

Zehebi, **“bana göre isnadı zayıftır”** demiş!

Oysa Zehebi'nin kullandığı iki ayrı ibare **“uydurmadır”**³⁶⁵ve **“bâtıl bir haber”**³⁶⁶şeklindedir. Hoşafçı, ya **“zayıf”** ile **“uydurma”** arasındaki farkı bilmemekte ya da okuyucuyu kandırmaya çalışmaktadır.

“Ravilerden Abdurrahman zayıftır.” demiş!!

Zehebi'nin onun hakkında kullandığı ibare **“vahi”**³⁶⁷dir. Bu tabirin mücerred zayıflığın altında bir mertebe olduğu, ehline ve talebelerince malumdur.

Hoşafçı'nın **“Abdullah b. Eslem el-Fiherî”** dediği kişi ise Abdullah b. Müslim'dir. **Eslem** ise Hoşafçı'nın aklında galiba Abdurrahman'ın dedesinden kalmıştır. Abdullah b. Müslim'in nisbetini birkaç sayfa içinde dört kere **“Fiherî,”** üç kere **“Fehrî,”** bir kere de **“Fihri”** olarak zapteden Hoşafçı'nın bu hali, aslında konuya ne kadar uzak olduğunu örneklerinden biridir.

Zehebi, **“bunun kim olduğunu tanımıyorum”** derken dikkatle tercüme edilmediği için pek anlaşılmasa da, aslında bu ifadeyle onun mechul olduğuna işaret etmektedir.

Zehebi'nin ibaresinin tam karşılığı **“tanımıyorum, kimdir bu?!”** şeklinde olur ki, malum siyer, tarih, mizan, tezkira ve daha nice muhteşem eserin müellifi Zehebi'nin **“tanımıyorum”** demesiyle -örneğin- Hoşafçı gibi birisinin **“tanımıyorum”** demesi arasında fark vardır.

Birincisi onun **mechul** olduğunu, ikincisi ise bunun **cahil** olduğunu ifade eder.

s. 194 ve 200'de diyor ki: **“Zehebi'nin Şeyhu'l İslam dediği şeyhlerinden biri olan Subki... bu hadisin sahih olduğunu söylemiştir.”** ve **“Bir muhaddis ve müctehid olan Subki'nin sahihtir demesi, ona Şeyh'ul İslam diyen talebesi Zehebi'nin uydurmadır demesinden daha mı zayıftır?”**

Zehebi'nin Şeyhulislam dediği şeyhlerinden bir diğeri olan İbn-i Teymiyye de bu hadisin uydurma olduğunu söylemiştir.

Ayrıca **“bir muhaddis ve müctehid olan”** Subki, bu hadise sahihtir derken bunu içtihadıyla değil, kendi ifade ettiği gibi **“Hakim'e itimad ederek,”**³⁶⁸yani onu taklid ederek yapmıştır.

Hoşafçı, **“Şeyh'ul İslam, Muhaddis ve Müctehid”** gibi sıfatlarla göz boyamaya çalışırken, bunu neden söylemiyor?!

365 Hakim, Müstedrek, 2/615

366 Zehebi, Mizan, 2/449 no: 4372

367 Hakim, Müstedrek, 2/615

368 Subki, Şifau's-Sikam, 363

s. 194'de diyor ki: “**Taberani, Beyhaki, Ebu Nuaym, Kastallani sahih bir isnad ile...**”

Taberani'nin *Evsat*'taki isnadında, halini beyan ettiğimiz Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'le beraber başka mechuller de vardır.

Heysemi, “**İsnadda tanımadığım kimseler var.**”³⁶⁹diyerek buna işaret etmektedir.

Hoşafçı, bunu 279 nolu dipnotta “**el-Esvad, (böyle) (Heysemi, Mecmau'z-Zevaid'de (8/253) senedinde tanımadığım (mechul) bir ravi var, dedi.**” şeklinde aktarmaktadır.

Yani Heysemi'nin “**İsnadda tanımadığım kimseler**” ifadesini, “**senedinde tanımadığım bir ravi**” olarak nakletmektedir.

Her halükarda, isnadı malum Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'le beraber mechullerle dolu olan Taberani'nin rivayeti, Hoşafçı'ya göre “**sahih bir isnad ile...**”

Beyhaki'ye gelince, onun üzerine 280 numarasını koyup bizi aynı nolu dipnota ihale eden Hoşafçı, daha sonra Beyhaki'nin sözünü, okuyucunun görmesini istememiş olacak ki, aşağıya 280 nolu bir dipnot koymamış. Dipnotlarda 279'dan sonra 281 geliyor.

Beyhaki'nin de hadisi aktardıktan sonraki ifadesi şöyledir: “Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem teferrüd etmiştir ve o zayıftır.”³⁷⁰

Beyhaki'nin zayıf olduğuna açıkça işaret ettiği isnadı, Hoşafçı'ya göre, hem de bir sonraki sayfada kendisi de “**Beyhaki, hadisin isnadını zayıf kabul etmiştir.**” dediği halde “**sahih bir isnad ile...**”

Kastallani ise **müsnid** bile değil, **nakildir**. Hadisi zikrettikten sonra arkasından Beyhaki'nin deminki sözünü aktarmıştır. Bunu şerheden Zürkani de, onun muradını doğru anlayarak şöyle demektedir “Abdurrahman teferrüd etmiştir, yani başkası ona mütabaat etmemiştir. Bu hadis, ravisinin zayıf olmasıyla beraber, bir de garibdir.”³⁷¹

Yani ortada isnad da, sıhhat de olmadığı halde, Hoşafçı'ya göre “**sahih bir isnad ile...**”

s. 194 ve devamında diyor ki: “**Suyûtî hadisin bazı tariklerinin zayıf olduğunu söylediye de hadisin aslının bazı şahit ve mütabilerle sahih li-gayrihi olduğu kanaatine varmıştır.**”

Suyûtî'nin üzerine koyduğu 281 rakamıyla, aynı nolu dipnotta şöyle demektedir. “**el-Hasais'ul Kubra, sahihtir dedi.**”

Bu düpedüz bir **yalan**, Suyûtî'ye atılmış bir **iftiradır**.

Suyûtî, *Hasais*'in neresinde bu hadis için “**sahihtir**” ibaresi kullanmış, bize gösterebilirler.

281 nolu dipnottaki bu ibarenin yanına, yalan da olsa bir sayfa numarası verip gösteremedikleri gibi, bunu da asla gösteremezler.

369 Heysemi, *Mecmau'z-Zevaid*, 8/253

370 Beyhaki, *Delailu'n-Nübüvve*, 8/253

371 Zürkani, *Şerhu'l-Mevahib*, 1/63

Eğer Suyûtî'nin, mukaddimesinde söylediği “(Kitabı,) uydurulmuş ve reddedilecek haberlerden arındırdım.”³⁷²ifadesine yapışarak, kitabda zikrettiği bütün haberlere “**sahihtir**” dediği sonucuna çıkmaya yeltenirlerse bu gülünç olurç

Zira Suyûtî'nin kendisi, kitabda zikrettiği iki münker hadisın arkasından “Bunları aktarmayı içim hoş karşılamıyor, ama bu işte Hafız Ebu Nuaym’a uydum.”³⁷³demektedir.

Ayrıca Suyûtî, hadisın isnadının zayıf olduğunu, *Şifa*’nın tahririnde açıkça söylemektedir.³⁷⁴

Hoşafçı, Suyûtî'nin, “**Hadisin şahid ve mütabilerle sahih li-ğayrihi olduğu kanaatine vardığını,**” 282 nolu dipnotta, *Mefahim* talikine ihale etmiştir.

Suyûtî bu kanaatini, Alevi Maliki’nin *Mefahim* adlı kitabına yaptığı talikte(!) belirtmediğine göre, bu talikin sahibi her kim ise, bu bahsedilen kanaatin nerede geçtiğini söylememiş olacak ki, Hoşafçı da talikin sahibinin kanaatini, Suyûtî’nin iddia edilen kanaatine kaynak olarak aktarmakla yetinmiş!!

s. 195’de diyor ki: “**Zürkani, Subki, Suyûtî ve Kevseri gibi birçok hadis hafızı ve muhaddisin şehadeti ile, Hakim’in haklı, Zehebi’nin ise haksız olduğu ortaya çıkıyor.**”

Hoşafçı, Zürkani üzerine koyduğu 283 numarasıyla, aynı nolu dipnotta diyor ki: “**Şerh’ul Mevahib, sahihtir dedi.**”

Bu da Hoşafçı’nın yalan ve iftiralarının bir diğeridir. Bu dipnotta da yalan da olsa bir sayfa numarası gösteremediği gibi, Zürkani’nin hadise nerede “**sahihtir**” dediğini gösteremez.

Aynı cümlede iki kere zikrettiği Zürkani’nin, *Şerhu’l-Mevahib*’de “**Bu hadis, ravisinin zayıflığıyla beraber, bir de gariptir.**”³⁷⁵sözüyle neye şehadet ettiğini az önce gösterdik.

Subki’nin de aslında müstakil bir şehadetinin olmadığını, “**hadisi Hakim’e itimad ederek,**”³⁷⁶yani onu taklid ederek sahihlediğini kendisinin söylediğini de ifade ettik.

Kastallani’nin ise konuyla alakalı direkt bir şehadeti olmadığı halde, Beyhaki’nin, isnadın zayıf olduğuna yönelik şehadetini aktardığını beyan ettik.

Suyûtî’nin de isnadın zayıf olduğunu söyleyerek³⁷⁷neye şehadet ettiğini ortaya koyduk.

Yani Hoşafçı, ismi geçen bu kişilere, aksi yönde şehadetleri sabit olduğu halde, hadisın sahih olduğuna şahitlik ettiklerini söyleyerek açıkça iftira etmekte ve okuyucuyu kandırmaya çalışmaktadır.

Kevseri’ye gelince...

372 Suyûtî, *Hasaisu’l-Kubra*, 1/8

373 a.g.e., 147

374 Suyûtî, *Menahilu’s-Safa*, 94 no: 381

375 Zürkani, *Şerhu’l-Mevahib*, 176

376 Subki, *Şifau’s-Sikam*, 363

377 Suyûtî, *Menahilu’s-Safa*, 94 no: 381

Mezhebine ve meşrebine uymadığı için, ümmetin kabulle telakki ettiği, Buhari ve Müslim'in ittifak ettiği hadisleri zayıflayıp,³⁷⁸hafızların uydurma olduğuna ittifak ettiği “Ebu Hanife, ümmetimin siracıdır.” mevzu hadisini takviye etmeye çalışan,³⁷⁹imamlara ve hadis hafızlarına pervasızca ta'n edip İmam Malik ve İmam Şafî'nin nesebine dil uzatan,³⁸⁰İmam Ahmed'in fakih olmadığını ima eden,³⁸¹İbn-i Ebi Şeybe'ye,³⁸²İbn-i Huzeyme'ye,³⁸³Osman b. Said ed-Darimi'ye³⁸⁴ağza alınmayacak sözlerle hakaret eden, ümmetin icmasına muhalefet edip sahabeyi cerh tadil konusu yapmaya kalkarak Enes b. Malik'in hafızasına söz söyleyen,³⁸⁵Abdullah İbn-i Abbas'ı takiiye yapmakla itham eden,³⁸⁶Hafız İbn-i Hacer'e zina iftirası,³⁸⁷Hatib el-Bağdadi'ye oğlancık töhmeti atmaya yeltenen³⁸⁸ve daha nicelerine dil uzatıp ta'n eden Kevseri'nin ise, bizce ve imam ve âlimlerine gıyreti olan herkesce şahitliği zaten makbul değildir.

Hasılı, Hoşafçı'nın saydığı isimlerden, onun iddia ettiği şeye şahitlik edenler, sadece **Subki** ve **Kevseri**'dir.

Kevseri'nin hali zaten bellidir. Subki ise bu şehadeti kendiliğinden değil, “**Hakim'e itimad ederek**” yapmaktadır.

Yeri gelmişken Subki'nin itimad ettiği, Hakim'in düştüğü çelişkili durumdan bahsetmek faydalı olacaktır.

Bu isnad için sahihtir diyen Hakim'in, bunu vehmen veya hatayla yaptığı apaçık ortadadır. Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'in içinde bulunduğu isnada sahih hükmünü veren Hakim, onu **Duafa**'da zikretmekte ve kitabta ismini zikrettiği kimseler hakkında şöyle söylemektedir:

“İsimlerini size takdim ettiğim bu kimseler, benim açımdan cerhedildikleri ortaya çıkan kimselerdir. Cerh, ancak beyyine ile sabit olur. Benden isteyenlere, cerhedildiklerini açıklayacağım kimseler bunlardır. Ben, cerhin taklide istinaden olmasını helal görmüyorum. Bu ilmin talebesine tavsiyem, isimlerini saydığım bu kimselerin hiçbirisinden hadis yazmamalarıdır. Zira onların hadislerini rivayet eden, Nebi *aleyhisselam*'ın “Kim yalan olduğunu gördüğü halde, bir hadis aktarırsa, o da yalancının diğerridir/iki yalancının birisidir.” sözüne dahil olur.”³⁸⁹

Yani Hakim'in, haklarında bu sözü söylediği ravilerden bir tanesi de bu kitapta ismini zikrettiği Abdurrahman b. Zeyd b Eslem'dir.

Hakim, onu, **Medhal**'de de zikretmekte ve hakkında şöyle söylemektedir:

378 Ahmed Ğumari, *Beyan-ı Telbisi'l-Müfteri*, 212

379 Ahmed Ğumari, a.g.e., 239; Muallimi, a.g.e., 1/448

380Ahmed Ğumari, a.g.e., 67-72; Muallimi, a.g.e., 1/381-391

381 Ahmed Ğumari, a.g.e., 79

382 Ahmed Ğumari, a.g.e., 311; Muallimi, a.g.e., 1/346-349

383 Muallimi, Tenkil, 1/460-461

384 Ahmed Ğumari, a.g.e., 311; Muallimi, a.g.e., 1/346-349

385 Ahmed Ğumari, a.g.e., 4;Muallimi, a.g.e., 1/346-3495

386 a.g.e., 48-49 a.g.e., 62

387 a.g.e., 48-49 a.g.e., 48-51

388 a.g.e., 48-49 a.g.e., 48-49

389 İbn-i Abdilhadi, *Sarimu'l-Munki*, 36

“Babasından uydurma hadisler rivayet etmiştir. Bu ilmin ehlerinden, dikkat edenler için bunun sorumlusunun o olduğu gizli bir şey değildir.”³⁹⁰

Hakim bunun öncesinde şunları söylemektedir: “Allah’ın yardımı ve tevfiğiyle cerhedildikleri konusunda imamlardan hiçbirini taklid etmeden, kendi içtihadıma göre cerhe müstehak oldukları ortaya çıkmış ve cerhedilmiş bir topluluğun isimlerini beyan ediyorum. Ve bunların hadislerinin rivayet edilmesinin, ancak halinin beyan edilmesinden sonra olabileceğini söylüyorum. Zira Muhammed Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem*, hadisinde şöyle buyurmaktadır: “Kim yalan olduğunu gördüğü halde bir hadis aktarırsa, o da yalancının diğeridir/iki yalancının birisidir.”³⁹¹

Bunları ifade ettikten sonra içinde Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem’in olduğu isnada sahihtir diyen Hakim’in düştüğü apaçık tenakuz ortadadır.

Hatadan kim beri olmuş ki?!

Esas şaşılacak olan Hakim’in hata yapması değil, onun bu açık ifadelerini gördükten sonra Hoşafçı ve benzerlerinin **“iki yalancıdan biri”** olma gayretleridir.

Musibetin büyüğü hata etmek değil, hatayı göre göre kör taklide devam etmektir.

Peki, Hakim, böyle açık bir hataya nasıl düşmüştür?

Heva sahipleri değilse de ilim sahipleri bunu şöyle izah ediyorlar:

Hakim, *Müstedrek*’i yazmaya, ömrünün sonunda, 72 yaşını doldurduktan sonra başlamıştır.

İbn-i Hacer diyor ki: “Bazıları onun ömrünün sonlarında hafızasının değişikliğe uğrayıp kendisinde gafletin hasıl olduğunu zikretmektedir. *Duafa* kitabında zikredip kendilerinden rivayetin terkedilmesinin gerekli olduğunu söylediği, kendileriyle ihticac edilmesini menettiği bir sürü raviyi, sonra *Müstedrek*’inde tahrir edip hadislerini sahih görmesi buna bir delildir.

Buna bir örnek verecek olursak (Hakim), **Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem**’in hadisini (*Müstedrek*’te) tahrir etmektedir. Oysa onu *Duafa*’da da zikretmekte ve hakkında şöyle demektedir: “Babasından uydurma hadisler rivayet etmiştir. Bu ilmin ehlerinden dikkat edenler için bunun sorumlusunun o olduğu gizli bir şey değildir.”³⁹²

Sahavi diyor ki: “Denilmiştir ki, bunun sebebi (*Müstedrek*’i) ömrünün sonlarında tasnif etmiş olmasıdır. Kendisinde hafıza değişikliği ve gaflet hasıl olmuştur. Veya kitabını temize çekip düzenleme fırsatı bulamamıştır.”³⁹³

Hakim’in ravi hakkındaki sözleri ve âlimlerin bu açıklamalarından sonra “Hakim, sahih demiştir.” diyerek bu rivayete tutunmaya çalışanların, halini beyan etmeden bu rivayeti aktaranların ve bu rivayet üzerine din bina etmeye kalkışanların hangi sifata sahip olmaya gayret ettikleri, hatasına yapıştıkları Hakim’in, onları hangi sifata layık gördüğü ortadadır.

390 Hakim, *Medhal*, 1/154; İbn-i Hacer, *Lisan*, 7/257

391 Hakim, *Medhal*, 1/114; İbn-i Hacer, *Lisan*, 7/257

392 İbn-i Hacer, *Lisan*, 7/257

393 Sahavi, *Fethu’l-Muğis*, 1/36

s. 198'de diyor ki: **“Uydurmacılık ayıbını ona hiçbir imam yakıştırmamış olmasına rağmen, Elbani bunu kendi eklemiştir.”**

Elbani'nin eklediği bir şey yok da Hoşafçı, söyleyecek bir sözü olmadığı için, âdeti üzere ucuz polemik yapmaktadır.

Elbani, “O, uydurma ile ittiham edilmiş birisidir. Bu töhmeti ona atan da Hakim'in kendisidir.”³⁹⁴diyerek Hakim'in zikredilen ibaresine işaret etmekte, imamların onun hakkındaki sözlerini aktardıktan sonra da **“Bu Abdurrahman, yalancı değilse de cidden zayıftır.”**³⁹⁵diyerek kanaatini belirtmektedir.

Hoşafçı (devamında) diyor ki: **“Babasından uydurma haber verdi demek, hadis uyduran biridir demek değildir... Elbani ya bu farkı farketmedi ya da kasıtlı olarak gizledi. Birinci ihtimal kötü, ikincisi daha kötü.”**

Hakim'in ibaresi **“Babasından uydurma hadisler rivayet etmiştir.”**den mi ibarettir, yoksa arkasından **“Bu ilmin ehlerinden dikkat edenlere, bunun sorumlusunun kendisi olduğu gizli kalmaz.”** diyerek töhmetin Abdurrahman'a yönelik olduğunu mu ifade etmiştir?

Hoşafçı'nın **“bu ilmin ehlerinden olma”** ihtimali zaten olmadığı için geriye şu ihtimaller kalıyor:

Hoşafçı, Hakim'in ifadesinin geri kalan kısmını ya görmedi, ya gördü de anlamadı, ya anladı da okuyucunun görmesini istemediği için makasladı, ya da hiç utanması olmadığından bütün bunlarla beraber hâlâ belki izi kalır diye Elbani'ye çamur atmaya çalışıyor.

Birincisi kötü. İkincisi daha kötü. Üçüncüsü çok kötü. Dördüncüsü ise **“hâyâ etmiyorsan, dilediğini yap!”**³⁹⁶

(Aynı sayfada) diyor ki: **“Birçoklarının onda biraz zayıflık var şeklindeki sözlerini görmezden gelerek, cidden zayıftır diyen bir iki kişinin sözüne sarılmak ne derece doğrudur.”**

“Onda biraz zayıflık var.” diyen birçoklarının kimler olduğunu, Hoşafçı keşke zikretseydi de biz de görseydik.

Ondaki zayıflığın biraz olduğunu söylemeyen bir iki kişi de Ali İbnu'l-Medini, Ebu Hatim er-Razi, Ebu Zur'a, Yahya İbn-i Main, Ahmed b. Hanbel, Nesai, Malik b. Enes, Deraverdi, İbn-i Hibban, İbn-i Huzeyme, İbnu'l-Cevzi, İbn-i Sa'd, Saci, Tahavi, Ebu Nuaym, Hakim, Main, Medine ehlinin umumu³⁹⁷ile Zehebi³⁹⁸ve İbn-i Hacer.³⁹⁹

Üstelik Hakim gibi tevsikte mütesahil birisi bir raviyi cerh ediyorsa ve bunu kendi ifade ettiği gibi birini taklid ederek değil, halinin ortaya çıktığını gördükten sonra yapıyorsa bu, o kimsenin cidden cerhe müstehak olduğunun açık delili sayılır.

³⁹⁴Elbani, *Tevessül*, 105

³⁹⁵a.g.e., 108

³⁹⁶Buhari, *Sahih*, 3483

³⁹⁷İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/507-508

³⁹⁸Hakim, *Müstedrek*, 2/615

³⁹⁹İbn-i Hacer, *Takrib*, 578 no: 3890; *Telhisu'l-Habir*, 1/55 “zayıf ve münkerdir.”

(Aynı sayfada) diyor ki: **“Zabıttaki az zayıflık, rivayeti hasen mertebesine düşürür, uydurma yapmaz.”**

Öncelikle Abdurrahman’daki zayıflık az değil, **“hadis ilmi ehline, zayıflığın son noktasında”**dır.⁴⁰⁰

Sonra, bu “az” olduğu iddia edilen zayıflığın, bir de sadece zabıttaki olduğu, olsa olsa Hoşafçı’nın kuruntusu sayılır.

Yoksa Hakim’in ona attığı töhmet, zabıtla alakalı bir şey midir?

Babasından uydurma rivayetler yaptığını, Hakim’le beraber, Ebu Nuaym da söylemektedir.⁴⁰¹

Hatta İbn-i Hacer’in aktardığına göre “Adamın birisi, İmam Malik’e, senedi munkatı bir hadis söyleyince, Malik ona der ki: **“Sen Abdurrahman b. Zeyd’e git de sana babasından Nuh aleyhisselam’dan hadis aktarsın!”**⁴⁰²

Yoksa bu söz de **“zabıttaki az bir zayıflığa mı delalet etmektedir?**

s. 199’da diyor ki: **“Ahmed b. Hanbel, onda bir yandan zayıflık görürken, öte yandan, Müsned’inde ondan hadis rivayet ediyor ve itiraz etmiyor.”**

Ahmed b. Hanbel’in, Müsned’inde böyle bir şart mı var da Hoşafçı, okuyucuya **telbis** yapmaya çalışıyor?

Ahmed b. Hanbel, Müsned’indeki bütün zayıf ravilere itiraz etmiş mi ki, ona da itiraz etsin?

(Aynı sayfada) diyor ki: **“Hakim’in, Buhari ve Müslim’in Abdurrahman’ı hüccet kabul etmediklerini söylemesi, onu zayıf kabul etmesi demek değildir.”**

Peki, Hakim’in **“cerhedildikleri ortaya çıkmış olanlar”** dediği, onlardan hadis rivayet edenin **“iki yalancıdan biri”** olacağına işaret ettiği **“zayıflar”** arasında, Abdurrahman’ı da zikretmesi, sizce onu ne kabul etmesi demektir? **Sika mı?**

“Babasından uydurma hadisler rivayet ediyor.” deyip bunun sorumlusunun o olduğunu söylemesi, Abdurrahman’ı ne olarak kabul etmesi demektir? **Güvenilir olarak mı?**

s. 200’de diyor ki: **“Hakim’in şu isnad için sahihtir demesi, Abdurrahman’ı kendi içtihadınca güvenilir kabul etmesi demek değil midir?”**

Hakim’in şu isnad için sahihtir diyerek açıkça hata yaptığını, kendi açık sözleriyle çelişkiye düştüğünü, bunun sebebinin de ilim ehlinin ifade ettiği gibi hafızasının değişmesinden, gaflete düşmesinden veya kitabını düzenleyip temize çekme fırsatı bulamamasından kaynaklandığını zaten açıklamıştık.

Peki, Hakim’in bu beyanlarından sonra hâlâ onun vehmine tutunmaya çalışanların yaptığı şey, yine Hakim’in ifadesiyle, **“iki yalancıdan biri”** olmaya çalışmak değil midir?

400İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/508

401 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/508

402 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/508

(Aynı sayfada) diyor ki: “**Üstelik bu rivayetin şahitleri de vardır. Adem aleyhisselam’ın tevessülle alakalı bu rivayeti pekiştiren, ona mütabi ve şahit olacak başka rivayetler de vardır.**”

Hoşafçı, neden okuyucuyu kandırmaya **tevessül** ediyor?

Bahsettiği şahit ve mütabileri zikretseydi de hem okuyucu hem de biz görseydik ya?!

Yoksa o “**şahit ve mütabiler,**” içinde aynı Abdurrahman’ın geçtiği diğer rivayetler mi?

Veya Ömer *radiyallahu anh* üzerine mevkuf diğer “**cidden zayıf**” rivayetler mi?

s. 197’de Kevseri’nin Abdurrahman’la alakalı sözlerini aktarmaktadır.

İlgilenenler, uydurma rivayetleri takviye etme uzmanı Kevseri’nin telbislerini dikkatle takip etsinler.

Kevseri diyormuş ki: “**Abdurrahman’ı İmam Malik zayıf kabul etti ve diğer birtakım âlimler de ona tabi olup kabul ettiler.**”

Kevseri, “**diğer birtakım âlimler**”le isimlerini saydığımız imamları kastetmekte ve hepsinin Abdurrahman’ı zayıf kabul etmede İmam Malik’i taklid ettiklerini iddia etmektedir.

Bunu o imamların hepsine delilsiz olarak nisbet etmenin başlı başına **tahakküm** olduğu bir tarafa, Abdurrahman hakkında en ağır sözleri söyleyen Hakim’in kendi ifadesinden, bu konuda kimseyi taklid etmediğini, bunu caiz bile görmediğini, cerhi ortaya çıktıktan sonra kendi içtihiyıyla onu cerhedip zayıf kabul ettiğini iyi bilmekteyiz.

Diyormuş ki: “**Ancak onu yalancılıkla ittiham etmediler.**”

Hâlbuki **Hakim**, bu töhmeti açıkça yapmaktadır. Hakim dışında **Ebu Nuaym** ve hatta onlardan önce **İmam Malik** de bu töhmeti atanlardandır.

Diyormuş ki: “**Hakim, bu rivayeti, İmam Malik’in kabul ettiği rivayetlerden görünce böyle yaptı.**”

Yani aslında Hakim de onu İmam Malik’e uyararak zayıf kabul edenlerden biriydi. İmam Malik’in bu rivayeti kabul ettiğini görünce, “*demek ki biz ona boşuna uyuyormuşuz, bak kendisi bile onun rivayetini kabul ediyor*” diyerek kabul etti ve sahihtir dedi.

Diyormuş ki: “**İmam Malik bu haberi nasıl kabul etti dersiniz? Şöyle açıklayabiliriz.**”

İyi dinle ey okuyucu!

Muttefekun aleyh hadisleri reddetme ve uydurma hadisleri takviye etme sicilli Kevseri’nin, şeytanın bile aklına gelmeyecek yöntem ve telbislerle kurmaya çalıştığı bağlantıları iyi takip et!

Ta ki, Hoşafçı’nın “İmam” addettiği Kevseri’nin ne olduğunu iyi göresin!

Diyormuş ki: “İbn-i Humeyd’in bildirdiğine göre Abbasi halifesi Ebu Ca’fer hacca gittiği zaman, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in kabrini ziyarette olduğu zaman, orada bulunan İmam Malik’e “Ya Eba Abdullah, yönümü kibleye dönüpte mi dua edeyim?” dedi. İmam Malik de Halife Ebu Mansur Cafer’e (böyle) niçin yönünü ondan çevireceksin? Hâlbuki o senin de, baban Hazret-i Adem’in de Allah’a vesilesidir. Bilakis Rasûlullah yönüne dön, onun şefaati ist. Çünkü Allah onun şefaatiyle seni affeder” dedikten sonra, Nisa, 64 ayetini okudu. Buradan şu anlaşılıyor ki, İmam Malik, Hakim’in rivayet ettiği Adem haberini kabul edip fikhî bir meselede delil olarak ileri sürdükten sonra, Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem’den, yanlış, zapt azlığı ve töhmeti ortadan kalkar. Çünkü onu zayıf kabul edenler sadece İmam Malik’e uyuyorlardı.” (Kevseri’nin sözü bitti)

Yani İmam Malik, Adem kıssasıyla delil getirmiş. Bu kıssayı rivayet eden de Abdurrahman’dır. Abdurrahman’ı zayıf kabul edenler de sadece İmam Malik’e uydukları için böyle yapmışlar ya, meğerse Abdurrahman’ın rivayetini delil getiren Malik, onu zayıf kabul etmiyormuş. Dolayısıyla onca imam da onu taklid etmede yanlışmışlar. Neticede, imamların **Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem** ile alakalı olan cerh edici bütün sözleri büyük bir yanlış anlamamanın sonucudur.

Birinci olarak, zaten munkatı/senedi kopuk olan bu hikâyeyi, yalancılıkla itham edilen birisi aktarmaktadır. Ayrıca isnadı mechullerle doludur.

Hikâyeyi aktaran **Muhammed b. Humeyd er-Razi** hakkında Zehebi der ki: “**Zayıftır. Zayıf olması da hafızasından dolayı değildir.**” Yakub b. Şeybe dedi ki: “Çokça münker rivayetler yapar.” Buhari dedi ki: “**Fihi nazar.**” Nesai dedi ki: “Sika değildir.” Ebu Zur’a dedi ki: “**Yalan söyler.**”⁴⁰³

Salih b. Muhammed el-Esedi der ki: “**Allah’a karşı ondan daha cüretlisini, yalanda ondan daha marifetlisini görmedim.**”⁴⁰⁴

İshak b. Mansur der ki: “**Muhammed b. Humeyd’in kezzab/çok yalancı olduğuna şahitlik ederim.**”⁴⁰⁵

Ebu Zur’a ve İbn-i Va’ra, İmam Ahmed’e “**Onun yalan söylediği bizce sahih olarak sabittir.**” dediler. İmam Ahmed’in oğlu Salih diyor ki: “Babamın ondan sonra, İbn-i Humeyd’i anınca elini sirkelediğini gördüm.”⁴⁰⁶

Buhari’nin “**fihi nazar**” ibaresini tercüme etmedik. Önce onun ne anlama geldiğini açıklayalım, ardından da Hoşafçı’nın nasıl tercüme ettiğini gösterelim.

İbn-i Kesir diyor ki: “Buhari, bir adam hakkında, ‘Onun hakkında sustular.’ veya ‘**fihi nazar**’ diyorsa, o kişi ona göre en aşağı/düşük seviyededir. Ancak o, cerhte latif ibareler kullanan birisiydi.”⁴⁰⁷

403 Zehebi, *Muğni*, 2/573

404 Hatib el-Bağdadi, *Tarihu’l-Bağdad*, 2/262

405 a.g.e., 2/263

406 İbn-i Hibban, *Mecruhin*, 2/204

407 İbn-i Kesir, *İhtisaru Ulumi’l-Hadis*, 89

Zehebi diyor ki: “Buhari, ‘**fihi nazar**’ demiştir. O, bunu genelde, itham ettiği kişiden başkası için kullanmaz.”⁴⁰⁸“Buhari’ye göre, ‘**fihi nazar**’ olan bir adamın, itham edilen birisi olmaması çok az görülen bir şeydir.”⁴⁰⁹“Onun âdeti böyledir. Eğer ‘**fihi nazar**’ diyorsa, bunun anlamı, o kimsenin itham edilen birisi olduğu veya sika olmadığıdır. Bu, ona göre zayıftan daha kötü bir haldir.”⁴¹⁰

Hoşafçı ise Buhari’nin “**fihi nazar**” ibaresini, s. 202’de, “**hakkında iyi düşünülmeli**” diye tercüme etmiş. La havle vela kuvvete illa billah!

Hali bu olan İbn-i Humeyd, bu hikâyeyi Malik’ten kesintisiz olarak bile aktarsa kabul edilmeyecekken, üstüne bir de hikaye **munkatı**’dır. İbn-i Humeyd, Malik’e, hele de Ebu Ca’fer Mansur zamanında yetişmiş birisi değildir.

Halife Ebu Ca’fer Mansur, 158 senesinde Mekke’de, İbn-i Humeyd ise 248 senesinde vefat etmiştir.

Onun İmam Malik’ten rivayette bulunduğunu da kimse söylememektedir.

Kadı İyad, Malik’ten rivayette bulunanları büyük ve küçük olmak üzere iki kısma ve memleketlere göre taksim ettiği halde, aralarında İbn-i Humeyd’i zikretmemektedir.⁴¹¹

Hafız Mizzi de ne Malik’in, ne İbn-i Humeyd’in tercümesinde böyle bir şeyden bahsetmektedir.⁴¹²

Rivayetin kalan bölümü de mechullerle doludur. Kevseri, bütün marifetini ortaya koyduğu halde birçoğuyla alakalı bir tevsik aktaramamaktadır.

Hele Kadı İyad’ın şeyhlerinden hiç bahsetmemekte, bu hikâyeyi onlardan **icaze** yoluyla rivayet ettiğinin sözünü bile etmemektedir.

Nasıl etsin ki, “**tenkitçilere göre inkıta hükmündedir**” diyerek, icaze yoluyla aktarılan rivayeti kendisi reddetmektedir.⁴¹³

Hasılı, Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem’i temize çıkarıp münker rivayetini kurtarmak için Kevseri’nin medet umduğu hikaye; hadis uydurduğu söylenilen bir kişinin, munkatı olarak yaptığı, senedi mechullerle dolu, her halinden uydurma olduğu belli, sadece bir “**hikayedir.**” **Bu birincisi.**

İkinci olarak ise, bu hikaye Malik’ten sahih olsaydı bile, gerekli makaslamayı yapmadıkça, Kevseri’nin uydurmayı kurtarma gayretlerine bir faydası olmayacaktı.

Şöyle ki, hatırlanacağı üzere Kevseri, bu hikâyeyi; İmam Malik’in, Abdurrahman’ın yaptığı rivayeti sahih görüyor, dolayısıyla Abdurrahman’ı da zayıf görmüyor olması sadedinde zikretmektedir.

408 Zehebi, *Mizan*, 2/416

409 a.g.e., 3/52

410 Zehebi, *Mükiz*, 83

411 Kadı İyad, *Tertibu’l-Medarik*, 1/282-545

412 Mizzi, *Tehzibu’l-Kemal*, 3/1296-1297 ile 3/1190-1191

413 Kevseri, *Te’nib*, 64{ *Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*’den naklen, 300}

Yani İmam Malik, halife Ebu Ca'fer'e, "**O, baban Adem'in de Allah'a vesilesidir.**" diyor ya, işte bu sözyle Abdurrahman'ın yaptığı o rivayeti kasdetmektedir.

Bu şekilde bakıldığı zaman Abdurrahman'ın rivayetindeki "**Adem'in vesilesi**" ile Malik'in iddia edilen sözündeki "**Adem'in vesilesi**" aynıymış gibi görünmektedir.

Ancak zaten uydurma olan hikayedeki Malik'in sözünden iki kelimeyi makaslamak lazım ki öyle görünsün.

O iki kelime şudur. İmam Malik, halifeye diyor ki "O senin de, baban Adem'in de **kıyamet günü** Allah'a karşı vesilesidir."

Kevseri, bu iki kelimeyi makaslamasa, bu cümlemin anlamının ne kadar değişeceğini, Abdurrahman'ın rivayetinde geçen vesileyle bir alakası kalmayacağını, dolayısıyla ne Abdurrahman'ı ne de uydurma hadisini kurtarmayacağını iyi bilmektedir.

Abdurrahman'ın rivayetinde söz konusu olan vesile, **Adem aleyhisselam'ın insanlık tarihi başındaki tevessülüdür.**

Malik'in hikayesinde bahsedilen vesile ise **Adem ve zürriyetinin dünya tarihi sonundaki tevessülüdür.** Bu ikincisinin hak oluşunda niza ve şüphe yoktur.⁴¹⁴

Şifa'ya yaptığı şerhte, "**kıyamet günü**" ibaresini, "**şefaati uzma hadisine işarettir**" sözleriyle açıklayan Hafaci⁴¹⁵ de bundan bahsetmektedir.

Yani uydurma olan bir hadisi kurtarmak için uydurma bir hikâyeyi delil getiren Kevseri, bununla da yetinmeyip uydurma olan delilini maksadına uydurmak için ondan kritik iki kelimeyi makaslamakta bir beis görmemekte, kıyamet günü gerçekleşecek olan tevessülle, insanlık tarihi başında olduğu iddia edilen tevessülü aynı olay gibi göstermeye çalışmaktadır.

Dolayısıyla Malik'ten aktarılan bu hikâyenin içinde söz konusu edilen tevessül, Abdurrahman'ın rivayetindeki tevessülle apayrı bir hadise olduğu için; Malik, Abdurrahman'ın rivayetiyle delil getirmiş olmaz, yani onu zayıf kabul etmiyor olmazdı.

Özetle, Kevseri ne Abdurrahman'ı nede uydurma rivayetini kurtarabilmiştir.

s. 203'de parantez içinde, Kevseri'nin bir kelime hatasını Şifa'nın şerhlerine dönerek tashih ettiğini söyleyip bununla okuyucuya, nakilde ne kadar tesebbüt sahibi olduğunu göstermeye çalışan Hoşafçı, Hafaci'nin bahsettiğimiz açıklamasını da gördüğü halde, Malik'e nisbet edilen sözü, s. 99 ve 201'de Kevseri'nin makaslamış haliyle aktarmakta bir beis görmemektedir.

s. 195'de diyor ki: "**Abdullah b. Müslim el-Fehri'nin (böyle) uydurmacı bir ravi olduğunu kimse söylemedi. Elbani yanlış söylüyor.**"

414 Buhari, *Sahih*, 3340; Müslim, *Sahih*, 320-322-326-327-329

415 Şihabuddin Hafaci, *Nesimu'r-Riyad*, 3/398

Elbani zaten böyle bir şey söylememektedir. Elbani, hadis in illetlerini sayarken ikinci madde olarak “**İsnadın Abdurrahman’a kadar olan kısmının mechul olmasını**” zikredip Abdullah’ın mechul olduğuna işaret etmektedir. Uydurmacı birisi olduğuna değil.

Ayrıca İbn-i Hacer’e göre, Abdullah hakkında zaten iki ihtimal vardır. Bu birincisi. Ona göre uzak sayılmayacak ikinci ihtimal ise Abdullah b. Müslim el-Fihri’nin, Abdullah b. Müsellem b. Ruşeyd olmasıdır.

Zehebi de onun hakkında, “İbn-i Hibban onun hadis uydurmakla itham edilen birisi olduğunu söyler.” demektedir.

Yani her halükarda **Fihri**, ya **mechul** ya da **müttehemdir**. Üçüncü bir ihtimal varid olmamıştır.

s. 196’da diyor ki: “**İbn-i Hacer ne bu ravi ne de bir önceki kendi tabakasından olan Abdullah İbnul Müslim İbnul Rüseyd hakkında kınama yollu hiçbir söz etmemiştir. Elbani yanlış söylüyor. el-İsabe’de değil, Lisanu’l-Mizan’da Zehebi’nin dediklerini naklediyor.**”

İbn-i Hacer, Abdullah b. Müslim el-Fihri’nin, aslında, hadis uydurmakla itham edilmiş Abdullah b. Müsellem b. Ruşeyd olduğunu uzak görmediğini belirtip İbn-i Ruşeyd hakkında Zehebi’nin aktardığı töhmete, âdetinin aksine bir itiraz ve takip yapmayarak, buna muvafık olduğunu ortaya koymaktadır.

Hoşafçı’nın aynı sayfanın sonunda söylediği gibi ... “**Zira tenkid yerinde susmak bunu ifade etmektedir.**”

Üstelik Zehebi, Abdullah b. Müslim el-Fihri hakkında, “**Tanımiyorum, kimdir bu?**” ifadesinden başka, kınama yollu hiçbir söz söylememektedir. Onun “**Abdullah b. Müsellem b. Ruşeyd’le aynı kişi olmasını uzak görmüyorum**” diyerek Abdullah b. Müslim el-Fihri’yi, itiraz etmediği töhmete layık gören, İbn-i Hacer’in kendisidir.

Elbani’nin de söylediği budur. Hoşafçı, Elbani’nin bu sözü yanlışlıkla **İsabe’den** aktardığına işaret ediyor, ama bunu nereden çıkardığını doğrusu anlayamadık. Elimizdeki baskıda da -bulabildiğimiz en eski baskısı olan 1983 tarihli 5. baskıda da- **İsabe** diye bir şey yok. Elbani de **Lisan**’da diyor.

Korkarız bu da Hoşafçı’nın tercümedeki hataları Elbani’ye mal etmelerinden birisi...

s. 196’da diyor ki: “**Üstelik Zehebi’nin bilmemesi, İbn-i Hacer’in de zayıf ihtimali, ne zamandan beri kesin ilim oldu? Nasıl oldu da bilmeme ve ihtimal, İbn-i Hibban’a göre hakkında açık cerh olmayan ravilerde asıl olan güvenilirliktir temel esastan ağır geldi?**”

“**Zehebi’nin bilmemesi**”yle ravinin mechul oluşuna delalet eden “**Tanımiyorum, kimdir bu?**”⁴¹⁶ sözünü, İbn-i Hacer’in “**zayıf ihtimali**”yle de ravinin hadis uydurmakla itham edilen diğer bir isimle aynı kişi olmasını “**uzak görmüyorum**”⁴¹⁷ sözünü kasdetmektedir.

416 Hakim, *Müstedrek*, 2/615

417 İbn-i Hacer, *Lisan*, 5/12 no: 4462

Sonra da her mezhebin ruhsatlarını toplamaya çalışanlar gibi, hakkında imam addettiği Kevseri'nin de sözlerini naklettiğimiz İbn-i Hibban'ın malum mezhebini; Zehebi ve İbn-i Hacer'in sözlerinden çıkan iki ihtimalin üçüncüsü ve en kuvvetlisi saymaya çalışmaktadır.

Yani adam; ya Zehebi'ye göre **mechul** birisi, İbn-i Hacer'e göre ya **mechul** ya **müttehem** birisi, ya da İbn-i Hibban'ın, aksi ispatlanıncaya kadar herkes sikadır, **acayip**,⁴¹⁸ **yolların en zayıfı**⁴¹⁹ ve **gevşekliğin son noktası**⁴²⁰ olan ilkesine göre **sika** birisi.

Hoşafçı'ya göre ağır basması gereken ihtimal **bu üçüncüsü**.

Üçüncüsü: Ayrıca bu rivayet, Adem *aleyhisselam*'ın tevbe ettiği kelimelerin ne olduğuyla alakalı, seleften aktarılan meşhur rivayetlere de aykırıdır.

“Adem, Rabbinden birtakım sözler öğrendi. (Bu sözlerle tövbe edince) Allah da tövbesini kabul etti.”⁴²¹ ayetiyle alakalı, seleften aktarılan tefsir, Adem *aleyhisselam*'ın tövbe ettiği bu sözlerin şunlar olduğu yönündedir:

“İkisi dedi ki: ‘Rabbimiz, biz kendimize zulmettik. Eğer bizi affedip bize rahmet etmezsen, muhakkak hüsrana uğrayanlardan oluruz.’”⁴²²

Bu tefsir Mücahid'den, Said b. Cübeyr'den, Ebu'l-Aliye'den, Rabi b. Enes'ten, Hasenu'l-Basri'den, Katade'den, Muhammed b. Ka'b el-Kurazi'den, Halid b. Ma'n'dan ve Ata el-Horasani'den nakledilmiştir.⁴²³

Dördüncüsü: Şehristani'nin aktardığına göre, Hristiyanlar, İsa *aleyhisselam*'ı överken, onun benzeri olmadığını, hiçbir peygamberin ona kıyas edilemeyeceğini, Adem *aleyhisselam*'ın günahının bile onun vesilesiyle affedildiğini söylüyorlarmış.⁴²⁴

Muhtemeldir ki bunu duyan bazı cahil Müslümanlar da bizim peygamberimiz, İsa *aleyhisselam*'dan geri kalmasın diye bu kıssayı uydurup rivayet ettiler.

Eğer delil olacaksa, işte size başka bir rivayet:

Ebu Nuaym'ın *Hilye*'de naklettiğine göre “Yusuf *aleyhisselam* der ki: “Allah'ım, babalarım halilin olan İbrahim, kurbanlığın olan İshak ve İsrail'in olan Yakub'un salihlikleriyle Sana yöneliyorum.”

Allah da ona şöyle vahyetti: “**Ey Yusuf, onlara zaten Benim ihsan ettiğim nimetlerle mi Bana yöneliyorsun?!**”⁴²⁵

418 İbn-i Hacer, *Lisan*, 1/209

419 Kevseri, *Te'nib*, 91 {*Beyan-ı Telbisi'l-Müfteri*'den naklen, 183}

420 Kevseri, *Nüket*, 172 {*Beyan-ı Telbisi'l-Müfteri*'den naklen, 178}

421 Bakara, 37

422 Araf, 23

423 İbn-i Kesir, 1/238

424 Şehristani, *el-Milel ve'n-Nihal*, 1/524

425 Ebu Nuaym, *Hilyetu'l-Evliya*, 9/10

VII. HADİS

Kabrin Çatısına Delik Açılması ile İlgili Rivayet

“Bir ara Medine’ye çok şiddetli bir kıtlık isabet etmişti. Herkes durumdan Aişe’ye şikayetlenmişlerdi. Bunun üzerine Hz. Aişe, “Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabrine gidin ve gökyüzüyle arasında bir engel kalmayacak şekilde çatısına bir pencere açın.” diye talimat vermişti. Gidip aynen dediğini yaptık. Akabinde otlar yetişip hayvanlar semizleninceye kadar yağmur yağmıştı. Hayvanlardan bol bol yağ temin ettiğimiz için bu seneyi yağ veren yıl olarak anmaya başlamıştık.”

Birincisi: İsnadı zayıf olan bu eserin, zaten tarih ve vakıya aykırı olan metninde, Nebi *aleyhisselam*’ın zatıyla tevessülün veya kabrinden dua talep etmenin caiz ve meşru olduğuna delalet edecek bir şey de yoktur.

Eserin ravilerinden **Amr b. Malik** zayıftır.

İbn-i Adiyy, onun hakkında şöyle demektedir:

“Sika ravilerden **münker** hadisler rivayet eden birisidir ve **hadis çalar**. Ebu Ya’la’dan ‘Amr b. Malik **zayıftır**.’ dediğini işittim. (Bazı hadislerini aktardıktan sonra) Amr’ın bu zikrettiklerim dışında da münker hadisleri vardır.”⁴²⁶

Eserin ravilerinin bir diğeri olan Said b. Zeyd’de de zayıflık vardır.

Yahya b. Said, onun için “**zayıftır**,” Sa’di ise “**hadisini zayıflıyorlar**” demektedir. Nesai ve diğerleri “kavi değildir” dediler.⁴²⁷

Eserin ravilerinden biri de Ebu Nu’man Muhammed İbnu’l-Fadl’dır. “Arim” olarak tanınmaktadır. Arim, sika bir ravi olmasına rağmen ömrünün sonunda ihtilata uğramıştır.⁴²⁸

Arim’in durumunda olan ravilerin, ihtilattan önce yaptığı bilinen rivayetler makbuldür. İhtilattan sonra yaptığı bilinen rivayetlerle, ihtilattan önce mi, yoksa sonra mı yaptığı bilinmeyen müşkil rivayetleri kabul edilmez.⁴²⁹

Arim’in bu rivayeti, ihtilattan önce mi, yoksa sonra mı olduğu bilinmeyen müşkil rivayetlerindendir.

Özetle ravilerinden birisi zayıf olan, birisinde zayıflık bulunan, birisinin de müşkil rivayetlerinden sayılan bu eserin isnadı zayıftır.

Metni ise bilinen sahabe uygulamasına ve tarihî vakıya ters düşmektedir.

426 İbn-i Adiyy, *Kamil fi Duafai’r-Rical*, 5/1799

427 Zehebi, *Mizan*, 2/131 no: 3040

428 İbn-i Hacer, *Takrib*, 889 no: 6266

429 Burhanuddin Halebi, *Muhtelitin*, 391

Sahabenin, böyle kıtlık zamanında -Ömer ve Muaviye *radıyallahu anhuma*'nın yaptığı gibi- meşru bir şekilde istiska yaptıkları, istiskalarında ehl-i beyt'ten olan ve olmayan salihlerin dualarıyla tevessül ettikleri bilinen bir şeydir.

Ayrıca Ömer *radıyallahu anh* zamanındaki kıtlık, tarihte “**kuraklık yılı**” olarak meşhur olduğu halde, tarih kitaplarında “**yağ veren yıl**” olarak anılan bir seneden bahsedilmemektedir.

Aişe *radıyallahu anha*'nın hayatı boyunca, evinin bir delik açılmasına gerek olacak şekilde tamamen kapalı bir tavanı zaten hiç olmamıştır.

Nebi *aleyhisselam* hayattayken de, vefatından sonra da hücrenin tavanının bir kısmı kapalı, bir kısmı da açık kalmıştır. Emîrliği zamanında Velid b. Abdulmelik ilaveler yaptıran kadar da durum böyle devam etmiştir.

Ayrıca denilebilir ki iddia edildiği gibi delik açılınca yağmur yağıp kıtlık bittiğine göre, delik açık olduğu sürece bir daha kıtlık olmaması gerekirdi. Oysa tarih ve vakıa bunu tekzip etmektedir.

İkincisi: Eser sahih bile olmuş olsaydı, Nebi *aleyhisselam*'ın zatıyla tevessülün veya kabrinden dua istemenin meşru olduğunu söyleyenlerin lehine değil aleyhine delil olurdu.

Nebi *aleyhisselam*'ın kabrine gidip “**Allah’a dua et de bize yağmur versin.**” diye bir talepte bulunmak yerine, Aişe *radıyallahu anha*'ya şikayette bulunup bir hal çaresi aramaları, 270 nolu dipnottaki, sahabe tatbikatının kabirden dua istemek yönünde olduğu iddiasını çürütmektedir.

Aişe *radıyallahu anha*'nın onlara **gidip kabirden dua isteyin** diye bir yönlendirmede bulunmaması, iddia edilen sahabe tatbikatından Aişe *radıyallahu anha*'nın da haberdar olmadığını göstermektedir.

Üçüncüsü: Hoşafçı, s. 214 ve devamında diyor ki: “**Hız. Aişe bizlere uygulayarak göstermiştir ki peygamberimiz... kabrini ziyaret edip ondan şefaath isteyene şefaath etmektedir. Bu rivayetten bu hususun anlaşılması bizim için yeterlidir.**”

Allah'tan korkunuz ne kadar da az!!

Okuyucuyu kandırmak için müminlerin annesine bile iftira etmeye ne kadar da cüretlisiniz!!

Aişe *radıyallahu anha*'nın, kabre gidip şefaath istemeyi, hem **göstermiş** hem de **uygulamış** olduğunu, eserin neresinden çıkardınız?!

Okuyucudan rica ediyoruz, Hoşafçı'nın siyakiyla aktardığımız eseri, dönüp birkaç defa dikkatlice okusun.

Aişe *radıyallahu anha*'nın Hoşafçı'nın aktardığı şekliyle “**Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrine gidin ve gökyüzüyle arasında bir engel kalmayacak şekilde çatısına bir pencere açın.**” sözünü, “**Peygamber'in kabrinden şefaath istemeye**” yönlendirmesi ve bir de bunu uygulaması olarak anlayıp aktarmak, nasıl bir engin zekanın neticesidir?!

Eğer Aişe *radıyallahu anha*'nın yönlendirmesi kabirden dua ve şefaath istemek ise, Nebi *aleyhisselam*'ın dua ve şefaathının kabul edilmesine mani

olacak engel de kendisi ile gökyüzü arasındaki kurumuş hurma yapraklarından yapılma bir tavan mıdır?

s. 215'de diyor ki: **“Milleti küfür ve sapıklıkla itham etme meraklılarının yaygaralarına bakacak olursak Hz. Aişe'nin bu hareketini şirk olarak kabul etmek gerekecektir.”**

Eğer Hoşafçı, **“Hz. Aişe'nin bu hareketi”** derken onun **“kabrin tavanında bir delik açın”** sözünü kastediyorsa, bunu şirk olarak kabul etmek neden gereksin?

Hoşafçı, kabrin tavanına delik açmak şirkettir diyen bir insan topluluğu biliyorsa bize de söylesin, öğrenelim.

Yok, eğer **“Hz. Aişe'nin bu hareketi”** derken kabre gidip Nebi *aleyhisselam*'dan şefaati istemeyi kastediyorsa, ki deminki sözü açıkça bunu ifade ediyor, **vallahi sonra vallahi, Aişe radiyallahu anha'nın ne böyle bir hareketi ne de böyle bir yönlendirmesi vardır.**

Eserin sahih olduğu farzedildiği takdirde, Aişe *radiyallahu anha*'nın tavsiye ettiği şey, rahmeti celbeder ümidiyle kabrin tavanına delik açılmasıdır.

Hoşafçı, attığı iftiraya iki satır sonra kendisi inanarak, kendi iddiasına vereceğimiz hükmü, bundan beri olan Aişe *radiyallahu anha*'ya verdiğimizizi, okuyucuya telkin etme gayretindedir.

s. 216'da Ömer *radiyallahu anh*'ın, Muaz b Cebel *radiyallahu anh*'ı, kabrin başında ağlarken bulduğunu, sebebini sorunca da Muaz *radiyallahu anh*'ın “azıcık bir riya bile şirkettir” hadisini hatırlayıp ona ağladığını söylediği eseri naklediyor.

Eserin sıhhatinden başka bir talik düşmediği için bunu neden aktardığını ve neye delil getirdiğini anlayamadık.

Biraz teemmül ettikten sonra bu eserden elde edilecek en büyük fayda ve dersin şu olduğunu gördük.

Allah, Muaz radiyallahu anh'a rahmet etsin!

Bu ümmetin selefi şirkten ne kadar da çok korkuyordu.

En küçük riyanın bile sahibini -İslam milletinden çıkarmadığı halde- şirk olarak adlandırılması, onları ne kadar tedirgin ediyordu.

Bu korku ve tedirginlik onları nasıl da ağlatıyordu.

Onların ardından öyle bir nesil geldi ki, kendilerini emniyette hissedip şirkten korkmaz oldular.

Bu emniyet ve güven duyguları, şirk ve tevhidi öğrenmeyi bırakmalarına sebep oldu.

Sonra ne olduğunu bilmedikleri şirkin en büyüğünü, Allah'a yakınlaşma niyetiyle hiç tedirgin olmadan gece gündüz irtikab etmeye başladılar. Bununla da kalmayıp insanları ona davet etmeye, bununla da yetinmeyip ondan sakındıranlarla muharebe etmeye başladılar.

“Ey Rabbim, beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan uzak et. Rabbim, o putlar birçok insanı saptırdılar.”⁴³⁰

VIII. HADİS

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Muhacirlerin Fakirleri ile (Allah’dan) Zafer İsterdi.”

Birincisi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in fiilini aktaran **Ümeyye, sahabî** değil, **tabiîdir**. Tabiînin, sahabeyi atlayarak Nebi *aleyhisselam*’dan yaptığı rivayete “**mürsel**” denir. Hadisçilerin cumhuruna göre mürsel olan rivayet zayıftır ve hüccet olmaz.

Ümeyye hakkında, İbn-i Hibban şöyle demektedir: “Mürseller rivayet etmiştir. Onun sahabe olduğunu söyleyen mutlaka vehmetmiştir.”

İbn-i Abdilberr de şöyle demektedir: “Ümeyye b. Halid’in sahabî oluşu bence sahih değildir.”

Bunları aktaran İbn-i Hacer, ardından kendi kanaatini de şöyle ifade etmektedir: “Bir topluluk onu sahabeden saymışlarsa da bu vehimdir... Bu Ümeyye’nin sahabeliği ve (Nebi *aleyhisselam*’ı) görmüşlüğü yoktur.”⁴³¹

Ümeyye’nin sahabî olmadığını söyleyenlerden birisi de İbnu’l-Carud’dur.⁴³²

İkincisi: Hadis sahih bile olmuş olsa, Hoşafçı’nın ispatlamaya çalıştığı zat ile tevessüle değil, geçen birçok örnekte açıklandığı gibi selefin uygulayageldiği dua ile tevessüle delil olur.

Hadisi şerheden Münavi, “**muhacirlerin fakirleri ile**” ibaresini açıklarken bu manayı ifade etmektedir.

Münavi der ki: “Yani onlarla teyemmün ederek, malı ve itibarları olmayan fakirlerin **duaları** ile. Zira hatırları kırık olduğu için **duaları** kabul edilmeye daha yakındır.”⁴³³

Ayrıca Nesai’nin sahih bir senetle yaptığı şu rivayet, bu mananın bizatihi Nebi *aleyhisselam* tarafından dile getirildiğini göstermek bakımından gayet önemlidir.

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: “Allah bu ümmete zayıflarıyla, onların **duaları**, namazları ve ihlaslarıyla yardım eder.”⁴³⁴

Bu hadis açıkça ortaya koymaktadır ki, zayıflar ile hasıl olacak olan yardım, zayıflıkları yanında, namaz ve ihlaslarına binaen, onların **dualarıyla** gerçekleşmektedir.

Üçüncüsü: Hoşafçı s. 220’de diyor ki: “**Elbani diyor ki hadis zayıftır. Diyoruz ki yanlış söylüyor. Taberani’nin iki isnadından biri, Hafız Münziri ve Hafız Heysemi’ye göre sahihtir... Feyzu’l-Kadir’de bunları gördüğü halde okuyucuyu yanıltıyor... Sahih olan birinci isnadın sahihliğini gizliyor.**”

⁴³¹ İbn-i Hacer, *İsabe*, 1/462-464 no: 550

⁴³² İbn-i Hacer, *Tehzib*, 1/188

⁴³³ Münavi, *Feyzu’l-Kadir*, 5/219-220

⁴³⁴ Nesai, *Sünen*, 3178

Taberani'nin her iki isnadında da rivayetin sahibi, sahabî olmayan Ümeyye'dir. Dolayısıyla her iki isnad da mürseldir, yani zayıftır.

Münziri ve Heysemi'ye göre isnadın sahih olduğu iddiası ise Hoşafçı'nın ilim ehlinin tabirlerine ne denli **ecnebi** olduğunu veya **telbis** ve **sahtekarlıkta** ne denli **hünerli** olduğunu gözler önüne sermektedir.

Münavi'nin aktardığı, Münziri'nin ifadesi şöyledir: “Ravileri *Sahih*'in ravileridir ve hadis mürseldir.”⁴³⁵

Heysemi ise şöyle demektedir “Taberani iki ayrı isnadla rivayet etmiştir. İki isnaddan birinin ricali, *Sahih*'in ricalidir. Bitti. Ancak **hadis mürseldir.**”⁴³⁶

Bir hadis hakkında “**Ravileri *Sahih*'in ravileridir.**” veya “**Ricali *Sahih*'in ricalidir.**” demek, “**İsnad sahihtir.**” demek şöyle dursun, her zaman “**Ravileri sika**” anlamına bile gelmez.

İfade edeceği yegane mana, bu isnaddaki ravilerin Buhari ve Müslim veya onlardan biri tarafından tahrir edilmiş olduğudur.

Malum olduğu üzere, onlardan biri tarafından, rivayetine yer verilen her bir ravinin her halükarda sika olması da zaruri değildir.

Her ikisinin de zayıf olan birçok ravinin rivayetine şevahid ve mütabaatta yer verdikleri, zayıf ravilerden makrun olarak rivayette bulundukları, hatta birçok zayıf ravinin hadislerini seçerek/intika ederek, süzgeçten geçirdikten sonra bazı rivayetlerine yer verdikleri “**mübtedi hadis talebeleri tarafından dahi**” bilinen bir şeydir.

Bazı şeyhlerden yaptığı rivayetlerde sika olan birtakım raviler, diğer bazı şeyhlerden yaptıkları rivayetlerde zayıf sayılmaktadırlar.

Münziri ve Heysemi, “**Ravileri veya ricali, *Sahih*'in ravileri veya ricalidir.**” demek yerine “**Ravileri veya ricali sika**” demiş olsalardı, bu dahi “**isnadı sahihtir**” demek anlamına gelmezdi. Zira ravilerin sika oluşu, isnadın sıhhatinin tek şartı değildir.

Bununla beraber senedinin muttasıl olması/raviler arasında kopukluk olmaması, isnadının şuzuz ve illetten uzak olması senedin sıhhatinin diğer şartlarıdır.

En basit bir örnekle, Ahmed b. Hanbel'in Süfyan es-Sevrî'den, onun da Said İbnu'l-Müseyyeb'den, onun da Ebubekir es-Sıddîk *radıyallahu anh*'dan rivayet ettiği farzedilen bir hadisin isnadı hakkında “**Ravilerinin tamamı *Sahih*'in ravileridir. Hepsi de sika ve imamdır.**” diyebiliriz. Ancak bu isnad zayıftır. Çünkü Ahmed, Sevrî'ye; Sevrî, İbnu'l-Müseyyeb'e; İbnu'l-Müseyyeb, Ebubekir *radıyallahu anh*'a yetişmemiştir.

Ayrıca Münziri ve Heysemi, açıkça “**İsnadı sahihtir.**” demiş olsalardı dahi -daha önce anlatıldığı gibi- bu bile “**Hadis sahihtir.**” anlamına gelmezdi.

Zaten Münziri de bahsi geçen sözünün sonunda “**Hadis mürseldir.**” diyerek zayıf olduğunu belirtmeyi de ihmal etmemiştir.

435 Münavi, *Feyzu'l-Kadir*, 5/219

436 a.g.e. aynı yer

Heysemi'nin sözünün sonundaki, “**Ancak hadis mürseldir.**” ifadesi ise s. 219'da Heysemi'ye nisbet edilmesinin aksine **Münavi'ye aittir.**

Bütün bu anlattıklarımızı Hoşafçı olmasa da Elbani bildiği için *Feyzu'l-Kadir*'de elbette ki gördüğü bu sözler, onun dediğinin aksine herhangi bir şey ifade etmemektedir.

Ortada gizlenmesi gereken ne Münziri'ye ne Heysemi'ye göre sahih bir isnad vardır.

Dolayısıyla bilerek veya bilmeyerek okuyucuyu yanıltan Elbani değil, Hoşafçı'nın kendisidir.

Üstelik İbn-i Abdilber'in “**hadisin mürsel ve zayıf**” olduğuyla ilgili kanaatini ve Zehebi'nin hadise “**mürsel**” hükmü verdiğini s. 220'de kendisi nakletmektedir.

Dördüncüsü: s. 220'de diyor ki: “**Bütün rivayetler Ümeyye'ye dayanıyormuş. Dayansın ne olmuş? O İbn-i Asakir'in de dediği gibi sika, yani sağlam bir tabî'dir.**”

s. 221'de diyor ki: “**Onun ağırlıklı görüşüne göre sahabî değil de tabî oluşunun âlimlerin çoğunluğuna göre bir zararı yoktur... Bir rivayetin mürsel olması, Hanefî, Maliki ve Hanbeli âlimlerine göre zayıflık sebebi değildir. İbn-i Cerir bu hususun, Şafi'ye gelinceye kadar âlimlerce ittîfak edilen bir husus olduğunu söylemiştir. Şu halde Taberani'nin birinci isnadı, âlimlerin çoğuna göre sahihtir.**”

Bütün rivayetlerin sahabî olmayan Ümeyye'ye dayanıyor olması, bu rivayete “**mürsel**” denilmesi anlamına gelmektedir. Üstelik Ümeyye'nin sika oluşu, konunun boyutunu değiştirmez.

Hadis rivayetiyle ilgili bir meselede ise esas itibara alınması gereken, fıkıhçıların veya usulcülerin değil, elbette ki hadisçilerin söylediği söz olmalıdır.

Öyleyse mürsel ile alakalı hadisçilerin sözlerine bir bakmak, konunun açıklık kazanmasında sanırız faydalı olacaktır.

İmam Müslim, *Sahih*'in mukaddimesinde, hasmın dilinden ikrar ederek şöyle aktarmaktadır: “Rivayetler içinde mürsel olanlar, bizim ve **hadis ilmi ehlinin** sözlerinin aslında hüccet değildir.”⁴³⁷

Tirmizi şöyle demektedir: “Hadis eğer mürsel ise **hadis ehlinin çoğunluğuna** göre sahih değildir. Onların birçoğu mürseli zayıf saymışlardır.”⁴³⁸

Tirmizi'nin “**sahih değildir**” ibaresini, İbn-i Receb “bundan kasdettiği şey hüccet olmayacağıdır” diyerek açıklamaktadır.⁴³⁹

Hakim der ki: “Mürsellers, hicaz fukahasından **ehl-i hadis topluluğuna göre** vahi olup ihticac edilmez.”⁴⁴⁰

437 Müslim, Mukaddime, 1/24

438 Tirmizi, *İlel*, 5/753

439 İbn-i Receb, *Şerhu'l-İlel*, 223

440 Hakim, *Medhal*, 12

Hatib el-Bağdadi, mürsellerin reddedileceğinin ve onlarla hüccet getirilmeyeceğinin, hadis hafızlarından olan imamların çoğunun görüşü olduğunu ifade ettikten sonra şöyle demektedir: “Bizim tercihimiz de mürsellerle amel etmenin farziyetinin düştüğü ve mürselin makbul olmadığı yönündedir.”⁴⁴¹

Mürselin reddedilmesiyle ilgili kanaati, hadis ashabı topluluğuna ve diğerlerine nisbet eden İbn-i Abdilber, ardından şöyle söylemektedir: “Bildğim kadarıyla **bütün beldelerdeki sair fıkıh ehli ve hadis ashabı topluluğuna** göre rivayetdeki kopukluk, onunla amel etmenin vucubiyetine engel bir illettir.”⁴⁴²

İbnu'l-Esir, mürsellerin kabulüyle ilgili ihtilafı zikrettikten sonra der ki: “**Tamamıyla** veya **büyük çoğunluğuyla** hadis ehline göre ise mürseller vahi'dir ve hüccet olmaz.”⁴⁴³

Mürselin zayıf hadis hükmünde olduğunu belirten İbnu's-Salah ardından şöyle söyler: “**Hadis hafızlarının ve eser tenkitçilerinin cumhurunun görüşlerinin yerleştiği mezheb**, belirttiğimiz şekilde mürselin hüccet olmaktan düşüp zayıf olduğuna hükmetmektedir.”⁴⁴⁴

Nevevi de “Bize ve **muhaddislerin cumhuruna göre** mürsel, hüccet olmaz.”⁴⁴⁵ve “Mürsel, **muhaddislerin cumhuruna göre** zayıf hadistir.”⁴⁴⁶demektedir.

Alai, mürsel hadisi reddetmenin, **hadis ehlinin cumhurunun** veya **tamamının** kanaati olduğunu belirttikten sonra, mürseli kabul etmeyenler arasında şu isimleri zikretmektedir. “Abdurrahman b. Mehdi, Yahya b. Said el-Kattan, Ali İbnu'l-Medini, Yahya b. Main, Buhari, Müslim, Tirmizi, Nesai, Darakutni, Hakim, Hatib el-Bağdadi.”⁴⁴⁷

Ebu Hatim er-Razi, Ebu Zur'a er-Razi ve İbn-i Ebi Hatim de mürselin reddedileceğini açıkça söyleyenlerdendir.⁴⁴⁸

Sahabe mürselleri dışındaki mürsellerin mutlak olarak reddedilmesinin **hadis imamlarının** uygulaması olduğunu, İbn-i Hacer de ifade etmektedir.⁴⁴⁹

Yani hemen hemen bütün mustalah kitapları, **mürselin zayıf olduğunu ve hüccet olmayacağını**, hadiscilerin **cumhuruna** veya **büyük çoğunluğuna** ya da **tamamına** nisbet etmektedir.

Yani bu hadisin sahabî olmayan Ümeyye'ye dayanıyor olması da onun mürsel olduğunu, mürsel oluşu da konunun mütehasısı olan bilginlere göre zayıf olduğunu ve hüccet olmayacağını gösterir.

441 Hatib el-Bağdadi, *Kifaye*, 387

442 İbn-i Abdilber, *Temhid*, 1/5

443 İbnu'l-Esir, *Camiu'l-Usul*, 1/117-118

444 İbnu's-Salah, *Mukaddime*, 27-28

445 Nevevi, *Mecmu*, 1/99

446 Nevevi, *Takrib*, 29

447 Alai, *Camiu't-Tahsil*, 35

448 İbn-i Ebi Hatim, *Merasil*, 7

449 İbn-i Hacer, *Nüket*, 2/548

Hoşafçı'nın medet umduğu **Şafiî'den önceki icma** iddiasını, İbn-i Cerir'den aktaran İbn-i Abdilber'in kendisi bu iddianın zayıflığına işaret ederek "Taberi'nin iddia ettiğine göre"⁴⁵⁰ibaresiyle aktarmaktadır.

Zaten hadisciler de bu iddiayı reddetmişlerdir.⁴⁵¹

Ayrıca Said İbnu'l-Müseyyeb, Zühri ve onlar dışında tabiînden başkalarından da mürseli reddettikleri nakl olunmuştur.⁴⁵²

Eğer Hoşafçı'nın dediği gibi "**Bu isnad, âlimlerin çoğunluğuna göre sahihtir.**" demek doğru ise şöyle söylemek de doğru olmalıdır:

Bu hadis Buhari'ye, Müslim'e, Tirmizi'ye, Nesai'ye, İbn-i Mehdi'ye, Yahya b. Said el-Kattan'a, İbn-i Medini'ye, İbn-i Main'e, Ebu Hatim'e, Ebu Zur'a'ya, İbn-i Ebi Hatim'e, Darakutni'ye, Hakim'e, Beyhaki'ye, Hatib el-Bağdadi'ye, İbn-i Abdilber'e, Nevevi'ye, hasılı **hadiscilerin cumhuruna** veya **büyük çoğunluğuna** ya da **tamamına göre zayıftır, reddedilir ve hüccet olamaz.**

Beşincisi: s. 219'da Elbani'nin Münavi'yi referans göstererek sahih olması halinde dahi hadisin "fakirlerin duasıyla" tarzında anlaşılması gerektiğini söylediğini, ancak **cah** ve teyemmün/**teberrük** lafızlarını kullanmamak için Elbani'nin Münavi'nin sözünü eksik aktardığını ifade etmektedir.

Bununla, okuyucuya Elbani'nin ve selefilerin **cah** ve **teberrük** lafızlarından rahatsızlık duyduklarını, bunları zikretmenin işlerine gelmediğini ima etmektedir.

Eğer Münavi, Elbani'nin kullanmak istemediği(!) birinci sözcük olan **cah** ile, Allah'tan, fakirlerin **cah**'ı ile istendiğine dair bir yorum getirmiş olsaydı, Hoşafçı'nın bu ithamının en azından bir anlamı olurdu.

Hâlbuki Münavi, "**cah**" sözcüğünü, fakirleri vasfederken "malları ve cahları/itibarları olmayanlar" şeklinde kullanmaktadır.

Yani Münavi'nin ifadesindeki **cah**, Hoşafçı'nın vehmettirmeye çalıştığı gibi Allah'tan, **hürmetine istendiği isbat edilen değil, kulların nezdinde olduğu nefyedilen "cah"dır.**

Ayrıca Münavi'nin sözünün bununla ilgili olmaması bir kenara, enbiyanın, evliyanın ve salihlerin Allah katında "**cah**"ları, yani itibar, makam ve mevkilerinin olduğu, Elbani dahil bütün ehl-i sünnetçe müsellemler olan koulardandır.

Nebi *aleyhisselam*'ın, diğer enbiya ve evliyanın Allah katında cahlarının, makam, mevki ve itibarlarının olduğunu inkâr etmediğine vurgu yapan Elbani,⁴⁵³hem de fakirlerin, insanlar nezdinde itibarları olmamasını anlatan "**cah**" kelimesinden neden rahatsız olsun?

Hoşafçı'ya göre Elbani'nin kullanmak istemediği diğer sözcük de kendisinin iki kere tekrarladığı "**teberrük**" lafzıdır.

⁴⁵⁰ İbn-i Abdilber, *Temhid*, 1/4

⁴⁵¹ İbn-i Hacer, *Nüket*, 2/568; Zerkeşi, *Nüket*, 601-602; Sahavi, *Fethu'l- Muğis*, 1/142-144

⁴⁵² Hakim, *Medhal*, 12; Begavi, *Şerhu's-Sünne*, 1/246; İbn-i Esir, *Caimu'l-Usul*, 1/118; İbn-i Hacer, *Nuket*, 2/568

⁴⁵³ Elbani, *Tevessül*, 76

Hoşafçı dönüp bakma zahmetine katlandı mı bilmiyoruz, ama Münavi'nin ifadesinde onun iki kere tekrar ettiği **“teberrük”** lafzı değil **“teyemmün”** lafzı geçmektedir.

“Teyemmün,” Arapçada, **“teşaumun/ uğursuzluğun”** zıddı manasındadır. Bazı Arapça-Türkçe sözlüklerde “uğurluluk” anlamı verilmişse de bu bizce hem şer'i hem de lugavî olarak **“teyemmün”** lafzını doğru karşılamamaktadır.

Kamuslarda denildiğine göre “filanca bir şey ile teyemmün etti” demek, onun bereketini umdu anlamına gelmektedir.

Teberrük de tevessül gibi müşterek hale getirilmiş ifadelerdendir. Meşru olan şekilleri olduğu gibi gayrimeşru olan şekilleri de vardır.

Dolayısıyla şer'i bir lafız olan teberrüki kullanmak, ehl-i sünnetten hiç kimseyi gocundurmaz.

Münavi'nin kullandığı “onlarla teyemmün ederek” ifadesi, onlarla teberrük ederek demek bile olsa, bu, onların dualarının hayrını umarak demek olur ki Elbani bunu gizlemeye neden gerek duysun?!

İşte Münavi'nin tam ibaresi **“Onlarla teyemmün ederek, malı ve cahı/itibarı olmayan fakirlerin duası ile. Zira hatırları kırık olduğu için duaları kabul edilmeye daha yakındır.”**⁴⁵⁴

Altıncısı: s. 223'de “Allah bu ümmete, zayıflarıyla, onların duaları, namazları ve ihlaslarıyla yardım eder.” hadisiyle alakalı Elbani'ye şöyle cevap vermektedir.

“Biz de Elbani'ye diyoruz ki:

1-Nesai'nin hadisinin doğru tercümesi şöyledir.”

Sanki hadisi Türkçeye Elbani tercüme etmiş! La havle ve la kuvvete illa billah!

Diyor ki: **“2-Dualarıyla, namazlarıyla ve ihlaslarıyla sözü, zayıflarıyla ifadesinden sonra gelmiş olup atf-ı beyan yoluyla yapılan bir açıklamadır ki ravi tarafından olma ihtimali vardır. Dolayısıyla ravinin bir anlayışdır.”**

Hoşafçı, besbelli ki aleyhine olan rivayetleri reddetmede imamı Kevseri'nin ayak oyunlarından etkilenmiş. Onu da bu denli ölçüsüz yapmaya çalışıyor.

Yani diyor ki, “Ey okuyucu, hadislerde atf-ı beyan yoluyla gelen bütün açıklamaların ravi tarafından olma ihtimali vardır. Ötesi, bu ihtimale binaen bu açıklamalar, ihtimal bile olmaksızın ravinin anlayışdır. Eğer sen de sahih hadislerde hevâna uymayan atf-ı beyan yoluyla yapılmış açıklamalar görürsen aldırma.”

Eğer böyle ihtimalle oluyorsa Hoşafçı'ya soralım:

Sahabî olmadığı, yani Nebi *aleyhisselam*'ı görmediği halde O'nun sözünü bile değil, bir uygulamasını aktaran Ümeyye, bu uygulamayı kim olduğunu bilmediğimiz bir başkasının anlayışı olarak aktarmıyor mu?

Yani değil birkaç kelimesi, tamamı kim olduğunu bilmediğimiz ravinin, duyduğu bir **sözü** değil, gördüğü bir **olayı**, kendi anladığı gibi tabir etmesi değil midir?

Dahası bu yönde hiçbir uygulamaya şahit bile olmayan Ümeyye'nin, kendisine kim tarafından anlatıldığını bilmediğimiz bazı uygulamaları, böyle anlayıp rivayet etme ihtimali yok mudur?

Bu ihtimaller, Hoşafçı'nın iddia ettiği ihtimalden daha kuvvetli değil midir?

O farkında olmasa da ileri sürdüğü bu acayip usul, aslında Ümeyye hadisiyle ortaya koymaya çalıştığı her şeyi, hem de temelinden çöktürmektedir.

Diyor ki: **“3-Diyelim ki dualarıyla tevessül oldu. Yani ey zayıflar, bizim için dua edin demek olsun. Zaten bunu inkâr eden yok. Ya namazlarıyla ve ihlaslarıyla dua nasıl oldu? Bir namaz kılın da Allah bize yardım etsin veya Allah'ım, şu zayıfların namazlarıyla bize yağmur ver veya ey zayıflar bize şu kadar ihlas verin de Allah bize yardım etsin veya ey Allah'ım, zayıfların şu miktar ihlası ile yardım et denildiği mi iddia ediliyor? Subhanallah! ... Ne akıl?!”**

Öncelikle okuyucudan özür diliyoruz. Bunca söz israfiyla yapılan böylesi ucuz ve adi bir polemigi, hevanın insanı ne hallere soktuğu görülüp ibret alınsın, Allah'tan selamet ve afiyet dilenmeye devam edilsin maksadıyla aktardık.

Namaz ve ihlasıyla dua nasıl olmuş?!

Birkaç satır aşağıda kendisinin de söylediği gibi **“Zatlar(ın duası)la⁴⁵⁵tevessül etmek demek, hakikatte onlardaki namaz, ihlas ve benzeri salih ameller sebebiyledir.”**

Yani namaz ve ihlasları, duaya konu olacak tevessül malzemesi değil, zayıflıklarında olduğu gibi, duanın neden kabule daha layık olduğunun gerekçeleridir.

Eğer **“Ey zayıflar, bizim için dua edin”** demek, sizin de kabul ettiğiniz bir şeyse, diğer suretlerde namaz ve ihlas, zayıfların yerine konur, duanın değil. “Ey namaz kılanlar, ey ihlas sahipleri, bizim için dua edin” demek gibi. Zira zayıflık gibi namaz ve ihlas da duanın kabule şayan olmasına etkindir.

Abbas radiyallahu anhuma'nın Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası Yezid İbnu'l-Esved'in salih ve hayırlı bir kimse olması gibi...

Peki, **“Amcalıkla tevessül nasıl oldu?”** sualine **“Ey Abbas, Peygamber'e şu kadar amcalık yap da Allah bize yağmur versin.”** cevabı ihtimal olarak sayılmayacağı gibi, **“Ey Allah'ım, Yezid'in şu miktar salah ve hayrı ile bize yağmur ver.”** sözü ihtimaller arasında varid olmayacağı gibi, Hoşafçı'nın irad ettiği ihtimallerin hiçbirinde varid değildir.

Zayıflık da, namaz da, ihlas da peygambere olan amcalık da, salah ve hayır da sadece duanın kabulünün evla oluşuna birer gerekçedir.

Hoşafçı'nın bunca gayret arasında muvaffak olduğu tek cümle şudur: **Subhanallah!! Ne akıl?!**

Yedincisi: s. 223'de, "**Hudu ve huşu sahibi gençleriniz, otlayan hayvanlarınız, beli bükülmüş ihtiyarlarınız, emzikteki yavrularınız olmasaydı, üzerinize azabı ilahı gökten boşanırcasına dökülürdü**" şeklindeki rivayeti aktaran Hoşafçı, 321 nolu dipnotta rivayeti *Şevkani'nin Neylu'l Evtar*'ının 17. cildine azvederek "**hadisleri tahric**" etmedeki çap ve müstevasını gözler önüne sermektedir.

Neylu'l-Evtar, müsned bir hadis kitabı olmadığı gibi Mecd İbn-i Teymiyye'nin ahkâm hadislerini derlediği müsned olmayan *Münteka'l-Ahbar*'ının şerhidir.

Hoşafçı, hayatında *Neylu'l-Evtar* isimli kitabı hiç görmüş mü bilmiyoruz. Bildiğimiz bir şey varsa o da *Neylu'l-Evtar*'ın 17. cildinin olmadığıdır.

Mevcud en büyük baskısı, son cildi fihristlerden ibaret olan, Muhammed Subhi Hallak'ın hazırladığı 16 ciltlik baskısıdır.

Söz konusu hadisi *Sünenu'l-Kubra*'da rivayet eden Beyhaki, ardından şöyle demektedir: "(Ravilerden) İbrahim b. Huseym kavi değildir. Yine kavi olmayan başka bir isnadla şahidi vardır."⁴⁵⁶

Zehebi de der ki: "Ben derim ki, Nesai (İbrahim için) '**metruktur**' dedi."⁴⁵⁷

Beyhaki'nin sözüne talik yapan İbn-i Türkmani de şöyle demektedir: "Bu işin erbabı olanlar onun hakkında ağır ifadeler kullanmışlardır. Nesai "**metruk**," Ebu'l-Feth el-Ezdi ise "**kezzab**" demiştir. Cevzecani de "sonradan ihtilat etti" demektedir."⁴⁵⁸Başka bir yerde Beyhaki'nin de onun "**zayıf**" olduğunu itlak ettiğini söylemektedir.

Nevevi de der ki: "**Hadis zayıftır.**"⁴⁵⁹

s. 224'de diyor ki: "**Mani ed-Deylemi radyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Eğer yeryüzünde Allah'ın rukû eden kulları, süt emen sabiler, otlayan hayvanlar olmasaydı, üzerinize azab yağdırır ve sizi helak ederdi."**

Hadis'in Beyhaki'deki şekli şöyledir: "**Malik b. Abiyde'den, yani İbn-i Müsafi ed-Diyli'den**, onun babasından, onun da dedesinden aktardığı rivayette..."⁴⁶⁰

Hoşafçı, ravi **Malik'in babası Abiyde** olunca, sahabî olan dedesinin de "**Mani ed-Deylemi**" olduğunu uyduruvermiş.

456 Beyhaki, *Sünenu'l-Kubra*, 3/345

457 Zehebi, *Mühezzeb*, 3/1271

458 İbn-i Türkmani, *Cevheru'n-Naki*, {*Sünenu'l-Kubra* haşiyesi, 2/345}

459 Nevevî, *Hûlasa*, 2/874

460 Beyhaki, *Sünenu'l-Kubra*, 3/345

Bu ismi de Malik b. Abiyde'nin kim olduğu açıklanırken kullanılan, “**yani İbn-i Müsafi ed-Diyli**” ibaresinde “**Yani**” açıklama edatını “**Mani**” diye okuyup “**ed-Diyli**”yi de “**ed-Deylemi**” şeklinde okuyarak uydurmuş. İbn-i Müsafi'yi hazfedip yanına *radiyallahu anh*'ı da koyunca oldu size sahabeden “**Mani ed-Deylemi**” *radiyallahu anh*.

Hoşafçı bütün sahabe mucemlerini araştırsın bakalım; **Mani ed-Deylemi** adında bir sahabî bulabilecek mi acaba?

Uydurma hadisleri delil getirmesine alışık olduğumuz Hoşafçı'nın **olmayan bir sahabî uydurması**, bizim için de yeni bir tecrübe doğrusu!

Beyhaki'nin önceki hadise yaptığı ta'likte sözünü ettiği “isnadı kavi olmayan şahid” budur.

Zehebi bunun üzerine der ki: “Bu da zayıflıkta birinci hadis gibidir. Malik ve babası mechuldürler.”⁴⁶¹

Malik'in mechul olduğuna Yahya İbn-i Main de işaret etmekte,⁴⁶² babası Abiyde'nin mechul olduğunu Ali İbnu'l-Medini de ifade etmektedir.⁴⁶³

Müsafi Ebu Abiyde ed-Diyli *radiyallahu anh*'a yer veren Ebu Nuaym,⁴⁶⁴ İbni'l-Esir⁴⁶⁵ ve İbn-i Hacer,⁴⁶⁶ bahsi geçen hadise de yer vermektedir.

Hadisin ravilerinden Abdurrahman b. Sa'd da zayıftır.⁴⁶⁷

Özetle iki “**mechul**” ve bir “**zayıf**”lı bu isnad da zayıftır.

s. 225'de diyor ki: “**Hadiste geçen otlayan hayvanlara, emzikli çocuklara ne demeli? Otlayan hayvanlar ve emzikli çocuklar bize dua ettiği için mi biz ilahi azaptan korunuyoruz? Yoksa Allahu Teâlâ'nın onlara olan merhametinin tecelli etmesinden mi? Evet, Allah'ın rahmeti tecelli ediyor. Ve biz onların vesilesiyle ilahi azaptan kurtulmuş oluyoruz.**”

Elbette ki Allah'ın onlara olan merhameti farklı suretlerde tecelli etmektedir. Elbette ki Allah, onların ve başkalarının vesilesiyle bize de ikram etmektedir (örneğin yağmur yağdırmaktadır).

Hoşafçı, neden niza olmayan meseleleri isbata uğraşıyor ki?!

Oysa şöyle demesi gerekirdi: “**Otlayan hayvanlar ve emzikli çocuklar bize dua ettiği için mi biz ilahi azaptan korunuyoruz, yoksa Allah'a ‘Ya Rabbi, otlayan hayvanlar hürmetine, emzikli çocukların hakkı için bize azab etme.’ diye dua ettiğimiz için mi?**”

Zira onun isbata uğraştığı, bizim de meşru olmadığını söylediğimiz tevessül budur!

Biz diyoruz ki:

Allah'ın bize, onlar vesilesiyle ikram ediyor olması ile Allah'tan onlar vesilesiyle, onların hakkı ve hürmetine isteyebilmemizin meşru oluşu arasında bir münasebet yoktur.

461 Zehebi, *Mühezzeb*, 3/1271

462 Zehebi, *Mizan*, 4/8 no: 6640

463 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 3/46

464 Ebu Nuaym, *Ma'rifetu's-Sahabe*, 4/309

465 İbn'u'l Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, 5/125

466 İbn-i Hacer, *İsabe*, 10/133

467 İbn-i Hacer, *Takrib*, 579 no: 3898; Heysemi, *Mecmau'z-Zevaid*, 10/227

Yerdeki ve gökteki her şeyin, balıkların bile ilim talebelerine istiğfar ediyor olmasıyla, ilim talebelerinin, kuşlardan, köstebeklerden ve balıklardan kendilerine istiğfar etmelerini istemelerinin meşru oluşu arasında bir münasebet olmadığı gibi!

İmam Şafii'nin Ebu Hanife'nin Kabriyle Tevessül Ettiği Haberi

s. 98'de diyor ki: “*İbn Hacer (ö. 852/1448) el-Hayratül -Hisanfi Menakibi'l-İmam Hanifeti'n- Numan adlı kitabının 25. faslında İmam Şafî, Bağdat'ta Ebu Hanife'nin kabrine gelip onunla Allah'a tevessülde bulunurdu diyor.*”

İbn-i Hacer diye itlak edildiğinde akla ilk gelen ismin **Askalani** olduğu malumdur.

İyi ihtimale göre, Hoşafçı, **Askalani** ile **Heytemi** arasındaki farkı bilmemektedir. Zira ismi geçen kitap Heytemi'ye, parantez içindeki ölüm tarihi ise **Askalani'ye** aittir.

Kötü ihtimale göre ise **İbn-i Hacer** diye itlak edip parantez içine **Askalani'nin** ölüm tarihini yazan Hoşafçı, **Heytemi'yi Askalani** olarak gösterip okuyucuyu **aldatmaya** çalışmaktadır.

Hoşafçı'nın dediği gibi zikri geçen kitabın **25. faslında** değilse de **35. faslında**, Heytemi'nin de söylediği gibi bu haberi Hatib el-Bağdadi, tarihinde nakletmektedir.⁴⁶⁸

Hoşafçı bir başkasından bulamadığı ve bulamayacağı için, haberin isnadının sıhhatini aynı sayfada Kevseri'den nakletmektedir.

Ahmed Ğumari'nin söylediğine göre, Ebu Hanife mevzu bahis olunca “**aşırıya gitmiş bütün bi'datçılar gibi, sanki idrakini, ilmini, aklını, görgüsünü, dinini ve imanını kaybeden**”⁴⁶⁹ Kevseri'nin uydurma olduğunu anlamak için ilim talebesi bile olmaya gerek olmayan “**Ebu Hanife, ümmetimin siracıdır**” uydurma hadisini takviye etme gayretleri zaten bilinmektedir.⁴⁷⁰

Kevseri, bu haberle alakalı iki ibaresinden birinde, “**Bu senedin ricalinin tamamı Hatib indinde mevsuktur**”⁴⁷¹ derken, diğerinde daha da aşırıya gidip bu haberin “**Hatib'in tarihinin başlarında sahih bir senetle zikredildiğini**”⁴⁷² söylemektedir.

Haberin ravilerinden Ömer b. İshak ve Ali b. Meymun'u, Hatib'in nerede ve nasıl tevsik edildiği bilinmemektedir.⁴⁷³ Kaldı ki Ömer b. İshak rical kitaplarında adı dahi geçmeyen, tanınmamış birisidir.⁴⁷⁴ Şeyhi Ali b. Meymun'un da kim olduğu belli değildir. Eğer “**Rakkî**” ise onu Şafii'den

468 Hatib el-Bağdadi, *Tarihu'l-Bağdat*

469 Ahmed el-Ğumari, Selefi veya Vahhabi(!) değil, Kevseri gibi bir halefidir. Elbani'ye ve Selefilere olan düşmanlığı herkesce malumdur. Onun bu sözleri, Kevseri'nin gerçek yüzünü bilmeyenlere aşırı ve mübalağalı gelebilir. Kevseri'nin kendince, Ebu Hanife ve mezhebinin müdafaa sadedinde sika ravilere, hadis hafızlarına, imamlara, hatta sahabeye söylediği sözler yanında, Ğumari'nin bu ithamı hafif bile kalır. İlgilenenler, Muallimî Yemâni'nin *Tenkil*'ine bakabilirler.

470 Ahmed el-Ğumari, *Beyan-ı Telbisi'l-Mufteri*, 239; Muallimi, *Tenkil*, 1/448

471 Kevseri, *Te'nib*, 16

472 Kevseri, *Makalat*, 381

473 Muallimi, *Taliatu't-Tenkil*, 65

474 Elbani, *Silsiletu'l-Ehadisu'd-Daife*, 1/78

rivayeti olduğu bilinmemektedir. İbn-i Hacer Tevali't Te'sis'de bu konudaki bütün gayretlerine rağmen Ali b. Meymun'dan bahsetmemektedir.⁴⁷⁵

Eğer “**Medeni**” ise Zehebi onun hakkında “**uydurma hadisler rivayet eder**” demektedir.⁴⁷⁶

Ravilerden Mükrem b. Ahmed'in, Ebu Hanife'nin faziletlerine dair bir çalışması olduğu bilinmektedir. Bu haberin de oradan aktarıldığı kuvvetle muhtemeldir.

Yine Hatib'in aktardığına göre, Darakutni'ye bu çalışma sorulduğu zaman, “uydurmadır, hepsi yalandır” demiştir.⁴⁷⁷

Hali bu olan isnadın “**ricalinin tamamının Hatib indinde mevsuk olduğu**” iddiası bile ispatlanamazken, bir de “**haberinin sahih bir senetle**” olduğunu söylemek, ancak Kevseri gibi sabıkalı birisinin yapacağı bir iştir. O'nun bu iddiasının ciddiye alınacak bir tarafı yoktur.

Delil olarak böyle bir senetle ortaya konulan bu haber, hevasından hiçbir şey söylemeyen, her sözü ve fiili hüccet olan Nebi *aleyhisselam*'dan aktarılsa bile delil olamayacakken, söz konusu fiil bir başkasınınken nasıl delil olabilir?

Haberin yalan olduğunun diğer emareleri de metninde geçmektedir.

İddia edilen habere göre, Şafii bu ziyaret ve tevessülü, hem de her gün yaptığını söylemektedir.

İmam Şafii, Hicaz'da, Yemen'de, Şam'da, Irak'da ve Mısır'da, İmam Ebu Hanife'den daha faziletli olan enbiyanın, sahabenin ve tabiinin kabirlerini gördüğü ve oralarda böyle bir tevessülde bulunmadığı halde, Ebu Hanife'nin kabrine hem de her gün gelerek tevessül yapması pek inandırıcı görünmemektedir.

Ebu Hanife'nin kendi öğrencileri, Muhammed, Ebu Yusuf, Züfer ve diğerleri, kendi hocalarının kabrinde böyle bir tevessülde bulunmazlarken, hocalarının kabrindeki bu faziletlerin(!) onlara gizli kalıp, bunun farkına varanın Şafii olması da hiç inandırıcı gelmemektedir.

Dahası Şafii Bağdat'a geldiğinde, yanlarında dua kasdedilen türbeler, zaten henüz mevcut değildir. Böylesi bir uygulama Şafii zamanında daha bilinmemektedir.⁴⁷⁸

Şafii'nin kabirlerde namaz kılmayla alakalı mezhebi ve fetvası malumken, insanlara bunun çirkin ve kötü olduğunu söyledikten sonra,⁴⁷⁹ bu fiili kendisinin mi işlediği iddia edilmeye çalışılıyor?!

475 İbn-i Hacer, *Tevali't-Tesis*

476 Zehebi, *Mizan*, 1/169 no: 5652

477 Hatib'u'l Bağdadi, *Tarihu'l-Bağdat*, 4/209

478 İbn-i Teymiyye, *İktida*, 1/206

479 Şafii, *el-Umm*, 1/463

IV. BÖLÜM

HOŞAFÇI'NIN İSTİĞASEYE DELİLLERİ

Meşru Yardımlaşmayla Delil Getirmesi

s. 272’de diyor ki: “**Allah insanların birbirine yardım etmesine izin vermiş, ihtiyacı için yardım isteyen kişiye icabet edip yardım etmeyi emretmiştir. Sıkıntıda olanın sıkıntısının giderilmesi, muhtaç ve zorda olana yardım edilmesi gerektiğiyle alakalı birçok hadis-i şerif varid olmuştur.**”

Ölülerden ve uzakta olan velilerden medet istenebileceğini ispatlamaya çalışan Hoşafçı’nın bu sözlerinin, niza mahallinden ne denli uzak olduğu ortadadır.

Hayatta olan ve hazır bulunan kimseden, gücünün yeteceği bir konuda yardım istemenin caiz olduğu, zaten kimse tarafından inkâr edilen bir mesele değildir.

s. 273’de diyor ki: “**Sahabe-i Kiram, Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem’den şefaât diler, hastalık, bela, borç gibi aciz oldukları herhangi bir durumda ona hallerini anlatır, sıkıntılar için ona müracaat eder, ondan yardım isterlerdi.**”

Hoşafçı’nın bütün bu anlattıkları, konudan uzak meselelerdir. Onun isbat etmesi gerektiği halde beceremediği şey, sahabenin bütün bu söylenilenleri Nebi aleyhisselam’ın vefatından sonra da yapıyor olduklarını ortaya koymaktır. Ancak o, buna dair tek bir sahih nakil getirememiştir. Ömrünün sonuna kadar da uğraşsa asla getiremez!

Nebi aleyhisselam’ın Mucizeleriyle Delil Getirmesi

s. 273’de ve s. 105’de, “**Katade iyileşmek için peygamberimizden yardım istiyor.**” başlığı altında, harbde gözünden yara alan Katade’nin Nebi aleyhisselam’a geldiğini, onun da elini Katade’nin gözüne koyup sıvazladıktan sonra gözünün iyileştiğini aktarmaktadır.

Rivayetin sıhhati bir tarafa, anlatılan hadisenin, konumuz olan ölülerden veya uzaktaki kimselerden yardım/medet dilenmesiyle yakından veya uzaktan bir ilgisi yoktur. Rivayet ancak Nebi aleyhisselam’ın mucizelerine örnek olabilir.

Ayrıca Hoşafçı’nın kıssaya koyduğu başlıktan anlaşıldığı gibi Katade, gözünün iyileşmesi için yardım istemeye değil, yine kıssayı onun aktardığı şekliyle, gözünü çıkarıp atmak için izin istemeye gelmiştir.

s. 274’de “**Muaz, Peygamberimizden kolunun iyileşmesini istiyor.**” başlığı altında, savaşta kolu kopan Muaz’ın, kopan koluyla beraber Nebi aleyhisselam’a geldiğini, onun da kopan kolu tükürüğüyle yapıştırdığını aktarmaktadır.

Bu rivayette anlatılan şeyin de Katade'nin yaşadığından bir farkı yoktur.

Hadisenin sahih olduğu takdirde ifade edeceği tek şey, Nebi *aleyhisselam*'ın tükürüğünün bereketiyle, bir mucizenin gerçekleştiğidir. Ölülerden veya uzaktakilerden medet istemenin şirk olmadığı değil!

Ayrıca Muaz da -başlıkta anlatıldığı gibi- Nebi *aleyhisselam*'dan kopan kolun iyileşmesini istemiş değildir. Hoşafçı'nın aktardığı kıssaya göre Muaz'ın yaptığı şey, sadece kopan koluyla beraber Nebi *aleyhisselam*'ın yanına gelmektir.

s. 274'de ve daha önce s. 105'de, "***Ebu Hureyre, unutkanlığını peygamberimize şikayet ediyor.***" başlığı altında, Ebu Hureyre'nin duyduğu hadisleri unutmak istemediğini söylemesi üzerine, Nebi *aleyhisselam*'ın ona ridasını yere sermesini söyleyip elleriyle havada bir şey avuçlar gibi yaptıktan sonra ridasını tekrar giymesini emrettiğini, Ebu Hureyre'nin bundan sonra hiçbir şeyi unutmadığını aktarmaktadır.

Herkes tarafından açıkça görüldüğü gibi, bu rivayet ile öncekiler arasında herhangi bir fark yoktur. Onlar gibi bu da Nebi *aleyhisselam*'ın mucizelerine birer örnektir.

s. 275'de diyor ki: "***Dikkat edilirse, Ebu Hureyre hiçbir şeyi unutmamak için peygamberimize müracaat etmiştir. Bu, Allah'tan başka hiç kimsenin veremeyeceği bir şey değil midir? Peygamberimiz onu şirkle itham etmemiştir.***"

La havle ve la kuvvete illa billah!

Bir kere Ebu Hureyre'nin "***Bana hiçbir şeyi unutturma ya Rasûlallah!***" diye bir talebi olmamıştır. Yaptığı şey, unutkanlığından dolayı şikâyetçi olmaktır.

Nebi *aleyhisselam*'ın mucizesi üzerine de Allah'ın izniyle unutkanlık ortadan kalkmıştır.

Aynı şekilde gözü çıkan, kolu kopan ve unutkanlık şikâyeti olan birisi, salih olduğunu düşündüğü bir zata gidip şifa bulmak için ondan dua isteyebileceği gibi, Allah'ın kevnî sebeplerine başvurup uzman doktorlara giderek tedavi olmayı da isteyebilir.

Bu üç suretten hiçbirini de hiç kimse şirkle itham etmez.

Hoşafçı, bunlar yerine, Nebi *aleyhisselam* vefat ettikten sonra gözü çıkan, kolu kopan veya başka bir şikâyet ve sıkıntısı olan bir sahabînin kabre gelerek veya uzaktan bu sıkıntılarına çözüm bulmak için Nebi *aleyhisselam*'a başvurduğuna dair bir rivayet getirseydi ya!!

Süleyman aleyhisselam Kıssasıyla Delil Getirmesi

s. 275’de ve daha önce s. 102’de diyor ki: “**Hız. Süleyman, yanındaki insanlardan ve cinlerden oluşan topluluğa, “Aylarca uzaklıktaki Belkıs’ın sarayındaki tahtını bana kim getirir?” (Neml, 38) diye istediğinde ifrit (cin): “Sen yerinden kalkmadan ben onu sana getiririm. Ve gerçekten bunu yapmaya hem gücüm hem de güvenim var dedi.” (Neml, 39) Yanında kitaptan bir ilim bulunan zat ise “Ben onu sana gözünü kırpmadan önce getiririm.” dedi. Derken onu yanında durur görünce “Bu, Rabbimin bir lütfudur dedi.” (Neml, 40)**

Üç aylık mesafede sarayın içindeki tahtı göz açıp kapayana kadar duvarlardan geçirip getirmeye Allah’ın gücü yeter, hiçbir insan bunu yapamaz.

Süleyman bunu Allah’tan değil, cin ve insanlardan istiyor. Allah buna kızmıyor, bir de Kur’an’da yazıyor. Sizin mantığınıza göre Süleyman şirk mi işledi? Ne kadar yanlış düşünüyorsunuz.”

Bizim mantığınıza göre Süleyman şirk mi işlemiş?!

Hâşâ ve kella!

Süleyman aleyhisselam’ın yaptığı, gücünün yeteceği bir konuda **hay**/yaşayan ve **hazır**/yanında bulunan kimselerden bir istekte bulunmaktadır. Bunun şirk olduğunu söyleyen kim?!

Onun yaptığı işin ölüye veya gaib olan bir kişiyi yardıma çağırmakla ya da hazır bulunanlardan Allah’tan başkasının gücünün yetmeyeceği bir konuda medet istemeyle ne ilgisi var?!

Süleyman aleyhisselam demiş ki: “**Aylarca uzaklıktaki Belkıs’ın sarayındaki tahtını bana kim getirir?” (Neml, 38)**

Bu, Süleyman aleyhisselam’ın sözünü içeren ayete, durumu dramatize etmek için Hoşafçı’nın bir yakıştıması.

Süleyman aleyhisselam’ın istediği şey “**üç aylık mesafede bulunan sarayın içindeki tahtın göz açıp kapayana kadar getirilmesi**” değildir.

Süleyman aleyhisselam, sadece “**O bana Müslüman olarak gelmezden evvel onun tahtını bana hanginiz getirir?**”⁴⁸⁰ demektedir.

Hoşafçı, buna “**Allah’ın gücü yeter, hiçbir insan bunu yapamaz.**” diye iddia etse de getirdiği ayet kendini tekzib etmektedir.

Allah’ın kulları arasında çok uzak mesafelerdeki bir şeyi bir anda getirme istidat ve kabiliyetine sahip birileri varmış ki bunu yaptılar.

Mesele gayet basittir. Hoşafçı, sadece yaygara yapmaya çalışmaktadır.

Ardından diyor ki: “**Cine bu gücü veren Allah, bir Allah dostuna neden vermesin? Vermeyeceğine dair elinizde bir delil var mı?**”

Cine bu gücü veren Allah, elbette bir Allah dostuna da verebilir.

Elimizdeki deliller, vermeyeceğine değil, vefat etmiş veya gaib kimselerden, ya da hazır kimselerden Allah'tan başkasının gücünün yetmeyeceği konularda medet istenmeyeceğine dairdir.

Dostlarına böyle bir gücü verebilecek olan aynı Allah, “Allah dışında kıyamet gününe kadar kendisine icabet edemeyecek, onların dua ettiğinin farkında bile olmayan kimselere yalvarandan daha sapık kim olabilir?!”⁴⁸¹ buyurarak, ölümlere yalvarıp onlardan medet istemeyi menetmektedir.

s. 277’de sanki bunu inkâr eden varmış gibi diyor ki: “**Görüldüğü gibi Allah isterse, istediğine olağanüstü güçler verebilir. Bunlar peygamberler de olabilir, insanlar da. Numuneleri gerek sahabede gerekse daha sonra da vardır.**”

Hoşafçı’nın isbat etmesi gerektiği halde bir türlü muvaffak olamadığı ve asla olamayacağı **numuneler** ise, sahabenin, Nebi *aleyhisselam* vefat ettikten sonra, ondan yardım/medet istediklerine dair olanlardır.

Böyle bir numune bulamadığı için Nebi *aleyhisselam*’ın mucizeleri, enbiya kıssaları ve sahabe kerametleriyle sözü uzatıp okuyucunun kafasının karıştırmaya çalışmaktadır.

“Ey Muhammed” Şiarıyla Delil Getirmesi

s. 279’da diyor ki: “**Hafız İbn-i Kesir’in naklettiğine göre, Yemame Vakıasında Müslümanların şiarı “Ey Muhammed!” sözleriydi.**”

Hoşafçı, galiba aramızdaki ihtilafın, Allah’tan başka hiç kimsenin adı önüne “**ya**” nida edatının konulmayacağıyla ilgili olduğunu zannetmektedir.

Şunu belirtelim ki, bilindiği üzere tarih kitaplarında doğru şeyler olduğu gibi yalan yanlış şeyler de vardır. Ve bunların birçoğu, senetsiz olarak aktarılmaktadır.

O yüzden denilmiştir ki: “İsnad dindendir. İsnad olmasaydı, dileyen dilediğini söylerdi.”

Eğer Hoşafçı, bir tarih kitabından, isnadsız olarak Nebi *aleyhisselam*’a nisbet edilen bir söz getirmiş olsaydı, sıhhatini bilemediğimiz o hadis bile, delil olarak bir şey ifade etmezdi. Kaldı ki bu etsin. **Bu birincisi.**

İkinci olarak ise bu olayı senetsiz olarak zikreden İbn-i Kesir, söylediği şeyin ne anlama geldiğini iyi bildiği için Hoşafçı’nın kıt anlayışının aksine “**Müslümanlar o gün peygambere istigase yapıyorlardı.**” demek yerine “**Müslümanların o günkü şiarı, ey Muhammed sözleriydi.**” demektedir.

Hoşafçı ise haberdeki şiarın ne anlama geldiğini bilmediği için bunu şirk olan istiğaseye delil zannetmektedir.

Şiar, harbde aynı safta savaşanların birbirlerini tanımaları için kullandıkları bir slogandır.

Bagavi diyor ki: “Savaş başlayıp Müslümanlar düşman ile içiçe girince, imam, Müslümanların düşmandan ayırt edilmeleri için söyleyeceği bir şiar tayin eder.”⁴⁸²

Nebi *aleyhisselam*’ın, “Hâ-mim. Lâ yunsarûn”u şiar tayin ettiği,”⁴⁸³ “**öldür, öldür**” sözlerini şiar olarak kullandığı bilinmektedir.⁴⁸⁴ Aynı şiarı Ebu Bekir *radıyallahu anh* da kullanmıştır.⁴⁸⁵

Muhacirlerin şiarının “**Abdullah**,” ensarın şiarının “**Abdurrahman**” olduğu da kaynaklarda geçmektedir.⁴⁸⁶

İbn-i Ebi Şeybe diyor ki: “Bize Veki anlattı, dedi ki; bize Hişam b. Urve babasından anlattı, dedi ki: “Müseyleme günü/**yani aynı Yemame vakası**, Müslümanların şiarı ‘**Ey bakara suresi ashabı**’ idi.”⁴⁸⁷

İbn-i Kesir’in **isnadsız** aktardığı haber karşısında, İbn-i Ebi Şeybe’nin **sahih isnadıyla** yaptığı rivayet! **Sizce hangisini kabul etmeliyiz?**

Eğer “**Ey Muhammed**” şiarı, O’ndan medet isteyip istiğase yapmaya delilse, “**Ey bakara suresi ashabı**” kimden istiğase yapmaya delil olur?!

Muhacirler “**Abdullah**,” ensar da “**Abdurrahman**” diye seslenirken kimden istiğase yapıp medet istemektedirler?!

Yine Ebu Bekir *radıyallahu anh* zamanında Hevazin gazvesinde, Müslümanlar Nebi *aleyhisselam* ile -hâşâ- istiğase(!) yapmayı neden bırakıp şiar olarak “**öldür, öldür**” diye seslenmeyi tercih ettiler?!

Yoksa “**öldür, öldür**” demek de başka birisinden medet istemenin başka bir şekli midir?

482Bagavi, *Şerhu’s-Sünne*, 11/52

483 Ebu Davud, *Sünen*, 2597; Tirmizi, *Sünen*, 1682

484 Hakim, *Müstedrek*, 2/107-108

485 Ebu Davud, *Sünen*, 2638

486 Ebu Davud, *Sünen*, 2595

487 İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, 18/178 no: 34257

Ayağı Uyuşan Kişinin, “Ey Muhammed” Demesiyle Delil Getirmesi

s. 279’da diyor ki: “**Abdullah b. Sa’d şöyle anlatıyor: “Bir kere Abdullah b. Ömer’in ayağı uyuştı. O zaman bir adam ona, en sevdiğin insanı an dedi. O da “Ya Muhammed!” deyince bağlarından kurtulmuş gibi rahatladı.”**

Benzerleri arasında en sağlamı olsa da bu eserde de zayıflık vardır.

Eseri “Ebu İshak Amr. b. Abdillah es-Sebii rivayet etmektedir. Kadrinin büyüklüğüyle beraber, tedlis ve ihtilat ile bahsedilenlerden biridir. Burada da ‘işittim’ dememiştir. Dolayısıyla sigası, inkıta/kopukluk ifade etmektedir.”⁴⁸⁸

Şube, ondan, ihtilatından önce rivayet edenler arasında sayılsa bile, eseri bazen Heysem b. Haneş’ten,⁴⁸⁹ bazen Ebu Şube (veya Ebu Said)’den, bazen de Abdurrahman (**Hoşafçı’nın dediği gibi Abdullah değil**) b. Sad’dan rivayet etmesi, bu eserin karıştırıp ızdıraba düştüğü rivayetlerden biri olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Ayrıca eserin aktarıldığı *Edebu’l-Müfred*’in bazı nüshalarında “**Ya Muhammed**” değil, nida edatı olmaksızın “**Muhammed**” şeklinde geçmektedir.⁴⁹⁰

Her halükarda eserin sahih olduğu takdirde dahi ifade edeceği yegane anlamı, ayağı uyuşan kimsenin, en sevdiği kişiyi hatırlayıp onu anmasıdır. Ondan sıkıntısının giderilmesini istemek veya sıkıntısının giderilmesini onu vesile ederek istemek değil!

Ayağı uyuşan kişinin sevdiğini anması ne tevessül ne de istiğasedir.

Sevdiği kişiyi anınca, kalbin daha hızlı çarparak kan dolaşımının hızlanması neticesinde uyuşukluğun geçmesi şeklinde bilimsel olarak da açıklanabilecek bu tecrübî uygulama, cahiliye Araplarında, bilinen ve sıkça uygulanan bir yöntemdir.

“Derler ki insanın ayağı uyuşunca en sevdiği insanı anarsa uyuşukluğu gider.”⁴⁹¹

Şair şöyle demektedir:

**“Uyuşur ayağı, bazı zamanlarda
Geçmez uyuşukluk ‘ey Ateb’ demedikçe.”**

Başka bir şair şöyle demektedir:

**İbn-i Mus’ab’ı çağırırım, uyuşunca ayağım
Bir Abdullah deyince, gidiverir zayıflığım.”**

Bir başkası şöyle demektedir:

**“Vallahi, ayağım uyuşup karıncalanınca
Gidiverir o uyuşukluk seni anınca.”**

488 Kevseri, (Ahmed Ğumari’den naklen), *Beyan-ı Telbisi’l-Müfteri*, 340

489 İbnu’s-Sünni, *Amelu’l-Yevmi ve’l-Leyle*, no: 170

490 Bk. Muhammed b. Fuad Abdalbaki tahkiki, 250 no: 964

491 Kalakşendi, *Subhu’l-A’sa*, 1/463

Yine bir şair şöyle demektedir:

**“Gözümün nuru olursun buluştuğumuzda
Şifam olur seni anmak, ayağım uyuştuğunda.”**

Cahiliye Arab edebiyatında bunun örneklerini daha da çoğaltmak mümkündür.

Şimdi soralım; ayağı uyuşan İbn-i Ömer *radiyallahu anhuma*, en sevdiği insanın ismini anınca, bu ona istiğase veya onunla tevessül yapmaks, sevdiği bir kadını veya adamı ya da çocuğu anıp ayağının uyuşukluğunu gideren cahiliye Arab'ı da o kadını, adamı ya da çocuğu mu yardıma çağırıp istiğase yapmakta veya Allah'tan o kadın, o adam ya da o çocuk hürmetine mi istemektedir?!

İbn-i Ömer *radiyallahu anhuma*, ayağı uyuştuğunda **“Ey Muhammed”** deyince, yetişip uyuşukluğu gideren Nebi *aleyhisselam* ise veya Allah, O'nun hürmetine uyuşukluğu gideriyorsa, sevdiği kadına, adama ya da çocuğa nida edip anan cahiliye Arabına yetişip uyuşukluğunu gideren de onlar mıdır?

Veya Allah, müşrik olan Arabın ayağındaki uyuşukluğu, sevdiği kadın, adam ya da çocuk hürmetine mi gidermektedir?!

Ayağı değilse de heva sebebiyle beyni ve kalbi uyuşmuş kimseler dışında herkes için mesele gayet açıktır.

s. 280'de diyor ki: **“Sahabelerin ve tabiînin yaptıkları ortada iken medet ya Rasûlallah, medet ya mürşidim diyen bir insana nasıl kâfir dersiniz?”**

Ya Subhanallah!

Hoşafçı'nın delilleri arasında, sahabenin ve tabiînin **“Medet ya Rasûlallah, medet ya mürşidim”** gibi sarîh şirk içeren sözcüklerin cevazına gerekçe olabilecek türden tek bir şey gören varsa, ne olur bize de gösterson.

Hoşafçı'nın Allah'tan korkusu, kuldan utanması hiç mi yok?!

Sahabeye ve tabiîne ne türden bir töhmet ile iftira ediyor olduğunun ve Allah'a bunun hesabını vereceğinin farkında değil mi?

Sahabenin hangisi, vefatından sonra bir sıkıntısı için **“Medet ya Rasûlallah, yetiş ya Rasûlallah”** diye, Allah'ı değil de Rasûlünü çağırmış?

Tabiînden hangisi Allah'dan başkasına dua ve ibadet anlamına gelen istiğase ile benzeri küfür ve şirk içeren sözler söyleyerek Allah'tan başkasını çağırmış, O'ndan gayrısına yalvarmış, O'ndan başkasından medet/imdat istemiş?!!

Buna dair doğru dürüst tek bir delil bile zikredemezken, onların buna benzer fiillerinin hem de **“ortada”** olduğunu iddia etmek, selefe yapılmış ne büyük bir zulüm ne azim bir cürümdür!!..

Çölde Hayvanı Kaçanın, “Ey Allah’ın Kulları, Hapsedin”

Demesiyle Delil Getirmesi

s. 285’de diyor ki: “*Abdullah b. Mes’ud’dan rivayet edilen (hadiste şöyle denmektedir) “Sizden birinizin hayvanı çölde ipinden boşanıp kaybolursa ‘Ey Allah’ın kulları hapsedin, Ey Allah’ın kulları hapsedin’ diye iki defa seslensin. Zira Allah’ın yeryüzünde onu hapsedecek olan hazır kulu vardır.”*

“Teveessül ve istiğaseyi kabul etmeyenlerin zayıf dediği bu hadisi, itibar ettikleri âlimlerinden İbn-i Teymiyye, bu hadisteki gibi dua edilmesini sünnete uygun görmüş ki, el-Kelimu’t-Tayyib “sünnete uygun dua” adlı eserine almıştır. İtiraz da etmemiştir. Burada hem zayıf hadisle amel var hem de Allah’tan değil de bir başkasından yardım isteme var.

İbn-i Teymiyye insanlardan yardım istemeyi (istiğase) kabul etmezken, bu hadisteki gibi ‘Ey Allah’ın kulları’ diye seslenerek yardım istemeyi sünnete uygun görmüştür.” (Hoşafçı’nın sözü bitti)

Birinci olarak eser zayıftır.

Ravilerinden Maruf b. Hassan hakkında Ebu Hatim “**mechul**” derken, İbn-i Adıyy, “**münkeru’l-hadis**” ifadesini kullanmaktadır.⁴⁹²

Heysemi ise “senesinde Maruf b. Hassan vardır ki **o zayıftır**” demektedir.⁴⁹³

Hadisteki diğer bir illeti, İbn-i Hacer “**Senedinde İbn-i Mesud ile İbn-i Bureyde arasında inkıta/kopukluk vardır.**” sözleriyle ifade etmektedir.⁴⁹⁴

Hadisin üçüncü illeti, Said b. Ebi Arube’nin “**an’ane**” yapmasıdır. Zira o “**çokça tedlis yapan**”⁴⁹⁵ bir müdellistir.

Özetle, ravilerinden birisi zayıf olan, senesinde kopukluk bulunan ve diğer müdellis bir ravinin “anane” yaptığı bu rivayet zayıftır.⁴⁹⁶

“Hadis ilimleriyle alakalı bilgisi ve bu fende müşarekesi olanlar arasında, hadisin sahih veya hasen olduğunu söyleyen de yoktur. Ya zayıf demek ya da zayıf diyenlerin sözlerini nakletmektedirler.”⁴⁹⁷

İbn-i Teymiyye’nin adı geçen kitabında zikredip itiraz etmediği tek zayıf hadis de bu değildir. Elbani, kitabın tahkikinde, bununla beraber onlarca zayıf hadis olduğunu tesbit etmiş, dahası birkaç tane mevzu hadis bulunduğunu da ifade etmiştir.

İbn-i Teymiyye’nin bunları bir açıklama ve itiraz getirmeden serdetmiş olmasını, mukaddimede uzunca, maddeler halinde açıklamıştır.⁴⁹⁸

492 Zehebi, *Mizan*, 4/354 no: 8161; İbn-i Hacer, *Lisan*, 8/107 no: 7829

493 Heysemi, *Mecmau’z-Zevaid*, 10/132

494 İbn-i Allan, *Futuhatu’r-Rabbaniye*, 5/150

495 İbn-i Hacer, *Takrib*, 384 no: 2378

496 Bkz: Salih Al’uş Şeyh, *Hazihi Mefahimuna*, 52-53

497 Salih Al’uş Şeyh, *Hazihi Mefahimuna*, 53

498 Elbani, *el-Kelimu’t-Tayyib*, Tahkik, 49-57

Kitabın adını, **Sünnete Uygun Dua** diye aktarmak, zannediyoruz **mütercimnin tasarruflarını müellife mal etme** örneklerinden biridir.

Hadiste “**Allah’tan değil de bir başkasından yardım isteme**” olduğu doğru ise de İbn-i Teymiyye’nin “**insanlardan yardım istemeyi kabul etmemesi**” iddiası, Hoşafçı’nın konuyu ne kadar doğru anladığını veya ne kadar doğru aktardığını gözler önüne sermesi açısından pek manidardır.

Zira İbn-i Teymiyye’nin ve diğer bütün selefilerin, gücünün yettiği hususlarda, yaşayan ve hazır olan kimselerden yardım/imdat isteme konusunda bir itirazları yoktur.

Hadisi okuyan herkes Allah’ın dışında kendilerinden yardım istenilen meleklerden veya cinlerden olan varlıkların, **yaşayan** varlıklar olduklarını, “**hazır**” sözcüğünden gaib olmayıp hazır ve nazır olarak orada mevcut bulunduklarını, “**sizin için onu hapsedecek olan**” ifadesinden ise yardım istenilen konuda (yani kaçan hayvanı yakalamada) güç, kuvvet ve yetkilerinin olduğunu kolayca anlayabilir.

Yani “**yaşayan**”, orada “**hazır**” bulunan göremediğimiz varlıklardan, tahsis edildikleri bir vazifeyle alakalı böyle bir yardım talebinde bulunmakla, hayvanı kaçan bir kimsenin çevresindeki arkadaşlarından veya diğer kafilerdeki bazı insanlardan yardım ve imdat talebinde bulunması arasında bir fark yoktur.

İkinci suret şirk olmadığı, caiz ve meşru olduğu gibi, birinci suret de şirk değildir. Hadisin sahih olması halinde de meşru olur.

Dolayısıyla “**Ey Allah’ın kulları**” diye **hay, hazır ve kadir olan** meleklerle veya insanlara seslenip yardıma çağırmanın; **ölüye, gaib** ve uzakta olan kimseye Allah’tan başkasının gücünün yetmeyeceği konularda seslenme ve medet istemekle bir alakası yoktur.

Mesele gayet basittir.

s. 286’da diyor ki: “**Utbe b. Gazavan’dan rivayet edilen bir hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Sizin biriniz bir şey kaybederse yahut yanında arkadaşı bulunmadığı bir yerde yardım dilerse, ‘Ey Allah’ın kulları bana yardım edin, Ey Allah’ın kulları bana imdat edin’ desin. Çünkü Allah’ın bizim görmediğimiz kulları vardır.”**

Heysemi diyor ki: “Hadisi Taberani rivayet etmiştir. Bazılarındaki zayıflık ile beraber, ravileri tevsik edilmiştir. Ancak ne var ki Yezid (veya Zeyd) b. Ali, Utbe’ye yetişmemiştir.⁴⁹⁹

Yani İbn-i Hacer’in de ifade ettiği gibi “**senedi munkatı**/kopuktur.”⁵⁰⁰

Hoşafçı “*Haneî usulcülere göre zarar vermez.*” diye iddia etse de senetteki kopukluk hadisçilerin sözbirliği ile zayıflık sebebidir.

Munkatı olan rivayeti kabul etmenin anlamı, arada kim ve ne olduğunu bilmediğimiz bir kimsenin aktardığı haber üzerine din bina etmektir.

499 Heysemi, *Mecmau’z-Zevaid*, 10/132

500 İbn-i Allan, *Futuhatu’r-Rabbaniyye*, 5/150

Heysemi'nin sözünü ettiği zayıflık olan bazı raviler de Abdurrahman b. Şerik ile babası Şerik b. Abdullah'tır.

Abdurrahman hakkında Ebu Hatim, "vahiyyu'l-hadis" derken⁵⁰¹İbn-i Hacer, "saduktur, hata eder" demektedir.⁵⁰²

Babası Şerik hakkında ise "Saduktur, çok hata eder. Kûfe kadılığına geldikten sonra hafızası değişmiştir." demektedir.⁵⁰³

Özetle senedindeki kopukluk ve iki ravisindeki zayıflık sebebiyle bu isnad da zayıftır.

s. 287'de diyor ki: "**İbn-i Abbas'tan rivayet edilen bir hadis-i şerifte, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: 'Şüphesiz ki Allah'ın hafaza meleklerinin dışında yeryüzünde melekleri vardır ki ağaç yapraklarından düşenleri yazarlar. Sizden birinize çöl arazisinde bir aksaklık isabet ederse, Ey Allah'ın kulları, bana yardım edin diye seslensin.'**"

Diğerleri arasında en sağlam olan bu rivayette de zayıflık vardır.

Hadisi rivayet eden Bezzar, "Nebi aleyhisselam'dan, bu lafızlarla bu isnaddan başkasıyla rivayet edildiğini bilmiyoruz." demektedir.⁵⁰⁴

Ravilerinden Usame b. Zeyd'i ta'dil edenler olduğu gibi cerhedenler de olmuştur.⁵⁰⁵Bu, Usame'nin teferrüd ettiği/tek başına kaldığı rivayetlerde bir şaibe olduğu anlamına gelmektedir. Bu hadiste, onun teferrüd ettiği rivayetlerdendir.

Ayrıca hadisi Usame'den merfu olarak aktaran Hatim b. İsmail'den daha sağlam bir ravi olan Ca'fer b. Avn, ona muhalefet ederek aynı Usame kanalıyla İbn-i Abbas *radiyallahu anhum*a'dan **mevkuf** olarak, yani onun sözü olarak aktarmaktadır.⁵⁰⁶

Yani doğrusu rivayetin Nebi aleyhisselam'ın sözü olarak **merfu** oluşu değil, İbn-i Abbas *radiyallahu anhum*a'nın sözü olarak **mevkuf** oluşudur.

Her halükarda hadis, Hoşafçı'nın sadedinde olduğu ölümlerden medet dilenmeye delil olmaz. Hadiste "**Ey Allah'ın kulları**" diye nida edilip yardım istenen varlıkların, **yaşayan** ve **hazır** olan melekler olduğu, kendilerine yapılan hitabı işittikleri Allah'ın izniyle de icabet ettikleri gayet açıktır.

Bu ve benzeri rivayetlerden yola çıkarak ölmüş olan veya uzakta bulunan kimselere nida ederek, yardım/medet dileneceğini söylemeye yeltenenler, Allah'ın Rasûlüne alenen iftira etmektedirler.

Zira bu ikisi arasında yakından veya uzaktan bir alaka yoktur.

Bununla beraber, İbn-i Hacer'e itimaden rivayeti hasen olarak gören⁵⁰⁷ veya zayıflığı ile beraber bununla amel etmede tesahül etmek isteyenler de varsa, hadisin delaleti ile sınırlı kalmalı, kıyasa yeltenerek bunu her şeye ve herkese genellememelidirler.

501 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 2/515-516

502 İbn-i Hacer, *Takrib*, 582 no: 3918

503 A.g.e., 436 no: 2802

504 Heysemi, *Keşfu'l-Estar*, 4/34

505 İbn-i Hacer, *Tehzib*, 1/108

506 Beyhaki, *Şuabu'l-İman*, 4/34

507 İbn-i Allan, *Futuhatu'r-Rabbaniyye*, 5/151

Çünkü bunlar, kıyasın caiz olmadığı konulardır.

Herevi'nin aktardığına göre, Abdullah b. Mübarek, seferlerinin birinde kaybolunca, içinde bu rivayetin yazılı olduğu cüzleri isteyip senetlerine bakmaya başlamıştır.

Herevi der ki: "İsnadını görmediği bir dua ile dua etmeyi caiz görmemiştir."⁵⁰⁸

İşte selefin ve onlara uyanların yolu, bu şekilde isnadları araştırmaktır.

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine gıyreti olmayan haleften bazılarının ve onlara uyanların yolu da hevalarını teyid ettiğini düşündükleri her bir şeyi, **zayıf, münker, mevzu ve yalan** olduğuna bakmaksızın delil olarak pervasızca ileri sürmektir.

Selef ve onlara uyanlar önce delili görür, sübutunu öğrenir, sonra inanç ve eylem olarak delilin gereğini yerine getirirler.

Haleften heva ehli olanlar ve onlara uyanlar da önce inanıp uygulamaya koydukları şeylere delil aramaya çalışırlar.

Çoğu sefer de Hoşafçı'nın düştüğü bu durumlara düşmekten kurtulamazlar.

V. BÖLÜM

TEBERRÜK

TEBERRÜK

Bereket, artma ve çoğalma demektir. **Teberrük** ise hayrın artmasını/çoğalmasını ve devamlı olmasını isteme anlamına gelmektedir. Bir şey ile teberrük etmek, onun vasıtasıyla hayrın çoğalıp devam etmesini istemektir.

Nizaya konu olan teberrük, evliya ve salihlerin bedenleri, bedenlerinden ayrılan ter, tükürük, sümük, kıl gibi şeyler, yiyip içtikleri, abdest aldıkları sulardan arda kalanlar veya bulundukları, oturdukları, dokundukları yerlerle mezar ve türbelerini teberrük etmek, bunlara el, yüz, göz sürüp şifa ve bereket umarak bunlar vasıtasıyla hayrın artmasını istemektir.

Veya Hoşafçı'nın s. 244'de söylediği gibi, ***bunları Allah'a ulaşmak için edinilen bir vesile olarak görmektir.***

Selefilerin inkâr edip meşru olmadığını söylediği, şirke vesile olabilecek teberrük budur.

Hoşafçı, ya bunu bilmediğinden veya getirecek bir delili olmadığından yada okuyucuya seleflerin kabul etmediği teberrükün Nebi *aleyhisselam*'ın zatıyla yapılan meşru teberrük olduğunu vehmettirmek için, bunlara dair tek bir delil zikretmezken, sayfalar boyunca, birçoğu zaten selefler tarafından da kabul edilen, Nebi *aleyhisselam*'ın zatıyla yapılan teberrüğe dair deliller aktarmaktadır.

s. 127'de bu delillerin bazısına işaret ettikten sonra, sanki bunlara karşı çıkan varmış gibi, ***“Şimdi, ashab-ı kiramın Peygamberimize yaptıkları bu sevgi, ta’zim ve hürmete ne diyeceksiniz?”*** diyerek, okuyucuya, hasmı olan selefleri nasıl da susturduğunu(!) ifade etmektedir.

Ardından ***“Sahabe daha da aşırıya gitmiş(!) Peygamberimizin kanını, idrarını, terini içmiştir. Zaten bunların hepsi teker teker ileride teberrük bölümünde kaynaklarıyla beraber açıklanacaktır.”*** sözleriyle niza olduğunu sandığı veya vehmettirmeye çalıştığı konuları, kaynak ve delilleriyle açıklayacak olmanın zafer çığlıklarını(!) müjdelemektedir(!)

“Bunların hepsi teker teker kaynaklarıyla açıklanacaktır.” sözünü verse de, sahabenin Nebi *aleyhisselam*'ın idrarını içtiklerini, ne kaynaklı ne kaynaksız, ne sahih ne de zayıf bir delille açıklamakta, bunu bir daha bahis konusu etmemektedir.

Hasais kitaplarında konuyla ilgili aktarılan rivayetlerin sahih veya zayıf olmasını göz ardı ederek ifade etmek lazımdır ki, uygulandığı varsayılan böyle bir tatbikatın Nebi *aleyhisselam*'dan başkasına uygulanmayacağı, **tek kelimeyle ümmetin icmasıdır.**

Olur ya, bu söze itimad eden bazı okuyucu, yine ondan öğrendiği bâtil ve fasid kıyasla, Allah dostu veya peygamber varisi diye inandığı bir kişinin **icma ile necis/pis** olan idrarını içmeye ve bununla teberrük edip Allah'a ulaşmaya kalkışabilir.

Hoşafçı s. 246'dan s. 262'ye kadar, "**Nebi aleyhisselam'ın bardağı ile teberruk,**" "**...Abdest suyu ile teberruk,**" "**...teri ile teberruk,**" "**...cübbesiyle teberruk,**" "**...kanı ile teberruk,**" "**...saçı ile teberruk,**" "**...tükrüğü ve abdest suyu gibi eserlerine sahabe-i kiramın saygısı,**" "**... saçlarını insanlara dağıtması...**" başlıkları altında uzun uzun, umumen seleflerin de kabul ve ikrar ediyor oldukları meşru teberrukün örneklerini ihtiva eden sahih veya zayıf birçok delil zikretmektedir.

Bu sayılanların hiçbiri **Selefler ve tasavvufçular** arasındaki niza mahallinde zikredilmeleri herhangi bir anlam ifade edebilecek delil ve nakiller değildir.

Belirttiğimiz gibi Hoşafçı, ya konuyu anlamamış ya anlamış da niza yerinde ortaya koyacak bir hücceti olmadığı için okuyucunun gözünü bunlarla doldurup onları aldatmaya çalışmaktadır.

Biz diyoruz ki, Nebi *aleyhisselam*'ın mübarek zatiyla ve bedeniyle, mübarek bedeninden ayrılan şeylerle, içtiği, abdest aldığı suyun arda kalanıyla, hasılı bu konuda sabit olan her bir rivayetin içerdiği şeyiyle teberruk etmek caiz ve meşrudur. Ehl-i sünnet ve selefler arasında bunu inkâr eden de yoktur.

Ancak biz diyoruz ki, bu türden bir teberruk, sahabe ve tabiînin icması, söz ve eylem birliğiyle Nebi *aleyhisselam*'a has, O'na özel bir uygulamadır. Bu konuda ümmetten herhangi birisinin, O'na kıyas edilmesi asla caiz değildir.

Hoşafçı'nın zikrettiği ve zikretmediği, sahih ve sarîh birçok delille, Nebi *aleyhisselam*'ın zatı ve bedeniyle teberruk caiz ve meşrudur.

Sahabe, bu türden bir teberrukü, O hayattayken yapmış ve O bunu nehyetmediği gibi vefatından sonra da yapmışlardır.

Hoşafçı'nın isbat etmesi gerektiği halde tek bir rivayet dahi getiremediği teberruk ise, Nebi *aleyhisselam*'dan başkasıyla bu türden bir teberrukün yapılacağına delil olabilecek bir sahabî uygulamasıdır.

Yani onun asıl yapması gereken Nebi *aleyhisselam*'ın zatiyla teberruk yapılabileceğini ispatlamaya çalışmak yerine, aynı türden bir teberrukün, O hayattayken veya vefatından sonra sahabe arasında da birbirlerine karşı yapıldığını, veya tabiînin sahabeyle yaptığını, ya da onlardan sonra gelenlerin tabiînin büyükleriyle teberruk ettiğini ispatlayacak delil ve hüccetler ortaya koymaktır.

Buna dair, sahih ve sarîh tek bir delil ortaya koyamadığı ve asla da koyamayacağı için, ihtilaf olmayan teberrukün delillerini uzattıkça uzatmaktadır.

Nebi *aleyhisselam*'dan sonra sahabenin, aynı türden bir teberrukle ümmetin en hayırlısı ve en efdali olan Ebu Bekir'le, ondan sonra Ömer'le, ondan sonra Osman'la, ondan sonra da Ali ile *radıyallahu anhum* teberruk ettiklerine dair tek bir rivayet zikretseydi ya!

Nebi *aleyhisselam*'la kan bağları bulunan, cennet gençlerinin efendileri, Hasan ve Hüseyin'le teberruk edildiğine dair tek bir rivayet gösterseydi ya!

Aşere-i Mübeşşere ile, Bedir ashabı ile ve Rıdvan beyatı ehliyle teberrük edildiğine dair tek bir haber aktarsaydı ya!

Nebi *aleyhisselam*'ı görme ve sohbet etme şeref ve faziletine nail olamamış, tabiînden bir kişinin O'nun ashabından bir kişiyle bu türden bir teberrük yaptığına dair tek bir eser zikretseydi ya!

Sahabeye ulaşmamış imamlardan birisinden, tabiînin en hayırlıları Said İbnu'l-Müseyyeb'le, Üveys el-Karni ile, Hasanü'l-Basri ile teberrük yaptığına dair tek bir ipucu nakletseydi ya!

Hoşafçı, niza mahallinde delil olabilecek bu türden bir nakli ne burada yapmıştır, ne de bir başka bir yerde yapmaya gücü yeter.

Öyleyse diyoruz ki, bu ümmetin, Allah'ın kendilerinden razı olduğu salih selefi, Nebi *aleyhisselam* dışında hiç kimsenin zatıyla bu türden bir teberrük yapmamıştır.

Hatta o kimseler, akıbetleri bilinen, cennette olduklarına cezmedilen, ümmetin ve Nebiler ve Rasûller dışında bütün insanlığın en hayırlıları ve en faziletlipleri de olsalar, bu türden bir teberrük yapılmayacağına, böylesi bir teberrüğün Nebi *aleyhisselam*'a has olduğuna ve kim olursa olsun, hiç kimsenin O'na kıyas edilmeyeceğine **icma, söz ve eylem birliği** etmişlerdir.

Zira onlar, büyükler ile, evliya ve salihlerin kadir ve kıymetlerini bilme de, onlardan hasıl olacak hayır ve bereketleri elde etmeye çalışma da hiç şüphesiz bizden daha hırslı ve daha gayretli idiler.

Böyle olduğu halde, Nebi *aleyhisselam* dışında istisnasız herkesle alakalı bu türden bir teberrüğü terk etmiş olmaları, onların -hâşâ- kusur ve taksirlerinden değil, ancak ve ancak böylesi bir teberrüğün Nebi *aleyhisselam*'a has olduğunu bilmeleri ve öylece itikad ve amel etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Bir başkasının zatıyla teberrük etmede bir hayır ve fazilet olsaydı, bu konuda da elbet bizi geçer, bizden önce davranırlardı.

İmam Şatibi diyor ki: "Sahabenin hiçbiri, Nebi *aleyhisselam*'ın vefatından sonra O'ndan geriye kalan hiç kimseyle böyle şeyler yapmadılar. Oysa Nebi *aleyhisselam*, kendisinden sonra ümmet içinde Ebu Bekir'den daha faziletli birini bırakmamıştı. Halifesi olduğu halde, onun hakkında bu tür şeylerden hiçbiri yapılmadı. Ondan sonra ümmetin en efdali olan Ömer'le yapılmadığı gibi Osman'la da, Ali ile de yapılmadı.

Herhangi birisinin onlarla bu suretlerden birisi veya bir benzeriyle (yani saçıyla, elbisesiyle ve abdest suyuyla) teberrük ettiği, bilinen sahih bir yolla sabit olmamıştır. **Öyleyse bu, bu tür şeyleri terketmeye dair, onların bir icmasıdır.**⁵⁰⁹

Hafız İbn-i Receb diyor ki: "Geriye bıraktığı şeyler ile teberrük, sahabenin Nebi *aleyhisselam*'a yaptığı, ancak kendi aralarında yapmadıkları bir şeydir. Aynı şekilde tabiînde, kadir ve kıymetlerinin yüceliğine rağmen, sahabeye böylesi bir teberrük yapmamışlardır.

Bu delalet etmektedir ki abdest suyuyla, artıklarıyla, saçlarıyla, yiyecek ve içeceğinden arda kalanları yeme gibi şeylerle teberra etmek, sadece Nebi *aleyhisselam*'la yapılabilecek, O'ndan başkasıyla yapılamayacak işlerdir.”⁵¹⁰

Bazılarının yaptığı gibi, bu konuda evliya ve salihleri Nebi *aleyhisselam*'a kıyas etmek, birçok yönden hatalı, hatta bâtıldır.

Birincisi: Bahsi geçen **sahabe icması**, böyle bir kıyasın bâtil oluşuna delil olarak yeter de artar.

İkincisi: Evliya ve salihlerin, Nebi *aleyhisselam*'a yaklaşmaları bile söz konusu olamazken, O'na denk yapılmaya çalışılmaları ve O'na has olan bir tatbikata ortak edilmeleri, bir sürü cevheri fark ile beraber kıyas yapmaktır. Böyle bir kıyas da ittifakla **fasiddir**.

Üçüncüsü: Evliya ve salihlerin gerçekten de böyle olup olmadıkları, bizim yakînen **bildiğimiz değil**, zahirlerinden **zannettiğimizdir**. Salah'ın esas mahalli olan kalbe ve serâire muttali olmak ise, ancak Allah'ın yapacağı bir şeydir.

Kaldı ki, tezkiye edildikleri **nas ile sabit** sahabeye bile böyle bir teberra yapılmamışken salih oldukları **zan ile varid** diğerlerine nasıl yapılabilir?

Dördüncüsü: Nebi *aleyhisselam*, gelmiş ve geçmiş bütün günahları affedilmiş, masum bir zattır.

Büyük ve küçük bütün günahları işlemeleri **aklî, şer'î ve hissî** olarak **caiz, mümkün ve vaki** olan diğerleri ona nasıl kıyas edilebilir?

Beşincisi: Velayet ve salah, hakiki itibarıyla, hüsnü hatimeyle bilinebilecek bir şeydir. Zira “ameller, sonlarına göredir.”⁵¹¹

Hatimelerinin ne şekilde olduğunu yakînen bildiğimiz sahabenin büyükleriyle dahi teberra yapılmamışken, sonlarının ne olduğunu kesin olarak bilmediğimiz kimseler, Nebi *aleyhisselam*'a nasıl kıyas edilebilir?

Altıncısı: Nebi *aleyhisselam*'ın cennette olduğu muhakkaktır. Naslar ile sabit olanlar hariç, O'nun dışında kimsenin cennetlik olduğunu söyleyemeyiz.

Cennetlik olduklarını kesin bildiğimiz dört halife ve diğer aşere-i mübeşşere ile dahi böyle bir teberra yapılmamışken, **akıbeti mechul** diğerleri, Nebi *aleyhisselam*'a nasıl kıyas edilebilir?

Yedincisi: İslam'da “**kötülüklere sebep olabilecek ihtimalleri yasaklamak**,” ittifakla kabul edilen bir kaidedir.

Evliya ve salihlerin bedenleriyle teberra kapısı açılırsa, **velayet** ve **salahı** neyle tesbit edeceğini galiben bilmeyen avam, -memleketimizde de yaygın olan kanaate göre- aklî dengesi yerinde olmayan, cinlenmiş, necasetten temizlenmeye bile güçleri yetmeyen kimselerle teberra etmeye kalkacak, dinin emir ve yasaklarından uzak, **büyücü, deccal ve dolandırıcı şeyhlerin**, olağanüstü olaylar gösteriyorlar gerekçesiyle **evliya** olduklarına karar verip ellerini, ayaklarını, tükürük ve sümüklerini öpüp yalamaya devam edeceklerdir.

510 İbn-i Receb, *Hikemu'l-Cedira*, 55

511 Buhari, *Sahih*, no: 2633

Meraklıları, Şarani'nin *Tabakat*'ında, namaz kılmayan, içki içen, aklı dengesi yerinde olmayan, uluorta soyunup insanların içinde abdestini bozan, müritlerin cinsel yaşantılarını dikizleyen, fahişelerle düşüp kalkan, onlarla rakeden birçok evliya(!) kıssasına, kendi gözleriyle de şahid olabilirler.

Öyleyse böyle büyük bir fesada sebep olabilecek ve çokça da olan böyle bir kapının kapatılması şer'an bir gerekliliktir.

Sekizincisi: Aynı kaideden hareketle denilebilir ki avam, galiben kiminle teberrek edeceğini temyiz edemeyeceği gibi teberrügün sınırlarını da galiben temyiz edemez.

Allah olduğunu iddia eden **Hallac'ın** müritlerinin, onun idrarını ellerine, yüzlerine sürdükleri, buhur yerine dışkıyla tütsü yaptıklarına dair yapılan nakil bunun en çarpıcı örneklerindendir.⁵¹²

İçinde yatan zatla teberrek edip “**Allah'a vasıl olmak**” gerekçesiyle **türbeleri tavaf etmek, kabir toprağını yemek, duvar ve parmaklıklarına el ve yüz sürmek, dileklerde bulunup adaklar adamak, kurbanlar kesmek, kabir yanındaki ağaç ve çalılara hürmet ve ta'zimde bulunmak, üzerlerine ip, çaput ve tel bağlamak**, birkaç cahilin ferdî davranışları değil, avamın çoğunun mübtela olduğu gerçek bir vakıadır.

Hoşafçı ve emsalleri bunlarla değil de bunlara mani olmaya çalışanlarla uğraştıkları için sayıları da azalmamaktadır.

Hasılı bütün bunlar, veli ve salih olduğu düşünülen herkesle teberrek etmenin caiz olduğu iddiasının, birçok sureti, insanı dinden çıkarıp şirke sokacak meyve ve semereleridir.

Dokuzuncusu: Böyle bir teberrekün yapılabileceğini söylemenin bir diğer büyük mefsedesi de bu uygulamanın, teberrek yapan için olduğu gibi kendisiyle teberrek edilen kişi hakkında da fitneye sebebiyet verebilmesidir.

Zira insan zayıftır ve şeytan damarlarda gezmektedir. İnsanı düşüreceği fitneden endişe edilerek bir kimseyi yüzüne karşı övmek yasaklanmışken, eli, ayağı öpülen, teri, tükürüğü, abdest aldığı ve içtiği suyun artığı kapışılan bir kişinin, bunlar sebebiyle kibir ve kendini beğenmişliğe kapılması pekâlâ kuvvetle muhtemeldir. Bu ve benzeri tutumlar, gerçekten salih ve muttaki olan bir kimsenin bile kalbini ifsad edebilir ve bu kalp hastalıklarıyla helak olmasına sebep olabilir.

Oysa bu ihtimal, masum olan Nebi *aleyhisselam* için söz konusu dahi değildir.

“Özetle bu tür şeyler, ta'zim eden için olduğu kadar, ta'zim edilen kişi için de fitne sebebidir. Zira bu tür şeyler, bid'ate sokacak derecede aşırıya gidilmesinden endişe edilen işlerdir. Hatta insanı şirk çeşitlerinden birisine bile düşürebilir.”⁵¹³

Hoşafçı sahabeden veya selefin diğerlerinden, Nebi *aleyhisselam* dışında zat ve bedenle teberrek edilmesine dair tek bir rivayet zikredememişken, s. 266'da diyor ki:

512 Şatibi, *İ'tisam*, 2/10

513 İbn-i Receb, *Hikemu'l-Cedira*, 55

“Ashab-ı kiramdan sonra selef-i salihîn de teberrük ile ilgili bu gibi tatbikatları kendi dönemlerinde tatbik ettirmişlerdir.”

Ardından da bulabildiği tek nakil olan İmam Şafî'nin, İmam Ahmed'in gömleğiyle teberrük ettiğini ifade eden **malum** hikâyeyi nakletmekte, bunu da **İmam Ahmed'in Menkıbeleri** isimli kitaba ihale etmektedir.

İbn-i Asakir'in aktardığı⁵¹⁴bu **hikâye** de Zehebi'nin söylediği gibi **sahih değildir**.⁵¹⁵

Kıssanın ravilerinden Muhammed İbnu'l-Huseyn es-Sülemi, zayıf, hatta hadis uydurmakla müttehem birisidir.

Zehebi onun hakkında diyor ki: **“Sofi şeyhidir.** Sofilerin “tarihi,” “tabakatı” ve “tefsiri” eserlerinin sahibidir. (*Hakikatu't-Tefsir* isminde bir kitabı telif etmiş, bu kitabında musibetler ortaya koyarak batınî teviller yapmıştır.⁵¹⁶ Aleyhinde konuşulmuştur ve **itimad edilecek birisi değildir... Sofiler için bir dergâhı vardır...** Teferrüd ettiği rivayetlere karşı kalbimde bir şey var.”⁵¹⁷

Daha ilginç, Zehebi, aynı yerde Hatib el-Bağdadi'nin şöyle dediğini aktarmaktadır: “Muhammed b. Yusuf el-Kattan bana şöyle dedi: ‘(Muhammed İbnu'l-Huseyn es-Sülemi) sika değildir. **Sofilerin lehine olacak hadisler uydururdu.**’”⁵¹⁸

Bunun anlamı şudur: **Selefiler ve Tasavvufçuların Görüşleri** isimli kitabta zikredilen, tasavvufçular lehine olacak bir rivayetin ravisi, kendisi de bir tasavvufçu olan, sofi dergâhı bulunan ve üstelik tasavvufçular lehine hadis uydurmakla itham edilen birisidir.

Türkçede buna **“bozacının şahidi şıracı”** derler.

“Peygamberimizin Namaz Kıldığı Yerle Teberrük”

Hoşafçı, Nebi *aleyhisselam*'la teberrük etmeye dair serdettiği rivayetler arasında iki kere bu başlığı kullanmakta ve her biri altında birer hadis zikretmektedir. Zikrettiği hadisler sahih olmakla beraber, onun murad ettiği delaleti ortaya koyması açısından pek sarih görünmemektedir.

Birinci hadiste **“Ebu Burde şöyle anlatıyor: Bir kere Medine-i Münevvere'ye geldiğimde Abdullah b. Selam beni karşılayarak “(Haydi benimle beraber) Ev(ime) yürü de seni Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in içtiği bardaktan içireyim hem de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kıldığı mescid (yer)'de kılarsın.” dedi.**

Ben de onunla beraber gittiğimde bana sevik (arpa ve buğday unundan yapılan çorba) içirdi, hurma yedirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mescidinde (namaz kıldığı yerde) de namaz kıldım.”

⁵¹⁴ İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimeşk*, 5/311

⁵¹⁵ Zehebi, *Siyer*, 12/587

⁵¹⁶ Zehebi, *Tezkiratu'l-Huffaz*, 3/1046 no: 963

⁵¹⁷ Zehebi, *Mizanu'l-İtidal*, 4/96 no 7009

⁵¹⁸ Zehebi, a.g.e., 4/96 no 7009

İkinci hadiste Itban b. Malik'in kavmine imamlık yaptığı, ancak yağmurlar yağınca aradaki vadi su dolduğu için onların mescidine gidemediği, bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den evine gelerek namaz kılmasını ve o yeri namazgah edinmeyi istediği anlatılmaktadır. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* eve gelmiş, evinin neresinde namaz kılmasını istediğini sormuş, o da evin bir tarafını gösterince Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara iki rekat namaz kıldırmıştır.

Birinci hadiste olan, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı yerle teberruk etmek değil, namaz kıldığı yerde namaz kılarak bu küçük ayrıntı da bile ona iktida etmeye/ona benzemeye çalışmaktır.

Eğer Abdullah b. Selam, "**Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı yere yüzünü gözünü sürersin.**" demiş olsaydı veya Ebu Burde, "**Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı yere elimi yüzümü sürdüm.**" demiş olsaydı, eser Hoşafçı'nın başlıkta iddia ettiği delaleti ortaya koyma açısından sarıh olurdu. Ancak görüldüğü gibi böyle bir şey yoktur.

Hele s. 247'de iddia edildiği gibi, "**Ashab-ı Kiram'ın peygamberimizin namaz kıldığı yahut bulunduğu yerlere teberruk etmek gayesiyle ziyarete gittikleri**"ne dair hiçbir şey yoktur.

Eseri okuyan herkes bunu gördüğü halde, Hoşafçı, göz göre göre, olmayan bir şeyi varmış gibi vehmettirmeye çalışmaktadır.

İkinci hadiste de Itban'ın Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı yerle, oraya elini, yüzünü ve gözünü sürmek suretiyle teberruk etmesine dair bir emare yoktur.

Hadiste olan, evinin bir bölümünü mescide çevirmek isteyen Itban'ın bu çevirme işine Nebi *aleyhisselam*'ın mübaşeret etmesini istemesi, mescidin açılışının O'nun eliyle olmasını murad etmesidir.

İbn-i Hacer'in işaret ettiği "Itban'ın bu isteğinin sebebinin, kibleyi kesin olarak tesbit etme arzusundan kaynaklanabileceği de ihtimal dâhilindedir."⁵¹⁹

Nebi *aleyhisselam*'ın öyle denk geldiği için namaz kıldığı yerde namaz kılmayı kasdetmek

Marur b. Suveyd el-Esedi diyor ki: "Emîru'l-müminîn Ömer b. Hattab ile beraber Mekke'den Medine'ye doğru yola çıktık. Sabah olunca bize namaz kıldırıldı. Sonra insanların bir yere gittiğini görünce "Bunlar nereye gidiyor?" diye sordu.

Dediler ki: "Ey mü'minlerin emîri, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı bir mescid var. Oraya namaz kılmaya gidiyorlar."

Ömer dedi ki: "Sizden öncekiler bunlara benzer şeyler yüzünden helak oldular. Onlarda peygamberlerinin izlerini takip eder, oraları kilise ve manastıra çevirirlerdi.

Namaza, bu mescidlerde denk gelen kılsın, denk gelmeyen ise yoluna devam etsin. (Bu mescidlerde namaz kılmayı) kasdetmesin."⁵²⁰

⁵¹⁹ İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 1/522

⁵²⁰ İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, 2/376-377

Bu sözün sahibi olan Ömer *radıyallahu anh*, ihtilaflar ortaya çıkınca sımsıkı sarılıp azı dişlerimizle tutunmamız emredilen merciler arasından, Raşid Halifeler'in ikincisidir.⁵²¹

O, Nebi *aleyhisselam*'ın kendisinden sonra iktida etmemizi emrettiği iki kişiden biridir.⁵²²

Nebi *aleyhisselam*, onun hakkında şöyle buyurmaktadır: “Allah, hakkı Ömer'in diline ve kalbine koymuştur.”⁵²³

Ömer *radıyallahu anh*'ın bu sözünün anlamı şudur: “Nebi *aleyhisselam*, orayı namaz kılmaya tahsis etmeyi kasdetmediği ve konaklama yeri orası olduğundan ötürü orada namaz kıldığı için, Ömer *radıyallahu anh*, kasdına muvafakat edilmeksizin yaptığı işin suretinde ona benzemenin, ona mütabaat edip uyma olmayacağı kanaatindedir.

Ona göre bu yeri namaz için özellikle kasdedilen bir yer haline getirme, kitabehtinin bid'atlerindendir ki onlar bu sebepten helak olmuşlardır. O da Müslümanları, bu konuda ehl-i kitaba benzemekten nehyetmektedir.

Zira böyle yapan kimse, yaptığı işin suretinde Nebi *aleyhisselam*'a benzese de kalbin ameli olan kasdetmede -ki bu asıldır- yahudi ve hıristiyanlara benzemektedir. Oysa sünnete mutabaat, mücerred olarak amelin suretine uymaktan ibaret değildir.⁵²⁴

Yani Nebi *aleyhisselam*'ın namaz kılmayı hususen kasdettiği ve kıldığı yerde namaz kılmayı hususen kasdederek kılmak, zahiren ve batınen ona mutabaat etmektir.

Ancak onun namaz kılmayı özel olarak kasdetmediği, öyle denk geldiği için namaz kıldığı yerde namaz kılmayı özel olarak kasdederek kılmak, şekil itibarıyla ona uymak gibi de görünse, asıl olan niyet ve kasd itibarıyla ona uymak değildir.

Aksine bu, Ömer *radıyallahu anh*'ın işaret ettiği gibi, peygamberlerin kasdetmeden bulunduğu yerleri, kasdedilen kutsal yerlere dönüştüren hıristiyan ve yahudilere benzemektir.

521 Ebu Davud, *Sünen*, 4607; Tirmizi, *Sünen*, 2676, İbn-i Mace, *Sünen*, 42

522 Tirmizi, *Sünen*, 3663-3799

523 Tirmizi, *Sünen*, 3682 (ve “Allah, hakkı Ömer'in diline koymuştur. O bunu söyler.” İbn-i Mace, *Sünen*, 108)

524 İbn-i Teymiyye, *Mecmuu'l-Fetava*, 1/281

Nebi *aleyhisselam*'ın bulunduğu yerleri ziyaret etmek

Nafi'nin aktardığına göre, “İnsanların, altında Nebi *aleyhisselam*'a biat edilen ağaca gittikleri haberi, Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*'a ulaşınca, ağacın kesilmesini emretti ve ağaç kesildi.”⁵²⁵

“Sahabe-i Kiram'ın Nebi *aleyhisselam*'ın bulunduğu yerleri ziyaret ettikleri” iddiasındaki Hoşafçı'ya göre, altında Nebi *aleyhisselam*'a biat edilen ve Kur'an'da zikri geçen ağacın,⁵²⁶ insanlar tarafından ziyaret edildiğini duyar duymaz kesilmesini emreden **Ömer *radıyallahu anh* da bir Vahhabi olmalıdır!**

Ömer *radıyallahu anh*'ın bu muvaffak ve mübarek tavrı neticesinde ağacın yerinin unutulmasına ve artık orada kimsenin toplanamamasına Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhuma*'nın yorumu ise **“bunun Allah'ın bir rahmeti”** olmasıdır.⁵²⁷

İbn-i Vaddah'ın aktardığına göre “Malik b. Enes ve onun dışındaki Medine uleması, Kuba ve Uhud dışında Medine'deki bu mescidlerle Nebi *aleyhisselam*'ın hatıralarının bulunduğu bu yerlere ziyarete gitmeyi çirkin görüyorlardı.”⁵²⁸

İbn-i Vaddah, ardından diyor ki: “Üzerinize düşen, maruf hidayet imamlarına uymaktır.”

Eskilerden bazıları derlerdi ki: “Bugün insanların çoğu tarafından ma'ruf ve güzel görünen nice şey, geçmiştekilere göre münker ve çirkin sayılırdı.”

Nice insan, Allah'ı gazablandıracak şeylerle O'nu hoşnud etmeye çalışmakta, Allah'tan uzaklaştıracak şeylerle O'na yaklaşacağını sanmaktadır.

Zira bid'atların tamamı süslü ve güzel görünmektedir.”⁵²⁹

525 İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, 5/179 no: 7627; İbn-i Hacer “İsnadı sahihtir.” demiştir. Bk. *Fethu'l-Bari*, 7/448

526 Fetih, 18

527 İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 6/118

528 İbn-i Vaddah, *Ma cae fil-bid'a*, 91

529 İbn-i Vaddah, *Ma cae fil-bid'a*, 91

KABİRLERİ TEBERRÜK VE TAZİM ETMEK

Nebi *aleyhisselam*, kabirlerin düzlenmesini emretmiştir.

Ebu'l-Heyyac el-Esedî diyor ki: "Ali b. Ebi Talib bana dedi ki: "Seni Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in beni gönderdiği vazifeyle göndereyim mi? Silmedik hiçbir suret, düzlemedik hiçbir yüksek mezar bırakmayasın."⁵³⁰

Fudale b. Ubeyd diyor ki: "Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabirlerin düzlenmesini emrettiğini işittim."⁵³¹

Muaviye b. Ebi Süfyan diyor ki: "Kabirleri düzlemek sünnettendir."⁵³²

Nebi *aleyhisselam*, kabirler üzerine yapı yapılmasını, yazı yazılmasını ve kabirlerin kireçlenmesini yasaklamıştır.

Cabir *radiyallahu anh* diyor ki: "Nebi *aleyhisselam*, kabrin kireçlenmesini, kabrin üzerine oturmayı ve üzerine yapı yapmayı yasakladı."⁵³³

Diyor ki: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, kabrin üzerine yapı yapmayı, kabre toprak ilave etmeyi, kireçlemeyi ve üzerine yazı yazmayı yasakladı."⁵³⁴

Nebi *aleyhisselam* mezarlıkta namaz kılmayı ve mezarlara doğru namaz kılmayı yasaklamıştır.

Ebu Mersed el-Ganevî *radiyallahu anh*'in aktardığına göre, Nebi *aleyhisselam* şöyle buyurmuştur: "Mezarlara karşı namaz kılmayın. Mezarlar üzerine oturmayın."⁵³⁵

İbn-i Abbas *radiyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Mezara doğru namaz kılmayın. Mezar üzerinde namaz kılmayın."⁵³⁶

Ebu Said el-Hudrî *radiyallahu anh*'in aktardığına göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Tuvalet ve mezarlık dışında bütün yeryüzü mesciddir."⁵³⁷

İbn-i Ömer *radiyallahu anhuma*'nın aktardığına göre, Nebi *aleyhisselam* şöyle buyurmuştur: "Namazlarınızdan bir kısmını evlerinizde kılın da orayı mezarlığı çevirmeyin."⁵³⁸

İbn-i Hacer der ki: "**Orayı mezarlığa çevirmeyin.**" sözünden, mezarların ibadet yerleri olmadığı hükmü çıkmaktadır."⁵³⁹

530 Müslim, *Sahih*, 969; Tirmizi, *Sünen*, 1049; Nesai, *Sünen*, 2030

531 Müslim, *Sahih*, 968; Ebu Davud, *Sünen*, 3219; Nesai, *Sünen*, 2029

532 Taberani, *Kebir*, 19/352; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, 11797

533 Müslim, *Sahih*, 970

534 Ebu Davud, *Sünen*, 3226; Nesai, *Sünen*, 2026

535 Müslim, *Sahih*, 972

536 Taberani, *Kebir*, 12051-12168

537 Tirmizi, *Sünen*, 317; Ebu Davud, *Sünen*, 492

538 Buhari, *Sahih*, 432; Müslim, *Sahih*, 777

539 İbn-i Hacer, *Fethu'l-Bari*, 1/529

Nebi *aleyhisselam*, kabirlerin mescid edinilmesini yasaklamış, enbiya ve salihlerin kabirlerini mescid edinenlere beddua ve lanet etmiş, böyle yapanların, mahlûkatın en şerlileri olduğunu ifade etmiştir.

Cündüb b. Abdullah el-Beceli *radıyallahu anh* diyor ki: “Nebi *aleyhisselam*’ı, vefatından beş gün önce şöyle söylerken işittim: “Dikkat edin! Sizden öncekiler, peygamberlerinin ve salihlerinin kabirlerini mescid edinirlerdi. Sakın ha, siz de kabirleri mescid edinmeyin! Sizi böyle yapmaktan nehyediyorum!”⁵⁴⁰

Aişe ve İbn-i Abbas *radıyallahu anhuma* şöyle anlatıyorlar:

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e ölüm belirtileri gelmeye başlayınca, bir örtüyle yüzünü örtüyor, kendine gelir gibi olunca da yüzünü açıyordu. O haldeyken dedi ki: “Allah’ın laneti yahudi ve hristiyanların üzerine olsun. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler.”⁵⁴¹

Diğer bir lafız da şöyledir: “Peygamberlerinin kabirlerini mescid edinen topluluğa Allah lanet etsin.”⁵⁴²

İbn-i Hacer diyor ki: “Sanki o, bu hastalıktan dolayı bu dünyadan göçeceğini bilmiş ve öncekilerin yaptığı gibi **kabrinin tazim edilmesinden endişe duymuştur**. Bunun üzerine, onların bu yaptıklarını kınama yolu, yahudi ve hristiyanlara lanet okumuştur.”⁵⁴³

Ümmü Seleme *radıyallahu anha*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e Habeşistan’da gördüğü Mariya isimli kiliseden bahsedip orada gördüğü suretleri anlatınca, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Onlar öyle bir toplumdur ki, aralarından salih bir kul veya salih bir adam ölünce kabri üzerine mescid bina edip o suretleri yaptılar. Onlar Allah katında mahlûkatın en şerlileridir.”⁵⁴⁴

İbn-i Hacer diyor ki: “(Buhari) sanki tasvirle beraber olsa da, olmasa da böyle yapmanın kınanmış olduğunu beyan etmek istemiştir.”⁵⁴⁵

Nevevi diyor ki: “Âlimler demişlerdir ki; Nebi *aleyhisselam*’ın, kabrinin ve başkalarının kabirlerinin mescid edinilmesini yasaklamasının yegane sebebi, tazimde aşırıya gidilmesi ve insanların bu kabirler yüzünden fitneye düşmesi endişesidir. Belki bu durum geçmiş pek çok ümmette yaşandığı gibi küfre bile götürebilir.”⁵⁴⁶

Suyûtî diyor ki: “Nebi *aleyhisselam*’ın yasaklama sebebi olan bu illet, birçok ümmeti büyük şirke veya ondan daha küçüklerine düşürmüştür. Bundan dolayı sapıtmış birçok topluluğun Allah’ın evleri olan mescidlerde veya seher vakitlerinde Allah’ın huzurunda olmadıkları kadar salihlerin kabirlerinde eziklik, huşu ve zilletle onlara ibadet ettiklerini görürsün. Oralarda kıldıkları namazlardan veya ettikleri dualardan, yolculuk

540 Müslim, *Sahih*, 532

541 Buhari, *Sahih*, 435-436; Müslim, *Sahih*, 531

542 Nesai, *Sünen*, 2045

543 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 1/532

544 Buhari, *Sahih*, 428-434-1341-2878; Müslim, *Sahih*, 528

545 İbn-i Hacer, *Fethu’l-Bari*, 1/532

546 Nevevi, *Minhac bi şerh’i Sahih-i Müslim b. Haccac*, 5/17

edilebilecek mescidlerdeki kilerden daha fazla ecir umduklarını bulursun.

İşte Nebi *aleyhisselam*'ın kökünden kazımak istediği mefsedet budur. O kadar ki Nebi *aleyhisselam*, putlara tapmanın, kendisi sebebiyle ortaya çıktığı bu mefsedeye götürecek yolları kapamak için, namaz kılan kişi o yerin bereketini kasdetmese bile, mezarlarda namaz kılmayı mutlak olarak yasaklamıştır.

İnsanın, namazı buralarda kılmayı, önemli işleri ve ihtiyaçları için buralarla teberruk edip icabet edilmesini umarak buralarda dua etmeyi kasdetmesi ise, açıkça Allah'a ve Rasûlüne karşı gelmek, O'nun dinine ve şeriatına muhalefet etmek, Allah'ın, Rasûlünün ve yollarına uyulan imamların izin vermeyeceği bir din icad etmektir.”⁵⁴⁷

Nebi *aleyhisselam*, kabrinin tapılan bir put haline gelmemesi için Allah'a dua etmiş, kabrini dönüp dolaşıp toplanılan bir bayram yeri haline getirmekten bizleri nehyetmiştir.

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'ın aktardığına göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle söylemiştir: “Allah'ım, kabrimi (tapınılan)⁵⁴⁸ bir put haline çevirme! Peygamberlerinin kabirlerini mescid edinen topluma Allah lanet etsin.”⁵⁴⁹

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'ın aktardığına göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kabrimi bayram yeri haline getirmeyen. Evlerinizi de kabre çevirmeyin. Nerede olursanız bana salavat getirin. Salavatlarınız bana mutlaka ulaşır.”⁵⁵⁰

Ali b. Hüseyin, -Zeynelabidin- Nebi *aleyhisselam*'ın kabri yanındaki bir boşluğa gelip girerek orada dua eden bir adam görünce onu böyle yapmaktan nehyetmekte ve şöyle demektedir: “Sana babamdan işittiğim, onun da dedemden ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den aktardığı bir hadis söyleyeyim mi? O şöyle buyurmuştur: “Kabrimi bayram yeri haline getirmeyin. Evlerinizi de kabristana çevirmeyin. Nerede olursanız selamınız bana ulaşır.”⁵⁵¹

Nevevi diyor ki: “**Kabre el sürülmesi ve öpülmesi çirkin görülmüştür.** Aksine edebe uygun olan hayattayken yanına gelse, uzak duracağı mesafe kadar uzak durmaktır. Doğru olan ve âlimlerin söyleyerek ittifak ettiği şey budur. Avamdan pek çoklarının buna aykırı davranmalarına aldanmamak gerekir. Zira iktida ve uygulama âlimlerin sözleriyle olur. Avam'ın cahilliğine ve uydurduğu işlere iltifat edilmez...”

547 Suyûtî, *el-Emru bi'l-İttiba*, 138-139

548 Bezzar, *Müsne'd*, 440 İbn-i Abdilber, sahih olduğunu söylemektedir. Bk. *Temhid*, 5/42

549 Ahmed, *Müsne'd*, 2/246

550 Ebu Davud, *Sünen*, 2042

551 Ziya el-Makdisi, *Muhtara*, 428

Kimin aklına el sürmek ve benzeri işler yapmanın bereket açısından daha tesirli olduğu düşüncesi geliyorsa bu, o kimsenin cehaletinden ve gafletindendir. Oysa bereket, ancak şeriata ve âlimlerin sözlerine muvafakat etmekle olur. Doğruya muhalefet ederek fazilete erişmek nasıl beklenebilir ki?!”⁵⁵²

Onlarcası arasından ihtisar ederek aktardığımız bu sahih ve sarîh naslar karşısında Hoşafçı ve avanesi ne diyecekler bilmiyoruz, ama bizim onlara söyleyeceğimiz şudur:

Nebi *aleyhisselam*, kabirlerin düzlenmesini emretti, siz O'na muhalefet ederek kabirleri yükselttikçe yükselttiniz.

O, kabirler üzerine yapı yapılmasını yasakladı, siz O'na muhalefet ederek üzerlerine türbeler, kubbeler inşa ettiniz. Süslü örtülerle sandukalar bina ettiniz.

O, kabirler üzerine yazı yazılmasını yasakladı, siz O'na muhalefet ederek mezar taşlarını ve türbeleri kitabelerle doldurdunuz.

O, kabirlerin kireçlenmesini yasakladı, siz O'na muhalefet ederek kabirleri enva-i çeşit boyalarla boyadınız. Mermer, çini ve granitlerle bezediniz.

O, mezarlara doğru namaz kılmayı yasakladı, siz O'na muhalefet ederek, yönü mezarlığa dönük mescidlerinizde, pencereden görünen kabirlere yönelerek namaz kıldınız.

O, kabirlerin mescid edinilmesini yasakladı, siz O'na muhalefet ederek, evliya ve salih olduğuna inandığınız herkesin kabrini mescid edindiniz.

O, enbiya ve salihlerin kabirlerini mescid edinenlere lanet etti; siz, enbiya ve salihlerin kabirleri üzerine mescid inşa ettiniz.

O, böyle yapanların mahlûkatın en şerlileri olduğunu ilan etti, siz böyle yapmaya devam ettiniz.

O, kabrini bayram yeri haline getirmeyi yasakladı, siz O'na muhalefet ederek kabrini her fırsatta ziyaret edilip toplanılan bir bayram yerine çevirdiniz.

Ve bütün bu emir ve yasakları, kendinizin de sahih olarak kabul ettiğiniz kitaplarda okuduğunuz halde, hevanın kör ettiği gözlerinizle göre göre çiğneyip ayaklar altına aldınız.

“O’nun emrine muhalefet edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya elim bir azaba uğramaktan sakınsınlar.”⁵⁵³

⁵⁵² Nevevi, *İdah fî'l-Menasik*, 161

⁵⁵³ Nur, 63

ÖNSÖZ

2

BİRİNCİ MUKADDİME;ŞİRK Şirkin Tehlikesi

4

Şirk Nedir?

5

Şirk Yeryüzünde Nasıl Başladı?

6

İKİNCİ MUKADDİME;TEVHİD

11

Lailaheillallah'ın Anlamı

12

Bir Faide;Allah'ı Rab olarak kabul etmek,sadece O'na ibadet etmeyi gerekli kılar.

14

ÜÇÜNCÜ MUKADDİME;SÜNNET VE BİD'AT

17

Önemli Bir Mesele;Terki Sünnet

19

Kıymetli Okuyucu!

21

BİRİNCİ BÖLÜM

22

Hoşafçı'nın Birlik ve Beraberlik Çağrısı

23

Hoşafçı'nın Tevazusu

24

Hoşafçı'nın Kaynakları ve Objektiflik İddiası

24

Eserin Engin Bir Dertlenme Mahsulü Olduğu

25

Hoşafçı'nın Tevessül'den Ne Kasedtiği

26

Vahhabi-Selefi

27

Hoşafçı'nın Selefilere İftiraları

28

Hoşafçı'nın Delil Anlayışı

29

Ebu Hanife ve Öğrencilerinin Zat ile Tevessüle Dair Görüşleri

32

Hoşafçı'nın Ebu Yusuf'a İftirası

33

Okuyucuya Mühim Bir Not

36

İKİNCİ BÖLÜM

Hoşafçı'nın Tutunmaya Çalıştığı Şüpheler

37

Gayr-ı Meşru Tevessülü Meşru Olana Kıyas Etmesi

38

Tecrübeyi Gerekçe Göstermesi

40

Muayyen Bir Bid'atı Yasaklayan Hususi Deliller İstemesi

41

Alimlerin Sözleriyle İlzam Etmeye Çalışması

42

İbn-i Teymiyye'nin Görüşünden Döndüğü İddiası

44

Muhammed b. Abdulvahhab'ın Zat ile Tevessülü Caiz Gördüğü İddiası

46

Şirki, Rububiyyet'e Has Zannetmesi

48

Mü'minleri Müşriklere Kıyas Etme Şüphesi

49

Kâfirler Hakkında İnen Ayetleri Müslümanlara Tatbik Etme Şüphesi

52

Hoşafçı'nın Gayr-ı Meşru Tevessülden İstiğaseye Geçiş Yapması ve Ölülere Yalvarıp Onlardan Medet İstemeyi Meşrulaştırma Gayreti.

53

Mecaz-ı Aklî

55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HOŞAFÇI'NIN GAYR-I MEŞRU TEVESSÜLE DELİLLERİ

I. AYET;" O'na Yaklaşmak İçin Vesile Arayınız" ayeti	59
II. AYET; "Nefislerine Zulmettikleri Zaman Sana Gelselerdi..." ayeti	60
I.HADİS; A'MA HADİSİ	68
II. HADİS ;A'ma Hadisiyle İlgili Kıssa	74
III. HADİS ;Ömer <i>radıyallahu anh'ın</i> Abbas <i>radıyallahu anh</i> ile Tevessülü	77
IV. HADİS ; Fatıma binti Esed <i>radıyallahu anha'nın</i> Defni ile İlgili Rivayet	83
V. HADİS ; Malik <i>ed-Dar</i> Kıssası	90
VI. HADİS ;Adem <i>aleyhisselam'ın</i> Tevessülü	96
VII. HADİS; Kabrin Çatısına Delik Açılması ile İlgili Rivayet	113
VIII. HADİS ;Rasûlullah <i>sallallahu aleyhi ve sellem</i> MuhacirlerinFakirleri ile (Allah'dan) Zafer İsterdi."	128
İmam Şafîi'nin Ebu Hanîfe'nin Kabriyle Tevessül Ettiği Haberi	131
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	141
HOŞAFÇI'NIN İSTİĞASEYE DELİLLERİ	143
Meşru Yardımlaşmayla Delil Getirmesi	144
Nebi <i>aleyhisselam'ın</i> Mucizeleriyle Delil Getirmesi	144
Süleyman <i>aleyhisselam</i> Kıssasıyla Delil Getirmesi	144
"Ey Muhammed" Şiariyle Delil Getirmesi	146
Ayağı Uyuşan Kişinin, "Ey Muhammed" Demesiyle Delil Getirmesi	147
Çölde Hayvanı Kaçanın, "Ey Allah'ın Kulları, Hapsedin" Demesiyle Delil Getirmesi	149
BEŞİNCİ BÖLÜM;TEBERRÜK	151
Teberrük	155
"Peygamberimizin Namaz Kıldığı Yerle Teberrük"	156
Nebi <i>aleyhisselam'ın</i> öyle denk geldiği için namaz kıldığı yerde namaz kılmayı kasdetmek	161
Nebi <i>aleyhisselam'ın</i> bulunduğu yerleri ziyaret etmek	162
KABİRLERİ TEBERRÜK VE TAZİM ETMEK	164
Fihrist	165
	169

